

14 Het winkelbedrijf

14a 204

etalage, de etalages	Als Caroline door het winkelcentrum loopt, blijft ze voor bijna iedere et stilstaan.
winkelier, de winkeliers	Ik heb al dertig jaar een winkel, maar het wordt steeds moeilijker om als w een goede boterham te verdienen.
supermarkt, de supermarkten	Een grote winkel waar ze allerlei producten en vooral levensmiddelen verkopen noemen we een s
mand, de manden	Hij liep met zijn m door de supermarkt en deed er de artikelen in die hij wilde kopen.
winkelwagentje, het winkelwagentjes	Als je in een supermarkt veel wilt kopen, kun je beter een wi nemen dan een mand.
warenhuis, het warenhuizen	Het w is evenals de supermarkt een grote winkel. Bij een w ligt minder sterk de nadruk op levensmiddelen.
voorraad, de voorraden	We hebben die rode schoentjes niet meer in de winkel, we hebben ze ook niet meer in v ,we zullen ze dus moeten bestellen.
opslaan sloeg op, opgeslagen	We hebben dringend behoefte aan meer ruimte want we weten niet meer waar we onze voorraad moeten op ook: Vorige maand kostte het gehakt 2 euro en nu 2,50 euro. Het gehakt is dus met 0,50 euro op
aanvullen vulde aan, aangevuld	Meneer, de voorraad is bijna op. - Dan moet je zorgen dat hij aan wordt.
aanvulling, de aanvullingen	Onze voorraad koffie is op. We hebben al geschreven om aan maar we hebben nog niets ontvangen.

wegen woog, gewogen	Hoeveel w jij toen je geboren werd? - Toen ik geboren werd w ik drie kilo.
gewicht, het gewichten	Ik heb me gisteren gewogen. Wat denk je dat mijn g is? - Vijftig kilo. - Bijna goed, het is 53 kilo. ook: Vind je zijn mening belangrijk? - Nee, zijn mening heeft voor mij weinig g
lengte, de lengten en lengtes	Vind je deze jurk niet te lang voor mij? - Nee, ik vind de l precies goed.
pond, het ponden	Een kilo is evenveel als twee p (zie ook 15a)
profiteren profiteerde, geprofiteerd	De boter is tot het einde van deze maand twintig eurocent per pakje goedkoper. Daar moeten we van p
tijdelijk	De koffie is goedkoper geworden. - Denkt u dat de prijs erg lang zo laag zal blijven? - Nee, ik denk het niet. Volgens mij is het maar een t prijsverlaging.
kassa, de kassa's	Nadat ik in de supermarkt alles bij elkaar had gezocht wat ik nodig had, ging ik met mijn mandje naar de k om te betalen.
afrekenen rekende af, afgerekend	Zullen we gaan, we hebben de koffie op. - Ja, maar we hebben nog niet betaald. - Dat is waar, we moeten nog a
wisselen wisselde, gewisseld	Nee, u kunt hier niet met Zwitsers geld betalen. Wij willen alleen euro's. U moet dat Zwitserse geld maar ergens gaan w
pinnen, pinde gepind	Met een speciaal pasje kun je geld pi Dat betekent: Je kunt daarmee geld uit een automaat halen. En ook: Je kunt op die manier betalen.
betaalpas, de betaalpassen	Als je elektronisch wilt betalen, moet je een bet hebben
contant	Alles wat u hier koopt moet u meteen betalen. Wij eisen hier c betaling.

afbetalen
betaalde af,
afbetaald

U kunt deze nieuwe auto in een keer betalen,
maar u kunt hem ook af, hetgeen betekent
dat u ons iedere maand 1000 of 500 euro betaalt.

afbetaling, de
afbetalingen

Ik heb deze televisie op af gekocht.
Iedere maand betaal ik honderd euro totdat ik
het hele bedrag heb betaald.

14a 205

Vul een passend woord in. Kies een woord uit 204.

1. Omdat ik wilde weten hoe zwaar ik ben, heb ik me ..
2. Omdat zij voor de telefoon klein geld nodig had, vroeg zij of iemand een biljet van tien euro kon ..
3. Omdat de winkelier geen broeken meer in voorraad had, schreef hij aan de fabriek een brief waarin hij verzocht de voorraad .. te ..
4. Omdat hij het café verliet zonder te hebben a .., riep de eigenaar: hé, u moet nog betalen.
5. Waarom heb je tien blikken soep gekocht, ik heb er toch maar één nodig? - Ik heb er tien gekocht omdat ik wilde .. van het feit dat ze tijdelijk zo goedkoop zijn.
6. Omdat ik geen ruimte heb om mijn voorraad .. te .., ga ik een stuk aan de winkel bouwen.
7. Ofschoon ik in de .. wel tien spiegels had zien liggen, beweerde de winkelier dat hij geen spiegels verkocht.
8. Ofschoon de prijzen in een s .. meestal lager zijn dan in de gewone winkels, doen veel mensen hun boodschappen toch liever in die kleine, vertrouwde winkeltjes waar ze de winkelier persoonlijk kennen.
9. Ofschoon we een grote .. katoenen zomerjurken hadden, bleek de vraag ernaar plotseling zo groot dat we binnen een week helemaal zonder zaten.
10. Boodschappen doen gaat in een warenhuis of supermarkt niet sneller dan in een gewone winkel tenzij je vlug geholpen wordt aan de ..
11. Wij verkopen niets op afbetaling. U mag die radio dus niet meenemen tenzij u .. betaalt.
12. Vroeger moest je, als je boodschappen ging doen, altijd geld meenemen. Maar nu is het ook mogelijk om te ..
13. Het gaat slecht, zei de winkelier, ik moet iets anders gaan doen. Ik houd de winkel open totdat heel mijn .. weg is en dan stop ik ermee.
14. Omdat ik mijn nieuwe meubels niet in een keer kon betalen, heb ik ze op .. gekocht.
15. Zij deed haar boodschappen in een .. waarmee ze door de supermarkt reed.

16. Ik wilde vlug afrekenen, maar het was aan de .. zo druk dat het wel een kwartier duurde voordat ik aan de beurt was.
17. Heb je nu een vaste baan? - Nee, maar ik ben toch blij dat ik iets heb gevonden, ook al is het maar t ..
18. Ofschoon alleen kilo een officiële term is, gebruikt in Nederland iedereen ook de term p ..
19. Ik ben twee meter. Omdat de .. van mijn bed 1 m80 is, slaap ik altijd met mijn voeten buiten bord.
20. Als je wilt pinnen, heb je een .. nodig.
21. Ik heb deze koelkast op afbetaling gekocht. - Hoeveel moet je iedere maand .. ?
- Dertig euro.
22. Ik heb een serie van vier boeken over vogels. Op deze serie is nu een .. verschenen, waarin de nieuwste gegevens staan.

14a 206

Winkeldiefstal

Wat doet u als u ziet dat in een warenhuis een dame een schort in haar tas stopt; of dat in een supermarkt een heer vier pond vlees in zijn jaszak laat verdwijnen? Stapt u naar een verkoopster en zegt u zachtjes: Ziet u die dame daar? Als ik u was zou ik vragen of ik even in haar tasje mag kijken. Of: U moet eens in de jaszak van die meneer daar voelen.

Misschien denkt u: Dat is mijn taak niet. Daar moet het personeel zelf maar voor zorgen. Ik breng mezelf niet in moeilijkheden.

Misschien gaat u in uw gedachten nog een stapje verder en zegt u tegen uzelf: Ze leggen de etalages vol met prachtige spullen; ze slaan bijna hun hele voorraad op in de winkel zelf en vullen deze, zodra er lege plekken komen, onmiddellijk aan; ze stellen de artikelen zo op dat iedereen er bijna tegenaan loopt en dat de blikjes bij een ongelukkige beweging van de plank worden gestoten en zo in je mandje rollen; ze laten voortdurend een stem door het warenhuis roepen: Dames, profiteer nu van onze speciale collectie ijzersterke schorten, tijdelijk van 15 voor 10 euro; ze slaan in de buurt van de kassa, op een plaats dus waar je altijd moet wachten, artikelen op die de mensen omdat ze toch niets te doen hebben, ook nog maar even meenemen...

Denkt u met andere woorden: Ze maken het aan de ene kant zo gemakkelijk en zo aantrekkelijk om te stelen en ze laten je aan de andere kant zoveel artikelen mee naar huis nemen die je niet van plan was te kopen en die je absoluut niet nodig hebt dat een diefstal meer of minder er weinig toe doet? Want tegenover 2% gestolen goederen staan 10% onnodig gekochte maar wel betaalde goederen en dus is de winst van het open winkelsysteem-met-diefstal nog altijd 8% hoger ten opzichte van het traditionele winkelsysteem-zonder-diefstal.

Er is nog een derde reactie mogelijk. Het is ook mogelijk dat iemand die een ander ziet stelen denkt: Hé, hij ook?'

Dat is natuurlijk niet uw reactie, hoewel... Er moet toch iemand zijn die het doet. In 2003 verdween er voor 500 miljoen euro uit de supermarkten zonder dat er gepind werd of zonder dat de kassajuffrouw contant geld of een eerste afbetaling in ontvangst had genomen. Volgens de Raad van de Detailhandel werden er in 2003 in de hele detailhandel meer dan 5 miljoen winkeldiefstallen geconstateerd, een aantal dat in de jaren erna ongetwijfeld nog zal stijgen.

Opvallend is overigens dat van alle winkeldiefstallen er slechts 30% bij de politie werd aangegeven. Winkeliers doen dat niet graag. Het kost te veel tijd, er moeten te veel papieren ingevuld worden en het maakt geen goede indruk.

Hoewel er redelijk veel onderzoek is verricht naar het verschijnsel winkeldiefstal, heeft men er nog steeds weinig nauwkeurige informatie over. Wie steelt? Zeker niet alleen de armen, de mensen die geen geld hebben om datgene te kopen wat ze nodig hebben of graag willen bezitten. Heren in keurige pakken en met vette bankrekeningen laten tafelmessen en pennen in hun mouw verdwijnen. Een sport? Een ziekte? Een algemeen menselijk verlangen naar 'hebben', naar bezit? Noch de groepen die winkeldiefstal plegen noch de redenen waarom zij dat doen liggen duidelijk vast.

Gemakkelijker is het antwoord op de vraag: wat steelt men? Alles. Niet alleen dure en kostbare artikelen maar ook waardeloze spullen van een paar euro. Kleine voorwerpen die gemakkelijk ongezien in tas of jaszak gestopt kunnen worden, maar ook apparaten die door hun lengte of gewicht sterk de aandacht trekken. Dat laatste maakt ze zelfs veel minder verdacht: Wie open en bloot een niet betaalde wasmachine naar buiten sleept, zal onmiddellijk personeel zien toeschieten om te helpen.

De warenhuizen en supermarkten spreken van een 'ramp'. Met spiegels, camera's, politie (al of niet als zodanig herkenbaar) en met apparaatjes die, zodra men met een niet-betaald artikel door de deur gaat, een vreselijk lawaai maken, proberen ze deze 'ramp' te bestrijden. De sfeer wordt er niet gezelliger op. Big brother houdt u in de gaten. Dat drijft sommige mensen weer terug naar de gewone winkel, waar de producten worden gewogen terwijl je erbij staat, waar je, als je toevallig geen geld bij je hebt, ook morgen kunt afrekenen, waar de winkelier soms even naar zijn buurman moet om een briefje van vijftig euro te wisselen en waar je altijd weet wat voor weer het is.

14a 207

Hieronder volgt een aantal vragen over Winkeldiefstal. Op die vragen is het antwoord reeds gegeven. Zeg of deze antwoorden juist zijn. Als het antwoord niet juist is, geef dan het juiste antwoord.

1. Wordt het je in warenhuizen gemakkelijk gemaakt om te stelen? Ja.
2. Wat gebeurt er vaker: Dat mensen iets stelen of dat mensen iets kopen dat ze niet echt nodig hebben?
Dat mensen iets stelen.
3. Als een winkelier diefstal constateert, geeft hij dat altijd aan bij de politie?
Nee, ongeveer een derde van de diefstallen wordt aangegeven.
4. Waarom plegen mensen winkeldiefstal?
Omdat ze datgene wat ze graag willen hebben niet kunnen betalen.
5. Steelt men ook grote artikelen? Ja.
6. De warenhuizen proberen de winkeldiefstal op alle mogelijke manieren te bestrijden. Wat is daarvan het gevolg?
Dat in warenhuizen de klanten voortdurend in de gaten worden gehouden.
7. Waarom gaan sommige mensen weer hun boodschappen doen in de gewone winkel?
Omdat je daar niet voortdurend gecontroleerd wordt.

14b 208

beheren beheerde,beheerd	Ik had via een erfenis een groot geldbedrag gekregen. Omdat ik nog geen achttien was, kon ik niet over dat geld beschikken. Het werd zolang door een oom van mij be
exploitatie, de exploitaties	Welke persoon of organisatie verdient er geld met het Groningse gas? - De ex van dat gas is in handen van de NAM, de Nederlandse Aardolie Maatschappij.
rendabel rendabeler	Waarom hebben ze die fabriek gesloten? - Omdat hij geen winst opleverde, omdat hij niet r was.
efficiënt efficiënter, efficiëntst	Er zou in dit bedrijf een veel nuttiger, een veel e gebruik gemaakt kunnen worden van tijd en kennis, als het ene personeelslid beter zou weten wat het andere personeelslid deed.
firma, de firma's	Mijn vader had een meubelfabriek: de fi Van Gelder. Toen zijn schoonzoon deze meubelfabriek overnam, heeft hij de naam van de fi gehandhaafd, hoewel hijzelf niet Van Gelder heet.
filiaal, het filialen	Het hoofdkantoor van deze bank is in Rotterdam, maar er zijn fi in Winschoten, Heerlen en Zwolle.
sector, de sectoren	De meeste takken van het bedrijfsleven hebben het op het ogenblik moeilijk, maar in een aantal s , bijvoorbeeld in de chemische s , worden flinke winsten gemaakt.
middenstand, de (geen mv.)	Winkeliers rekent men niet tot de arbeiders maar tot de mi
automatisering, de automatiseringen	Vroeger moest in een fabriek heel veel door mensen gedaan worden, maar door de au wordt op zeer veel plaatsen de mens vervangen door een machine.
concurrent, de concurrenten	Paul Verstappen en ik zijn goede vrienden van elkaar, maar als het om geld verdienen gaat zijn we c : we hebben allebei een bloemenwinkel.

concurrentie , de (geen mv.)	We zijn jaren lang concurrenten van elkaar geweest, maar deze c was voor beide partijen ongunstig en daarom hebben we besloten te gaan samenwerken.
concurreren concurrerde, geconcurrerd	De kleine winkeliers kunnen maar heel moeilijk c met de supermarkten.
omzet , de omzetten	Twee jaar geleden heb ik in mijn winkel in totaal voor 80.000 euro aan sigaretten verkocht. Vorig jaar was de om veel lager: 65.000 euro.
omzetten zette om, omgezet	Wat hebt u dit jaar in deze fabriek o ? - Onze omzet bedroeg dit jaar twee miljoen euro. ook: Plannen had hij genoeg, maar hij wist nooit hoe hij zijn plannen in daden moest o
leverancier , de leveranciers	Mijn tante had een kledingwinkel. Iedere donderdag kwamen de le langs om te informeren of de voorraden aangevuld moesten worden.
lening , de leningen	Ik kan u honderd euro lenen. - Aan een l van honderd euro heb ik niets, ik moet veel meer hebben.
berekenen berekende, berekend	Ik heb de kosten van dit plan ber en ik ben tot de conclusie gekomen dat het veel te duur is.
berekening , de berekeningen	Zou jij eens willen berekenen hoeveel geld we moeten lenen als we dat huis in de Javastraat willen kopen? - Ik heb die b al gemaakt. Kijk maar.
besparen bespaarde, bespaard	Als we de verwarming in huis ietsje lager zetten, kunnen we per jaar honderd euro aan energiekosten be
overname , de (geen mv.)	Mijn oom stopt met zijn schoenenwinkel. Hij heeft hem ter o aangeboden, maar ik denk dat er weinig belangstelling voor zal zijn, want in deze wijk zijn pas nog twee nieuwe schoenezaken geopend.

overnemen nam over, overgenomen	Ik vertrek naar het buitenland. Weet jij niet iemand die mijn fabriekje zou willen o ? ook: Deze tekst is niet van mijzelf. Ik heb hem o uit een artikel in de krant van gisteren.
--	---

14b 209

Zeg van de volgende zinnen waarom ze niet logisch zijn.

- Hij had bij zijn klanten op één dag honderd paar schoenen gekocht.
- Omdat de fabriek zeer rendabel was, besloot de directeur hem te sluiten.
- De zoon heeft het gasbedrijf Terragas van zijn vader overgenomen zodat daarmee een eind is gekomen aan Terragas.
- Mijn vader die leraar en mijn oom die journalist is, zijn economisch gezien felle concurrenten van elkaar.
- De directeur heeft dit jaar alle salarissen met 2% verhoogd, waardoor hij een beetje heeft kunnen besparen op de lonen.
- Door de automatisering van deze fabriek doen nu mensen het werk dat vroeger door machines werd gedaan.
- Doordat er in dit bedrijf de laatste tijd veel efficiënter gewerkt wordt, is de omzet gedaald.
- De maatschappij Interoil heeft in de Noordzee olie gevonden. Deze olievoorraden heeft Interoil echter nog niet in exploitatie genomen zodat dankzij deze Noordzeeolie de winsten van Interoil sterk zijn toegenomen.

14b 210

Hieronder volgt een aantal korte krantenberichten. Boven die berichten staat een titel. Voeg aan die titel het ontbrekende woord toe (per titel één woord). Kies daarvoor een woord uit 208.

- Fabriek toch..**
'Mijn vader betwijfelde of ik met mijn ijsfabriek wel het hoofd boven water zou kunnen houden. Ik was er ook niet helemaal zeker van, maar ik had toch goede hoop. In 2003 maakten we 500.000 euro winst, in 2004 650.000 en in 2005 zelfs 900.000 euro. Dus ondanks de sombere verwachtingen van mijn vader draait mijn fabriekje heel behoorlijk.'
- .. neemt toe.**
Als je op een knop drukt, begint er een band te lopen, worden met een soort ijzeren arm alle onderdelen op de juiste plaats gezet, glijdt het product in een bad waar het een prachtige blauwe kleur krijgt, waarna het via een inpakmachine in een container verdwijnt.
Vroeger waren voor dezelfde activiteit veertig arbeiders nodig. Die arbeiders komen nu op straat te staan.
Dit proces zal zich in de komende jaren steeds verder ontwikkelen, want er komen steeds meer 'knoppen'.

3. *Succesvolle olie..*
De olie die in dit deel van de Noordzee in de grond zit, wordt door Holland-Oil naar boven gehaald en op de internationale markt verkocht. Omdat deze olie niet diep zit en omdat de kwaliteit ervan heel goed is, maakt Holland-Oil hier grote winsten.
4. *Wolunie krijgt nieuwe..*
Wolunie beleeft gouden tijden. Na een slappe periode van een jaar of twee, is er op het ogenblik weer een grote vraag naar wol, vooral naar de fijnere soorten. Op het hoofdkantoor in Maastricht heeft men ons meegedeeld dat Wolunie volgende maand een bedrijf opent in Assen en dat er op het ogenblik nieuwe fabrieken worden gebouwd in Deventer en Enschede.
5. *Jongejan en Van der Horst..*
Jongejan verkoopt zijn koffie voor 2 euro per pak. Van der Horst, een straat verder, zet dezelfde koffie voor 1,85 euro in de etalage. Jongejan ziet dat, handhaaft zijn prijs van 2 euro maar geeft wel bij ieder pak koffie twee koffiekopjes cadeau. Daarop zakt Van der Horst naar 1,50 euro. Jongejan blijft op 2 euro maar iedere koper van tien pakken koffie krijgt een geheel verzorgde reis naar Brazilië cadeau.
6. *De maand van de..*
In de maand december is het druk in het centrum. Begrijpelijk, want dat is de periode van de feestdagen en van de cadeautjes. De winkeliers zorgen voor een speciale verlichting in de straten. In sommige winkels laten ze sinterklaas optreden. Ze zorgen ervoor dat de etalages er nog aantrekkelijker uitzien dan anders en ze brengen de mensen in de juiste stemming (om naar het centrum te komen en om veel te kopen) door liedjes te laten klinken die passen bij het seizoen.
7. *De..*
De vraag is of je met een salaris van 2000 euro een flat kunt huren, waarvoor je per maand 400 euro moet betalen. 400 euro huur betekent dat er nog 1600 euro overblijft. Ik denk dat daarvan ongeveer 500 euro nodig is voor eten en drinken. Een auto kost per maand alles bij elkaar toch gauw zo'n 300 euro. Dan zijn er natuurlijk een aantal zaken waartegen men verzekerd moet zijn (ziekten, ongeval, brand) en bovendien moeten krant, radio en televisie betaald worden. Zo af en toe gaat men naar een film of naar een café...Nou, ik denk dat dat heel moeilijk wordt, een flat van 400 euro huren met een salaris van 2000 euro.
8. *Mogelijkheden om te..*
Veel mensen klagen erover dat de winter zo duur is, duur vanwege het gas of de elektriciteit. Maar het kan natuurlijk goedkoper. Bijvoorbeeld als u zorgt voor dubbel glas. Dat scheelt al behoorlijk. Verder is het verstandig om zoveel mogelijk de gordijnen dicht te houden en om in huis een dikke trui aan te doen: de verwarming kan een of twee graadjes lager. Die verwarming moet u trouwens niet lager zetten op het moment dat u naar bed gaat, maar een uur daarvoor. En dan natuurlijk: vroeg naar bed.

14b 211

Kies de juiste aanvulling.

1. Een stichting in Zweden beheert .. dat Alfred Nobel bij zijn dood achterliet.
 - a het bedrijf
 - b het geld
 - c het systeem

2. Welke sector van de industrie heeft de laatste jaren veel winst gemaakt? De ..
 - a exploitatie
 - b chemische industrie
 - c middenstand
3. Wat vraagt hij voor de overname van zijn café? - ..
 - a Een nieuwe baas
 - b Drie ton
 - c Een winkel
4. Waarom heeft hij zijn winkel moeten sluiten? - Omdat de .. te groot werd.
 - a concurrentie
 - b lening
 - c omzet
5. Hoeveel zet je per jaar in jouw zaak om? - ..
 - a Vijf arbeiders
 - b Honderd klanten
 - c Honderdduizend euro
6. Waarom kun je niet berekenen wat de bouw van een nieuw huis kost? - Omdat ik niet voldoende .. heb.
 - a stenen
 - b gegevens
 - c geld

14b 212

De wereldveiling (deel 1)

Hij boog zich naar voren om het gezicht te kunnen zien van de dame die naar een etalage stond te kijken en zei toen: 'Neemt u mij niet kwalijk, ik dacht dat u iemand anders was. Dezelfde jas, begrijpt u?'

'Verder niets?' vroeg de dame.

'Van achteren dezelfde gestalte, dezelfde lengte, dezelfde kleur haar. Men kan zich daar sterk in vergissen, weet u. Het ziet er van voren vaak opvallend anders uit dan van achteren. De voorkant is evenwel bepalend, hebt u daar wel eens over nagedacht, mevrouw? In mijn familie althans is het geen gebruik ruggen te vergelijken. "Precies de rug van zijn moeder", dat hoort men in de kringen waarin ik verkeer zelden.

Maar gaat u rustig door met het kijken naar al het moois dat de firma...eens kijken ...dat de firma Bos in de etalages heeft gezet. Persoonlijk ben ik daar ongevoelig voor, de wereld van de middenstand is niet mijn wereld, dat is niet mijn stand, als ik dat zo zou mogen zeggen.

Maar ik weet dat er mensen zijn die daar anders over denken. Ik weet dat er mensen zijn die, op weg naar het kerkhof, in de etalage iets aantrekkelijks zien liggen, laat ik zeggen vier pond gehakt of een tijdelijk in prijs verlaagde broodtrommel. Die mensen denken: Hier kan iets bespaard worden. Na die gedachte begeven zij zich naar de concurrent om te zien wat daar de prijzen doen in de gehakt- en broodtrommelsector. Vervolgens berekenen zij het verschil en gaan de goedkoopste winkel binnen om daar het gewenste artikel te kopen. Zulke mensen zijn er. Ik moet u zeggen, mevrouw: Het is niet mijn stijl.'

'Overigens heb ik mij nog in het geheel niet aan u voorgesteld. Arksteeg is de naam. Govert Arksteeg, 38 jaar oud, van het mannelijk geslacht en met een gewicht dat in de zomer 75 kilo bedraagt maar dat in de winter, als de aardappelvoorraad groot is, kan oplopen tot 78.'

'Wie zocht u eigenlijk?' vroeg de dame.

'Zoeken? A ja, ik boog me zojuist naar voren om uw gezicht te kunnen zien want ik zocht iemand. Ja, inderdaad. Kijk mevrouw...'

'Breding...'

'Kijk mevrouw Breding, wij allen staan in het leven als mensen die een filiaal beheren. Op een goede dag worden we daar naar binnen geduwd — tenzij u de geboorte beschouwt als een vrijwillige keuze van de baby - en dan begint het grote spel. Hoe? Waarmee?'

Met niets. U begint met niets, nietwaar. Drie kilo, dat is niets. Misschien woog u een weinig meer, maar in vergelijking met uw huidige gewicht kan dat weinig meer hier onvermeld blijven. Geen gewicht dus, geen lengte. Wel een tamelijk groot hoofd, doch met niets erin, geen gedachten, geen ideeën, geen woorden, niets, leeg. En daarmee moeten we beginnen.'

'Wat beginnen?'

'De exploitatie van het leven, de efficiënte, zo mogelijk rendabele exploitatie van het leven. En van de mens!'

'Meneer, ik heb maar weinig tijd.'

'Ik begrijp u, mevrouw, o, ik begrijp u zo goed. Wat u bedoelt is dit: Ik heb maar één leven en in dat ene leven moet ik een zo groot mogelijke omzet halen.'

'Ik kan u niet helemaal volgen.'

'Ik wil het u graag uitleggen. Maar laten we er even bij gaan zitten. We behandelen tenslotte het leven zelf. In het restaurant hiernaast is de koffie van een meer dan gewone kwaliteit. Mag ik u een kopje aanbieden?'

'Nee, dank u.'

'Ik begrijp u opnieuw. Voor de etalage, in de winkel, tegenover winkelier en leverancier, daar raakt men, zo is uw gedachte, aan de kern van het bestaan. Het zijn niet mijn opvattingen, in het geheel niet. Niettemin mijn verontschuldiging voor het te haastige koffievoorstel.'

'We bevinden ons hier dus voor het warenhuis Bos. Bos heeft dit warenhuis in 1970 overgenomen van de familie Romein, nadat de Romeins elkaar hadden uitgemoord. Het is even buiten mijn onderwerp, mevrouw Breding, maar als u het in de richting van warenhuizen zoekt— nogmaals: het is niet mijn richting — beheer dan nooit een bedrijf in familieverband, richt u voor leningen nooit tot hen met wie u door de banden des bloeds verbonden bent. Iedere vorm van automatisering of van concurrentie is beter dan het beste familielid, iedere diefstal is beter dan een familielening. Doch ter zake. Wat wil het warenhuis Bos? Het warenhuis Bos wil veel omzetten, wil verkopen, wil winst maken. En wat wil mevrouw Breding met haar warenhuis, dat is: met haar leven? In zijn eenvoudigste vorm luidt het antwoord op deze vraag: Zij wil eruit halen wat erin zit. Is dat niet prachtig, beste mevrouw, het leven als een supermarkt? Ik zeg: als een supermarkt, hoort u: als. Niet het leven is een supermarkt. Dat is het voor 99% van de mensen. Ik prijs mij gelukkig tot de overige 1 % te behoren.'

'Interessant, maar ik moet nu verder.'

'Uitstekend. Als u er geen bezwaar tegen hebt, loop ik een stukje met u mee.'

(wordt vervolgd)

14b 213

Vragen bij De wereldveiling (deel 1).

Kies het juiste antwoord. Slechts één antwoord is juist.

- B1. a Govert Arksteeg zoekt mevrouw Breding.
b Govert Arksteeg denkt dat de dame voor de etalage van de firma Bos mevrouw Breding is.
c Degene die door Arksteeg gezocht wordt heeft dezelfde kleur haar als mevrouw Breding.
d Als mevrouw Breding zich omkeert, ziet Arksteeg dat zij niet de persoon is die hij zoekt.

B2. a Arksteeg behoort tot de middenstand.

b Arksteeg weegt 's winters meer dan 's zomers.

c Arksteeg stelt zich niet voor.

d Arksteeg vergelijkt altijd de prijzen en koopt dan het goedkoopste.

B3. Volgens Arksteeg

a is de geboorte een vrijwillige keuze van de baby.

b woog mevrouw Breding bij haar geboorte meer dan vier kilo.

c hebben baby's bij de geboorte een tamelijk groot hoofd.

d hebben baby's bij de geboorte al bepaalde ideeën.

B4. a Mevrouw Breding biedt Arksteeg een kopje koffie aan.

b Naast de winkel van de firma Bos is een restaurant.

c Arksteeg begrijpt niet waarom mevrouw Breding geen koffie wil drinken.

d Arksteeg vindt dat men in een winkel beter de kern van het leven kan leren kennen dan in een restaurant.

B5. Volgens Arksteeg

a kun je, als je geld nodig hebt, het beter stelen dan van je familie lenen.

b is het verstandig een warenhuis te beheren in familieverband.

c is het warenhuis Bos in 1970 overgenomen door de familie Romein.

d konden de leden van de familie Romein het heel goed met elkaar vinden.

14c 214

aanschaffen
schafte aan,
aangeschaft

We moeten in onze fabriek dringend nieuwe machines aans , maar we hebben er helaas geen geld voor.

koop, de
(kopen)

Hij vroeg voor zijn tweedehands auto 1000 euro, ik wilde maar 750 euro geven. Ieder van ons bleef op zijn standpunt staan en dus ging de k niet door.

sorteren
sorteerde,
gesorteerd

Ik werk bij een grote bank. 's Morgens als de post binnenkomt, leg ik, per afdeling, alle brieven en al het drukwerk bij elkaar. Als ik alles ges heb, breng ik de post naar de hoofden van de afdelingen.

stapel, de
stapels

Als ik van vakantie thuiskom, vind ik daar altijd een grote st .. kranten.

verpakking, de
verpakkingen

Wil je deze glazen naar Maastricht sturen? En zorg voor een stevige v , anders breken ze.

consumptie, de consumpties	Het gebruik van sommige artikelen en producten neemt ieder jaar nog toe, maar er zijn ook bepaalde goederen waarvan het gebruik niet meer stijgt of daalt. Zo staat de co van koffie al jarenlang op hetzelfde niveau. ook: In dit restaurant moeten alle co contant betaald worden.
consument, de consumenten	Als je in de winkel iets koopt moet je maar afwachten of het product beantwoordt aan allerlei medische en technische eisen. Dat is voor de gewone koper vaak moeilijk te bepalen. Gelukkig komen er steeds meer verenigingen die de belangen van de co verdedigen.
zuinig zuiniger, zuinigst	De auto van mijn broer loopt 1 op 18 (een liter benzine voor 18 kilometer), maar mijn eigen auto is veel z .. , die loopt 1 op 22.
zuinigheid, de (geen mv.)	Met wat meer zu..... zou je van jouw loon gemakkelijk moeten kunnen leven. Maar dan moet je natuurlijk niet allerlei nutteloze dingen kopen en veel uitgaan.
tarief, het tarieven	Bus, tram en trein zijn weer duurder geworden. Dat is al de derde keer in twee jaar tijds dat de t voor het openbaar vervoer omhoog gaan.
korting, de kortingen	Bij contante betaling krijgt u op al onze artikelen 3% k
overhouden hield over, overgehouden	Als ik van mijn loon alle vaste kosten (huur, water, gas, licht) heb betaald, h ik nog 450 euro per maand o
zakelijk zakelijker, zakelijkst	Hij vroeg mij of ik een fijne vakantie had gehad, of de groente in mijn tuin goed groeide en of ik vaak naar de film ging, maar ik antwoordde dat ik niet gekomen was om over persoonlijke dingen te praten maar om met hem een z gesprek te hebben.
bedienen bediende, bediend	In supermarkten zijn maar weinig verkopers of verkoopsters. Het is de bedoeling dat de klanten zichzelf b ook (met: zich): Omdat zij elkaars taal niet verstonden, b zij zich van gebaren om zo duidelijk te maken wat zij bedoelden.

service, de (geen mv.)	Toen mijn televisietoestel kapot was, heb ik wel tien keer moeten bellen voordat er iemand kwam om de boel te repareren. De s die die winkel geeft is echt heel slecht.
schatten schatte, geschat	Hoe groot is de afstand Amsterdam - Warschau? - Ik weet het niet precies maar ik s 1300 kilometer.
schatting, de schattingen	Hoeveel zullen de prijzen volgend jaar gemiddeld stijgen? - De s verschillen nogal. De regering denkt met 0,5%, het planbureau met 1% en het bedrijfsleven met 1,5%.
uitrekenen rekende uit, uitgerekend	Kunt u voor mij ui wat de kosten zijn van een treinretour tweede klas Eindhoven - Belgrado?
schaars schaarser, schaarst	In de zomer is deze groente overal te krijgen, maar in de winter is hij erg sc
uitverkocht	Heb je nog een kaartje voor de film kunnen krijgen? - Nee, alles was u
teleurstellen stelde teleur, teleurgesteld	Hebt u nog van die lekkere appels? - Mevrouw, ik moet u te : ze zijn helemaal uitverkocht.
teleurstelling, de teleurstellingen	Hij had zeker verwacht dat hij die baan zou krijgen. Het was voor hem dan ook een grote t toen iemand anders in die functie benoemd werd.
uitverkoop, de (uitverkopen)	Om hun voorraden kwijt te raken houden de meeste winkels een of twee keer per jaar u
veiling, de veilingen	De groenteman gaat iedere morgen naar de ve waar de groente in grote partijen te koop wordt aangeboden.

14C 215

Vul een passend woord in (telkens slechts één woord).

1. Wij hebben vorige maand een televisietoestel aangeschaft. Dus kunnen we nu iedere avond naar de .. kijken.
2. Hij zei dat het boek hem teleurgesteld had. Dus was het boek niet zo mooi als hij .. had.

3. Wij vroegen hem hoe breed zijn tuin was. Hij antwoordde: Dat moet ik schatten. Daaruit bleek dat hij het niet precies ..
4. Hij vroeg mij of ik de postzegels wilde sorteren. Uit die vraag bleek dat het niet allemaal .. postzegels waren.
5. Wij vroegen aan het meisje of ze ons een glas bier wilde brengen. Ze antwoordde: Ik bedien niet aan uw tafel. Dus moesten we ons glas bier bij een .. meisje bestellen.
6. Hij zei: Ik heb uitgerekend hoeveel de reis zal kosten. Dus toen kenden we de .. van de reis.
7. Zij kreeg van haar vader per maand vijftig euro zakgeld. Daarvan hield zij iedere maand minstens tien euro over. Ik geef jou kennelijk te .. zakgeld, zei haar vader.
8. Willem, haal alsjeblieft die stapel kranten van de tafel. - Er ligt maar .. krant op tafel, dus het is sterk overdreven om van stapel te spreken.
9. Ik heb op de veiling een prachtig schilderij gezien. Ik heb heel veel zin om het te kopen. - Wat kost het? - Zoals ik al zei staat het op een veiling, dus dan weet je nooit .. hoeveel het kost.
10. Vanwege het honderdjarig bestaan van onze zaak krijgt u vandaag op ieder kledingstuk dat u koopt 10% korting. Dus als u een jurk koopt van 100 euro hoeft u daarvoor maar .. euro te betalen.
11. De directeur had me gevraagd een zakelijk briefje te schrijven en dus was hij kwaad toen hij zag dat ik in de brief ook iets vertelde over mijn gezondheid en over andere .. zaken.
12. De telefoontarieven zijn ten opzichte van het vorig jaar hetzelfde gebleven. We betalen dus dit jaar voor een telefoongesprek .. als vorig jaar.
13. De service van dit autobedrijf is uitstekend. Dus als je daar een auto koopt en je krijgt er problemen mee, dan .. ze je goed en snel.
14. Tomaten zijn de laatste tijd zeer schaars. En het schijnt nog erger te worden. Het zou me dus niks verbazen als ze binnenkort helemaal niet meer te .. zouden zijn.
15. We wilden naar het toneel gaan, maar toen we bij de kassa kwamen bleken bijna alle plaatsen uitverkocht te zijn. Er waren alleen nog plaatsen van 50 euro. Dat vonden we te duur en dus hebben we .. toneel gezien.
16. Ans was voor haar examen gezakt. Toen ik aan haar vader vroeg of het een teleurstelling voor haar was, antwoordde hij: Nee. Daaruit trok ik de conclusie dat Ans erop .. had dat ze zou zakken.
17. Ik wacht met het kopen van deze jurk totdat hij in de uitverkoop komt, zei Eva. Zij hoopte namelijk dat die jurk dan .. zou zijn.
18. De politie zei dat er naar schatting veertig mensen bij het vliegtuigongeluk de dood hadden gevonden. Dus dan moet jij niet gaan vertellen dat er precies .. doden waren, want dat zei de politie niet.

19. Mijn tante staat bekend om haar grote zuinigheid. Dus toen we hoorden dat ze aan al haar neven en nichten (en dat zijn er 65) zo maar 1000 euro had gegeven, waren we daarover zeer ..
20. Ik wilde vandaag rijst eten en daarom had ik een pak rijst gekocht. Maar ik kon de verpakking niet open krijgen en dus heb ik het vandaag zonder .. moeten doen.
21. Ik bied jullie allemaal een consumptie aan, zei de directeur tegen het personeel. Daarop zei Marcel Grevers: Ik mag geen sterke drank. Grevers scheen dus te denken dat met consumptie .. drank bedoeld werd. Maar de directeur maakte hem duidelijk dat hij ook iets anders kon drinken.
22. Toen ik aan mijn collega vroeg hoeveel 12 x 98 is, zei hij: Dat moet ik even op een papiertje uitrekenen. Hieruit bleek dat hij dat niet van .. wist.
23. Jullie moeten niet overal de lampen laten branden, zei moeder. Jullie moeten zuiniger zijn met het licht. Moeder vond dus dat we te .. licht gebruikten.

'Bent u ook aan het boodschappen doen,' vroeg mevrouw Breding?

'Ik moet u teleurstellen, ik neem althans aan dat het een teleurstelling is, maar ik doe nooit boodschappen, nooit. Boodschappen doen acht ik een daad tegen de menselijke natuur, een tegennatuurlijke handeling.'

'Doet uw vrouw de boodschappen?'

'Mijn vrouw niet en mijn kinderen ook niet. Het stuit mij overigens tegen de borst dat u ons gesprek over het leven en over de vraag hoe wij - u en ik - dat leven kunnen sturen, hoe u dat probeert terug te brengen tot het niveau van het boodschappenmandje.

Daar staat u, hier sta ik. U kijkt naar mij, ik kijk naar u. Overal op de wereld ontmoeten mensen elkaar en deze ontmoetingen, deze botsingen der geesten kunnen een kracht doen ontstaan zo hevig dat daardoor het aanzien van de aarde totaal kan veranderen.

Kan en zal veranderen, onvermijdelijk. Maar die verandering moet een verandering ten goede worden, mevrouw Breding, en daarom is er in deze wereld geen tijd voor boodschappen of andere zakelijke activiteiten. Daarom is het volkomen belachelijk dat mensen van de ene uitverkoop naar de andere rennen, dat zij uitrekenen hoeveel men over kan houden als men de soep bij A en de pap bij B koopt, of dat zij naar het andere eind van de stad reizen omdat daar 2% korting wordt gegeven op een kunstleren ceintuurtje van vijftig eurocent. Mevrouw, neemt u mij niet kwalijk dat ik het zeg, maar dat is een zonde, een enorme zonde, niet tegen God - want die lacht om ons supermarktdenken - maar tegen de mensheid. Het is mensonwaardig.'

'Maar u moet toch ook af en toe dingen aanschaffen? U moet toch ook eten?'

'Ach mevrouw, houd u toch alstublieft op. Natuurlijk moet ik eten. Ik ben een consument zoals iedereen. Maar wat die consumptie inhoudt, bepaal ikzelf, niet de warenhuizen, niet de supermarkten. En als ik, Govert Arksteeg, dat bepaal, dan gaat dat snel en zakelijk.'

'U bent zeker heel zuinig. Iedere dag kool en een keer in de maand een stukje vlees.'

'Mevrouw Breding, ik boog mij daarstraks naar voren omdat ik dacht dat u Wenda Popper was. Wie dat is doet hier verder niet ter zake, maar met haar zal ik vandaag een gesprek hebben over ons wereldveilingplan. Ja zeker, het wereldveilingplan. Een plan dat, overal in de wereld, voorziet in het organiseren van enorme veilingen, open markten zo u wilt. Op die veilingen kan iedereen zijn producten te koop aanbieden. Maar let op! Niet een stapeltje ondergoed, niet een partij tomaten gesorteerd naar dikte en kwaliteit, niet een collectie regenjassen. Dat niet, o nee, dat niet. Men gaat naar die markt met menselijke producten. Men biedt daar aan: begrip, begrijpt u, begrip. Ja, ik hoor u wel mompelen:

begrip, begrip. Maar weet u dat dat zeer schaars is, weet u dat begrip bijna niet meer te krijgen is?

Of: gezelschap. Een prachtig woord, nietwaar, maar volledig uitverkocht. Hoe kom je in onze dagen aan gezelschap, dat zult u zich toch ook wel eens afvragen? In restaurants en cafés word je bediend, bij bedrijven krijg je service, het openbaar vervoer is er voor u! Mevrouw, ik hoef u niet te vertellen wat de praktijk is. De praktijk is: "Ziet u niet dat ik bezig ben", "Belt u volgende week nog maar eens", "Deze tram is vol, pakt u de volgende maar". Dat is de praktijk en dat heeft niets met gezelschap te maken. Dat is koud en onpersoonlijk.'

'Dankbaarheid zal op die veiling te koop zijn en charme. En als de glimlach niet meer goed loopt zal die glimlach tegen een laag tarief van de hand gaan. Daarover zal ik met Wenda Popper spreken en nu dwingt u mij te antwoorden op de vraag of ik iedere dag kool eet. Zoiets doet pijn.' 'Het was maar een vraagje.'

'Akkoord, het was maar een vraagje, maar ik hoop dat u ziet dat mijn gedachten niet gericht zijn op zakelijke zuinigheid. Mijn gedachten - en die van Wenda - raken de hemel, raken de aarde, raken de mens. De veiling der menselijke waarden, ik zei het u al. En de veiling van de mens zelf. Hebt u een oma die u in de uitverkoop wilt doen, denkt u uw zoontje gunstig te kunnen aanbieden, op onze wereldveiling kan dat.'

'Dat vind ik nou onmenselijk.'

'Fout, mevrouw Breeding, fout. Waar komt in godsnaam het idee vandaan dat van lieve oma's alleen de eigen familie zou mogen profiteren, dat alleen het eigen gezin zou mogen ervaren hoe bijzonder hun zoontje is? Weg met de muren, weg met de hekjes. De wereld is de boodschap en de boodschap is de wereld.'

'Ik moet hier links die straat in. Daar woont Wenda Popper. Ik neem afscheid van u. Het was mij een genoegen, mevrouw Breeding, maar ik zeg u heel eerlijk: Ik heb wel eens gesprekken gevoerd van een hoger niveau, en ik verheug mij erop dat mij ook thans weer een zuiverdere en diepere vorm van communicatie wacht. Wenda en ik gaan vandaag een schatting maken van het te verwachten aanbod aan tantes. En wij gaan ons vooral bezighouden met de verpakking van onze topproducten: geloof, hoop en liefde. Mevrouw Breeding, ik groet u beleefd.'

14C 217

Vragen bij De wereldveiling (deel 2 en slot). Kies het juiste antwoord. Slechts één antwoord is juist.

- C1. a Arksteeg vindt het niet erg dat mevrouw Breeding begint te praten over boodschappen doen.
b Mevrouw Breeding is aan het boodschappen doen.
c Arksteeg is aan het boodschappen doen.
d Arksteeg vindt boodschappen doen iets typisch menselijks.

- C2. Volgens Arksteeg
a zal de wereld er anders gaan uitzien.
b zal de wereld er beter gaan uitzien.
c is boodschappen doen een zonde tegen God.
d moeten de mensen meer tijd krijgen voor boodschappen.

- C3. Arksteeg en Wenda Popper willen een wereldveiling gaan organiseren. Op die veiling
a worden alleen door Arksteeg en Popper producten aangeboden.
b kan men tomaten kopen.
c kan men kleding kopen.
d kan men begrip kopen.

- C4. a Arksteeg vindt het vervelend dat hij moet antwoorden op de vraag of hij iedere dag kool eet.
b Arksteeg zegt tegen mevrouw Breeding dat hij van kool pijn in zijn buik krijgt.
c Arksteeg vindt het niet goed dat er op de veiling ook mensen te koop worden aangeboden.
d Op de veiling van Arksteeg en Popper zullen de prijzen nooit dalen of stijgen.

- C5. a Arksteeg vond het gesprek met mevrouw Breeding heel vervelend.
b Het gesprek dat Arksteeg met Wenda Popper zal hebben zal op een hoger niveau staan dan het gesprek dat hij met mevrouw Breeding heeft gehad.
c Tot de topproducten van de veiling horen de tantes.
d Arksteeg en Popper bemoeien zich niet met de verpakking van hun artikelen.

15 Geld

15a 218

getal , het getallen	Twaalf is een even en twintig is ook een even
mont , de munten	De landen van de eurozone hebben als de euro.
monetair	Het stelsel betreffende het geldverkeer, betreffende de munten noemt men het m stelsel.
dollar , de dollars	In Nederland betaalt men met euro's, in de Verenigde Staten met d
pond , het ponden	Kan ik van u voor deze euro's Engelse p krijgen? (zie ook 14a)
samenhangen hing samen, samengehangen	Weinig aanbod en hoge prijzen: deze twee feiten ha altijd nauw met elkaar
planning , de (geen mv.)	Wij gaan in Turkije een nieuwe fabriek beginnen. Volgens onze pl..... zal deze fabriek de eerste twee jaar met verlies werken, maar vanaf het derde jaar winst gaan opleveren.
termijn , de termijnen	Moet je al dat geld in één keer terugbetalen? - Nee, ik kan het terugbetalen in drie t van telkens vier maanden.
econoom , de economen	Iemand die economie heeft gestudeerd noemen we een e
boekhouder , de boekhouders	Bij een bedrijf, een instelling, een vereniging werkt meestal iemand die zich bezighoudt met de financiële zaken, die opschrijft hoeveel geld er uitgaat en er binnenkomt. Zo iemand noemen we een b

tabel , de tabellen	Kijk, zei de boekhouder, ik heb hier twee ta, in de ene ta staan de bedragen die wij deze maand betaald hebben en in de andere de bedragen die wij ontvangen hebben.
inkomsten , de (alleen mv.)	Hoeveel geld hebben we deze week ontvangen, vroeg de directeur? - Onze i bedragen deze week 10.000 euro, zei de boekhouder.
uitgave , de uitgaven	Tegenover de inkomsten staan de
uitkomst , de	Ik heb een televisietoestel gekocht dat 1000 euro kost. Daarvan heb ik meteen 1/4 betaald. De rest, waarvoor ik 10% extra heb moeten betalen, heb ik afbetaald in 12 termijnen. Weet jij hoeveel ik per termijn heb moeten betalen? - Ik heb het berekend. De u van mijn berekening is 68,75 euro.
negatief negatiever, negatiefst	Onze inkomsten bedroegen dit jaar 2 miljoen euro. Onze uitgaven 3 miljoen. We hebben dit jaar dus een ne resultaat gehad. ook: Als je goed werkt zegt de leraar niets, maar als je slecht werkt maakt hij allerlei opmerkingen. Hij heeft alleen maar ne kritiek.
dekken dekte, gedekt	Het is mogelijk dat dit project verlies zal opleveren. Maar we lopen geen risico want de regering heeft verklaard dit verlies te zullen de (zie ook 5b)
overschrijven schreef over, overgeschreven	Ik verzoek u het bedrag van 1000 euro op mijn rekening over te s (zie ook 13c)
sparen spaarde, gespaard	Van mijn loon leg ik iedere maand 50 euro apart. Ik ben namelijk aan het s voor een nieuwe fiets. ook: Ik vermoord de hele bevolking, sprak hij, behalve de kinderen: die zal ik s
rente , de renten en rentes	Als je geld leent, moet je dat geld later terugbetalen. Bovendien moet je over dat geld een bepaald bedrag aan r betalen.

inflatie, de inflaties	Voor 100 dollar kon je in 1995 meer kopen dan in 2005. Dat komt door de i, door de waardevermindering van het geld.
order, de orders	Denkt u dat uw bedrijf de opdracht zal krijgen om dat schip te bouwen? - Ja, ik denk inderdaad dat wij die or zullen krijgen. ook: Wie heeft gezegd dat wij dat huis moeten beschieten, vroeg de soldaat? - Dat is een or van de kapitein.
ondertekenen ondertekende, ondertekend	Welke namen staan er onder deze overeenkomst? - De overeenkomst is voor ieder van beide partijen o door de voorzitter van de raad van bestuur.
bevestigen bevestigde, bevestigd	De firma Schutte heeft mij telefonisch meegedeeld dat zij vier nieuwe vrachtwagens wil kopen en zij heeft deze mededeling later schriftelijk b ook: Je kunt die koffer niet zo maar los op de auto leggen. - Dat doe ik ook niet. Ik ga hem met een flink stuk touw op het dak van de auto b
stimuleren stimuleerde, gestimuleerd	Als je in deze fabriek hard werkt, krijg je extra geld. Met deze maatregel wil de leiding van de fabriek de prestaties van de arbeiders s
welvaart, de (geen mv.)	Het gaat prima met de economie. Het land heeft nog nooit zo'n grote w gekend.
werkloze, de werklozen	Het aantal mensen zonder werk, het aantal w is deze maand met 1% toegenomen.
werkloosheid, de (geen mv.)	Wat doet de regering om het aantal werklozen te verminderen? - De regering probeert de we te verminderen door mensen korter te laten werken.
werkloos	Iemand die geen werk heeft is w

15a 219

Kies de meest logische mogelijkheid.

- I. Zij vroeg aan de boekhouder
- of hij het boek voor haar wilde bestellen.
 - of hij haar boeken wilde controleren.
 - of hij het boek goed wilde inpakken.

- Vanwege de welvaart
 - zijn we met de boot gegaan.
 - zijn we goed aangekomen.
 - kan iedereen een beetje sparen.
- Zij bevestigde
 - het bericht.
 - de boom.
 - haar collega.
- In deze tabel staan
 - borden.
 - cijfers.
 - messen.
- Ik heb over de oorzaak van de inflatie
 - met een arts gesproken.
 - met een econoom gesproken.
 - met een kapitein gesproken.
- Zijn de uitgaven deze week
 - toegenomen?
 - betaald?
 - ontvangen?
- Meneer, u krijgt van ons geen geld:
 - uw cheque is niet gedekt.
 - uw cheque is negatief.
 - uw cheque is ondertekend.
- Wat gek dat je dat geld nog niet hebt ontvangen.
 - Ik heb het vorige week al bevestigd.
 - De monetaire situatie was vorige week heel zwak.
 - Ik heb het vorige week al overgemaakt.
- Hij is werkloos
 - want hij werkt tegen een laag loon.
 - want er is niet genoeg werk.
 - want hij is al tachtig.
- De planning van dit project
 - was negatief.
 - was elders.
 - was slecht.
- De eerste termijn
 - is niet te koop.
 - is slecht voor de longen.
 - eindigt 31 augustus.
- De inkomsten
 - zijn duurder dan de uitgaven.
 - zijn hoger dan de uitgaven.
 - zijn eerder dan de uitgaven.

13. Dit negatieve resultaat
 - a is voor ons een teleurstelling.
 - b is allang klaar.
 - c is veel te donker.
14. Dankzij deze order
 - a hebben wij tien arbeiders naar huis moeten sturen.
 - b ligt alles weer netjes op z'n plaats.
 - c hebben we weer voor zes maanden werk.
15. Monetair gezien
 - a is er in West-Europa door de euro meer eenheid.
 - b is West-Europa een duur land.
 - c is er in West-Europa een groot tekort.

15a 220

Vul één woord in dat in betekenis overeenkomt met het schuingedrukte deel van de zin. Gebruik een woord uit 218.

1. Vindt u dat de economie van een land verband houdt met de vraag of *het goed gaat* in dat land, verband houdt met de .. van dat land?
2. Zolang er nog geen officiële *namen onder deze order staan*, zolang deze order nog niet is .., is het niet zeker of onze firma deze opdracht zal krijgen.
3. Door *niet* al je geld op te *maken*, door te .. schep je de mogelijkheid later iets moois te kopen, bijvoorbeeld een piano of misschien zelfs een huis.
4. Ik ga al het *geld dat ik* vandaag *ontvangen* heb, al mijn dag .. even naar de bank brengen.
5. Omdat economie en politiek veel *met elkaar te maken hebben*, met elkaar .., menen sommigen dat een regering altijd een paar economen moet tellen.
6. De waarde van de *officiële munt van de Verenigde Staten*, de .. staat tot de waarde van de officiële munt van Nederland, de .., ongeveer als 1 : 1,2
7. Ik vroeg hem hoeveel 68×48 is? Hij antwoordde zeer snel: 3264. Ik vroeg hem hoe hij zo vlug het *resultaat van deze berekening*, deze .. had gevonden. Hij zei: $6 \times 4 = 24 + 8 = 32$ en $8 \times 8 = 64$, samen 3264.
8. Als je geld op een bank zet (zodat die bank met dat geld kan gaan handelen) krijg je *als een soort tegenprestatie een bepaald bedrag* aan ..
9. Als je aan vier .., aan *mensen* dus die *zich speciaal bezighouden met de economie* vraagt: Hoe kan een land snel tot grote welvaart komen, dan krijg je vier verschillende antwoorden.
10. Heb je *Engels geld*? - Ja, ik heb voor 50 euro Engelse ..
11. *Het feit dat mensen geen werk hebben*, de .. dus heeft niet alleen financiële maar ook sociale aspecten.

15a 221

Vraag en aanbod

Vraag en aanbod. Al sinds jaar en dag twee kernwoorden in de economie. Twee begrippen ook die nauw samenhangen. Wie de vraag stimuleert moet zorgen dat er voldoende aanbod is. In hoeverre een regering deze twee factoren in de hand houdt of in de hand wil houden, in hoeverre zij ervoor wil zorgen dat de overheidstekorten gedekt zijn hangt af van het type economie waarvoor men kiest.

In de Amerikaanse economie staat, zeker nu weer, het principe van de vrije markt centraal. Ieder voor zich en God voor ons allen. Economisch gezien is zo'n politiek in Amerika mogelijk omdat men zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant ervoor 'klaar' is. Het resultaat is dan ook dat er meer goederen en diensten op de markt komen en dat de welvaart stijgt.

Deze op het eerste gezicht gunstige uitkomst is echter niet in alle opzichten gunstig. Het vrije marktsysteem heeft ook een aantal negatieve aspecten. Een daarvan is dat de toenemende welvaart zich niet gelijkmatig over alle lagen van de bevolking verspreidt. De extra dollars stromen niet door naar hen die onderaan de maatschappelijke ladder zitten. Het aantal armen neemt toe.

Volgens sommigen is men in West-Europa, waar tot op zekere hoogte een zelfde type economie wordt gevolgd als in de Verenigde Staten, nog niet zo ver. Zij bedoelen daarmee dat er aan de aanbod kant te weinig gebeurt en zij geloven dat dat vooral komt doordat de arbeidsmarkt niet open, niet soepel genoeg is. Daarop verschijnen, hoe merkwaardig dat ook mag klinken, te weinig werklozen, zeggen zij.

Vaststellen wanneer precies iemand werkloos is, is moeilijker dan het lijkt en het mag dan ook geen verbazing wekken dat de getallen die daarover door regeringen worden gepubliceerd nog wel eens verschillen van de getallen die arbeidsorganisaties opgeven. Wat daar ook van zij, het aantal werklozen is hoog en bedraagt in sommige landen in West-Europa meer dan 10% van de beroepsbevolking.

Daarvan zou een aantal best werk kunnen vinden, zeggen sommige economen, maar ze zoeken dat werk niet omdat niets hen ertoe stimuleert.

Ze zijn, sinds ze werkloos zijn, er in hun inkomsten weliswaar op achteruit gegaan; de mogelijkheid om te sparen - zo die er al was - is verdwenen; ook zij lijden van de inflatie en misschien van de hoge rentestand, maar iedere week of iedere maand wordt hun werkloosheidsgeld op hun rekening overgeschreven en met die situatie zijn zij tevreden. Zij doen weinig of geen moeite om werk te vinden.

Natuurlijk is er ook een grote groep die wel wil werken, die wel werk zoekt maar die gewoon geen werk kan krijgen.

Door verplichte arbeid voor al degenen die zich tot de staat wenden voor werkloosheidsgeld zal duidelijk gemaakt moeten worden wie wel en wie niet wil werken. Als de regering dat zou weten, als zij preciezere informatie zou hebben over het aanbod aan arbeidskrachten, zou zij ook beter maatregelen kunnen nemen om de werkloosheid te bestrijden.

Met een dergelijke analyse is lang niet iedereen het eens. Bovendien bestaat er tegen gedwongen arbeid in het algemeen veel verzet, terwijl het verder nog maar de vraag is of het plan werkt.

Arbeidsplanning is buitengewoon moeilijk, zeker als men plannen wil maken voor de lange termijn. En het scheppen van werk is óók geen eenvoudige zaak, want daarbij loopt men altijd het gevaar dat 'nieuw' werk voor de een gaat ten koste van bestaand werk van de ander.

Voor wat het scheppen van nieuw werk op korte termijn betreft denkt men vaak aan de zorg voor het milieu en aan allerlei vormen van maatschappelijke hulpverlening. Ook hoort men het geluid dat de overheid veel meer werk zou moeten creëren door het bouwen van bruggen, wegen, kanalen, spoorlijnen en dergelijke. Hierbij is het tegenargument van de overheid: Onze uitgaven zijn al veel te hoog, we moeten het zuiniger aan doen. Er is geen geld voor nieuwe bouwprojecten.

Wie zo praat, praat als een boekhouder, is daarop vaak de reactie. Het beleid wordt teruggebracht tot tabellen waarop, liefst in harde munt (dollar, euro, Zwitserse frank) de inkomsten en de uitgaven worden vermeld en onderling vergeleken. Is de uitkomst van deze vergelijking positief dan denkt de overheid dat er een goed beleid wordt gevoerd; is zij negatief dan meent zij dat er een andere koers gevolgd moet worden. Men gaat daarbij voorbij aan de sociale aspecten van de zaak, aan de vraag hoeveel mensen in projecten die misschien niet onmiddellijk financieel voordeel opleveren, nuttig werk kunnen vinden. Men denkt te veel in termen van orders binnenhalen en snel laten ondertekenen en te weinig vanuit de mens die, natuurlijk, behoorlijke inkomsten wil hebben maar die ook, in arbeid of in kunst, zijn waarde als mens bevestigd wil zien.

(Gedeeltelijk gebaseerd op NRC Handelsblad)

15a 222

Beantwoord de volgende vragen over Vraag en aanbod.

1. Wat zijn al heel lang twee kernwoorden in de economie?
2. Welk principe staat in de huidige Amerikaanse economie centraal?
3. Waarom kan in Amerika dit principe centraal staan?
4. Wat is een van de nadelen van dit principe?
5. Waarom doet, volgens sommige economen, een aantal werklozen geen moeite om werk te vinden?
6. Waarom is het belangrijk dat de regering tamelijk nauwkeurig weet hoeveel arbeiders er beschikbaar zijn?
7. De regering kan nieuw werk scheppen. Welk risico loopt zij daarbij?
8. Waarom wil de overheid soms geen werk creëren door het bouwen van bruggen, wegen, kanalen en dergelijke?
9. Als de overheid haar beleid uitsluitend richt op een goed evenwicht tussen inkomsten en uitgaven, aan welk aspect schenkt zij dan te weinig aandacht?

15b 223

fonds, het fondsen

leder jaar krijgt een aantal kunstenaars de opdracht om een bepaald kunstwerk te maken. Het geld daarvoor is afkomstig van een speciaal f dat voor dat doel bestaat. ook: Van Oorschot kan dit boek niet uitgeven want het maakt deel uit van het f van de Arbeiderspers.

kapitaal, het kapitalen

Hij wil een eigen restaurant openen, maar hij kan niet aan voldoende k komen en zonder geld gaat dat niet.

kapitalistisch

Een systeem waarin de productiemiddelen persoonlijk bezit kunnen zijn en, als kapitaal, aan de bezitter inkomsten kunnen geven, noemt men een k systeem.

beleggen belegde, belegd

Je kunt voor je geld allerlei dingen kopen, maar je kunt je geld ook bel door het bijvoorbeeld tegen een bepaalde rente op een bank te zetten. ook: Omdat niet alle vergaderpunten besproken waren, werd besloten een nieuwe vergadering te bel (zie ook 5b)

investeren investeerde, geïnvesteerd

Hij heeft al zijn geld in het kopen van huizen gestopt. Ik i liever in chemische producten. Het risico is misschien groter maar het levert meer op.

investering, de investeringen

De regering wil graag dat de bedrijven meer investeren, want als de i toenemen, zal, denkt zij, de economische positie van het land sterker worden.

aandeel, het aandelen

Als je je geld in een fabriek steekt, ben je tot op zekere hoogte mede-eigenaar van die fabriek. Je hebt een a in die fabriek en alle a samen vormen het kapitaal van die fabriek. ook: De burgemeester bedankte de heer Schippers voor zijn a in het succes van het feest dat was georganiseerd in verband met het duizendjarig bestaan van de gemeente.

aandeelhouder, de aandeelhouders

Iemand die een aandeel heeft in een onderneming noemen we een

commissaris, de commissarissen

De aandeelhouders benoemen een aantal c die toezicht moeten houden op de gang van zaken bij een bepaald bedrijf. ook: De heer Koppelaars is c van politie. Hoe heet de c van de koningin in de provincie Gelderland?

financiën, de (alleen mv.)

Het ministerie dat zich bezighoudt met de geldmiddelen van het land heet het ministerie van

financieren financierde, gefinancierd	Als de gemeente geen geld beschikbaar stelt voor de aanleg van een sportveld, zullen we een andere instantie moeten vinden die bereid is dat plan te f
financiering, de financieringen	Zodra het zeker is dat er geld is voor een nieuwe school, zodra dus de f rond is, zal met de bouw worden begonnen.
begroting, de begrotingen	Als je een huis wilt laten bouwen, moet je eerst een voorlopige berekening van de kosten maken. Begin je zonder zo'n beg te bouwen, dan kun je later voor heel rare verrassingen komen te staan.
nadeel, het nadelen	Sommige regeringen zoeken de oplossing voor de werkloosheid in arbeidstijdverkorting. Het voordeel van deze oplossing is dat er meer werk komt. Het is dat de mensen die nu werk hebben minder gaan verdienen.
nadelig nadeliger, nadeligst	De bouw van fabrieken kan goed zijn voor de economie, maar is vaak n voor het milieu.
aangaan ging aan, aangegaan	Deze twee fabrieken gaan meer samenwerken. Zij hebben een samenwerkingsverband a voor een periode van vijf jaar. ook: Als je toch die kant uit moet, zou je dan even bij tante Josine willen a en haar dit pakje geven? Zodra het doek opengaat, moet je ervoor zorgen dat alle lichten op het toneel a Hij wil weten waar ik gisteravond geweest ben, maar ik heb hem gezegd dat hem dat niet a
fusie, de fusies	De Amsterdamse Bank en de Rotterdamse Bank gingen een f aan. Dat werd de AMRO-bank. Later kwam daar nog de ABN bij.
bod, het (geen mv.)	Hoeveel bied je voor deze tweedehands auto? - Tweehonderd euro. - Tweehonderd euro? Dat is een belachelijk laag b
failliet	Dit bedrijf kan zijn schulden niet meer betalen en zal ongetwijfeld f gaan. (ook als zn.: het failliet)

faillissement, het faillissementen	Omdat deze ijzerfabriek niet meer in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen, heeft zij bij de rechter f aangevraagd.
materie, de materiën en materies	De mens bestaat uit geest en m ook: Hij heeft mij advies gevraagd over kapitaalinvesteringen. Maar van die m heb ik geen verstand.
materieel materiëler	Geluk wordt niet alleen bepaald door m welvaart, maar ook door geestelijke factoren.

15b 224**Vul een woord in uit 223.**

- In 2005 zijn er in ons land honderden bedrijven .. gegaan.
- Raleigh heeft een .. gedaan op de fietsenfabriek Batavus.
- De muziekmaatschappij 'Music-Globe' kan de lonen van het personeel niet meer betalen en heeft daarom bij de rechter .. aangevraagd.
- We zijn nu al druk bezig met het maken van de b .. voor het volgend jaar, zei het hoofd van de afdeling financiën.
- De Raad van Bestuur van Philips vindt de economische situatie erg onzeker en aarzelt daarom om op dit ogenblik grote .. te doen.
- De politieke partijen proberen fo .. bijeen te brengen om daarmee hun verkiezingsactiviteiten te betalen.
- Omdat twee leden van de Raad van Commissarissen waren overleden, heeft de aandeelhoudersvergadering twee nieuwe .. benoemd.
- Citroen en Peugeot zijn gaan samenwerken. Zij zijn een .. aangegaan.

15b 225**Dezelfde oefening als 224. Nu zijn echter de nieuwe woorden gegeven (cursief) en wordt het daarbij behorende werkwoord gevraagd.**

- In 2005 zijn er in ons land honderden bedrijven *failliet* ..
- Raleigh heeft een *bod* .. op de fietsenfabriek Batavus.
- De muziekmaatschappij 'Music-Globe' kan de lonen van het personeel niet meer betalen en heeft daarom bij de rechter *faillissement* ..
- Wij zijn nu al druk bezig met het .. van de *begroting* voor volgend jaar, zei het hoofd van de afdeling financiën.

5. De Raad van Bestuur van Philips vindt de economische situatie erg onzeker en aarzelt daarom om op dit ogenblik grote *investeringen* te ..
6. De politieke partijen proberen *fondsen* bijeen te .. om daarmee hun verkiezingsactiviteiten te betalen.
7. Omdat twee leden van de Raad van Commissarissen waren overleden, heeft de aandeelhoudersvergadering twee nieuwe *commissarissen* ..
8. Citroen en Peugeot zijn gaan samenwerken. Zij zijn een *fusie* ..

15b 226

Zeg van de volgende zinnen of deze iets met geld te maken hebben. Ja of nee.

1. Wij zijn niet in staat de productie van een nieuwe auto te financieren.
2. De krant 'Het eeuwige leven' heeft faillissement aangevraagd.
3. De kunstenaar noemde zijn werk een fusie van beeld en muziek.
4. Vorig jaar is mijn hele huis onder water gelopen. Dat heeft me een kapitaal gekost.
5. Hij vraagt altijd: Wat brengt het op? Echt een kapitalistische instelling.
6. Ik heb in de organisatie van dat feest heel wat tijd geïnvesteerd.
7. Het warenhuis Breed heeft een bod gedaan op een buitenlands warenhuis.
8. De aandeelhouders hebben dit jaar meer gekregen dan vorig jaar.
9. Als ik jou was zou ik dat geld in huizen beleggen.
10. Kun je die boterham niet dikker beleggen?
11. De filmmaatschappij Cinefilm had veel belang bij deze fusie, maar voor Worldmovies was zij nadelig.
12. Toen Koos, onze beste speler, stierf, betekende dat het failliet van ons toneelclubje.
13. Ik heb al mijn aandelen verkocht.
14. De slechte positie van dat bedrijf is mede de schuld van de commissarissen, die onvoldoende de zaak in de gaten hebben gehouden.
15. Zijn aandeel in het succes van deze leuke avond is veel kleiner dan hijzelf beweert.
16. Ja, in de zomer is het in Arizona vreselijk warm. Een ander nadeel van een bezoek aan de Verenigde Staten is dat de dollar op het ogenblik zo duur is.

15b 227

Hoe het geld van de bank rolt

Bretton Woods roept bij de niet-kenner misschien het beeld op van een Amerikaanse vrouw die de 100m aflegt in minder dan 11 seconden. Alleen dat Amerikaans heeft iets met de werkelijkheid te maken.

Bretton Woods was de Amerikaanse gemeente waar in 1944 werd besloten een eind te maken aan de monetaire wanorde van voor de tweede wereldoorlog. Instrumenten daarbij zouden onder andere zijn het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (IBRAD). Het lukte inderdaad om wat meer samenhang en duidelijkheid te brengen in die aparte wereld van geld, kapitaal en investeringen, een wereld waarmee men, terecht of ten onrechte, zo graag het begrip kapitalistisch verbindt.

Amerikaanse banken begonnen echter al spoedig steeds meer buiten de Verenigde Staten te investeren en te handelen, met het gevolg dat er een grote stroom dollars op de internationale markten kwam, hetgeen tegen de overeenkomsten van Bretton Woods was. Door een speciale belastingwet probeerde de Amerikaanse regering deze ontwikkeling af te remmen. Daarop was de reactie van de banken, die in diezelfde materie altijd net iets beter thuis lijken te zijn dan de overheid, dat zij hun fondsen niet langer meer in de Verenigde Staten zochten. En dat betekende weer dat de markt voor de Eurodollar sterk groeide.

Voegt men daarbij enerzijds het feit dat in die periode de banken steeds vaker fusies aangingen of dat een grote bank een bod deed op kleinere banken en deze vervolgens opkocht zodat er zeer grote en zeer machtige bankinstellingen ontstonden; bedenkt men van de andere kant dat de centrale banken op de Eurodollarmarkt geen invloed kunnen uitoefenen, en het is duidelijk dat het door Bretton Woods bedoelde monetaire evenwicht in gevaar kwam.

Een ander gevolg van de aanwezigheid van steeds meer dollars buiten de Verenigde Staten was dat in het buitenland de druk steeds groter werd om de dollar in goud om te wisselen. Volgens de akkoorden van Bretton Woods waren de Verenigde Staten daartoe verplicht. Zij deden dat ook. Tot 1971. Toen maakte John Connally, minister van Financiën in de regering Nixon, aan zijn president duidelijk dat het beter was om goud en dollar van elkaar los te maken. Nixon nam het voorstel over, niet omdat hij het monetair gezien zo'n goed idee vond, maar omdat hij van deze maatregel politieke winst verwachtte.

Een en ander betekende het faillissement van Bretton Woods. Van dit faillissement en van het feit dat de wisselkoersen werden losgelaten profiteerden vooral de banken. Zij roken winstkansen in die grote hoeveelheden *hot money*, kapitaal dat in het buitenland in veiligheid is gebracht, en zij meenden bovendien hun slag te kunnen slaan in landen van de Derde Wereld en in Oost-Europa, waar zij elkaar voor de voeten liepen om maar geld te kunnen lenen aan hen die over onvoldoende financieringsmiddelen beschikten. Totdat het fout liep, en sommige banken failliet gingen of een beroep moesten doen op een van de geesteskinderen van Bretton Woods, het IMF.

President Carter had, toen hij aan de macht was, al geprobeerd deze buitenlandse leningen af te remmen door het volgen van een andere monetaire politiek. De ideeën voor die koersverandering waren afkomstig van Paul Volcker, president van de *Federal Reserve*.

Ze hielpen: de rente ging omhoog en vanaf 1980 werd ook de dollar langzaam duurder.

Het nadeel daarvan was wel dat de gewone Amerikaan er in materieel opzicht op achteruit ging en dat hij veel moeilijker aan werk kon komen.

Vanaf 1982 begon de dollar pas echt in waarde te stijgen. Met sprongen ging de munt omhoog, en wie zijn geld in Amerikaanse dollars had belegd, keerde iedere dag in een uitstekende stemming van de beurs naar huis terug. Aandeelhouders die in dollars werden uitbetaald waren ook zeer tevreden en de door hen benoemde commissarissen hadden weinig kritiek te vrezen. Integendeel.

Voor het prijzenniveau buiten Amerika was de sterke dollar en de hoge rente echter zeer nadelig, terwijl de toch al hoge schulden van veel ontwikkelingslanden helemaal onbetaalbaar werden.

Het herstel van de dollar hing nauw samen met het optreden van de banken die hun buitenlandse leningen aanzienlijk gingen verminderen en zich veel sterker op de Amerikaanse markt begonnen te richten - precies het omgekeerde van wat er in de jaren zestig was gebeurd.

De dollar zou wel eens hard kunnen vallen, zeiden sommigen toen. Hij staat veel te hoog.

15b 228

Hieronder volgt een gedeelte van de tekst *Hoe het geld van de bank rolt*. In deze tekst is een aantal woorden weggelaten. Vul, zonder naar de bovenstaande tekst te kijken, de ontbrekende woorden in. Telkens slechts één woord.

1. Bretton Woods was de Amerikaanse gemeente waar in 1944 werd besloten een .. te maken aan de monetaire wanorde van voor de tweede wereldoorlog.
2. Amerikaanse banken begonnen echter al spoedig steeds meer .. de Verenigde Staten te investeren, met het gevolg .. er een grote stroom dollars op de internationale markten kwam, hetgeen .. de overeenkomsten van Bretton Woods was.
3. Door een speciale belastingwet probeerde de Amerikaanse regering deze ontwikkeling af te ..
4. Een gevolg van de aanwezigheid van steeds meer .. buiten de Verenigde Staten was dat in het buitenland de druk steeds groter werd om de dollar in goud om te ..
5. In Oost-Europa en in de landen van de Derde Wereld liepen de banken elkaar voor de voeten om maar geld te kunnen .. aan hen die over onvoldoende financieringsmiddelen ..
6. President Carter had, toen hij aan de .. was, geprobeerd deze buitenlandse leningen af te remmen.
7. Vanaf 1982 begon de dollar in waarde te .. Met sprongen ging de munt omhoog.
8. Wie zijn geld .. Amerikaanse dollars had belegd, keerde iedere dag in een uitstekende stemming van de beurs naar huis terug.
9. Het herstel van de dollar hing nauw .. met het optreden van de banken die hun buitenlandse leningen aanzienlijk gingen verminderen.
10. De dollar zou wel eens hard kunnen vallen, zeiden sommigen toen. Hij staat veel te ..

16 Handel en industrie

16a 229

concern , het concerns	Dit grote conc omvat vier uitgeverijen.
onderbrengen bracht onder, ondergebracht	Toen de uitgeverij Erasmus failliet dreigde te gaan, werd zij onderg bij een groot buitenlands concern. Nu gaat het veel beter met Erasmus.
bedrijfsleider , de bedrijfsleiders	We zoeken voor onze autofabriek een bed die belast zal worden met de organisatorische en technische leiding van het bedrijf.
kader , het kaders	Het ka, d.w.z. het leidinggevend personeel, heeft iedere maandag een vergadering met de directeur. ook: In het ka van het <i>Jaar van het kind</i> worden er allerlei activiteiten georganiseerd om de aandacht te vestigen op het kind.
stage , de stages	Deze technische studie duurt vier jaar. In het derde jaar moeten de studenten praktijkervaring krijgen. Zij lopen dan in een fabriek.
expansie , de expansies	De economie van dit land is de laatste jaren sterk gegroeid. Niemand had deze ex verwacht.
dynamisch dynamischer	Dit nieuwe bedrijf ontwikkelt zich snel. Er wordt met veel energie gewerkt. Het is een d bedrijf.
produceren produceerde, geproduceerd	Omdat de producten van deze fabriek slecht verkocht worden, heeft de directie besloten iets anders te gaan p
fabriceren fabriceerde, gefabricerd	Wat wordt er in dat bedrijf gemaakt? - Daar worden fietslampjes gef
fabrikant , de fabrikanten	Wat doet Wims vader? - Hij is f Hij fabriceert autobanden.

desnoods	Dit product, zei de fabrikant tegen zijn personeel, moet absoluut vóór 1 mei klaar zijn. Desn zullen we ook 's nachts en op zondag werken.
techniek, de technieken	Dankzij de ontwikkeling van de t hebben mensen een reis naar de maan kunnen maken. ook: Om goed piano te spelen is t alleen niet voldoende, je moet ook muzikaal gevoel hebben.
mechanisme, het (geen mv.)	Weet jij hoe een auto in elkaar zit? - Nee, ik heb helemaal geen verstand van het me van een auto.
commercieel commerciëler	Zou je niet in de handel willen gaan werken? - Nee, ik heb totaal geen co aanleg.
project, het projecten	Engeland en Frankrijk hebben een tunnel onder het Kanaal gebouwd. Dit pr heeft 15 miljard dollar gekost.
computer, de computers	Vroeger werd de personeelsadministratie van dit bedrijf met de hand gedaan, maar nu gebeurt dat met behulp van een c
monopolie, het monopolies (en monopolieën)	Dit artikel mag alleen verkocht worden door het Fiamor-concern want Fiamor heeft daarvan het m
vermogen, het vermogens	Als je alles bij elkaar optelt, al zijn geld en bezittingen, dan denk ik dat hij een ve heeft van 2 miljoen dollar. ook: Deze machine levert te weinig energie, het ve ervan is te gering.
balans, de balansen	Toen hij aan het einde van het jaar de b opmaakte van zijn inkomsten en uitgaven, bleek dat hij een heel goed jaar had gehad.
conjunctuur, de conjuncturen	De jaren negentig van de vorige eeuw hebben een gunstige ontwikkeling laten zien van een aantal factoren die voor de economie belangrijk zijn (arbeidsaanbod, prijzen, lonen). Er heerste in die jaren een hoge conj

crisis, de crisissen en crises	Het gaat slecht met de economie. We zitten midden in een grote cr
vernietigen vernietigde, vernietigd	Deze fabriek produceert voedsel in blik. Toen bleek dat er een paar mensen waren gestorven nadat ze het voedsel van die fabriek hadden gegeten, heeft die fabriek haar hele voorraad moeten vern

16a 230

Er volgt een aantal vragen. Zeg of de antwoorden op die vragen logisch zijn of niet.

- Hoe groot is dat concern? - Dat concern is 1 m82.
- Waar loopt hij stage? - Op het strand.
- Behoort meneer Adema tot het kader? - Ja, hij maakt deel uit van de leiding van dit bedrijf.
- Hoe groot is het vermogen van dit concern? - Het wordt geschat op 4 miljoen dollar.
- Hoe verklaart u de expansie van dit bedrijf? - Door de gunstige conjunctuur.
- Is de directeur dynamisch? - Nee, hij houdt niet van muziek.
- Denkt Van Zuiligem erg commercieel? — Nou. Hij wil maar één ding: winst maken.
- Wat produceert dat Vietnamese bedrijf? — Hoofdzakelijk orders.
- Was zijn vader ook fabrikant? — Nee, zijn vader was winkelier.
- Wat is de taak van de bedrijfsleider? - Hij laat bezoekers het bedrijf zien.

16a 231

Kies het juiste woord.

- Europese bedrijven gaan minder snel over tot het .. van nieuwe producten dan Japanse of Amerikaanse.
a fabriceren
b beheren
- Na een periode van .. is er nu sprake van een licht economisch herstel.
a crisis
b conjunctuur
- Een .. kan het werk doen dat vroeger door twintig mensen werd gedaan.
a fusie
b computer
- Als je succes wilt hebben in de handel moet je het markt .. goed kennen.
a aandeel
b mechanisme

5. 'Inflatie is belangrijk, werkloosheid is eigenlijk niet belangrijk'. Woorden van de eigenaar van een oliehandel, woorden die wijzen op een sterk .. instelling.
a commerciële
b sociale
6. De .. heeft tien arbeiders naar huis gestuurd, die tijdens het werk naar de film waren gegaan.
a aandeelhouder
b bedrijfsleider
7. Als ik de .. van dit jaar vergelijk met die van het vorig jaar, zie ik dat er dit jaar minder winst is gemaakt, zei de directeur.
a balans
b begroting
8. In sommige landen is de telefoon het .. van de staat. Andere bedrijven mogen daar de telefoon niet in exploitatie nemen.
a vermogen
b monopolie
9. Pullen gaat in de Chinese provincie Fukien een sigarettenfabriek bouwen waar Camels zullen worden geproduceerd voor de binnenlandse markt. In dit .. heeft Pullen 25 miljoen dollar geïnvesteerd.
a project
b fonds
10. De West-Europese markt vertoont minder eenheid dan de Amerikaanse of de Japanse. Dat komt doordat er in West-Europa verschillende talen worden gesproken, verschillende gewoontes heersen en de wetten er van land tot land verschillen. Deze feiten hebben een nadelige invloed op de economische .. van de West-Europese landen.
a exploitatie
b expansie
11. Een goede film maken is niet alleen een kwestie van .. , daar komt nog veel meer bij kijken.
a techniek
b inflatie
12. Toen in de oorlog de vijand deze fabriek opeiste, heeft de directeur onmiddellijk alle computergegevens .. omdat hij absoluut niet wilde dat deze in vreemde handen zouden komen.
a opgezocht
b vernietigd
13. Hij was altijd een onafhankelijk fabrikant geweest, maar ten gevolge van de economische crisis van de jaren dertig had hij moeten aanvaarden dat zijn bedrijf werd .. bij een Brits concern.
a ondergebracht
b bewaard

Het was de eerste dag dat hij stage zou lopen in een grote fabriek en daarom had hij ervoor gezorgd ruim op tijd te zijn.

Toen hij bij de fabriek arriveerde, was het hele gebouw onzichtbaar. Een dikke witte wolk verborg het aan alle kanten voor het menselijk oog. Het was zelfs niet mogelijk om te bepalen waar het hek stond dat toegang gaf tot het fabrieksterrein.

Al spoedig verschenen de eerste arbeiders, een half uur later gevolgd door het kader. Iedereen vroeg aan iedereen wat er aan de hand was, maar niemand wist het antwoord. Ook de bedrijfsleider niet. Hij had de avond tevoren tot negen uur besprekingen gevoerd over een nieuw project dat een eind zou moeten maken aan de crisissituatie waarin het bedrijf zich de laatste tijd bevond. Voor dat nieuwe project hoopte het concern, waarvan deze fabriek deel uitmaakte, het monopolie te krijgen op de binnenlandse markt. Toen de bedrijfsleider rond half tien als laatste de fabriek had verlaten, had hij niets opvallends geconstateerd.

De directeur was zeer verbaasd al het personeel aan te treffen buiten de poorten van de fabriek. Hij begreep echter snel dat het niet anders kon. Hij begreep ook dat er die dag niet meer geproduceerd kon worden. Zelfs als de wolk spoedig zou verdwijnen, zou het toch te laat zijn om heel het mechanisme van het bedrijf nog op gang te brengen. Maar de wolk verdween niet. De directeur gaf het personeel opdracht naar huis terug te keren.

De volgende dag was, geheel tegen de gewoonte in, de directeur de eerste die bij de fabriek arriveerde. De wolk hing er nog steeds, leek zelfs dikker te zijn geworden. Onder een boom besprak hij met zijn kader de situatie. Hij wees erop dat voor zijn bedrijf fabriceren en nog eens fabriceren de enige mogelijkheid was om in deze periode van dalende conjunctuur het hoofd boven water te houden. Hij maakte zich met andere woorden ernstig zorgen over die wolk. Zijn medewerkers vonden echter dat hij overdreef. Die wolk zou zo weer weg zijn. Bovendien, zo zeiden zij, was het bedrijf sterk en dynamisch genoeg om een korte productiestop te kunnen overleven. In dat verband was het trouwens van zeer groot belang dat de centrale computer waarover het concern beschikte, niet in deze fabriek was ondergebracht maar in een apart gebouw dat een paar honderd meter verder lag. De directeur gaf toe dat dat een belangrijk voordeel was.

De arbeiders, die in groepjes langs de kant van de weg zaten, spraken natuurlijk ook over de wolk. Zij vroegen zich af of er geen gevaar dreigde. Bij sommigen van hen was reeds duidelijk sprake van angst.

Tegen tien uur zond de directeur iedereen weer naar huis. Ik verwacht u morgen allemaal op de gewone tijd hier, zei hij. De wolk zal dan ongetwijfeld weg zijn.

Maar ook op de derde dag hing de wolk nog steeds wit en ondoordringbaar rond de fabrieksgebouwen. De directeur was zijn zenuwen nauwelijks meer de baas. Hij had al het vermogen dat hij als kleine fabrikant verdiend had, in dit bedrijf geïnvesteerd. Hij had dag en nacht gewerkt om er commercieel gesproken een gezonde onderneming van te maken. En nu leek alles nutteloos te zijn geweest.

De meeste ingenieurs luisterden nauwelijks naar hem. Ze waren kwaad op zichzelf omdat zij er maar niet in slaagden de chemische samenstelling van de wolk vast te stellen. Op de vraag: Wat is dat voor een wolk, hadden ze al drie dagen moeten antwoorden: Wij zijn nog bezig met het onderzoek.

Bij de arbeiders werden de gesprekken steeds heftiger. Zij hadden hun gebruikelijke plaats langs de kant van de weg verlaten en bevonden zich nu in de buurt van de boom waar de directeur stond. Zij vroegen hem op hoge toon wanneer hij nu eindelijk eens van plan was om in actie te komen. De directeur antwoordde dat hij machteloos was, dat zij dat ook wel wisten en dat ze niet zulke onzinnige vragen moesten stellen. Er dreigde ruzie.

Toen trad een al wat oudere arbeider naar voren. Als u niet weet wat er gedaan moet worden, zei hij, ik wel. De materie heeft te veel, de geest te weinig macht. We moeten daarom de balans, het evenwicht tussen nu en vroeger herstellen. Hoe? Door de computer te vernietigen.

De directeur vroeg of hij gek was geworden, maar de arbeiders namen het voorstel van hun collega over en schreeuwden: Weg met de computer. De ingenieurs wezen op al de tijd, de energie, het geld en vooral het denkwerk dat in de computer was geïnvesteerd, maar zij konden zich nauwelijks verstaanbaar maken, zo luid klonk het: Weg met de computer.

Inmiddels was de al wat oudere arbeider reeds op weg naar het computercentrum. De andere arbeiders volgden hem. De directeur en het kader probeerden hen tegen te houden, maar zonder enig succes.

Toen de arbeiders het gebouw bereikt hadden, wierpen zij er aan alle kanten benzine tegenaan. Weinige seconden later was heel het centrum een grote vuurzee. En terwijl de computer, dit wonder der techniek, werd vernietigd, verdween langzaam de witte wolk die drie dagen rond de fabriek had gehangen.

16a 233

Geef een korte samenvatting van het verloop van de gebeurtenissen die zijn beschreven in De Wolk. Voor de eerste dag is deze samenvatting reeds gegeven. Geef op dezelfde manier een beschrijving van de tweede en de derde dag.

	1ste dag	2e dag	3e dag
de wolk	maakt fabriek en toegangshek onzichtbaar		
arbeiders/ oudere arbeider	vragen zich af wat er aan de hand is		
directeur	is zeer verbaasd/begrijpt dat het personeel niet naar binnen kan/begrijpt dat er niet geproduceerd kan worden/stuurt het personeel naar huis		
kader/medewerkers	vragen zich af wat er aan de hand is		
ingenieurs	_____		

16b 234

centrale, de centrales	Alle fabrieken in deze streek ontvangen hun energie van dezelfde elektrische ce
complex, het complexen	Het is zijn taak te zorgen voor de veiligheid van de fabriek en van alle gebouwen die daarbij horen, van het hele co dus. ook: De situatie waarbij moeder en zoon of vader en dochter een bijzondere relatie hebben noemt men het Oedipusco
grondstof, de grondstoffen	Olie vormt de gr voor veel chemische producten.
metaal, het metalen	IJzer is een m
erts, het ertsen	Er vormt de grondstof voor metaal.
staal, het stalen	St..... is een metaal dat in vloeibare toestand wordt geproduceerd. ook: Ik wilde gordijnen kopen. De winkelier gaf mij een st..... van de gordijnstof mee naar huis zodat ik kon kijken of de stof bij de rest van mijn kamer paste.
textiel, de en het (geen mv.)	Iedere donderdag stond hij met t..... op de markt, vooral met kinderkleding.
uitputten putte uit, uitgeput	Men heeft uit deze bodem zoveel grondstoffen gehaald dat de bodem nu helemaal uitg is. ook: Toen hij thuis kwam, kon hij niets meer. De lange reis had hem volledig uitg
verwerken verwerkte, verwerkt	In deze fabriek wordt erts tot staal verw ook: De schrijver heeft in deze roman veel gebeurtenissen verw..... die hij persoonlijk heeft meegemaakt. De dood van zijn vrouw was voor hem een grote slag, maar hij heeft het nu toch een beetje verw
vormgeving, de (geen mv.)	Wie een computer maakt, moet niet alleen aan de technische aspecten aandacht schenken. Ook de vorm van de computer is belangrijk en daarom wordt er bij ieder nieuw product lang nagedacht over de vormg

scheepsbouw , de (geen mv.)	De industrietak die zich bezighoudt met het bouwen van schepen heet de sc
werf , de werven	De plaats waar schepen worden gebouwd heet de w
mijn , de mijnen	De plaats waar steenkool uit de grond wordt gehaald heet een m (zie ook 19e)
pijp , de pijpen	Door deze p stroomt olie.
aanvoeren voerde aan, aangevoerd	Ten gevolge van een staking wordt er op het ogenblik in de haven van Rotterdam maar weinig olie aang ook: Wie stond er aan het hoofd van de vijandelijke troepen? - De vijandelijke troepen werden aang door generaal Brand.
boren boorde, geboord	Men heeft op verschillende plaatsen in de Noordzee naar olie geb
invoeren voerde in, ingevoerd	In Nederland groeien geen citroenen. Daarom moeten citroenen ing worden. (zie ook 19a)
invoer , de (invoeren)	Waarom worden er op het ogenblik geen koeien ingevoerd? - Omdat vanwege een ziekte de i van koeien verboden is.
import , de (geen mv.)	Een ander woord voor invoer is i
uitvoeren voerde uit, uitgevoerd	Nederland heeft in 2000 vanuit Duitsland voor 38 miljoen euro ingevoerd en naar Duitsland voor 59 miljoen euro u
uitvoer , de (uitvoeren)	Worden er nog steeds veel bloemen uitgevoerd? - Ja, de u van bloemen stijgt ieder jaar met een paar procent.
export , de (geen mv.)	Een ander woord voor uitvoer is e

clandestien	Deze televisietoestellen zijn ingevoerd zonder dat er invoerrechten voor zijn betaald. Ze zijn cl het land binnengekomen.
smokkelen smokkelde, gesmokkeld	Hij probeerde veertig flessen wijn over de grens te s, maar het werd jammer genoeg ontdekt.

16b 235

Welk woord in het rijtje van drie heeft het meeste te maken met het cursieve woord in de zin die op het rijtje van drie volgt.

- Voorbeeld: a mechanisme
b uiterlijk
c prijs
In deze fabriek schenkt men veel aandacht aan de *vormgeving* van de producten.
- Antwoord: b (uiterlijk)
- a grondstof
b groente
c fruit
Dit land voert veel *erts* uit.
 - a auto's
b schoenen
c schepen
Deze *werf* zit al een half jaar zonder opdrachten.
 - a aardappelen
b textiel
c olie
Ze hebben al op verschillende plaatsen *geboord*, maar nog niets gevonden.
 - a steenkool
b oorlog
c eieren
Nadat men in Nederland op grote schaal aardgas had gevonden, heeft de regering de *mijnen* gesloten.
 - a arbeiders
b telefoon
c blussen
Omdat er in *de centrale* brand was ontstaan, waren alle verbindingen verbroken.
 - a aardappelen
b schip
c brood
Mijn man werkt in *de scheepsbouw*.

7. a gas
b bomen
c wolken
Deze maatschappij heeft geen toestemming gekregen om hier te *boren*.

8. a betalen
b roken
c clandestien
Hij heeft honderd pakjes sigaretten *gesmokkeld*.

9. a belasting
b buitenland
c binnenland
De *export* is met 5% toegenomen.

10. a huis
b concern
c gebouwen
Het hele *complex* staat in brand.

11. a water
b hout
c metaal
Dit schip is van *staal*.

12. a niet meteen
b niet officieel
c niet zelf
Ik heb deze auto *clandestien* gekocht.

13. a gestolen
b kwijt
c op
De voorraad is *uitgeput*.

16b 236

Welk woord past niet in de opsomming.

- In deze bodem vindt men veel olie, steenkool, ijzererts, fruit en gas.
- Ijzer, zilver, stof en goud zijn metalen.
- In deze winkel verkopen ze textiel, onder andere spelden, wol en katoen.
- In deze fabriek worden koeien, winkeliers, kippen en paarden tot voedsel verwerkt.
- Toen er een tekort aan voedsel was, werd er van alle kanten rijst, aardappelen, brood en dekens aangevoerd.
- Dit land moet olie, hout, import, machines, tomaten en steenkool invoeren.

16b 237

Maak, door telkens één letter te veranderen, voor deze buis een opening. Het aantal puntjes is gelijk aan het aantal letters. N.B.: ij is één letter.

Voorbeeld:

a ... buis	(pijp)
b ... voedsel	(pap)
c ... kledingstuk	(pak)
d ... dier	(kat)
e ... opening	(gat)

- Deze vindplaats voor steenkool moet in negen keer dicht.
 - vindplaats voor steenkool
 - geen vrouw
 - voor de haren
 - dier
 - vervoermiddel
 - kledingstuk
 - om pannen op te zetten
 - dier
 - dicht
- Breng in vijf keer dit metaal naar de ligplaats voor schepen.
 - een soort metaal
 - niet zitten
 - nu
 - een zeer grote hekel aan hebben
 - ligplaats voor schepen
- De maatschappij ging gaten in de grond maken, maar toen zij gas had gevonden was er niemand aan wie zij dat gas kon verkopen (in zes keer).
 - gaten in de grond maken
 - ter wereld brengen
 - vuur
 - wat je drinkt
 - wat je iedere dag leest
 - iemand aan wie je iets verkoopt

16b 238

Vorm met het tweede deel van de samenstelling een nieuw woord dat overeenkomt met de omschrijving die wordt gegeven na +.

Voorbeeld:

1. grondstof		grondstof
2. + kledingstuk		stofjas
3. + deel van een kledingstuk, bedoeld om iets in te doen.		jaszak
4. + voorwerp om mee te snijden		zakmes

- scheepsbouw
- + aarde
- + officiële regeling
- + kun je lezen
- + plaats waar je iets kunt kopen
- + geen jongen

- 7. + s + plaats waar je iets kunt leren
- 8. + lichaamsdeel
- 9. + wat men wil bereiken
- 10. + komt na een zin

16b 239

Succes in zaken

Hoe je succes kunt hebben in de politiek, hoe je een boek moet schrijven waardoor je in een klap overal bekend wordt, hoe je producten kunt verkopen waaraan niemand behoefte heeft, hoe je moet spreken in het openbaar en hoe je kunt slagen in het huwelijk, in de liefde en in bed: het staat allemaal in boeken van het type: 'De succesvolle...'

Sommige van die boeken hangen aan elkaar van onzin, andere steunen op wetenschappelijk onderzoek en veel ervaringsgegevens en in nog weer andere word je gewoon voor de gek gehouden. Eén ding hebben ze echter gemeenschappelijk: De schrijvers wekken allemaal de indruk dat ze menen wat ze schrijven. Ze weten natuurlijk heel goed dat ze soms liegen, maar ze zullen om hun boodschap altijd een mooie 'verpakking' doen zodat de lezer blijft denken: Dit is een degelijk, dit is een nuttig boek, hier heb ik wat aan. Er zal in zo'n boek dus nooit gezegd worden dat smokkelen een zeer efficiënte manier van geld verdienen is. Zoiets wekt geen vertrouwen. Het woord smokkelen wordt vermeden. Het verschijnsel of zo u wilt deze clandestiene commerciële techniek wordt behandeld onder het kopje 'Eenvoudige vormen van in- en uitvoer'.

Daarmee zijn we meteen bij een sector waarin de goede adviezen nog talrijker zijn dan de faillissementen: de industrie. Hoe word ik een succesvol zakenman, hoe bouw ik een wereldconcern op, hoe blijf ik mijn concurrenten de baas...het staat allemaal in de boeken.

Helpen die boeken? Wie succes heeft, zal nooit toegeven dat hij 'De ideale zakenman' van buiten geleerd heeft. Met deze handen, meneer, heb ik van dit bedrijf gemaakt wat het nu is, met deze handen...

Anderzijds zijn er talrijke voorbeelden van concerns die volgens het boekje allerlei 'fouten' maakten en die toch een groot commercieel succes hebben behaald.

Toch zijn niet alle adviezen uit de lucht gegrepen. Er bestaan objectieve gegevens en zorgvuldig opgebouwde theorieën waar men wel degelijk iets aan heeft. Dus wie nog niet de succesvolle zakenman is, maar het wel snel wil worden: opgelet.

Als u een onderneming begint, bijvoorbeeld een textiel fabriek, zie dan vanaf het allereerste moment het ondergoed, de jurken en broeken concreet voor u. Met andere woorden, bestudeer en analyseer niet te lang allerlei vage plannen, maar richt u meteen op het product. Ideeën zijn prachtig, maar niet als er geld verdiend moet worden.

Denk eraan: aan het einde van alles staat de klant. Hij is soms veeleisend, onredelijk, vervelend, maar hij is koning. Houd rekening met zijn wensen, niet alleen aan het einde van het productieproces, als hij voor uw neus in de winkel staat, maar ook bij het begin. Gaat u bijvoorbeeld op uw werf een schip bouwen, verlies u dan niet te veel in de schoonheid van uw beroep -scheepsbouw is schitterend - maar weet wie, waar en onder welke omstandigheden met dit schip zal varen. Als dat een miljonair is met twee linkse handen en een sigaar in zijn hoofd, dan is dat voor u geen stimulerend gegeven, maar u moet er wel rekening mee houden.

En of u in de zware staalindustrie werkt, in de vliegtuigbouw of in een sigarettenfabriek: Het oog wil ook wat. Schenk dus altijd veel aandacht aan de vormgeving. 70% van de mensen koopt iets omdat het er leuk uitziet, niet omdat het goed of nuttig is.

Wees creatief. Als u in de bouw stenen gebruikt en de voorraad stenen raakt voor lange tijd uitgeput, ga dan na of u geen ander materiaal kunt verwerken. Als u gaat boren en uw pijpen blijken te kort te zijn, zoek dan naar een mogelijkheid om met die te korte pijpen toch het gewenste resultaat te bereiken. Die mogelijkheid is er. Voor ieder probleem is er een oplossing.

Dr. Edward De Bono zegt het zelf. Luister maar.

Een oude vrachtwagen rijdt over een verlaten weg. Na iedere kilometer stapt de chauffeur uit en slaat met een stok tegen de achterkant van de wagen. Een reiziger die een paar uur achter die vrachtwagen heeft gereden vraagt 's avonds, als hij met de vrachtwagenchauffeur in een restaurant zit te eten: Waarom sloeg u steeds tegen uw vrachtwagen? Dacht u dat hij dan harder zou gaan rijden? Nee, zegt de vrachtwagenchauffeur, maar ik zit met de moeilijkheid dat mijn vrachtwagen al zo oud is dat hij niet meer dan 250 kilo kan dragen. Ik heb echter een lading van 500 kilo. Ik vervoer 500 kilo vogels. Als ik nu maar zorg dat die vogels blijven vliegen, gaat alles uitstekend.

Denk lang na over de plaats waar u uw bedrijf zult gaan vestigen. Als dat bedrijf bijvoorbeeld ijzer gaat produceren, moet u weten of de grondstoffen in de buurt aanwezig zijn of dat het erts van ver aangevoerd moet worden. Misschien moet u het wel invoeren. En waar kunt u het eindproduct kwijt? In de buurt? In eigen land? Of produceert u voor de export? Hoe gaat u dan uw producten uitvoeren, per boot, per trein, per vrachtwagen, met het vliegtuig?

Zorg voor een eenvoudige organisatievorm. Niet te veel mensen aan de top, niet te veel papieren. Dit houdt tevens in dat heel grote bedrijven in verschillende kleinere onderdelen verdeeld moeten worden. Ieder onderdeel moet een zekere zelfstandigheid bezitten en moet concurreren met de andere onderdelen. Wie onder in de mijn werkt moet denken dat zijn werk het belangrijkste is en wie de steenkool van het mijnindustrie-complex naar boot of trein vervoert moet denken dat hij onmisbaar is.

En ten slotte nog dit: Wees altijd vriendelijk maar ga desnoods over lijken. De een zijn dood is de ander zijn brood, nietwaar?

16b 240

Hieronder volgen een aantal 'kopjes', titels die boven de alinea's van de tekst over *Succes in zaken* geplaatst moeten worden.

Schrijf achter ieder kopje de eerste drie, vier woorden van de alinea waar het kopje boven moet komen. Zie het voorbeeld bij het eerste kopje. N.B.: Boven de eerste alinea (*Hoe je succes kunt hebben in de politiek...*) en de laatste (*En tenslotte nog dit: Wees vriendelijk ...*) komt geen kopje.

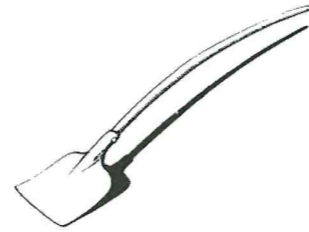
- de klant is koning: Denk eraan: aan het einde
- de juiste plaats
- vertrouwen wekken
- nuttig?
- het uiterlijk
- oplossingen
- succes en industrie
- hou het klein
- geen woorden maar daden

I7 Rond de boerderij

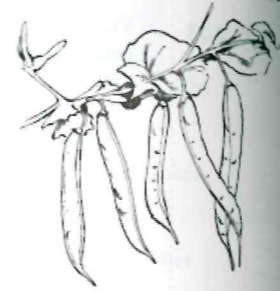
I7a 24I

agrarisch	Iemand die in de landbouw werkt, werkt in de ag sector.
landbouwer, de landbouwers	Hij werkt in de landbouw en ook zijn vader was l
boerderij, de boerderijen	Deze boer heeft zijn b verkocht en is in een fabriek gaan werken.
hectare, de hectaren en hectares	Hoe groot is een h ? - Een h is 10.000m ² .
verwaarlozen verwaarloosde, verwaarloosd	Hij heeft de laatste jaren heel weinig aandacht geschonken aan zijn landbouwgronden en hij heeft ook zijn eigen boerderij verw
verbouwen verbouwde, verbouwd	Deze boer verb vooral aardappelen. (zie ook 7b)
zaad, het zaden	Het z voor deze bloemen moet nu de grond in, anders zullen ze in het voorjaar niet bloeien. ook: Het z van de man bevrucht de vrouw.
zaaien zaaide, gezaaid	Za is: het zaad over het land uitstrooien.
vruchtbaar vruchtbaarder, vruchtbaarst	Op dit land is wel gezaaid, maar omdat de grond niet vr is, groeit er maar weinig. ook: Een vrouw is vr..... vanaf ongeveer dertien tot ongeveer vijftig jaar.
schraal schraler, schraalst	Is deze grond vruchtbaar? - Nee, het is sch grond. ook: Je oom, is dat niet een tamelijk dikke man? - Dik? Mijn oom is een mager en sch mannetje.
tractor, de tractoren en tractors	Het werk dat vroeger in de landbouw meestal door paarden werd gedaan, wordt nu vaak door tr verricht.

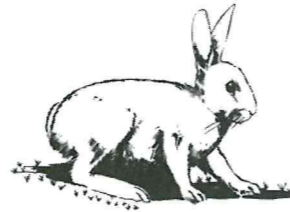
ploeg, de ploegen	Het instrument waarmee de boer zijn grond omkeert, heet de p
schop, de schoppen	Hij zocht een sc want hij wilde een gat gaan graven. ook: Hij gaf met zijn voet een sc tegen de bal.
rijp rijper, rijpst	Deze appel is nog niet r, je moet hem nog een poosje aan de boom laten hangen.
plukken plukte, geplukt	Zal ik dit fruit nog een weekje aan de boom laten hangen of zal ik het nu al pl ?
graan, het granen	Omdat er veel brood wordt gegeten, zijn er veel boeren die gr verbouwen.
biet, de bieten	B worden onder andere verbouwd voor de suikerindustrie.
oogst, de oogsten	Tijdens de o, d.w.z. in de periode dat de rijpe aardappels of bieten of het rijpe graan van het land gehaald moeten worden, heeft de boer het bijzonder druk.
oogsten oogstte, geoogst	Wanneer zal het graan binnengehaald kunnen worden? - Ik denk dat we over een week of twee kunnen gaan o
boon, de bonen	Hou je van groente? - Ja, maar niet van bruine of witte b
kweken kweekte, gekweekt	Voor eigen gebruik kw mijn vader in zijn tuin wat bonen en tomaten.
kas, de kassen	Komen deze tomaten uit je tuin? - Nee, voor tomaten is het buiten nu te koud. Deze tomaten komen uit een k (zie ook 18c)
uitzondering, de uitzonderingen	Komt het vaak voor dat het hier de hele zomer niet regent? - Nee, dat gebeurt bijna nooit, dat is een ui

3. Als ik in mijn tuin werk, heb ik dikwijls een .. nodig.

4. Dit zijn ..

5. Het .. loopt door het gras.

6. Dit is een ..

7. Een .. is groter dan een ..

8. Deze boer loopt te ..

17a 245

Retourtje natuur

Zij: Ik zie ons nog vertrekken. Eind april. Alle buren stonden op straat en zwaaiden. Sommigen riepen: Tot over veertien dagen. Die dachten dat we weer snel met hangende pootjes zouden terugkeren. Die zagen ons absoluut niet als 'landbouwers'. Maar wij hadden er echt zin in. We waren vreselijk blij dat we die drukke, stinkende stad gingen verlaten, met al dat verkeer, met al dat lawaai, met altijd mensen om je heen.

Hij: We zijn allebei in de stad geboren. Maar op een gegeven moment zeiden we: We gaan hier weg. We worden hier gek. Ik kocht een boerderijtje met vier hectare grond erbij. Ja, ook grond, want ik had mijn baan voor de helft opgezegd. Voor die andere helft wilde ik als boer gaan werken. Nooit een schop in de hand gehad, maar ik dacht: Waarom zou ik dat niet kunnen? Bovendien: mijn vrouw stond volledig achter het plan. Zij zou mij helpen. Ik begreep natuurlijk dat ik, die geen enkele agrarische kennis had, kalm aan moest beginnen. Geen graan of bieten gaan verbouwen bijvoorbeeld, want voor dergelijke producten heb je tractoren en ploegen nodig.

ALEXANDER 300

Zij: We hoefden van die landbouw ook niet direct te leven, begrijpt u? We hadden fruitbomen zodat we ons eigen fruit konden plukken; we hadden een paar kassen; we verbouwden dingen die we voor ons eigen dagelijks gebruik nodig hadden, aardappelen bijvoorbeeld en we kweekten bonen, tomaten en andere soorten groente.

Hij: Daarom had ik me ook niet zo druk gemaakt om de kwaliteit van die grond. Het was schrale grond, die men bovendien nogal verwaarloosd had, maar toen we hem kochten dachten we: Voor ons groeit er licht genoeg. Dat was natuurlijk een heel verkeerde gedachte. Die onvruchtbare grond kostte ons extra veel energie en omdat we toch al geen enkele ervaring hadden... Maar ik ging er flink tegenaan, ik werkte me kapot, ik zette met de schop de grond om...

Zij: ...je had z'n handen moeten zien...

Hij: ...ik kocht zaad en ik ging zaaien. Maar ja, ik had, zoals ik al zei, geen ervaring en veel dingen liepen mis. Planten verdroogden of gingen kapot; soms kwam het zaad niet uit of bleek dat ik verkeerd zaad gezaaid had. Ook gebeurde het dat ik de oogst te vroeg binnenhaalde, of te laat.

Zij: Bovendien zat het hier vol met konijnen, ratten en muizen. Ze kwamen in de zaaitijd, ze kwamen in de oogsttijd, en wat we ook deden, ze bleven komen en ze aten voor een groot gedeelte onze agrarische producten op, rijp of niet. Dat was heel vervelend.

Hij: Ja, dat was heel beroerd, vooral omdat we het niet voor niks kregen. We moesten er buitengewoon hard voor werken. 's Avonds gingen we dikwijls al om acht uur naar bed, zo moe waren we. We hadden, vooral in het begin, overal pijn, spierpijn in handen, armen, benen, rug, overal. Het agrarisch leven was hard, veel harder dan we gedacht hadden.

Toch is dat niet de reden geweest dat we terug zijn gegaan. We kwamen van de stad en de mensen van het dorp waar onze boerderij lag, zijn ons altijd als stadsmensen blijven zien. Ze lachten, meestal achter onze rug, over ons onhandig gedoe. Op een enkele uitzondering na, gaf nooit iemand ons een goede raad en als we zelf iets vroegen, kregen we van die vage antwoorden, alsof ze wilden zeggen: Jullie wilden toch zo graag voor boer spelen, dan moet je jezelf maar zien te redden.

Zij: We hadden de stad verlaten om rust en stilte te vinden, om te genieten van de natuur en de schone lucht. Maar na verloop van tijd werden die rust en stilte een zware last die we steeds moeilijker konden dragen, ik vooral. Mijn man had nog die halve baan, die zag regelmatig collega's of andere mensen. Maar ik zat hier maar en ik keek dag in dag uit naar dat eindeloos vlakke land, met niemand om me heen, met niemand tegen wie ik kon praten.

Ik verlangde terug naar de stad, naar buren, naar winkels, naar de bioscoop, naar muziekuitvoeringen. Op een goeie dag zeg ik tegen mijn man: Doe wat je wilt, maar ik ga terug. Hij hoefde er niet lang over na te denken.

Hij: Onze kennissen en vrienden uit de stad noemen ons nog steeds 'de landbouwers'. In het begin vonden we dat vervelend. We schaamden ons. Maar die tijd is voorbij. We zijn weer helemaal thuis en we ademen weer vrolijk de vuile stadslucht in.

ALEXANDER 301

Over de tekst *Retourtje natuur* worden telkens twee zinnen gegeven. Zeg welke van de twee past bij de tekst *Retourtje natuur*.

1. a Sommige burens dachten dat we weer spoedig naar de stad zouden terugkeren.
b We waren van plan de stad veertien dagen te verlaten.
2. a Hij had ervaring als boer.
b Ook zijn vrouw zou in de landbouw gaan werken.
3. a De landbouw was hun enige bron van inkomsten.
b Ze hoefden in de winkel geen fruit en aardappelen te kopen.
4. a De grond die ze hadden was slecht.
b Ze wisten niet dat de grond die ze gekocht hadden zo slecht was.
5. a Hij gebruikte altijd het goede zaad.
b Hij haalde de oogst niet altijd op tijd binnen.
6. a Ze lieten de konijnen, ratten en muizen hun gang gaan.
b Ze bestreden de konijnen, ratten en muizen.
7. a Ze gingen 's avonds vaak vroeg naar bed omdat ze zo moe waren.
b Ze gingen 's avonds vaak vroeg naar bed omdat ze overal pijn hadden van het werken.
8. a De mensen van het dorp hielpen hen heel goed bij het oplossen van agrarische problemen.
b De mensen van het dorp bemoeiden zich niet met hen.
9. a Vooral hij voelde zich alleen.
b Vooral zij voelde zich alleen.
10. a Ze vinden het nu niet meer vervelend dat kennissen en vrienden hen 'de landbouwers' noemen.
b Ze vinden het vervelend dat ze weer de vuile stadslucht moeten inademen.

vee, het (geen mv.)	In de winter, als het koud is, staat het v op stal.
veeteelt, de (geen mv.)	Wat verbouwt deze boer? - Deze boer verbouwt niets. Hij leeft uitsluitend van de v
fokken fokte, gefokt	Houdt deze boer koeien voor de melk? - Nee, hij f ze en daarna verkoopt hij ze voor het vlees.
stier, de stieren	Als je wilt fokken heb je een koe en een s nodig.
varken, het varkens	Va worden gefokt vanwege hun vlees.

geit, de geiten	Een g geeft minder melk dan een koe.
schaap, het schapen	Sc worden gehouden voor de wol en voor het vlees.
hok, het hokken	Overdag lopen de kippen buiten maar 's nachts zitten ze in hun h
voer, het (voeren)	Omdat het heel lang niet meer geregend had, wist de boer niet wat hij zijn vee te eten moest geven. Hij had bijna geen v meer.
weiland, het weilanden	Deze boer heeft vier hectare landbouwgrond en voor het vee drie hectare w
wei(de), de weien/weiden	Hoewel het al december was en vrij koud, liep het vee nog steeds buiten in de w
grazen grasde, gegrasd	Achter zijn huis had hij een weiland waarin hij een koe en een paar schapen liet gr
maaïen maaïde, gemaaid	Het gras is veel te hoog. Het moet nodig gem worden.
hooi, het (geen mv.)	Gras dat gemaaid is en dat men op het land droog heeft laten worden, noemt men h
hooien hooïde, gehooïd	We kunnen nog niet h, zei de boer. Het gemaaid gras is nog te nat om het al binnen te halen.
hooiberg, de hooibergen	Als de boer gehooïd heeft, zet hij het hooi op grote stapels. Zo'n stapel hooi heet een hooib
melken molk en melkte, gemolken	Hoe krijg je de melk uit de koe? - Door de koe te m
mest, de (geen mv.)	Om het land vruchtbaar te maken gebruikt men o.a. de m van het vee.

kunstmest, de (geen mv.)	In plaats van natuurlijke mest gebruikt men tegenwoordig vaak k
stro, het (geen mv.)	Nadat de boer de stal had schoongemaakt, legde hij er nieuw s in.
dierenarts, de dierenartsen	Een arts die dieren behandelt noemen we een d
vissen viste, gevist	Zit er in dit water veel vis? - Dat weet ik niet, ik heb hier nog nooit gev
visser, de vissers	Iemand die vist is een v
net, het netten	Toen hij het n..... aan boord van zijn boot haalde, bleek dat er wel tweehonderd vissen in zaten. (zie ook 8b, 11b, 21a)
haring, de haringen	Hou je van vis? - Nou, vooral van nieuwe ha
paling, de palingen	P is een vissoort die een beetje op een slang lijkt.
snoek, de snoeken	De sn is een vis die veel andere vissen opeet.

17b 248

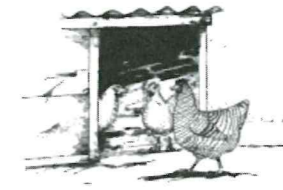
Maak de volgende zinnen af met behulp van de tekeningen. Gebruik een woord uit 247.

1. Deze boer is een koe aan het ..

2. Naast de boerderij staat een ..

3. Er lopen twee kippen in het ..

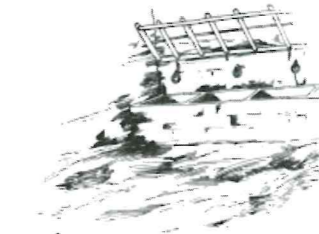
4. In een bootje zit een man te ..

5. De zieke koe wordt onderzocht door de ..

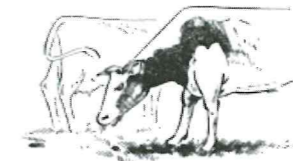
6. Deze man eet een lekkere ..

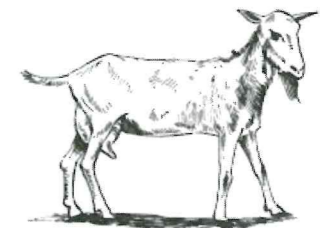
7. Op de vloer van de stal ligt ..

8. Het gras wordt ..

9. De koeien lopen in de .. te ..

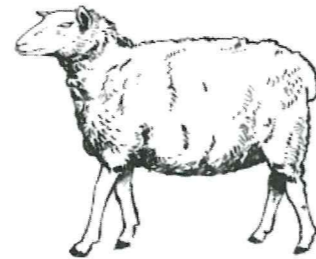
10. Deze .. geeft veel melk.

11. Deze vissen zitten in een ..

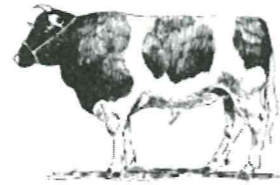
12. Hou je van vis? - Ja, vooral van ..

13. Dit is een ..

14. Deze .. heeft iets gevangen.

15. Dit is geen koe maar een ..

16. Het .. wordt op een wagen geladen.

17b 249

Lees eerst het verhaal dat hieronder staat een keer door.
Vul dan een passend woord in uit 247.

Ik heb veertig koeien, dertig varkens, tien schapen en tien geiten.

1. Hebt u altijd zoveel .. gehad? - Nee, vroeger had ik helemaal geen vee, toen verbouwde ik uitsluitend graan.
2. Waarom bent u met .. begonnen? - Omdat daar meer mee te verdienen was.
3. Met het .. van vee of met de verkoop van melk en vlees? - Met melk en vlees. Ik fok niet zelf.
4. Hoeveel .. hebt u? - Tien hectaren.
U hebt veertig koeien, zegt u. Hoe lang doet u erover, 's morgens en 's avonds,

17b 250

Cora

Wie zou daar zo laat nog zijn, zei boer Frijlink tegen zijn vrouw Antigone. Hij stapte kwaad het bed uit en liep op zijn blote voeten naar de deur.

Het was Cora, een al wat oudere kip, die eerst op Flepperstate, een grote boerderij in Friesland had gelegd, maar die later in dienst was gekomen bij Frijlink. Wat doe jij hier, vroeg Frijlink, je had verdomme al lang op stok moeten zijn. Kan ik u even spreken, vroeg Cora beleefd. Het is zeer belangrijk. Zo laat? Ik lag al in bed. Afijn, kom maar binnen.

Hij wees de kip een stoel, maar Cora sprong op de tafel. Dat praat makkelijker, zei ze. Waar gaat 't over, vroeg Frijlink. De zaak is deze, begon Cora. Wij, de kippen, wij hebben de hele dag een diepgaande discussie gevoerd over ons dier-zijn hier en nu en wij zijn tot de conclusie gekomen dat er op deze boerderij te weinig overleg is. Het vee, zo is onze mening, wordt te weinig betrokken bij het beleid, er wordt te veel buiten ons om beslist. Dat moet veranderen, vinden wij, en wij geloven dat alle dieren dat vinden, ook zij die daarover zwijgen. Daarom kom ik u uitnodigen voor een vergadering, morgen om twee uur in het weiland achter de hooiberg. We willen dan tevens spreken over onze arbeidsomstandigheden hier. Die laten, als ik 't zo mag zeggen, nogal te wensen over.

Cora zweeg. Frijlink bracht zijn hand naar zijn mond en staarde de kip een minuut lang sprakeloos aan. Toen riep hij met een rare, hoge stem: En daar kom jij me voor uit bed halen! Hij liet met grote kracht zijn vuist op tafel neerkomen. Cora vloog op en liet, geschrokken, een klein doch elegant geel-grijs hoopje mest op tafel vallen. Ook dat nog, schreeuwde Frijlink. Wil jij wel eens als de donder maken dat je in je hok

5. om al die beesten te .. ? - o, dat gaat tegenwoordig snel, want dat doen we niet meer met de hand maar elektrisch.
6. Is er altijd voldoende .. voor de koeien? - Over het algemeen wel. Als ze buiten zijn eten ze gras en als ze op stal staan ook gras, maar dan in de
7. vorm van ..
Dat voer komt er op de een of andere manier weer uit. Wat doet u met die
8. .. ? - Gedeeltelijk gebruik ik het voor mijn eigen bedrijf en de rest verkoop ik.
- Is daar nog vraag naar, naar gewone mest? Ik dacht dat alle boeren tegenwoordig
9. .. gebruiken. - Niet uitsluitend natuurlijk. Er wordt ook nog wel gewone mest gebruikt.
- Wat doet u in uw vrije tijd? - Veel vrije tijd heb ik niet. Maar als het eens wat rustiger is op de boerderij, zit ik eigenlijk het liefst langs het water te
10. ..
11. Wat vangt u allemaal? - Meestal niks. Er zit hier veel .., maar ik heb niet het goede materiaal om die eruit te halen, want die hebben kracht hoor! Ik hoef ook niks te vangen; een beetje zitten, een beetje dromen, verder hoef ik niks.
12. En op weg naar huis ergens een lekkere .. met uitjes kopen en die naar binnen laten glijden. - Precies.

komt. Meebeslissen. Die stomme varkens, die stomme schapen, en die stomme geiten en die nog veel stommere kippen zullen even komen vertellen wat er op de boerderij moet gebeuren. Weg, ksst, weg.

Hij gooide de deur open, riep weer ksst, ksst en zwaaide daarbij zijn armen als een dronken verkeersagent.

Cora stapte kalm, ja bijna koninklijk naar buiten en zei bij het verlaten van de kamer langzaam en met enige nadruk: Goedenacht, Frijlink.

Wie was dat, vroeg Antigone.

Dat was Cora, je weet wel die kip die denkt dat ze het ei van Columbus heeft ontdekt. Die wilde praten over het beleid. Hoor je dat, het beleid. Ik heb al veel meegemaakt in mijn leven, maar zo zout heb ik 't nog nooit gegeten. Het beleid. En meebeslissen, daar had ze 't ook over.

Mea de kip, Symphorosa het schaap, of Gretske de geit - ik noem maar even een paar van de slimsten - die gaan meebeslissen, die gaan Fekke Frijlink even vertellen wat hier moet gebeuren.

Trek 't je niet aan, zei Antigone, morgen zijn ze 't weer vergeten.

Ze kroop zacht tegen hem aan, maar hij bromde dat hij van die zaak hoofdpijn had gekregen.

Antigone vond dat hij de laatste tijd wel erg vaak hoofdpijn had en deed het licht uit.

Toen Frijlink de volgende morgen bij het kippenhok kwam, zag hij dat tegen de deur een groot papier hing waarop stond: 'Staking'. Hij werd helemaal paars en ging naar binnen. De kippen stonden in kleine groepjes druk met elkaar te praten. In de nesten lag geen enkel ei.

Aha, dacht Frijlink, gaan we die kant op.

Hij keek een ogenblik rond zonder iets te zeggen, deed alsof hij Mandy, die vanwege haar linkse ideeën al eens over de grens was gezet, een schop wilde geven en verliet het hok.

In het weiland achter de hooiberg liepen de koeien. Dat wil zeggen: dat verwachtte Frijlink. Maar ze liepen er niet, ze graasden niet, ze stonden doodstil als de vleesgeworden zwijgende meerderheid in een hoek naast elkaar en keken Frijlink wat ongelukkig aan als wilden ze zeggen: We mogen van de kippen geen melk meer afstaan, er mag niet gemolken worden, maar hoe dat allemaal moet, weten we ook niet.

De wei ernaast vertoonde hetzelfde beeld. Hier waren het de schapen die bewegingloos bij elkaar stonden. Toen Symphorosa Frijlink zag, riep ze: We doen het niet meer.

Wat doen jullie niet meer, vroeg Frijlink.

We doen het niet meer, zei Symphorosa opnieuw. Het klonk alsof ze het van buiten had geleerd.

Frijlink ging terug naar de boerderij. Hij begreep dat de situatie ernstig was. Misschien was hij gisteravond tegen Cora te ver gegaan. Hij had in ieder geval nooit moeten spreken over 'stomme' geiten en 'stomme' kippen. Voor alle zekerheid liep hij nog even langs Ewoud de stier. Ewoud had een heel groot bord om zijn dikke hals hangen: 'Met Ewoud wordt voorlopig niet gefokt, Fekke Frijlink!' Frijlink herkende het handschrift van Cora.

Op Ewoud hoefde hij dus ook niet te rekenen.

Een algemene staking die, God weet, hoe lang zou duren. Dat betekende geen eieren, geen melk, geen vlees, geen mest. Vannacht was Frijlink kwaad geweest. Nu begon hij zich zorgen te maken.

Vanaf de achttiende eeuw waren de Frijlinks van vader op zoon boer geweest. Altijd hadden ze geleefd van de veeteelt. En zou nu onder hem, Fekke Frijlink, er een einde komen aan dat prachtige beroep? Zou hij, boer in hart en ziel, door zijn eigen beesten gedwongen worden iets anders te gaan doen?

Plotseling zag hij zich als visser door het leven gaan. Om hem heen was water, eindeloos veel water. Water dat nooit groeide, dat niet gemaaid kon worden, dat geen geurig hooi opleverde, dat met geen mest of kunstmest tot nieuw leven gebracht kon worden.

Water zag hij, en in dat water haringen, palingen en snoeken, dieren die nooit wat zeiden, die je niet over de kop hoefde te strelen want die je toch altijd met diezelfde glazige blik bleven aankijken. Terwijl een Getske of een Symphorosa, als die over de rug werden gestreeld, zulke dankbare geluiden lieten horen...

Goed, hij was de baas, maar meer nog was hij boer. Dat wilde hij blijven.

Hij besloot alsnog op het voorstel van Cora in te gaan.

's Middags om twee uur was iedereen aanwezig op het weiland achter de hooiberg. De dieren stonden of lagen in een halve kring op het gras, met de zon in de rug. Rechts op een bos stro zat Cora de kip met naast haar Reesje de geit, die het verslag zou schrijven. Links stond Frijlink.

Nadat Cora wat gedronken had uit het bakje water dat voor haar stond, begon ze met de kwestie van het medebeslissingsrecht aan de orde te stellen.

Zou je dat even in het kort kunnen uitleggen, vroeg Symphorosa, die sprak namens de schapen.

Cora deed dat.

Mmm, zeiden de schapen, mmm.

In Japan hebben ze het al lang, riep Mandy.

Wat, vroeg Symphorosa.

Medebelis.-mederechtsbeslissing, zei Mandy, terwijl ze een rooie kop kreeg.

Wat hebben wij met Japan te maken, vroeg een van de varkens. In Japan hebben ze misschien wel schapen met vijf poten. Dat is voor ons toch geen reden om ook...

Bemoei je niet met de schapen, zei Symphorosa, wij zijn oud en wijs genoeg om voor onszelf te zorgen.

Oud misschien wel, zei Scot (zo heette het varken dat gesproken had), maar wijs...

Cora voelde dat de discussie uit de hand begon te lopen. We hebben, als ik 't zo mag zeggen, de zaak nu wel van alle kanten bekeken. Ik stel daarom voor dat we gaan stemmen. Reesje zal de namen voorlezen en als je je naam hoort noemen, roep je 'voor' of 'tegen'.

'Voor' of 'tegen' wat, vroeg Symphorosa.

Cora nam snel een slok water, keek Symphorosa aan met het wit van de ogen en zei toen tamelijk kalm: Reesje, ga je gang.

Ewoud.

Tegen.

Scot.

Tegen.

Getske.

Tegen.

Symphorosa.

...

Symphorosa.

Wij moeten er nog even over nadenken, zei Symphorosa.

Nee, dat kan niet, zei Cora. Jullie moeten nu stemmen.

Wat is het toch eigenlijk een vreselijk mens, die Cora, fluisterde Symphorosa tegen haar buurvrouw.

Wat zeg je, vroeg Cora.

Tegen, zei Symphorosa.

Uiteindelijk bleek dat alleen de kippen 'voor' waren en daarmee was de kwestie van het medebeslissingsrecht van de baan.

Frijlink, die zich heel verstandig buiten de discussie had gehouden, haalde diep adem.

Hoewel het resultaat voor Cora natuurlijk zeer pijnlijk was, hield zij zich uitstekend en stelde, alsof er niets gebeurd was, rustig de arbeidsomstandigheden aan de orde. Het hooi, zei Fiep, een koe op leeftijd die de tweede wereldoorlog nog had meegemaakt. Wat is daarmee, vroeg Cora.

Slecht, zei Fiep.

We hebben teveel regen gehad, zei Frijlink, maar ik beloof jullie dat het beter zal worden.

Goed, zei Fiep.

Mijn politieke vrienden en ik, zei Getske de geit, wij zijn niet tevreden over de dierenarts. Hij heeft maar één recept: rust. Maar voor rust hebben we geen dierenarts nodig.

Die nemen we zelf wel.

Getske had blijkbaar een punt naar voren gebracht dat veel dieren dwarszat. Van alle kanten klonk er kritiek op Bleker, de dierenarts. 'Weet geen verschil tussen een koe en een geit'; 'kan zelf niet eens melken'; 'verwaarloost de geestelijke aspecten van het ziek-zijn' (dat kwam van Scot, het varken); 'grijpt veel te snel het mes om te opereren'.

Er was ook iemand die iets had over 'met Antigone in het hooi', maar omdat iedereen door elkaar sprak, kreeg dat onderwerp niet de gewenste aandacht.

Cora riep om stilte.

De zaak is, als ik 't zo mag zeggen, volkomen duidelijk. Wij van het vee, wij willen een andere dierenarts. Stemmen lijkt me overbodig. Het woord is aan boer Frijlink.

Frijlink zei dat de zaak moeilijk lag, dat Bleker al meer dan twintig jaar dierenarts was op zijn bedrijf, dat hij de bevellingen toch altijd goed had verricht en dat hij, Frijlink, niet zo maar een, twee, drie een nieuwe dierenarts kon vinden.

Toen stapte Ewoud de stier naar voren.

Hij gaat wèg of ik ga weg, zei Ewoud, terwijl hij dreigend in de richting van Frijlink liep. Even was het stil. Toen zei Frijlink: Oké, er komt een nieuwe dierenarts.

Ik sluit de vergadering, riep Cora, maar haar stem ging verloren in het vreugdevolle geschreeuw dat volgde op Frijlinks toestemming.

17b 251

Vragen bij Cora.

Kies het goede antwoord. Slechts één antwoord is juist.

1.
 - a De kippen vinden dat er op de boerderij te weinig overleg is.
 - b Het vee vindt dat er op de boerderij te weinig overleg is.
 - c Cora nodigt Frijlink uit voor een vergadering waarop alleen over het beleid zal worden gesproken.
 - d Cora nodigt Frijlink uit voor een vergadering waarop alleen over de arbeidsomstandigheden zal worden gesproken.
2.
 - a Toen Cora haar verzoek had gedaan, zei Frijlink meteen dat hij niet naar de vergadering zou komen.
 - b Frijlink geeft Cora een vuistslag.
 - c Frijlink zwaait met zijn armen omdat hij dronken is.
 - d Als Cora het huis van Frijlink verlaat, doet zij dat rustig.
3. Frijlink zegt tegen zijn vrouw Antigone
 - a dat Cora het ei van Columbus heeft ontdekt.
 - b dat Cora ook over meebeslissen had gesproken.
 - c dat Mea, Symphorosa en Gretske over het beleid wilden praten.
 - d dat hij de laatste tijd vaak hoofdpijn heeft.

4.
 - a In het kippenhok krijgt Mandy van Frijlink een schop.
 - b Frijlink haalt in het kippenhok de eieren uit het nest.
 - c De schapen en de koeien lopen in dezelfde wei.
 - d Zowel de koeien als de schapen staan stil in de wei.
5.
 - a De vader van Frijlink was landbouwer.
 - b Frijlink vindt boer een prachtig beroep.
 - c Frijlink vindt visser ook een prachtig beroep.
 - d Frijlink vindt zijn gezag belangrijker dan zijn beroep.
6. Op de vergadering
 - a liggen alle dieren in het gras.
 - b legt Symphorosa uit wat medebeslissingsrecht is.
 - c zegt een van de varkens dat er in Japan schapen met vijf poten zijn.
 - d zegt Symphorosa dat Scot zich niet met de schapen moet bemoeien.
7. Bij de stemming
 - a blijkt dat de kippen voor medebeslissingsrecht zijn.
 - b blijkt dat de schapen voor medebeslissingsrecht zijn.
 - c zegt Symphorosa tegen Cora dat Cora een vreselijk mens is.
 - d geeft Cora de schapen tijd om nog even over hun manier van stemmen na te denken.
8.
 - a Alle dieren klagen over het hooi.
 - b Alleen de geiten hebben kritiek op de dierenarts.
 - c Cora vindt dat er over een nieuwe dierenarts gestemd moet worden.
 - d In de kwestie over de nieuwe dierenarts speelt de stier een beslissende rol.

18 Werken

18a 252

vakman , de vaklui en vaklieden	Mijn vader kende zijn vak uitstekend. Hij was een prima va
geschoold	Een arbeider die een bepaald vak heeft geleerd noemen we een ge arbeider.
ongeschoold	En een arbeider die geen vak heeft geleerd is dus een arbeider.
deskundig deskundiger, deskundigst	Hij kent zijn vak goed en de adviezen die hij geeft zijn altijd heel des
timmerman timmerlui en timmerlieden	Ik ben met mijn kapotte stoel naar de ti gegaan. Hij zal hem proberen te maken.
timmeren , de timmerde, getimmerd	Een bakker bakt en een timmerman ti
werkplaats , de werkplaatsen	De plaats waar iemand zijn vak uitoefent, zijn werk doet, is de w
gereedschap , het gereedschappen	Om zijn werk te kunnen doen, heeft de timmerman ger nodig.
hamer , de hamers	Een goed vakman slaat nooit met zijn ha op zijn vingers.
schroef , de schroeven	Om de twee stukken hout aan elkaar vast te maken draaide hij er een sc doorheen.
spijker , de spijkers	Zij sloeg een sp in de muur om er een handdoek aan op te hangen.
zagen zaagde, gezaagd	Zou u dit stuk hout voor mij in twee stukken willen z ?

kantine , de kantines	Ga je 's middags naar huis om te eten? - Nee, ik eet 's middags in de ka van de fabriek.
aannemer , de aannemers	Ik wil een huis laten bouwen. Ken jij geen goede en goedkope aa ?
keet , de keten	Bij grote bouwprojecten plaatst de bouwonderneming meestal een voorlopig kantoor. Zo'n kantoor noemt men een ke
loods , de loodsen	In de winter, als er niet gevaren wordt, liggen deze roeiboten in een lo
knecht , de knechten en knechts	Omdat hij het werk niet meer alleen aankon, nam hij een kn in dienst.
klusje , het klusjes	Als er in huis belangrijke dingen gerepareerd moeten worden, moet de vakman komen, maar eenvoudige kl doe ik zelf.
bezigheid , de bezigheden	Hij moest in een fabriek de hele dag schoenen inpakken. Omdat hij dat geen leuke bez vond, heeft hij een andere baan gezocht.
dagtaak , de dagtaken	Ik moest op dat kantoor iedere dag de brieven beantwoorden die te maken hadden met financiële zaken. Daarmee was ik 's middags om twaalf uur al klaar. Aan dat werk had ik beslist geen da
slopen sloopte, gesloopt	Omdat het oude huis een gevaar voor de buurt betekende, heeft de gemeente besloten het te laten sl
betreuen betreude, betreurd	Dit prachtige oude huis moet gesloopt worden. Iedereen in de stad betr dat. En het is ook buitengewoon jammer.
sjouwen sjouwde, gesjouwd	Hij nam een zak van vijftig kilo aardappelen op zijn schouder en sj de vracht naar boven.
armoe(de) , de (geen mv.)	Terwijl sommige mensen zeer rijk zijn, leven veel anderen in grote a

uitzendbureau, het uitzendbureaus
Wie personeel zoekt voor tijdelijk werk kan zich richten tot een ui

uitzendkracht, de uitzendkrachten
Is Sonja in vaste dienst bij Euromarkt? - Nee, zij komt van een uitzendbureau. Zij is een ui

18a 253

Vul een passend woord in uit 252.

1. Ken jij hier iemand die een kast voor mij kan maken? - Dan zul je naar een ander dorp moeten gaan. In dit dorp woont geen enkele ..
2. Wie gaat deze brug bouwen? - De naam van de .. is nog niet bekend.
3. Heeft die timmerman iemand die hem helpt? - Ja, hij heeft sinds kort een ..
4. Ik heb deze week extra veel werk. Weet jij misschien waar ik iemand kan vinden die mij zou kunnen helpen? - Dan moet je je tot een .. richten.
5. Gaan ze dit huis afbreken? - Ja, dit huis moet .. worden.
6. Is er in jullie fabriek een ruimte waar je wat kunt eten en drinken? - Ja, wij hebben een ..
7. Hebben alle arbeiders in deze fabriek een vak geleerd? - De meeste wel, maar 10% is ..
8. Weet jij waar de hamer is? - De hamer ligt in het kistje waarin al het .. ligt.
9. De verwarming is kapot. Kun jij hem maken? - Nee, dat kan ik niet zelf. Daarvoor heb ik de hulp van een .. nodig.
10. Ik heb hier een grote partij hout. Kan ik dat hier buiten neerleggen? - Nee, dat moet niet buiten liggen, dat moet in die .. daar liggen.

18a 254

Zeg van het cursief gedrukte woord of het juist gebruikt is. Als het gebruik niet juist is, vervang het cursieve woord dan door een beter woord.

1. Welk vak hebt u geleerd? - Ik heb helemaal geen vak geleerd. - Dan kunnen wij u voor die baan niet gebruiken want wij moeten *ongeschoolde* krachten hebben.
2. Mijn man is timmerman. - Ik vind dat een heel interessante *werkplaats*.
3. Waarom heb je een *spijker* nodig? - Ik wil iets ophangen.
4. Mijn vader is arts. - Dat is ook toevallig. Mijn vader heeft precies hetzelfde *klusje*.
5. Is hij rijk? - Integendeel, hij leeft in grote *armoede*.
6. Wie verhuist moet veel *sjouwen*.

7. Zij zei tegen haar ouders: jullie hebben mij ook nooit een goede *bezigheid* laten leren. Daarom kan ik nu zo moeilijk werk vinden.

8. Ik begrijp niet hoe jij met drie kinderen die baan hebt kunnen aanvaarden. - Dat kon, omdat het geen volledige *dagtaak* is.

9. De arbeiders die ver van hun eigen bedrijf aan de bouw van een brug werkten, aten tussen de middag hun brood op in een houten *keet*.

10. Met een *schroef* sloeg hij een spijker in de muur.

11. Ik vind het leuk om als *uitzendkracht* te werken. - Waarom? - Nou, dan heb je steeds met andere collega's te maken.

12. Dit stuk hout kan zo niet in de kachel. Dat moet je eerst in stukken *zagen*.

13. Ik heb geen vak geleerd. - Dat is geen probleem, want dit werk kan ook heel goed door *geschoold* personeel gedaan worden.

14. Heeft hij veel verstand van computers? - Ja, hij is zeer *deskundig* op dat gebied.

15. Ik zoek een hamer. - Waarvoor heb je een hamer nodig? - Ik ga *timmeren*.

18a 255

Gouden roos

Ik kom 's morgens zingend het bed uit. Andere mensen niet, maar ik wel. Het ontbijt is een feest, iedere dag weer, en als ik mijn lieve vrouw een kus heb gegeven en het huis verlaat, wrijf ik mij in de handen bij de gedachte dat ook deze dag weer zal openbreken als een gouden roos.

Ik ben uitzendkracht. Dat maakt mij blij, want werken voor een uitzendbureau geeft aan mijn leven een breedte, een diepte en vooral een verte waarvan een vakman, zelfs de beste, alleen maar kan dromen.

Ik ben geen vakman, maar ik kan alles. Of beter gezegd: ik doe alles. Geen klusje zo gek, of ik zet blij mijn schouders eronder.

Mijn dagen zijn vol verrassingen en ik geniet. Ik geniet ervan, met heel mijn geest en heel mijn lichaam, om als een onbeschreven blad mij bij het uitzendbureau te melden en daar te horen - o die spanning - welke dagtaak, welke bezigheid mij nu weer te wachten staat.

Als was het een huwelijksbed, zo glijd ik de dag en het uitzendbureau in, en ik betreur het dat anderen het werk slechts zien als een noodzakelijk kwaad, als een element in de strijd tegen de armoede.

Wordt mij opgedragen mij naar de werkplaats van een timmerman te begeven, dan verheug ik mij, nog voor ik de eerste spijker geslagen heb, op die warm makende ontmoeting tussen mij, het gereedschap en het materiaal. De hamer in mijn handen houden, de spijker op z'n kop slaan, de schroef in het hout draaien: ik doe dat met zoveel plezier dat ik er luid bij zing. Ik heb geen geschoolde stem, maar het lied komt recht uit het hart en dat is toch altijd het mooiste lied, ook in de werkplaats van een timmerman die het druk heeft, die alleen zijn dagtaak niet aan kan en die het uitzendbureau tijdelijk om een knecht heeft gevraagd. Ik zing, ik sla, ik draai, ik zaag, ik zing. De timmerman kijkt mij aan en ik weet precies wat hij denkt. Hij denkt: zo'n uitzendkracht heb ik nog nooit gehad.

Ik ben uitzendkracht. Ik houd van dat woord want het drukt nauwkeurig uit wat het wil uitdrukken. Kracht, dat is: staan in het leven. Uitzenden, dat is: door muren breken, de ruimte kiezen, op weg zijn. En wat is dat laatste - op weg zijn - anders dan het leven zelf? Ik sta in het leven zelf.

Een aannemer, die bezig was met de aanleg van een autoweg, had behoefte aan deskundige hulp. Ik ben naar de keet gegaan waarin tijdelijk zijn kantoor was gevestigd en ik heb hem gezegd: ik ben geen vakman, ik ben ongeschoold, ik kan niets, maar ik sta POSITIEF tegenover het leven. Hij zei: jou moet ik hebben.

Uitzendkracht in de wegenbouw: dat was het mooiste wat ik ooit had meegemaakt. Midden onder het werk moest ik soms mijn vrouw bellen om haar te vertellen dat de aannemer mij met mijn blote handen onwijs zware vrachten stenen vanuit een loods naar de weg liet sjuwen. Ik moest aan haar kwijt dat ik mij nog nooit in mijn leven zo één met de steen, zo helemaal weg had gevoeld als nu. En mijn lieve vrouw, ach hoe goed voelde zij mij en mijn werksituatie aan als zij dan antwoordde: die aannemer, die sloopt jou.

18a 256

Kies uit de tekst Gouden roos zinnen die passen bij de onderstaande tekeningen. Bij iedere tekening één zin.

1

2

3

4

5

18b 257

carrière, de
carrières

Hij is begonnen als een eenvoudig timmerman en nu is hij eigenaar van vier grote meubelfabrieken. Hij heeft een schitterende ca gemaakt.

vacature, de
vacatures
(daarnaast ook:
vacatuur-vacaturen

Hebben jullie al iemand in plaats van de pas gestorven directeur? - Nee, die va is nog niet vervuld.

solliciteren
solliciteerde,
gesolliciteerd

Is er veel belangstelling voor die vacature van bedrijfsleider? - Tot nog toe hebben er twintig mensen naar die baan ges

sollicitant, de
sollicitanten

Hij had naar een baantje bij de krant gesolliciteerd. Drie weken later kreeg hij bericht dat de keuze op een andere s gevallen was.

sollicitatie, de
sollicitaties

Zij die belangstelling voor deze functie hebben moeten hun s voor 15 december sturen naar H. Merkens, hoofd personeelszaken.

aanbevelen
beval aan,
aanbevolen

Wij hebben voor die baan verschillende sollicitaties gekregen, onder andere van ene Jeukens. Weet u iets van die man? - Dat is een zeer knap ingenieur. Ik kan hem ten zeerste aa

aanbeveling, de
aanbevelingen

Joris heeft gezegd dat ik dat huis zeker moet kopen. Hij heeft het me sterk aanbevolen. - Ik zou maar voorzichtig zijn: die aa van Joris vertrouw ik niet.

aanstellen stelde aan, aangesteld	Hebben ze Wolf tot burgemeester van Venlo benoemd? - Nee, ze hebben iemand anders aan ook: Hij zei dat hij het koud had, dat hij hoofdpijn had, dat hij spierpijn had. Maar zijn moeder zei: Je moet je niet zo aan , je bent helemaal niet ziek.
staf, de staven	De directeur wordt bijgestaan door een kleine groep deskundigen. Met deze st heeft hij een keer per week een vergadering.
inkomen, het inkomens	Hoeveel verdient hij? - Hij heeft een in van 3000,- euro per maand.
minimum, het minima	Ieder jaar bepaalt de regering het laagste loon dat betaald mag worden. Dit jaar bedraagt het mi 1500 euro per maand.
salaris, het salarissen	Mijn man verdient goed hoor, maar het is geen sa waarvan je zegt: kom, we gaan even een Mercedes kopen.
ontplooiën ontplooiide, ontplooid	In deze functie krijg ik de gelegenheid mijn mogelijkheden te ontwikkelen en te ontp
presteren presteerde, gepresteerd	Ik heb vandaag hard gewerkt, zei Berk. -Ik denk daar anders over, zei de directeur, ik vind dat je vandaag niet veel hebt gep
prestatie, de prestaties	Jullie hebben deze maand een uitstekende pr geleverd: er is 8% meer geproduceerd dan de vorige maand.
plicht, de plichten	Ouders hebben de pl..... voor hun kinderen te zorgen.
ijverig ijveriger, ijverigst	Je moet beter je best doen, je moet wat harder werken, je moet wat ij zijn.
lui luier, luist	Mark is ijverig, maar Klaas niet. Klaas is l

bevorderen bevorderde, bevorderd	Zij was eerst gewoon medewerkster, maar op grond van haar goede prestaties is zij bev tot hoofd van haar afdeling. ook: De regering wil de controle aan de grens verminderen. Met deze maatregel wil zij de internationale contacten bev
toelage, de toelagen	Omdat hij voor zijn werk veel moet reizen, krijgt hij behalve zijn salaris iedere maand een extra to waarmee hij zijn reizen moet betalen.
premie, de premies	Er zitten in deze streek zo veel ratten, dat de regering besloten heeft een pr toe te kennen voor iedere rat die gevangen wordt. ook: Als men zich verzekert tegen ziekten moet men iedere maand een bepaalde pr betalen.
ontslaan ontsloeg, ontslagen	Omdat er niet genoeg werk was, heeft deze fabriek veertig arbeiders moeten on
ontslag, het ontslagen	De fietsenfabriek Icarus heeft honderd arbeiders ontslagen. Tegen dit on zijn alle arbeiders van de fabriek in staking gegaan.
werkvergunning, de werkvergunningen	Als een bedrijf een buitenlandse arbeider in dienst neemt, moet er voor deze arbeider een we worden aangevraagd.
immigrant, de immigranten	Het aantal mensen dat uit andere landen naar Nederland kwam, het aantal im dus, bedroeg in 2000 132.000.

18b 258

Maak de volgende zinnen af. Kies de meest logische mogelijkheid.

- Is er op jullie kantoor een baan vrij? - Ja, er is al sinds 1 april een ..
a vakantie b vacature
c beroep d collega
- Komen er nog veel buitenlanders naar Nederland om daar te gaan werken?
- Het aantal .. is de laatste jaren sterk verminderd.
a immigranten b deskundigen
c Nederlanders d vaklui

3. Ik zoek al maanden werk, ik heb al tientallen brieven geschreven, maar tot nog toe hebben al die .. niets opgeleverd.
a antwoorden b banen
c uitzendbureaus d sollicitaties
4. De aannemer die een aantal buitenlandse arbeiders in dienst wilde nemen, moest voor hen een .. aanvragen.
a rijbewijs b werkvergunning
c pas d woning
5. Waarom denk je dat je binnenkort geen werk meer zult hebben? - Omdat de baas gezegd heeft dat er in zijn bedrijf twintig mensen .. zullen worden.
a aangenomen b beoordeeld
c geslagen d ontslagen
6. Ik moet voor mijn werk altijd speciale kleding dragen. - Moet je die kleding zelf betalen?
- Nee, ik krijg bij mijn salaris een extra .. waarmee ik die kleding kan betalen.
a toepassing b loon
c belasting d toelage
7. Is Willem ijverig? - Nee, Willem is ..
a lui b geschoold
c timmerman d snel
8. Ik heb over deze sollicitant zeer positieve inlichtingen gekregen. Hij wordt door iedereen ten zeerste ..
a aangekondigd b aanbevolen
c gekozen d bedankt
9. Ik heb die baan uiteindelijk toch niet genomen want hij biedt te weinig mogelijkheden om iets nieuws te leren, om mijn kennis te vergroten, om mij te ..
a vergissen b beperken
c herhalen d ontplooiën
10. Hoeveel verdient u per jaar? - Mijn .. bedraagt 25.000 euro per jaar.
a ingang b inkomen
c uitkomst d huishouden
11. Hoeveel .. zijn er bij jullie bedrijf? - Er zijn bij ons twaalf open plaatsen.
a sollicitaties b vacatures
c premies d immigranten
12. Als deze directeur eens wat beter naar de deskundige adviezen van zijn .. luisterde, zou het bedrijf waarschijnlijk heel wat beter draaien. Maar hij wil alles zelf doen.
a staf b moeder
c fabriek d bedrijf
13. Ben je al lang zonder werk? - Nee, nog niet. Ik heb vorige week .. gekregen.
a hulp b vakantie
c ontslag d ruzie
14. Hoeveel moet je iedere maand betalen om je tegen ziekten te verzekeren?
- Mijn maandelijkse .. bedraagt 130,- euro.
a toelage b belasting
c behandeling d premie

15. Hij verdient het laagst mogelijke loon. - En kan hij van dat .. leven?
a ontslag b werk
c minimum d verlies
16. Ik probeer met zoveel mogelijk mensen - vooral belangrijke mensen - in contact te komen, ik zorg dat ik zoveel mogelijk op de televisie kom, want dat is belangrijk voor mijn ..
a inkomen b carrière
c dagtaak d uiterlijk
17. Als er een vacature komt bij de krant zal ik zeker ..
a beslissen b dreigen
c glimlachen d solliciteren
18. Omdat er nog steeds geen nieuwe directeur is, hebben ze een van de stafleden voorlopig .. als leider van ons bedrijf.
a aangenomen b aangesteld
c aanbevolen d behandeld
19. Verdien je goed? - Och, ik heb een aardig ..
a huis b bedrijf
c beroep d salaris
20. Vanwege haar goede .. is zij bevorderd tot stafid.
a sollicitaties b salaris
c prestaties d premies
21. Toen ik in dienst trad bij de firma Taxandria, werd mij uitvoerig verteld wat mijn rechten en mijn .. waren.
a premies b prestaties
c collega's d plichten
22. Heb je vandaag goed gewerkt, vroeg ze toen haar man thuis kwam van zijn werk. - Ik heb vandaag helemaal niets .. , zei hij. - Zo mag ik het horen, antwoordde zij.
a gepresteerd b gegeten
c beleefd d vergeten
23. Hij heeft die baan onder andere gekregen omdat zijn vorige baas een heel gunstige .. had geschreven.
a aanvraag b aanbeveling
c sollicitatie d rekening

1. In de ene sollicitatiebrief stond: 'Ik ben zo vrij te solliciteren naar de functie van bedrijfsleider, waarvoor bij u bedrijf een vacature bestaat'. In de andere: 'Ik ben zo vrij te solliciteren naar de functie van bedrijfsleider waarvoor bij uw bedrijf een vacature bestaat'. De sollicitant met 'u bedrijf' heeft iets minder kans dan de sollicitant met 'uw bedrijf', terwijl je tussen 'u' en 'uw' geen verschil hoort.
2. De ideale carrière: als buitenlandse arbeider zonder werkvergunning aangesteld worden tot hoofd van de afdeling immigranten en naast een prima salaris een extra toelage krijgen voor de vele reizen naar landen waar buitenlandse arbeiders vandaan komen.

3. Uit onderzoek blijkt dat zowel in geschreven als gesproken Nederlands het woord 'ijverig' veel vaker gebruikt wordt dan het woord 'lui'. Als daaruit de conclusie is: er zijn meer ijverige dan luie Nederlanders, moet men op grond van hetzelfde onderzoek zeggen: het aantal dikke Nederlanders is acht keer groter dan het aantal magere Nederlanders.
4. Uitgaande van het principe dat alle mensen gelijk zijn, is het zeer moeilijk om een sluitende loontheorie te ontwikkelen. Waarom is het salaris van de een hoger dan van de ander? Waarom is het inkomen van A tien keer groter dan het inkomen van B? Waarom moet x tevreden zijn met een minimumloon en verdient y zoveel dat hij een tweede huis, een tweede auto en een derde televisie kan kopen? Waarop steunen die verschillen? Op de arbeidstijd (wie 't langst werkt, verdient het meest)? Op het soort werk (hoe vuiler en vervelender, hoe hoger het loon; of: hoe moeilijker en ingewikkelder, hoe hoger het loon)? Op diploma's en opleiding? Op de mate van verantwoordelijkheid? Op de geleverde prestaties? Op de wet van vraag en aanbod? Iedere norm roept vragen op. Wie het verstand en het geld had om een diploma te behalen, krijgt naast het voordeel van dat verstand en dat geld ook nog een salaris dat hoger is dan het salaris van hem of haar die het nadeel heeft geen verstand of geen geld te hebben. Enzovoorts.
5. Wie ontslagen wordt, raakt zijn werk kwijt. Raakt men bij ontslag nog meer kwijt? Komt men buiten de gemeenschap te staan? Telt men niet meer mee? Gaat de gezondheid achteruit? Is het slecht voor het gezinsleven? Is men minder gelukkig? Er was een tijd dat niet-werken het hoogste ideaal was. Koningen en prinses werkten niet, dat paste absoluut niet bij hun positie. Hoe harder iemand moest werken, hoe minder maatschappelijk aanzien hij had. Wie werkte had daarom als voornaamste doel: zo vlug mogelijk lid worden van de klasse der niet-werkenden. Die tijd is voorbij.
6. Het verdient aanbeveling bij het werken veel en hard te zingen.

18b 260

Van de hier bovenstaande Gedachten op het werk worden, per gedachte, drie korte samenvattingen of karakteriseringingen gegeven. Kies uit de drie mogelijkheden de mogelijkheid die het beste bij de gedachte past.

1. a het belang van een brief
b het belang van een vacature
c het belang van een letter
2. a het leven van een buitenlandse arbeider
b de droom van een buitenlandse arbeider
c het risico van een buitenlandse arbeider
3. a Als een woord vaak voorkomt, komt dan het verschijnsel waarop dat woord betrekking heeft ook vaak voor?
b Zijn luie Nederlanders dik?
c Zijn ijverige Nederlanders mager?
4. a ongelijke mensen
b ongelijke lonen
c ongelijke arbeid

5. a een gelukkige koning heeft geen werk
b een gelukkige arbeider heeft werk
c de tijden veranderen
6. a wie hard werkt verdient veel
b het is goed om bij het werk veel en hard te zingen
c met veel en hard zingen verdient men niet veel

18c 261

suggestie, de suggesties	Van wie kwam het idee om dat huis in Leeuwarden te kopen? - Dat was een su van mijn tante.
suggesteren suggereerde, gesuggereerd	Je had dat probleem heel anders moeten oplossen, zei Van Doorn tegen mij. Met die opmerking su hij dat hij wel en ik niet wist hoe dat zeer moeilijke probleem opgelost had moeten worden.
omscholen schoolde om, omgeschoold	Hij was bakker, maar omdat hij als bakker niet de kost kon verdienen, besloot hij een ander beroep te leren. Hij liet zich om
omscholing, de (geen mv.)	Door een ander beroep te leren, via om dus, proberen mensen die geen werk kunnen vinden, weer aan de slag te komen.
pensioen, het pensioenen	Van mijn salaris wordt iedere maand een klein bedrag ingehouden. Op die manier krijg ik later, als ik niet meer werk, toch nog regelmatig geld. Dat geld noemen we pe
bond, de bonden	Mensen die hetzelfde beroep uitoefenen of aan dezelfde sport doen, richten vaak een vereniging of bo op.
vakbond, de vakbonden	Om hun belangen te verdedigen heeft een groot aantal mensen dat bij een slager werkt zich verenigd in een eigen vereniging: de vakb voor slaggerspersoneel.
vakbeweging, de (geen mv.)	Alle vakbonden bij elkaar noemt men de vakbe
werkgelegenheid, de (geen mv.)	Er zijn op het ogenblik veel mensen zonder werk. Daarom probeert de regering om meer banen te creëren. Zij probeert dus de werkg te vergroten.

werkgever, de werkgevers	Iemand die voor een bepaalde tijd iemand in dienst neemt, noemt men een we
werknemer, de werknemers	Degene die het werk geeft is de werkgever, degene die het werk verricht is de we
cao, de cao's	Als een werkgever iemand in dienst neemt, moet hij rekening houden met de c, dat wil zeggen met de arbeidsovereenkomst die is gesloten tussen werkgevers- en werknemersorganisaties. (cao is een letterwoord en betekent: collectieve arbeidsovereenkomst)
staken staakte, gestaakt	Waarom zijn deze arbeiders in staking gegaan? - Deze arbeiders st omdat ze niet tevreden zijn over hun loon.
staker, de stakers	Hoeveel mensen staken er in dat bedrijf? - Het aantal st bedraagt driehonderd.
belachelijk belachelijker, belachelijkst	Wij moeten in de toekomst langer gaan werken, maar we krijgen minder salaris, zeiden de arbeiders. Dat is natuurlijk bela Daarom staken wij.
procedure, de procedures	Wij zijn niet alleen ontevreden over het resultaat van de onderhandelingen, wij zijn ook ontevreden over de manier waarop de onderhandelingen zijn gevoerd, over de pro
kas, de kassen	Omdat er niet genoeg geld in k was, kon er aan de stakende arbeiders geen stakingsgeld meer betaald worden. (zie ook 17a)
uitbetalen betaalde uit, uitbetaald	Wanneer krijgen jullie je loon? - We worden aan het einde van de maand ui
uitkeren keerde uit, uitgekeerd	Hoe vaak per jaar wordt er door deze bank rente betaald? - Door deze bank wordt er vier keer per jaar rente uitg
uitkering, de uitkeringen	Als iemand werkloos wordt, ontvangt hij van de staat geld. - Hoeveel? - De hoogte van zijn ui is 70% van het laatst verdiende loon.

medelijden, het (geen mv.)	Wat vervelend dat je werkloos bent. - Aan med heb ik niets, daarmee kom ik niet aan werk.
verzekering, de verzekeringen	Ben jij tegen ziektekosten verzekerd? - Ja, in dit land is het verplicht om een ve tegen ziektekosten af te sluiten. ook: Heeft hij je duidelijk beloofd dat dat rapport op tijd klaar zal zijn? - Ja, hij heeft mij de ve gegeven dat ik het morgen zal hebben.
schema, het schema's	In deze fabriek zijn er mensen die of 's morgens, of 's middags of 's avonds werken. Dat verandert iedere week: wie de ene week 's morgens heeft gewerkt, moet de volgende week 's middags werken enz. Op het bord hangt een groot sch waarop dat allemaal duidelijk staat aangegeven.

18c 262

In de volgende zinnen staat een woord dat niet in de zin past. Zeg welk woord dat is en vervang het door een woord uit 261.

- Toen hij werkloos werd, had hij nog wel inkomsten want hij kreeg een verzekering.
- Verdien je nog steeds de kost als timmerman? - Nee, ik heb me laten onderbreken. - Waarom? - Ik kon als timmerman niet genoeg verdienen en daarom vond ik het beter een ander beroep te leren.
- Eerst moet er een einde komen aan de staking, zei de directeur. Daarna zal ik met de werklozen gaan praten over hun looneisen.
- Omdat er geen geld meer in voorraad is, kunnen de arbeiders niet uitbetaald worden.
- Denkt u dat korter werken een goede methode is om meer banen te creëren, een goede methode dus om de winsten te vergoten?
- Wanneer krijg jij je salaris, iedere week of iedere maand? - Ik word aan het einde van iedere maand uitgekeerd.
- Aan mensen die werkloos zijn wordt een vervangend loon aanbevolen.
- U moet u bij dit werk nauwkeurig aan dit salaris houden. Doet u dat niet dan wordt het een grote wanorde.
- De vakbond was het er niet mee eens dat er in de haven gevaren werd, zodat er sprake was van een wilde staking.
- Om meer werkgelegenheid te scheppen bevordert de regering dat arbeiders eerder dan normaal met vakantie gaan.

1. De bond heeft beslist dat de wedstrijden die voor morgen waren vastgesteld, vanwege het slechte weer niet zullen doorgaan. Dat betekent dat mijn zootje weer de hele dag thuis zit.
2. Waarom heb je geen verzekering afgesloten?
3. Wij willen geen medelijden, zeiden de stakers, wij willen een betere cao.
4. Deze procedure kost veel te veel tijd. We moeten een andere procedure bedenken.
5. De werkgevers zullen met de werknemers onderhandelen.
6. De vakbeweging is van mening dat de hoogte van de uitkeringen verband moet houden met de hoogte van de lonen.
7. De suggestie dat deze ontvoering het werk is van een paar werknemers is volkomen belachelijk.
8. Sinds jij werkloos bent, gaat het met jou veel beter, geloof ik. - Wat wil je daarmee suggereren? - Dat weet je best. - Wil je daarmee zeggen dat ik zwart werk en dus naast mijn werkloosheidsuitkering nog extra inkomsten heb? - Dat zeg ik niet.
9. De vakbond maakt bij haar leden reclame voor omscholing.
10. Ik vroeg hem of hij mij het hele bedrag in een keer wilde uitkeren.

Als regeringen gaan vaststellen hoe hoog of hoe laag lonen en uitkeringen het volgende jaar mogen zijn, als werkgevers en werknemers met elkaar gaan onderhandelen over de collectieve arbeidsovereenkomsten (de cao's) en over de hoogte van salarissen, van premies voor ziekten en ongevallenverzekeringen en van pensioenpremies, als vakbonden opkomen voor de arbeiders, vechten voor werkgelegenheid en tegen werkloosheid, als er wordt gestaakt, als mensen zich laten omscholen, dan staat in al die gevallen een ding centraal: het geld.

Logisch, zal men zeggen, een mens moet tenslotte leven, en in een maatschappij waarin het geld het normale ruilmiddel is, kunnen lonen of welke vorm van inkomsten dan ook, worden omgezet in voeding, kan daarmee een huis worden gekocht of gehuurd, kan er voor warmte en licht worden gezorgd.

Nu doet zich echter het feit voor dat als het inkomen hoog genoeg is om aan al deze behoeften te voldoen, het verlangen naar nog meer ook weer wordt uitgedrukt in geld. Wie genoeg verdient om daarvan te kunnen leven, zal verdere looneisen niet formuleren in termen van beter weer, minder lawaai, liefde, medelijden of muziek maar hij zal praten over geld.

En hetzelfde gebeurt bij de instanties die moeten uitbetalen (regeringen, werkgevers, bonden enzovoorts): zij doen dat in de vorm van geld en zij vinden dat vanzelfsprekend.

Deze gang van zaken schijnt te suggereren dat met het stijgen van het inkomen ook de tevredenheid stijgt. Hoe meer iemand verdient, hoe gelukkiger hij of zij is of denkt te worden.

Nu weet iedereen dat dat niet waar is: geld alleen maakt niet gelukkig. Maar hoe precies de relatie is tussen geld en tevredenheid is moeilijk te zeggen omdat dat zo moeilijk te meten is, zo moeilijk in cijfers is uit te drukken.

Iemand die dat toch geprobeerd heeft is de econoom Van Praag. Hij heeft aan een grote groep personen in West-Europa en in de Verenigde Staten een aantal vragen voorgelegd over het inkomen. Hij wilde weten wat deze mensen een zeer goed, een goed, een slecht en een zeer slecht inkomen vonden, zowel voor hen persoonlijk als in het algemeen. Hij wilde ook weten hoe hoog het inkomen moet zijn om er plezier aan te beleven.

Uit de antwoorden bleek dat de mening over een 'goed inkomen' afhangt van het eigen inkomen. Anders gezegd: naarmate iemand meer verdient, stelt hij of zij hogere eisen aan wat een 'goed inkomen' is.

Van Praag meende het verband tussen die twee gegevens in cijfers te kunnen uitdrukken: Als het loon met 1 % stijgt, stijgt de tevredenheid niet ook met 1 % maar met slechts 0,65%. Een interessante uitkomst als men bedenkt dat de meeste Westerse economieën groei-economieën zijn die steunen op de gedachte: hoe meer (geld) hoe beter.

Er is nog een ander gegeven dat erop wijst dat meer inkomen niet automatisch leidt tot meer tevredenheid. Of iemand over zijn salaris tevreden is wordt namelijk niet alleen bepaald door zijn eigen salaris, maar ook door het salaris van zijn collega's, zijn bureaus, zijn familie.

Het lijkt belachelijk, maar als iemand een loonsverhoging krijgt van 10%, is hij met die loonsverhoging gelukkiger als hij op zijn bedrijf de enige is dan wanneer die loonsverhoging ook aan anderen wordt toegekend. Krijgen zijn collega's ook 10% dan is hij minder gelukkig.

Tevredenheid wordt dus niet bepaald door zuiver financiële gegevens.

Van Praag heeft dit ook nog in een ander opzicht geconstateerd en - dat is het bijzondere van zijn studie - berekend.

Hij heeft zich de vraag gesteld of mensen van een gedeelte van hun loon afstand zouden willen doen als ze daar iets anders voor in de plaats zouden krijgen, bijvoorbeeld beter weer. Hoeveel procent van zijn salaris wil iemand missen als hij in plaats daarvan in een beter klimaat kan wonen?

De antwoorden op deze en dergelijke vragen heeft Van Praag in schema gebracht en uit dat schema blijkt dat, bijvoorbeeld voor wat het klimaat betreft, een Nederlander 8% van zijn salaris wil inruilen voor het weer van Nice in Zuid-Frankrijk. Als hij het Nederlandse klimaat echter moet opgeven voor dat van Berlijn, moet hij 12% meer loon ontvangen om op het Nederlandse 'geluksniveau' te blijven.

Van Praag heeft zich behalve met 'loon en geluk' ook beziggehouden met het moeilijke probleem van het minimuminkomen. Wat heeft iemand écht nodig? Wat is het absolute minimum dat iemand moet verdienen, tot hoe laag kunnen uitkeringen aan werklozen zakken, hoe klein kan een pensioentje zijn voordat je moet zeggen: minder is niet mogelijk want dan kan men er niet meer van leven?

Uit het onderzoek van Van Praag bleek dat wat de ondervraagden nog een toelaatbaar minimum vonden veel lager lag dan het officiële minimuminkomen zoals dat in die periode was vastgesteld door de Nederlandse regering.

Zolang het over een ander gaat, schijnen de mensen gemakkelijker te zeggen: jij kunt wel met wat minder toe. Voor henzelf is dat 'wat minder' al spoedig niet meer genoeg.

(De ideeën van Van Praag zijn te vinden in: Kijken achter de spiegel: economie en werkelijkheid. Oratie Erasmusuniversiteit)

Hieronder volgt opnieuw de tekst over Hoeveel geluk zit er in een salaris? De alinea's van deze tekst staan echter in de verkeerde volgorde.

Zet zonder naar de bovenstaande tekst te kijken, de alinea's in de juiste volgorde. Schrijf daartoe de onderstaande cijfers in de juiste volgorde. N.B. De eerste alinea (o.) staat op de juiste plaats.

Hoeveel geluk zit er in een salaris?

- o. Als regeringen gaan vaststellen hoe hoog of hoe laag lonen en uitkeringen het volgende jaar mogen zijn, als werkgevers en werknemers met elkaar gaan onderhandelen over de collectieve arbeidsovereenkomsten (de CAO's) en over de hoogte van salarissen, van premies voor ziekte- en ongevallenverzekeringen en van pensioenpremies, als vakbonden opkomen voor de arbeiders, vechten voor werkgelegenheid en tegen werkloosheid, als er wordt gestaakt, als mensen zich laten omscholen, dan staat in al die gevallen een punt centraal: het geld.
1. De antwoorden op deze en dergelijke vragen heeft Van Praag in schema gebracht en uit dat schema blijkt dat, bijvoorbeeld voor wat het klimaat betreft, een Nederlander 8% van zijn salaris wil inruilen voor het weer van Nice in Zuid - Frankrijk. Als hij het Nederlandse klimaat echter moet opgeven voor dat van Berlijn, moet hij 12% meer loon ontvangen om op het Nederlandse 'geluksniveau' te blijven.
2. Nu doet zich echter het feit voor dat als het inkomen hoog genoeg is om aan al deze behoeften te voldoen, het verlangen naar nog meer ook weer wordt uitgedrukt in geld. Wie genoeg verdient om daarvan te kunnen leven, zal verdere looneisen niet formuleren in termen van beter weer, minder lawaai, liefde, medelijden of muziek maar hij zal praten over geld. En hetzelfde gebeurt bij instanties die moeten uitbetalen (regeringen, werkgevers, bonden enzovoorts): zij doen dat in de vorm van geld en zij vinden dat vanzelfsprekend.
3. Tevredenheid wordt dus niet bepaald door zuiver financiële gegevens. Van Praag heeft dit ook nog in een ander opzicht geconstateerd en - dat is het bijzondere van zijn studie - berekend. Hij heeft zich de vraag gesteld of mensen van een gedeelte van hun loon afstand zouden willen doen als ze daar iets anders voor in de plaats zouden krijgen, bijvoorbeeld beter weer. Hoeveel procent van zijn salaris wil iemand missen als hij in plaats daarvan in een beter klimaat kan wonen?
4. Zolang het over een ander gaat, schijnen mensen gemakkelijker te zeggen: jij kunt wel met wat minder toe. Voor henzelf is dat 'wat minder' al spoedig niet meer genoeg.
5. Van Praag heeft zich behalve met 'loon en geluk' ook beziggehouden met het moeilijke probleem van het minimuminkomen. Wat heeft iemand écht nodig? Wat is het absolute minimum dat iemand moet verdienen, tot hoe laag kunnen uitkeringen aan werklozen zakken, hoe klein kan een pensioentje zijn voordat je moet zeggen: minder is niet mogelijk want dan kan men er niet meer van leven? Uit het onderzoek van Van Praag bleek dat wat de ondervraagden nog een toelaatbaar minimum vonden veel lager lag dan het officiële minimuminkomen zoals dat in die periode was vastgesteld door de Nederlandse regering.
6. Logisch, zal men zeggen, een mens moet tenslotte leven, en in een maatschappij waarin geld het normale ruilmiddel is, kunnen lonen of welke vorm van inkomsten dan ook, worden omgezet in voeding, kan daarmee een huis worden gekocht of gehuurd, kan er voor warmte en licht worden gezorgd.

7. Er is nog een ander gegeven dat erop wijst dat meer inkomen niet automatisch leidt tot meer tevredenheid. Of iemand over zijn salaris tevreden is wordt namelijk niet alleen bepaald door zijn eigen salaris, maar ook door het salaris van zijn collega's, zijn burens, zijn familie. Het lijkt belachelijk, maar als iemand een loonsverhoging krijgt van 10%, is hij of zij met die loonsverhoging gelukkiger als hij op zijn bedrijf de enige is dan wanneer die loonsverhoging ook aan anderen wordt toegekend. Krijgen zijn collega's ook 10% dan is hij minder gelukkig.
8. Deze gang van zaken schijnt te suggereren dat met het stijgen van het inkomen ook de tevredenheid stijgt. Hoe meer iemand verdient, hoe gelukkiger hij of zij is of denkt te worden. Nu weet iedereen dat dat niet waar is: geld alleen maakt niet gelukkig. Maar hoe precies de relatie is tussen geld en tevredenheid is moeilijk te zeggen omdat dat zo moeilijk te meten is, zo moeilijk in cijfers is uit te drukken.
9. Uit de antwoorden bleek dat de mening over een 'goed inkomen' afhangt van het eigen inkomen. Anders gezegd: naarmate iemand meer verdient, stelt hij of zij hogere eisen aan wat een 'goed inkomen' is. Van Praag meende het verband tussen die twee gegevens in cijfers te kunnen uitdrukken: Als het loon met 1% stijgt, stijgt de tevredenheid niet ook met 1% maar met slechts 0,65%. Een interessante uitkomst als men bedenkt dat de meeste Westerse economieën groei-economieën zijn die steunen op de gedachte: hoe meer (geld) hoe beter.
10. Iemand die dat toch geprobeerd heeft is de econoom Van Praag. Hij heeft aan een grote groep personen in West-Europa en in de Verenigde Staten een aantal vragen voorgelegd over het inkomen. Hij wilde weten wat deze mensen een zeer goed, een goed, een slecht en een zeer slecht inkomen vonden, zowel voor hen persoonlijk als in het algemeen. Hij wilde ook weten hoe hoog het inkomen moet zijn om er plezier aan te beleven.

19 De politiek

19a 266

binnenland, het (binnenlanden)	De radio brengt nieuws uit het b en uit het buitenland.
binnenlands	Blijven deze soldaten in tijd van oorlog in het binnenland? - Ja, zij behoren tot de b troepen.
burger, de burgers	Is deze maatregel bedoeld voor de hele bevolking? - Ja, deze maatregel geldt voor alle bu
burgerij, de (geen mv.)	Ik hoop, zei de burgemeester, dat alle burgers van deze stad, dat heel de bu aan dit feest zal meedoen.
burgerlijk burgerlijker	Nadat het bu huwelijk gesloten was, gingen bruidegom en bruid naar de kerk voor het kerkelijk huwelijk. ook: Voor grote gedachten en mooie ideeën moet je niet bij hem zijn. Hij heeft over alles een zeer bu mening.
kandidaat, de kandidaten	Heb je gezien dat mijn broer meedoet aan de verkiezingen? - Nee, ik wist niet dat hij zich ka heeft gesteld.
campagne, de campagnes	Tijdens de verkiezingen heeft hij ca gevoerd voor de kandidaat van rechts.
lijsttrekker, de lijsttrekkers	Wie staat er nummer één op de kandidatenlijst van jullie partij? - Bij ons is Dorrestein lijsttr
politicus, de politici	Ik geloof dat in jouw familie iedereen in de politiek zit. - Nee hoor, alleen mijn vader is po
premier, de premiers	De pr is de leider van de regering.

formatie, de formaties	Iedereen verwachtte dat de nieuwe regering gevormd zou worden uit ministers van de vorige regering, maar het is een heel andere fo geworden.
staatssecretaris, de staatssecretarissen	De belangrijkste man op een ministerie is de minister. Onmiddellijk na hem komt de sta
benoemen benoemde, benoemd	Wordt in Nederland de burgemeester door de bevolking van de gemeente gekozen? - Nee, de burgemeester wordt niet gekozen maar be
benoeming, de benoemingen	Is er al een nieuwe burgemeester benoemd? - Ja, de be is vorige week bekend gemaakt.
voorkeur, de (geen mv.)	Hij werkt liever in Zuid-Afrika dan in Nederland. Begrijp jij die voo ? - Beter klimaat, hé.
departement, het departementen	Het is een andere naam voor ministerie.
afschaffen schafte af, afgeschaft	Moet je in Nederland voor de fiets belasting betalen? - Nee, deze maatregel heeft wel bestaan, maar is in 1945 afg
invoeren voerde in, ingevoerd	Nu in de meeste landen van West-Europa de zomertijd is ing kan men daar in de zomer langer van het licht genieten. (zie ook 16b)
invoering, de (geen mv.)	Een aantal landen in West-Europa wil aan hun burgers een Europees paspoort geven. De in van zo'n paspoort brengt echter veel problemen met zich mee.
bezuinigen bezuinigde, bezuinigd	De staat moet minder gaan uitgeven, de staat moet gaan bez
bezuiniging, de bezuinigingen	De regering heeft vorig jaar flink bezuinigd, maar volgens de minister van financiën zijn deze be nog niet voldoende.

bijeenkomst, de bijeenkomsten	De Europese ministers van Buitenlandse Zaken komen in mei bijeen. Op deze bij zal vooral gesproken worden over problemen van vrede en veiligheid.
prioriteit, de prioriteiten	Welk internationaal probleem is voor de regering het belangrijkste? - De regering vindt dat het hongerprobleem pr moet krijgen.
medezeggenschap, de en het (geen mv.)	Wij mogen nergens over meepraten, zeiden de arbeiders tegen de directeur. Wij hebben geen enkele medez
inspraak, de (geen mv.)	De bevolking wil dat haar mening een grotere rol speelt bij de beslissingen van de regering; zij wil in in deze beslissingen.
minderheid, de minderheden	Waren er ook mensen tegen dat voorstel? - Ja, maar dat waren er maar een paar, dat was maar een kleine mi
gemeentebestuur, het gemeentebesturen	Een Nederlandse gemeente wordt bestuurd door een gem
wethouder, de wethouders ¹	Het dagelijks bestuur van een Nederlandse gemeente wordt gevormd door het college van burgemeester en we
gemeenteraad, de gemeenteraden	De ge, die gekozen wordt door de bevolking van de gemeente, bestuurt samen met de burgemeester en de wethouders de gemeente.
gemeentehuis, het gemeentehuizen	De vergadering van de gemeenteraad vindt plaats op het gem

¹ België: schepen, de schepenen

19a 267

Hier volgen vier korte teksten. Kies bij elke tekst de titel die daarbij het beste past.

- Ik was politicus, maar ik ben ermee gestopt. Als je sprak op een politieke bijeenkomst in Amsterdam werd er gezegd: waarom doe je niet meer voor de woningbouw! In Groningen vroegen ze waarom er niet meer geld beschikbaar werd gesteld voor het scheppen van meer werkgelegenheid. In Maastricht klaagden ze over het feit dat er nog steeds geen autoweg was en in Rotterdam vond men dat de volksgezondheid

- werd verwaarloosd. Ik heb steeds proberen uit te leggen dat a. de financiën beperkt zijn en dat er dus b. steeds een keuze gemaakt moet worden. Maar dat zien de mensen niet. Die willen dat alles tegelijk gebeurt. Maar dat kan nu eenmaal niet.
- a Bezuinigingen b Prioriteiten c Adviezen d Fouten
- Hoe was het ook weer in de jaren '60 van de vorige eeuw? De studenten bepaalden zelf wat ze moesten weten en stelden zelf vast wie geslaagd was en wie niet. Het publiek werd geacht mee te praten over welk stuk er op het toneel gebracht zou worden en als de gemeente ergens in een buurt een boom wilde weghalen moest zij eerst advies vragen aan de bewoners van die buurt. Bij een benoeming gaf het personeel van hoog tot laag zijn mening en bij ontslag kwam weer iedereen in actie. Het waren gouden tijden, maar als je niet van praten hield stond je buiten de samenleving.
a Benoeming b Formatie c Inspraak d Toekomst
 - De regering is van mening dat de uitgaven van de overheid te hoog zijn. Daarom heeft zij besloten de subsidies voor toneel, muziek en dans te verminderen. Tegen deze maatregel is veel verzet gekomen: de kunst wordt altijd het eerst gepakt, zegt de kunstwereld; geef maar wat minder geld aan het leger. Deze opmerkingen zijn begrijpelijk maar niet terecht. Ook het leger zal het in de toekomst met minder moeten doen. Er is eigenlijk geen enkele sector die ontsnapt aan het plan van de regering om 's rijks financiën gezond te maken. Zelfs de lonen zullen niet worden gespaard.
a Bezuinigen b Benoemen c Beperken d Bespreken
 - Als lijsttrekker van zijn partij ('Meer groen, minder wegen') heeft Konings het bijzonder druk. Als hij 's morgens naar zijn werk gaat, doet hij in alle brievenbussen waar hij langs komt een blaadje met zijn verkiezingsprogramma. Tussen de middag stapt hij een café binnen en houdt daar een politieke discussie. 's Avonds spreekt hij in zaaltjes of, als het weer het toelaat, in de open lucht. Zijn kinderen dragen truitjes waarop staat 'Kies Konings' en delen op straat bosjes gras uit. Zijn vrouw, die een aardige stem heeft, zingt op bijeenkomsten van bejaarden het 'groenlied' ('In een groen, groen, groen, groen Konings, Koningsland') en belooft aan iedere bejaarde die op Konings stemt veel frisse lucht.
a Medezeggenschap b Formatie c Bijeenkomst d Campagne

19a 268

Vul een passend woord in. Het in te vullen woord vormt een tegenstelling met het cursief gedrukte woord.

- Is hij minister van *buitenlandse zaken*?- Nee, hij is minister van .. zaken.
- Militairen* betalen half geld, maar de gewone .. moet het volle bedrag betalen.
- In Frankrijk wordt de burgemeester *gekozen*, in Nederland wordt hij ..
- In een democratie moet de .. de beslissing van de *meerderheid* aanvaarden.
- Burgemeester en wethouders* willen een nieuwe sportschool laten bouwen, maar de g .. heeft dat plan afgewezen.
- De gemeenten willen *meer geld uitgeven*, maar de regering wil juist dat er wordt ..

19a 269

Vul een woord in uit 266.

1. Hij heeft zich .. gesteld voor de functie van burgemeester.
2. Heeft de partij al gezegd wie zij het liefste als lijsttrekker wil hebben? - Ja, zij heeft haar .. uitgesproken voor mevrouw Baander.
3. Welk probleem moet de regering volgens jou het eerst oplossen? - Ik vind dat de regering .. moet geven aan de werkloosheid.
4. Wil de premier een extra vergadering houden? - Ja, hij heeft voor vanavond een extra .. van de regering belegd.
5. Onze partij denkt vooral in het zuiden veel stemmen te kunnen winnen. Daarom heeft zij vooral in het zuiden fel .. gevoerd.
6. Ik kan, zei de staatssecretaris van Onderwijs, onmogelijk aan al uw wensen voldoen. Ik ga nu eerst met mijn minister en met de regering overleg plegen om te zien wat zij het belangrijkste vinden. Als wij onze .. hebben vastgesteld, zal ik u uitnodigen voor een volgende bespreking.

19a 270

Dezelfde oefening als 269, maar nu wordt het juiste werkwoord gevraagd.

1. Hij heeft zich kandidaat .. voor de functie van burgemeester.
2. Heeft de partij al gezegd wie zij het liefste als lijsttrekker wil hebben? - Ja, zij heeft haar voorkeur .. voor mevrouw Baander.
3. Welk probleem moet de regering volgens jou het eerst oplossen? - Ik vind dat de regering prioriteit moet .. aan de werkloosheid.
4. Wil de premier een extra vergadering houden? - Ja, hij heeft voor vanavond een extra bijeenkomst van de regering ..
5. Onze partij denkt vooral in het zuiden veel stemmen te kunnen winnen. Daarom heeft zij vooral in het zuiden fel campagne ..
6. Ik kan, zei de staatssecretaris van Onderwijs, onmogelijk aan al uw wensen voldoen. Ik ga nu eerst met mijn minister en met de regering overleg plegen om te zien wat zij het belangrijkste vinden. Als wij onze prioriteiten hebben .. , zal ik u uitnodigen voor een volgende bespreking.

19a 271

Praten

'U hebt er toch geen bezwaar tegen dat ik naast u kom zitten? Nee, maakt u zich geen zorgen, ik ga niet zitten praten.'

Hij nam naast mij plaats op de bank, een lange kale man van een jaar of zeventig, met in zijn ogen iets van: hadden ze vroeger maar beter naar mij geluisterd.

'Ik ga niet zitten praten,' herhaalde hij. 'Sommige mensen komen in het park naast je zitten, niet omdat ze moe zijn of omdat ze willen zitten, maar om te praten. Ik dus niet.'

Ik knikte naar hem en las verder in mijn krant.

'Vroeger las ik ook de krant,' zei hij, 'iedere dag. Nu niet meer. Misschien denkt u: zijn ogen, maar Sneppenvanger - da's mijn naam - heeft nog ogen zonder bril, dus...'

Hij had bij deze zinnen recht voor zich uitgekeken. Nu draaide hij zich naar mij toe en zei op luide toon: 'Omdat het allemaal gelogen is!'

Om geen extra voedsel te geven aan het gesprek vroeg ik niet wat hij bedoelde, maar probeerde een neutraal 'Och, dat zal wel meevallen'.

'Allemaal gelogen,' herhaalde hij. 'De buitenlandse politiek, de binnenlandse, de politiek van de gemeenteraad of van het gemeentebestuur, het is allemaal fout.'

U vraagt mij misschien: hoe weet die Sneppenvanger dat zo goed? Als u mij dat vraagt, dan zal ik u daarop antwoord geven: Dat weet hij zo goed omdat hijzelf politicus is geweest.'

Hij trok bij het woord politicus - dat hij uitsprak als *politicus* - een gezicht alsof hij moest overgeven.

'Ik was dus bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1992 lijsttrekker van onze partij en ik voerde campagne. Hebt u wel eens campagne gevoerd voor een politieke partij?'

Ik knikte van nee.

'Ik dus wel. Je denkt bij jezelf: ik heb een programma, daar ga ik met de mensen over praten. En over je prioriteiten, want een politicus zonder prioriteiten is geen politicus.'

Maar dat programma interesseert de burgers geen bal. De burgers zeggen: Sneppenvanger, als jij ervoor zorgt dat ik die benoeming krijg, dat ik die fabriek kan bouwen, dat ik geen hondenbelasting hoef te betalen, dat ik subsidie krijg voor de bouw van een kippenhok, dan zal ik op jou stemmen.'

En weet u wat Sneppenvanger tegen al die mensen zei?'

Hij trok weer dat gezicht alsof hij ging overgeven.

'Sneppenvanger zei tegen al die mensen: dat maak ik voor jou in orde, laat dat maar over aan Gijs - dat is mijn voornaam - , Gijs regelt alles.'

'Aardig van u,' zei ik om te laten blijken dat ik hem nog steeds volgde.

'Aardig,' riep hij, 'aardig! Man, ga toch weg. Gelogen was het. Ik zei: je krijgt die benoeming en ik wist: dat heb ik ook tegen tien anderen gezegd. Ik zei tegen Vorstermans: ik ben, net als jij, voor invoering van de zomertijd, en ik zei tegen Pennings, die tegen de zomertijd was: die zomertijd is waardeloos, de koeien worden zenuwachtig, de kinderen willen niet naar bed, dus als er in onze gemeente ooit zomertijd wordt ingevoerd, zal ik zorgen dat hij zo gauw mogelijk wordt afgeschaft.'

Op maandag zei ik: we moeten bezuinigen, maar als op woensdag mijn kiezers riepen: Weg met de bezuinigingen, riep ik: Ja natuurlijk, weg met de bezuinigingen, leve de koopkracht.'

Hij draaide zijn hoofd in de richting van een papierbak die naast de bank stond, zodat ik even dacht dat hij zich werkelijk niet goed voelde en zijn politieke onvrede tegelijk met de inhoud van zijn maag in die bak wilde laten verdwijnen. Maar hij keek slechts strak voor zich uit en zweeg, waaruit ik voorzichtig de conclusie trok dat er weer krant gelezen kon worden. Maar daarin vergiste ik mij.

'Weet u wat ik leuk vind,' zei hij na een paar seconden, 'zo maar een beetje op een bank zitten. Naar de mensen kijken, naar de bomen. Genieten van de natuur en van de stilte.'

Het leek of het woord stilte hem op een idee bracht. Hij voegde daar tenminste onmiddellijk aan toe:
 'Want weet u wanneer het pas echt fout is gegaan? Toen iedereen overal over ging meepraten, toen de premier, de minister of de staatssecretaris bij iedere beslissing eerst de bakker of de timmerman moesten bellen om te vragen wat die ervan vonden. Toen niet alleen het oordeel van de zwijgende meerderheid maar ook van de pratende minderheid gevraagd moest worden. Praten, praten, iedereen moest praten. Inspraak noemden ze dat of, nog erger, medezeggenschap. Wat krijg ik van die woorden een vieze smaak in mijn mond, vreselijk.'

Hij stond op, keek om zich heen en zei toen, meer in het algemeen dan tegen mij:
 'Hoe vaak heb ik 't niet gezegd: er wordt te veel gepraat en te weinig geluisterd. Maar ja...'

Hij liep een stuk het park in en ging toen op een andere bank zitten, naast iemand die de krant zat te lezen.

19a 272

Hieronder volgt een aantal vragen over Praten. Op deze vragen is het antwoord al gegeven. Zeg of de antwoorden juist zijn. Als ze niet juist zijn geef dan het goede antwoord.

1. Waar ontmoeten de twee mannen uit het verhaal 'Praten' elkaar?
Op een bank in het park.
2. Waarom leest Sneppenvanger geen krant meer?
Omdat hij slechte ogen heeft.
3. Als Sneppenvanger campagne voerde voor zijn politieke partij, waarover sprak hij dan met de mensen?
Over zijn programma en zijn prioriteiten.
4. Hadden de burgers veel belangstelling voor zijn programma?
Ja.
5. Als de mensen aan Sneppenvanger vroegen om iets voor hen in orde te maken, zei Sneppenvanger dat hij dat zou doen. Waarom vindt Sneppenvanger dat niet aardig van zichzelf?
Omdat hij de mensen niet kon geven wat hij hun beloofde.
6. Was Sneppenvanger tegen de zomertijd?
Ja.
7. Moet Sneppenvanger overgeven?
Nee.
8. Sneppenvanger zegt dat hij van de stilte houdt. Klinkt dat erg overtuigend?
Nee, want hij zit zelf de hele tijd te praten.
9. Wanneer is het volgens Sneppenvanger in de politiek pas echt fout gegaan?
Toen niet de premier, maar iedere minister en iedere staatssecretaris beslissingen ging nemen.

10. Waar gaat Sneppenvanger na het 'gesprek' op de bank heen?
Hij loopt het park uit.

19b 273

agenda, de agenda's	Hier heb je de ag, dan kun je zien welke punten er op de vergadering besproken zullen worden.
wetsontwerp, het wetsontwerpen	Als de regering een nieuwe wet wil maken, moet zij eerst een wetso aan het parlement aanbieden.
juridisch	De wetenschap die zich bezighoudt met het recht is de ju wetenschap.
samenvatten vatte samen, samengevat	Hij hield een lang verhaal. Aan het einde daarvan zei hij: ik zal mijn verhaal nu in een paar woorden sam
samenvatting, de samenvattingen	Kunt u uw ideeën in een paar woorden samenvatten? - Ja, ik zal proberen er een korte sa van te geven.
debat, het debatten	Nadat de minister het wetsontwerp aan het parlement had aangeboden, volgde er een de tussen de minister en de parlementsleden.
emotie, de emoties	Toen zij hoorde dat zij de eerste prijs had gewonnen was zij zo blij dat zij van em begon te huilen.
emotioneel emotioneler	Het was een debat vol emoties. De ene em verklaring volgde op de andere.
socialisme, het (geen mv.)	Het soc is tegen het persoonlijk bezit van kapitaal.
socialist, de socialisten	Een soc is een aanhanger van het socialisme.
socialistisch	De socialisten hebben zich verenigd in verschillende soorten soc organisaties.

communisme , het (geen mv.)	Het co steunt voor een belangrijk deel op de ideeën van Karl Marx.
communist , de communisten	Een co is een aanhanger van het communisme.
communistisch	De vroegere Sovjet-Unie kende een maatschappijvorm die steunde op co principes.
liberaal liberaler	In veel landen vindt men naast een socialistische en een christelijke partij ook een li partij.
liberaal , de liberalen	Een li is een aanhanger van de liberale ideeën.
conservatief conservatiever, conservatiefst	Een politieke partij die de bestaande toestand wil handhaven is een co partij.
conservatief , de conservatieven	Hoe heeft de conservatieve partij gestemd? - De co hebben tegen gestemd.
progressief progressiever, progressiefst	Het tegenovergestelde van een conservatieve partij is een pr partij.
progressief , de progressieven	De conservatieven hebben voor het wetsvoorstel gestemd, de pr hebben tegen gestemd.
democratisch democratischer	Dit land is een democratie. Het politieke stelsel steunt op de principes.
christen-democratisch	Een partij die steunt op de principes van het christendom en van de democratie is een chr partij.
christen-democraat , de christen-democraten	Personen die aanhanger zijn van een christen-democratische partij noemt men chr

fractie , de fracties	Hoeveel socialisten zitten er in de Tweede Kamer? - De fr van de socialisten telt 40 leden. ook: De Franse looper legde de honderd meter een fr van een seconde sneller af dan de Italiaanse.
achterban , de (geen mv.)	Zijn er veel mensen die het eens zijn met de politieke en sociale ideeën van deze partij? - Ja, deze partij heeft een grote ach
uitstellen stelde uit, uitgesteld	Omdat het wetsontwerp nog niet klaar is zullen de debatten over dit onderwerp tot volgende week worden ui
uitstel , het (geen mv.)	De minister vroeg of de bespreking van de nieuwe loonmaatregelen een maand kon worden uitgesteld, maar de Tweede Kamer wilde hem dat ui niet geven.
intrekken trok in, ingetrokken	De regering heeft voorgesteld op autowegen de toegestane snelheid van 100 op 120 kilometer te brengen, maar omdat het parlement daar tegen is, heeft zij dit voorstel weer in (zie ook 7a)
oppositie , de opposities	De liberale en de christelijke partij steunen de regering. De socialisten niet: die vormen de op
woordvoerder , de woordvoerders	In de discussie over onderwijs aan buitenlanders werd het standpunt van de liberalen naar voren gebracht door Willems. Willems is namelijk de wo van de liberalen bij onderwijszaken.
afwijzen wees af, afgewezen	Wat vond de minister van het voorstel om op de middelbare school drie talen verplicht te stellen? - De minister was het met dat voorstel niet eens. Hij heeft het afg
verwerpen verwierp, verworpen	Heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen? - Nee, zij heeft het wetsvoorstel ver
onthouden , zich onthield, onthouden	Dertig leden stemden voor het wetsvoorstel, honderd leden stemden tegen, en twintig leden hebben zich van stemming ont

1 In België heet de Tweede Kamer: Kamer van Volksvertegenwoordigers.

overeenstemming, de
(geen mv.)

Zijn de regering en de oppositie het eens
geworden? - Ja, zij hebben over bereikt.

aftreden
trad af,
afgetreden

De minister zei tegen de Tweede Kamer: Als dit
wetsvoorstel wordt verworpen, zal ik daar
belangrijke politieke consequenties aan verbinden.
Dat is voor mij onaanvaardbaar. Het wetsvoorstel
werd verworpen en de minister tr

uitslag, de
uitslagen

Nadat er gestemd was, maakte de voorzitter de
u van de stemming bekend: 34 voor, 78 tegen.
(zie ook 13a)

19b 274

Hieronder volgen telkens twee woorden. Zeg of in de daarbij behorende zin beide
woorden geplaatst kunnen worden of dat slechts één woord mogelijk is. Indien maar één
woord mogelijk is, geef dan aan welk woord dat is.

1. *verwerpen - afwijzen*
De socialisten hebben het wetsontwerp ..
2. *overeenstemming - samenvatting*
De woordvoerder van de liberalen gaf een korte .. van het standpunt van zijn fractie.
3. *de agenda - het debat*
De .. hebben tot diep in de nacht geduurd.
4. *de fractie - de achterban*
De .. van de socialistische partij heeft tegen het wetsvoorstel gestemd.
5. *afsteden - uitstellen*
De oppositie eist dat de minister zal ..
6. *democratisch - progressief*
Onze fractie vindt dit wetsvoorstel niet .. genoeg.
7. *intrekken - verwerpen*
Vanwege de kritiek van het parlement heeft de minister zijn wetsvoorstel ..

19b 275

Geef het adjectief dat past bij het cursief gedrukte substantief.

1. Een partij die voor haar ideeën steunt op het *socialisme* is een .. partij.
2. In een *democratie* worden .. principes verdedigd.
3. De *communisten* laten zich leiden door .. theorieën.
4. Ik ben *progressief* maar dat wil niet zeggen dat ik altijd een .. standpunt inneem.
5. Zitten er uitsluitend *liberalen* in de regering? - Ja, wij hebben op het ogenblik een .. regering.

19b 276

Vul een woord in uit 273 dat past bij de gegeven omschrijving.

1. *zijn functie neerleggen*
De minister heeft gezegd dat hij zal .. als zijn wetsontwerp niet wordt aanvaard.
2. *niet stemmen*
De liberalen hebben voor gestemd, de communisten tegen en de socialisten hebben
zich van stemming ..
3. *later behandelen*
De minister heeft voorgesteld de behandeling van dit wetsontwerp tot volgende
maand .. te ..
4. *niet aanvaarden*
De regering heeft voorgesteld de lonen met 1% te verhogen, maar de vakbeweging
heeft dit voorstel ..
5. *iemand die spreekt namens een bepaalde groep*
De .. van de christen-democraten heeft gezegd dat zijn partij eist dat de premier zal aftreden.
6. *partij of partijen die geen steun geven aan de regering*
De regeringspartijen hebben voor het wetsontwerp gestemd, de .. was tegen.
7. *gevoelens*
Je weet nooit wat er in hem omgaat. Hij laat nooit zijn .. blijken.

19b 277

Abortus en de politiek

Er zijn weinig onderwerpen die de publieke opinie in West-Europa in de jaren '70 en '80 van
de vorige eeuw zo hebben beziggehouden en die zoveel emoties hebben gewekt als de abortus.

Met 'de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw' wil overigens geenszins gesuggereerd
worden dat er voor die tijd geen abortussen werden verricht. De veranderende moraal,
een grotere maatschappelijke en seksuele vrijheid en openheid, de geringere invloed van
de kerken op haar leden brachten echter met zich mee dat vanaf de jaren zestig het aantal
abortussen toenam en dat er in kranten, tijdschriften en op de radio en de televisie
openlijk over werd gesproken, zodat het van een min of meer verborgen zaak een probleem
werd dat bijna iedereen raakte en dat de mensen dwong om een standpunt in te nemen.

Het was een probleem met veel aspecten: medische, sociale, godsdienstige maar ook
juridische. In de meeste landen immers was abortus bij de wet verboden. De vraag was
echter of men abortus wel als een strafbaar feit kon blijven beschouwen en of men,
gezien de dagelijkse praktijk, niet moest vaststellen dat de wet achterliep bij de feiten.

De Nederlandse volksvertegenwoordiging vond dat dit inderdaad het geval was. Zij, maar ook de regering, probeerden voor het probleem een oplossing te vinden.

Een van die oplossingen werd aangedragen door de socialisten (het ontwerp Lamberts-Roethof). De andere kwam van christelijke zijde (het wetsontwerp Van Agt-Stuyt). Het socialistische plan ging, kort samengevat, ervan uit dat de verantwoordelijkheid voor het aanvragen van een abortus een individuele zaak is, en pleitte ervoor dat de arts, die een abortus-op-verzoek verricht, niet meer strafbaar is.

Het wetsontwerp van christelijke zijde wilde de strafbaarheid handhaven, maar vond wel dat in sommige gevallen abortus toelaatbaar kon zijn. Een speciale commissie - en dus niet de vrouw - moest vaststellen in welke gevallen abortus zou zijn toegestaan.

De achterban van het socialistische standpunt bestond, uiteraard, uit de socialisten, maar ook de liberalen en een groot aantal vrouwenverenigingen steunden het. Het meer conservatieve standpunt vond steun bij de fractie van de christen-democraten in de Tweede Kamer en bij protestantse kerken en organisaties.

Deze indelingen moeten overigens met voorzichtigheid gehanteerd worden. Binnen dezelfde politieke partij of dezelfde maatschappelijke organisatie bestonden soms tegengestelde meningen. Dat was bijvoorbeeld duidelijk het geval met de katholieken. Naar gelang zij in deze kwestie een conservatief of een progressief standpunt innamen, volgden zij of de officiële leer van de Rooms-Katholieke Kerk (die in geen enkel geval abortus toestond), of het christen-democratische voorstel of het socialistische.

Nadat ook de liberalen nog een eigen ontwerp hadden ingediend, was het duidelijk dat voor geen enkel van de bestaande voorstellen in de Tweede Kamer een meerderheid gevonden zou kunnen worden, reden waarom sommige partijen hun voorstel introkken.

Toch was langer uitstel zeer ongewenst. Er moest immers zo spoedig mogelijk een einde worden gemaakt aan de grote maatschappelijke en juridische onzekerheid. Want terwijl de volksvertegenwoordiging discussieerde en de regering aarzelde om dit onderwerp op de agenda van de Kamerdebatten te zetten en dus een definitieve beslissing steeds weer uitstelde, werd in 1971 de eerste abortuskliniek geopend en bestonden er in 1978 al twintig instellingen, uitsluitend bedoeld voor het verrichten van abortussen. In deze klinieken werden niet alleen Nederlandse vrouwen geholpen, maar ook een aanzienlijk aantal vrouwen uit België, Frankrijk en Duitsland. Door de Nederlandse regering of het ministerie van Justitie werd tegen deze gang van zaken zelden of nooit opgetreden, maar officieel was abortus nog steeds tegen de wet.

Er was nog een andere reden om met het oplossen van het abortusprobleem haast te maken, een reden van politieke aard. Iedere regering immers, die het abortusprobleem niet zou oplossen, liep het gevaar op een goeie dag te moeten aftreden.

Om uit de moeilijkheden te raken besloten in april 1976 de socialisten, die de regering steunden, en de liberalen, die toen in de oppositie zaten, hun voorstellen te verenigen. In het nieuwe voorstel was abortus niet meer strafbaar. Wel werden er medische eisen gesteld waaraan de abortusverlening moest voldoen en werd er een nationale commissie ingesteld die op de abortuspraktijk toezicht moest houden. Er werd niet aangegeven tot hoeveel weken of maanden abortus was toegestaan. Als enige grens gold het moment waarop het ongeboren kind buiten het lichaam van de moeder kan verder leven. Dit socialistisch-liberale voorstel werd in 1976 door de volksvertegenwoordiging, de Tweede Kamer, aanvaard.

Maar toen gebeurde er iets dat in de Nederlandse politiek zeer ongewoon is: de Eerste Kamer, die controle uitoefent op de Tweede Kamer en die de beslissingen van de Tweede

Kamer bijna altijd volgt, de Eerste Kamer verwierp na een emotioneel debat het abortuswetsontwerp.

De uitslag van de stemming liet zien dat van de fractie van de liberalen (de partij die mede het wetsontwerp had ingediend) een aantal leden het voorstel afwees.

De woordvoerder van de liberalen verklaarde dat zij het niet met haar geweten in overeenstemming kon brengen om voor het wetsontwerp te stemmen.

In 1981 haalde een liberaal-christen-democratisch voorstel het wel. Dit voorstel hield onder andere in dat abortus slechts wordt toegestaan bij wijze van uitzondering, en dus officieel strafbaar blijft. Over de vraag of een abortus noodzakelijk is beslist vrouw en arts samen. Abortussen kunnen alleen worden verricht door klinieken en ziekenhuizen die daarvoor een vergunning hebben.

De stemming in de Tweede Kamer was 76 voor, 74 tegen. Tegen stemden onder andere de socialisten en de communisten, maar ook de kleine rechtse partijen. Voor de een ging het voorstel niet ver genoeg, voor de ander te ver.

In de Eerste Kamer was de uitslag 38 voor, 37 tegen.

Nog nooit in de Nederlandse parlementaire geschiedenis was een wetsontwerp met zo'n kleine meerderheid aangenomen. Een duidelijk bewijs dat de meningen over dit onderwerp verdeeld waren.

(Gegevens uit: Gr. Winkler Prins.)

19b 278

Zoals uit het artikel Abortus en de politiek blijkt, zijn er door verschillende partijen voorstellen gedaan om het abortusprobleem op te lossen.

Vul in het schema hieronder in wat de inhoud was van die voorstellen, wie de voorstellen steunden en hoe de Eerste en de Tweede Kamer over deze voorstellen oordeelden. Werk het schema uit zoals dit gedaan is voor 'voorstel socialisten'.

	inhoud	gesteund door	behandeling in Tweede Kamer	behandeling in Eerste Kamer
voorstel socialisten	aanvragen van abortus is een individuele zaak de arts die abortus-op-verzoek verricht is niet meer strafbaar	socialisten liberalen veel vrouwen- verenigingen		
voorstel christen-democraten				
voorstel socialisten en liberalen				
voorstel liberalen en christen-democraten				

natie, de naties (en natiën)	Nederland is geen na van militairen. Het Nederlandse volk vindt handel belangrijker dan oorlog.
nationalisme, het (geen mv.)	Sommige mensen hebben sterk het gevoel tot een bepaald land, tot een bepaalde natie te behoren. Deze gevoelens van nati worden vooral zichtbaar in tijden van oorlog, maar ook wel bij internationale sportwedstrijden.
nationaliteit, de nationaliteiten	Uit welk land komt u, wat is uw na ? - Ik ben Japanner.
regime, het regimes	Welk politiek systeem kende men in de voormalige Sovjet-Unie? - De voormalige Sovjet-Unie had een communistisch re
vlag, de vlaggen	De kleuren van de Nederlandse vl zijn rood, wit en blauw.
symbool, het symbolen	De vlag wordt vaak beschouwd als het sy van een natie.
bewind, het (geen mv.)	In Duitsland was van 1871 tot 1890 Bismarck aan de macht. Tijdens zijn be groeide Duitsland uit tot een grotere eenheid.
republiek, de republieken	België is een koninkrijk, maar Frankrijk is een re
dictatuur, de dictaturen	In sommige landen is alle macht in handen van een persoon of van een groep personen (bijvoorbeeld van militairen). In zo'n geval spreken we van een di
bevoegdheid, de bevoegdheden	Wat een president mag en niet mag, al zijn bev staan omschreven in de wet.
slavernij, de (geen mv.)	In 1850 schreef H. Beecher Stow 'Uncle Tom's cabin', in het Nederlands vertaald met 'De negerhut van oom Tom'. In dit boek protesteert zij tegen de sl, de rechteloze situatie van de zwarte bevolking.

slaaf, de slaven

De slavernij is afgeschaft maar er zijn nog steeds mensen die leven als een sl

kolonie, de kolonies en koloniën

In 1945 werd door Sukarno en Hatta de onafhankelijke republiek Indonesia uitgeroepen. Tot dan was Indonesië een ko van Nederland geweest.

koloniaal

Veel West-Europese landen hadden koloniën, maar in de loop van de twintigste eeuw is aan de ko tijd een einde gekomen.

opstand, de opstanden

Omdat het volk de dictatuur niet langer meer wilde aanvaarden, kwam het in op

opstandig opstandiger, opstandigst

Alle burgers die in opstand waren gekomen, alle op burgers, werden in de gevangenis gezet.

onderdrukken onderdrukte, onderdrukt

De zwarte bevolking die eeuwenlang was ond , kwam in opstand.

onderdrukking, de onderdrukkingen

De geschiedenis leert dat een volk dat langdurig wordt onderdrukt, eens tegen deze ond in opstand zal komen.

rechtvaardig rechtvaardiger, rechtvaardigst

Dat de een te veel heeft en de ander van honger sterft, is niet rech

rechtvaardigheid, de (geen mv.)

Hij was zelf een rechtvaardig man en hij heeft zijn hele leven gevochten voor grotere re onder de mensen.

rechtvaardigen rechtvaardigde, gerechtvaardigd

De politie had deze man nooit dood mogen schieten. - Hij bevond zich op verboden terrein. - Akkoord, maar dat re nog niet het gebruik van wapens.

revolutionair revolutionairder

Hij zei dat revolutie de enige manier was om aan de onderdrukking een einde te maken. Maar niet iedereen was het met deze re oplossing eens. (ook als zn.: de revolutionair)

greep, de grepen In 1959 deed Fidel Castro een gr naar de macht. En met succes. Battista verdween en Castro werd de baas op Cuba.
ook: Hij deed een gr in zijn zak en haalde er wat losse munten uit.

hervorming, de hervormingen Heeft Castro op Cuba veel veranderd?
- Ja, hij heeft veel herv ingevoerd.

propaganda, de (geen mv.) Als je bepaalde hervormingen wilt invoeren, moet je aan de mensen duidelijk maken hoe belangrijk en nuttig die hervormingen zijn, moet je voor die hervormingen pr maken.

opvolgen volgde op, opgevolgd Wie kwam er in Indonesië aan de macht na Sukarno?- Sukarno werd in 1966 opg door Suharto.

opvolger, de opvolgers In 1974 trad Nixon af als president van de Verenigde Staten. Zijn op was Gerald Ford.

overdragen droeg over, overgedragen Aan het einde van zijn leven deed hij afstand van al zijn bezittingen. Alles wat hij had dr hij aan zijn twee kinderen.

overdracht, de (overdrachten) Wanneer werd door Nederland het bestuur van Indonesië aan de Indonesiërs overgedragen?
- De ov vond plaats in 1949.

evenredig Wie twintig jaar heeft gewerkt krijgt meer pensioen dan iemand die tien jaar heeft gewerkt. Het pensioen is dus evenr aan het aantal jaren dat men gewerkt heeft.

19c 280

Vul een woord in uit 279.

1. Bij de februari-revolutie van 1917 in St. Petersburg werd tsaar Nikolaas gedwongen af te treden. Het succes van deze re .. beweging was onder andere te danken aan het feit dat zeer veel militairen zich bij de op .. arbeiders aansloten.
2. Op 27 februari 1933 werd het gebouw van Reichstag te Berlijn door brand vernietigd. De schuld van deze brand werd de communisten in de schoenen geschoven. Mede onder invloed van angst voor de communisten behaalde de partij van Hitler bij de verkiezingen die in datzelfde jaar werden gehouden 44% van de stemmen. Hitler kreeg van het parlement onbeperkte bevo .. voor een periode van vier jaar. Maar zijn di .. zou veel langer duren en zou pas eindigen toen hij in 1945, aan het einde van de tweede wereldoorlog, de dood vond.

ALEXANDER 346

3. Als generaal De Gaulle in 1969 aftreedt, wordt hij o .. door Pompidou, die tot zijn dood, in 1974, president zal blijven. Pompidou's o .. , Giscard d'Estaing zal in 1981 de macht moeten overd .. aan Mitterand. Na Mitterand komt Chirac.

4. Nederland is vele eeuwen een k .. macht geweest. De belangrijkste k .. was het huidige Indonesië. Aan het Nederlandse be .. in Indonesië (Nederlands-Indië) kwam een einde, toen mensen als Sukarno en Hatta aan het reeds lang bestaande nati .. gestalte gaven door in 1945 de re .. Indonesia uit te roepen. Deze re .. werd door Nederland aanvankelijk niet erkend, maar vier jaar later vond de officiële overd .. plaats. Indonesië was nu een zelfstandige na .. met een eigen v .. in de kleuren wit-rood en met de garoeda, deze enorme vogel, als sy .. van de natie.

5. Toen in Amerika president Truman aan de macht kwam, probeerde hij een aantal veranderingen in te voeren op maatschappelijk gebied. Zo pleitte hij bijvoorbeeld voor een algemene verplichte ziekteverzekering. Een andere her .. betrof de rechten van de zwarte bevolking. Maar het zou nog tot 1964 duren voordat onder president Johnson de wettelijke bescherming van de rechten van de zwarte bevolking definitief een feit was.

6. De eerste aanhangers van Mussolini waren voornamelijk te vinden onder oud-militairen die ontevreden uit de eerste wereldoorlog waren teruggekeerd. Toen echter de grote boeren en industriëlen ontdekten dat ze de troepen van Mussolini goed zouden kunnen gebruiken om de socialistisch-communistische arbeidersbeweging te onderd .. , nam de beweging in betekenis toe. Dat bleek duidelijk in 1922, het jaar waarin de socialistische partij een algemene staking organiseerde: de onderd .. van deze staking kostte Mussolini weinig moeite. In hetzelfde jaar besloot hij een g .. te doen naar de macht. Op 28 oktober arriveerde hij met 40.000 in het zwart geklede aanhangers in Rome, waar de koning aan Mussolini opdracht gaf om een regering te vormen.

7. In 1854 werd in Michigan de partij van de Republikeinen opgericht. Bij de verkiezingen in 1860 behaalde deze partij de overwinning. Abraham Lincoln werd tot president gekozen. Een van de belangrijkste programmapunten van de Republikeinen was de afschaffing van de sla .. . Een aantal zuidelijke staten aanvaardde de overwinning van Lincoln niet en verenigde zich in de 'Confederate States of America', met Richmond als de nieuwe hoofdstad. Hierop verklaarde Lincoln het zuiden de oorlog: de burgeroorlog was een feit. Deze burgeroorlog, die gewonnen werd door het noorden, had grote gevolgen voor de sociale en economische structuur van de Verenigde Staten. Een van die gevolgen was dat de sla .. inderdaad werd afgeschaft en dat de sl .. in vrijheid werden gesteld. Lincoln zelf werd kort voor het einde van de burgeroorlog vermoord.

8. Na het Congres van Wenen (1815) werden Nederland en België samengevoegd tot een koninkrijk, waarvan Willem I, van het Huis van Oranje, koning werd. In België bestond er, met name bij de Franstaligen, tegen deze vereniging veel verzet. Dit verzet richtte zich vooral tegen de taalpolitiek van Willem I (in Vlaanderen was de enige officiële taal het Nederlands; Wallonië was officieel tweetalig) en tegen zijn godsdienstpolitiek (de protestantse vorst had weinig begrip voor het katholieke zuiden). In 1830 kwamen de Belgen in op .. , met als uiteindelijk resultaat dat België en Nederland twee afzonderlijke staten werden. België kreeg hetzelfde reg .. als Nederland: het werd een koninkrijk, met als eerste koning Leopold I van Saksen-Coburg.

9. De meeste landen kennen een volksvertegenwoordiging, dat wil zeggen een aantal personen die door de bevolking gekozen wordt om haar belangen te verdedigen. Deze vertegenwoordigers verenigen zich gewoonlijk in partijen die ieder hun eigen programma hebben. Soms worden deze vertegenwoordigers rechtstreeks gekozen,

ALEXANDER 347

soms kiest men één vertegenwoordiger per district, soms wijst de bevolking bepaalde personen aan die de definitieve keuze doen.
 Het is moeilijk te zeggen welk systeem het meest recht is. Ook kan men discussiëren over de vraag of iedere stem even zwaar moet tellen. Anders gezegd: als een partij 10% van de stemmen krijgt, moet die partij dan ook 10% van de beschikbare plaatsen in de volksvertegenwoordiging krijgen? Op het eerste gezicht lijkt deze evenredige verdeling logisch, maar in de praktijk brengt zij problemen met zich mee. Deze problemen kunnen zowel van praktische als van historische aard zijn.

10. Het nati... in India won sterk aan betekenis door het optreden van Mahatma Gandhi (1869-1948). Gandhi wilde van India een zelfstandige natie maken, maar hij wilde dit bereiken zonder daarbij naar de wapens te grijpen. Zijn prop... voor geweldloze acties had onder de Indiase bevolking veel succes. Door de Britten werden deze acties echter krachtig onderdrukt. Toch kwam in 1935 een verdrag tot stand waarbij de Indiase provincies een grote zelfstandigheid kregen. Noch de congrespartij van Gandhi en Nehroe, noch de Islam-partij van Jinnah namen daarmee genoegen. Het zou echter nog tot 1947 duren voordat Brits-Indië de onafhankelijke rep... India zou worden.

11. Iedereen is het erover eens dat kennis, macht en inkomen in onze wereld oneven verdeeld zijn. Sommige landen zijn rijk, andere zijn arm. Sommige hebben te veel voedsel, in andere sterft men van de honger. Over de wereldproductie en de wereldhandel wordt beslist, niet door alle landen samen, maar door slechts 25% van alle landen. Deze harde feiten gaan in tegen ons gevoel voor rechtvaardigheid. Sinds de tweede wereldoorlog wordt men er zich steeds meer van bewust dat aan deze onrechtvaardige situatie een einde moet komen. Over de vraag hoe dat moet gebeuren wordt verschillend gedacht. In de rijke landen leeft soms de gedachte dat een nog grotere groei van de rijke landen uiteindelijk voor de arme landen het beste is. Op den duur, zo zeggen deze mensen, zullen ook de arme landen van deze groei profiteren. Een dergelijk standpunt valt noch in economisch noch in sociaal opzicht te rechtvaardigen. Een ontwikkelingsbeleid rechtstreeks gericht op de arme landen is en blijft noodzakelijk.

19d 281

autoriteit, de autoriteiten	Hij had veel gezag, veel autoriteit. Ook: Omdat de autoriteit voor de vijand waren gevlucht, was er niemand in het land die het bestuur uitoefende.
diplomaat, de diplomaten	Op de Canadese ambassade had ik een gesprek met een van de diplomaten die zich speciaal bezighouden met handelsbetrekkingen.
diplomatiek diplomatiker	Toen Duitsland aan Nederland de oorlog verklaarde, heeft de Nederlandse regering een einde gemaakt aan de diplomatieke betrekkingen met Duitsland.
ambassadeur, de ambassadeurs	De ambassadeur is de hoogste diplomatieke vertegenwoordiger van een regering.
status, de (geen mv.)	Soms heeft een ambassadeur de bevoegdheden, de status van een minister.

buitenlander, de buitenlanders	Is je zus getrouwd met iemand uit het buitenland? - Ja, ze is getrouwd met een buitenlander.
spion, de spionnen	Hij probeerde in het bezit te komen van geheime rapporten van de vijand. Toen echter werd ontdekt dat hij een spion was, werd hij onmiddellijk het land uit gezet.
spioneren spioneerde, gespioneerd	Hij heeft tien jaar als spion gewerkt. Maar hij vindt het te gevaarlijk. Hij spionneert niet meer.
spionage, de (geen mv.)	Zij werd beschuldigd van spionage, maar zij ontkende ooit te hebben gespioneerd.
sensatie, de sensaties	Toen ontdekt werd dat die keurige diplomaat een spion was, was dat een grote sensatie.
hulpverlening, de (geen mv.)	Werd er bij die ramp geen hulp verleend? - Jawel, maar de hulpverlening werd bemoeilijkt door het zeer slechte weer.
ontwikkelingsland, het ontwikkelingslanden	Men noemt de landen van de Derde Wereld ook ontwikkelingslanden.
ontwikkelingshulp, de (geen mv.)	De hulp die de rijke landen geven aan de landen van de Derde Wereld noemt men ontwikkelingshulp.
conferentie, de conferenties	Op de conferentie van Jalta (februari 1945) en Potsdam (juli 1945) werd door de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie bepaald hoe Europa er na de tweede wereldoorlog uit zou zien.
affaire, de affaires	In 1895 werd Dreyfus ten onrechte veroordeeld. Deze affaire had voor Frankrijk grote politieke en maatschappelijke gevolgen.
protest, het protesten	De Nederlandse regering heeft tegen deze maatregel geprotesteerd, maar dit protest heeft geen resultaat gehad.
ontspanning, de (geen mv.)	Na de val van de Berlijnse muur kwam er meer ontspanning tussen het oosten en het westen. (zie ook 8b)

beheersen beheerste, beheerst	Wie is de baas op Gibraltar? - Vanaf 1704 wordt Gibraltar door de Engelsen beh
compromis , het compromissen	De regering wil een loonsverhoging van 1%; de oppositie wil 3%. Gisteren hebben de twee partijen daarover een com bereikt: het wordt 2%.
mislukken mislukte, mislukt	Hebben de onderhandelingen succes gehad? - Nee, ze zijn mis
mislukking , de mislukkingen	Had u verwacht dat de vredesonderhandelingen zouden mislukken? - Ja, ik had deze mis wel verwacht.
delegatie , de delegaties	De Nederlandse regering heeft een aantal vertegenwoordigers naar Japan gestuurd om over commerciële samenwerking te spreken. Deze del zal vier dagen in Japan blijven.
afvaardigen vaardigde af, afgevaardigd	Zal de president zelf de begrafenis bijwonen? - Nee, hij zal zijn minister van Buitenlandse Zaken naar deze begrafenis afv
alternatief , het alternatieven	Is er geen andere oplossing voor dit probleem? - Nee, er is geen al
alternatief	Deze arts werkt niet volgens de gewone methode maar volgens een al..... methode.
resolutie , de resoluties	De Verenigde Naties hebben een beslissing genomen over de grens tussen Israël en Egypte. Of Israël deze res zal uitvoeren is nog niet bekend.
bondgenoot , de bondgenoten	Zullen deze twee landen elkaar in tijd van oorlog steunen? - Ja, deze twee landen zijn bon van elkaar.
verdedigen verdedigde, verdedigd	Dat land heeft een zwakke defensie. Het zal zich daarom moeilijk tegen de vijand kunnen verd
verdediging , de verdedigingen	De soldaten verdedigden zich zo goed ze konden, maar hun verd was te zwak om de vijand te kunnen tegenhouden.

gratie, de
(gratiën)

Dit jaar zijn er vier personen ter dood veroordeeld. Slechts in een geval heeft de president g verleend.
ook: Zij danste stijlvol en met veel g
.....

19d 282

Zeg of het gegeven woord past in de daarbij behorende zinnen.
Als het woord niet past, geef dan een woord dat wel past (kan een woord zijn uit 281 maar kan ook een ander woord zijn).

1. *afvaardigen*
 - a De koningin had haar oudste dochter naar de begrafenis ..
 - b De regering heeft .. dat volgend jaar de belastingen niet zullen stijgen.
 - c Omdat de minister van Financiën niet zelf aan de vergadering kon deelnemen, heeft hij zijn staatssecretaris ..
 - d De regering heeft besloten dat er geen Nederlandse delegatie naar deze conferentie zal worden ..
 - e Aan wie hebt u die brief .. ?
2. *beheersen*
 - a Na de dood van Mazarin .. Lodewijk XIV over Frankrijk.
 - b Je .. die stof nog onvoldoende.
 - c In de 17de eeuw .. de Hollanders de zeeën.
 - d Van 1854 tot 1856 .. er op de Krim een hevige oorlog tussen Rusland, Turkije, Engeland en Frankrijk.
 - e Hij kon zich niet .. en gaf zijn baas een schop.
3. *ontspanning*
 - a De ontmoeting tussen de Russische en de Amerikaanse president wijst op enige .. in de Russisch-Amerikaanse verhoudingen.
 - b De .. van Amerika door Columbus gebeurde min of meer toevallig.
 - c Na de oorlog begon er een korte periode van ..
 - d Wij gaan dit jaar met .. naar zee.

19d 283

Vul een woord in uit 281.

Aan het einde van de eerste wereldoorlog probeerde men de grenzen van veel Europese landen opnieuw vast te stellen. Voor wat Turkije betreft gebeurde dat bij de vrede van Sèvres (1920). Maar de Turken, onder leiding van de invloedrijke Mustafa Kemal, lieten

1. daartegen heftige .. horen, zodat de pogingen om van Turkije een aantal
2. gebieden af te nemen, gedeeltelijk .. Kemal, de latere Atatürk, vormde een nationale beweging en sloot een nieuwe en veel gunstigere vrede: de vrede van Lausanne (1923). In hetzelfde jaar werd Turkije een republiek met Ankara als hoofdstad en met Kemal als president.

Toen de Sovjet-Unie, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië in 1945 in Jalta bijeen waren, hebben zij niet alleen gesproken over de machtsverhoudingen in Europa.

3. Op de .. van Jalta is ook besloten om de Verenigde Naties (UNO) op te richten.

Na de tweede wereldoorlog werd Duitsland verdeeld in vier gebieden. Het oosten kwam onder toezicht van de Sovjet-Unie, het westen en het zuiden

4. onder toezicht van de westerse .. : Amerika, Engeland en Frankrijk.
5. Berlijn, dat in het Sovjet-gebied lag, kreeg een aparte .. , maar ook daar was het toezicht opgedragen aan de vier genoemde landen.
6. Dit betekende dat het Westen diep in het door de Sovjet-Unie .. gebied een belangrijke post bezat, een situatie waarmee de Sovjet-Unie niet erg gelukkig was. In 1949 probeerde Stalin daaraan een einde te maken door te verbieden dat men nog langer over land naar Berlijn zou gaan. Het Westen was het met deze maatregel natuurlijk niet eens en er volgde
7. een heftig p ..
8. Bovendien .. Stalins plan omdat de Westerse bondgenoten een luchtbrug op Berlijn
9. openden zodat ze met hun vliegtuigen een .. hadden voor verkeer over de weg.
10. Deze Berlijnse a .. had belangrijke consequenties. Het Westen besloot namelijk een gemeenschappelijke militaire organisatie in het leven te roepen, die officieel als taak kreeg om de vrede en de westerse cultuur in
11. stand te houden, maar die in werkelijkheid het Westen moest .. tegen mogelijke aanvallen uit het Oosten. Eveneens naar aanleiding van de Berlijnse kwestie voegden Amerika, Engeland en Frankrijk het gebied dat onder hun toezicht stond samen tot een nieuwe staat: de Bondsrepubliek Duitsland. De reactie van de Sovjet-Unie liet niet lang op zich wachten. Nog in hetzelfde jaar ontstond de Duitse Democratische Republiek, waarmee het verschijnsel van de 'twee Duitslanden' een feit was. Met de val van de Berlijnse muur, in 1989, kwam er aan deze tweedeling een einde.

Marokko werd in 1956 onafhankelijk. Voor die datum hadden de Fransen

12. het land .. Marokko werd een koninkrijk met aan het hoofd Mohammed V, die in 1961 werd opgevolgd door zijn zoon Hassan II. Twee keer, in 1971 en 1972, werd geprobeerd Hassan II ten val te brengen.
13. Beide pogingen ..

In het door de Verenigde Naties opgestelde plan voor de jaren '70 van de vorige eeuw stond dat alle rijke landen 0,7% van hun nationaal product zouden besteden aan

14. o ..
15. Deze h .. zou aan de o .. gegeven kunnen worden in de vorm van geld of van goederen.
16. Ter .. van zijn landsgrenzen trok het leger van Israël in 1967 een aantal gebieden
17. in Egypte, Jordanië en Syrië binnen. De VN- .. 242 bepaalde dat Israël zich uit deze gebieden moest terugtrekken.
18. Een ambassade zorgt voor de d .. betrekkingen tussen het eigen land en andere landen.
19. De hoogste functie op een ambassade is die van ..
20. Behalve de .. werken er op een ambassade nog een aantal andere
21. d ..

Tegen een aantal leiders van de regering van Vichy werd de doodstraf geëist. Maar dit vonnis werd niet in alle gevallen uitgevoerd. Pétain werd niet ter dood gebracht vanwege zijn hoge leeftijd. Dentz en Laborde

22. kregen .. en in het geval van Benoist-Méchin werd de doodstraf veranderd in een lichtere straf.
23. In de jaren '60 van de vorige eeuw zorgen twee sp .. -affaires voor veel s ..
24. 'Kim' Philby die als .. voor het Westen had gewerkt, bood in 1960 zijn diensten aan aan de Sovjet-Unie. Penkovski, die in dienst was van de Russische
25. inlichtingendienst, ging in 1963 voor het Westen ..

Nadat aanhangers van communisme en nationalisme elkaar hadden gevonden, bestreden zij onder leiding van Ho Chi Minh de Japanners en later de Fransen en stichtten, in Hanoi, de onafhankelijke republiek Vietnam. Er volgde, van 1946-1954, een heftige strijd met de Fransen die het zuiden wilden behouden. In deze strijd vielen duizenden doden.

26. Vooral de .. , door de Fransen, van de stad Dien Bien Phu kostte aan zeer veel mensen het leven.
27. De val van Dien Bien Phu gevolgd door de .. van Genève, betekende het einde van de Franse aanwezigheid in Indochina en de geboorte van Noord- en Zuid-Vietnam.

Op 1 oktober 1917 ontvangt president Poincaré een brief namens de Nederlandse regering. In deze brief wordt hem verzocht gratie te verlenen aan een vrouw van Nederlandse nationaliteit die in Frankrijk ter dood veroordeeld is. Het verzoek wordt afgewezen.

Het is ook een buitengewoon ongelukkig moment voor een gratieverzoek. Frankrijk is al drie jaar in oorlog met Duitsland en heeft in de bloedige strijd aan de Yser, de Marne en de Somme grote verliezen geleden. Weliswaar hebben de Verenigde Staten in april hun neutrale positie opgegeven als protest tegen de Duitse oorlogvoering op zee, maar welke concrete hulp mag Frankrijk van het verre Amerika verwachten?

Bovendien hebben de Duitsers in het oosten sinds kort een grote zorg minder. Daar vecht Rusland een alternatieve oorlog uit in de vorm van een revolutie. De leiders en overwinnaars daarvan, Stalin en Trotski, haasten zich om in Brest-Litovsk met de Duitsers vrede te sluiten. De Duitse troepen uit het oosten komen die in het westen te hulp en behalen belangrijke overwinningen aan de Aisne, in Vlaanderen en bij Caporetto in Italië. Poincaré heeft zorgen.

Maar is dat een reden om zo hard te oordelen over een Nederlandse vrouw? Of is er verband tussen haar en de oorlog?

Ze heet Margaretha Geertruida Zelle en ze is op 7 augustus 1876 geboren in Leeuwarden. In 1895 trouwt ze met de beroepsmilitair John MacLeod, geen buitenlander ondanks zijn Schotse naam. Hij is 39, zij bijna 19. Het huwelijk wordt een mislukking. Niet zozeer vanwege het verschil in leeftijd, maar vanwege het verschil in karakter én vanwege haar prachtige lichaam, waarvan ze niet alleen John laat genieten.

John is te saai. Indonesië, waar ze samen tien jaar wonen is te saai, Nederland is te saai. Eind 1903 vertrekt ze naar Parijs, want daar klopt (la Belle Époque!) het hart van Europa. Daar is het niet saai, denkt ze.

Ze heeft gelijk en ze laat de harten daar nog sneller kloppen door Parijs te laten genieten van haar lichaam en talenten. Ze danst en ze weet met haar oosterse dansen, die ze in Indonesië heeft geleerd, het publiek enthousiast te maken. Spoedig is in de hogere Franse kringen haar naam op ieders lip. Natuurlijk niet haar eigen naam, Zelle - dat ruikt te veel naar Hollandse weilanden -, maar Mata Hari, Maleis voor: het oog van de dag, dat is: de zon.

In 1914 breekt de oorlog uit. Franz Ferdinand van Oostenrijk wordt in Sarajevo vermoord. Keizer Franz Joseph verklaart Servië de oorlog. Protest van Rusland, dat zich klaar maakt voor de strijd. Daarop raakt Duitsland in oorlog met Rusland en met Ruslands trouwste bondgenoot Frankrijk. Door de Duitse regering wordt er een delegatie afgevaardigd naar de diplomatieke vertegenwoordiging van België. Het verzoek luidt: vrije doorgang voor het Duitse leger. België weigert. Duitsland trekt zich echter niets aan van de neutrale status van België en trekt het land binnen. Daarop komt Engeland in oorlog. Aan het toch al zwakke politieke evenwicht in Europa is een einde gekomen. De resoluties van het Congres van Wenen hebben geen basis gevormd voor een langdurige vrede. Op de

conferenties van Jalta en Potsdam - maar dan zijn we dertig jaar verder- zal opnieuw een poging worden gedaan om orde op zaken te stellen.

Als de oorlog uitbreekt, woont Mata Hari in Berlijn. Zij wil via Zwitserland naar Frankrijk terugkeren, maar dat mislukt. Het lukt haar wel om het neutrale Nederland te bereiken.

Maar wat moet 'Het oog van de dag' in Nederland, zij die als danseres grote successen heeft behaald in Parijs en Berlijn, die aan Het Leven heeft deelgenomen en die naar bed is geweest ('dineren' noemde zij dat) met de groten uit de wereld van de kunst, de politiek en het leger? Zij verveelt zich en schrijft een brief aan Messimy, de Franse minister van Oorlog: Ik ben Nederlandse, ik beheers verschillende talen, ik heb veel internationale relaties. Kan ik niet worden toegelaten tot de Franse inlichtingendienst? De affaire Mata Hari is geboren. Messimy, die spoedig zal aftreden omdat hij de schuld krijgt van de slechte Franse verdediging tegen de Duitsers, schrijft haar een paar lieve brieven terug. Maar bij de inlichtingendienst is geen plaats, zegt hij.

Begin mei 1916 wordt er geklopt aan haar woning aan de Nieuwe Uitleg in Den Haag. Het is Karl Cramer, Duits diplomaat in Amsterdam. Hij heeft gehoord dat Mata Hari naar Frankrijk wil vertrekken. Zou zij daar niet wat voor de Duitsers willen doen? Hoeveel biedt u, vraagt zij. De Duitser biedt een zeer hoog bedrag. Dat is niet veel, zegt Mata Hari koel. Ze bereiken een compromis. Mata Hari krijgt nu weer een andere naam: H21. Maar die naam is alleen voor de brieven aan Cramer.

Had ze geld nodig? Ja. Hield ze meer van Duitsland dan van Frankrijk? Nee, maar ze verwachtte dat Duitsland de oorlog zou winnen en meende dat het voor haar carrière beter was met de Duitsers bevriend te blijven. Een van haar broers zou later zeggen dat zij vooral behoefte had aan beweging, aan activiteit, aan sensatie. Spionage als alternatief voor ontspanning.

Met haar Nederlandse pas en met toestemming van de Franse autoriteiten arriveert zij via Engeland en Spanje weer in Frankrijk. Zij is echter gevolgd door de Engelse spionagedienst, die Parijs op de hoogte brengt. 'Ik hoor dat u spionne bent,' zegt Georges Ladoux, hoofd van het tweede bureau van de Franse spionagedienst. 'Maar als u zo van Frankrijk houdt, waarom zou u dan niet voor Frankrijk spioneren?'

Zij wil erover nadenken, bespreekt het voorstel met haar vriend, de oud-ambassadeur Henri de Marguérie - zij zou altijd veel te veel zaken met anderen bespreken, - en hoewel Henri wijst op de gevaren, aanvaardt zij het aanbod van Ladoux. Zij gaat ermee akkoord dat het geld haar pas betaald zal worden als ze iets gepresteerd heeft. Dat zal haar spijten. Ladoux zal later zeggen: Mata Hari heeft nooit voor mijn bureau gewerkt. Mata Hari kon daarop niet antwoorden: en die miljoen frank dan die ik van jullie heb gekregen?

Er volgt nu een ingewikkeld dubbelspel, waarbij Mata Hari echter voornamelijk voor de Duitsers werkt, vooral vanuit Madrid. Op 13 februari 1917 komt daaraan een einde. Zes inspecteurs stappen haar hotel binnen aan de Champs-Élysées. Ze hebben opdracht haar te arresteren. Inspecteur Priolet leest voor waarom: Mevrouw Zelle, Marguerite, bijgenaamd Mata Hari, wonende in het Palace hotel, godsdienst protestant, lengte 1 m 76, in staat te lezen en te schrijven, wordt beschuldigd van spionage en van pogingen om met de vijand samen te werken en hem inlichtingen te geven.

(wordt vervolgd)

Hieronder volgt een aantal beweringen over Het oog van de dag (deel 1). Geef over deze beweringen uw oordeel in de vorm van ja of nee.

- D 1. Poincaré weigert gratie te verlenen.
- D 2. Frankrijk behaalt in de oorlog, die het al drie jaar met Duitsland voert, belangrijke overwinningen.
- D 3. Margaretha Zelle trouwt in 1895 met een Schotse beroepsmilitair.
- D 4. Haar huwelijk met John Macleod is geen gelukkig huwelijk.
- D 5. In Parijs heeft ze veel succes met haar oosterse dansen.
- D 6. In de hogere Franse kringen zegt spoedig iedereen: Margaretha Zelle kan prachtig dansen.
- D 7. De volgorde waarin verschillende Europese landen bij de eerste wereldoorlog betrokken raken is: Oostenrijk, Servië, Rusland, Duitsland, Frankrijk, België, Engeland.
- D 8. Aan het begin van de oorlog woont Mata Hari in Nederland.
- D 9. Mata Hari vraagt aan de Franse minister van Oorlog of zij niet voor de Franse inlichtingendienst kan gaan werken. Zij doet dit verzoek vanuit Nederland.
- D 10. Mata Hari weigert voor de Duitsers te werken omdat Cramer haar te weinig biedt.
- D 11. Als Ladoux vraagt of zij voor Frankrijk wil spioneren, zegt zij meteen ja.
- D 12. Ladoux heeft later ontkend dat Mata Hari voor zijn bureau heeft gewerkt.

conflict, het conflicten	Nadat zij jarenlang ruzie hadden gemaakt, hebben zij nu aan hun conf een einde gemaakt.
aanvallen viel aan, aangevallen	Hoe laat vond de aanval plaats? - Onze troepen hebben tegen het einde van de ochtend aang
aanval, de aanvallen	Het leger probeerde zich meester te maken van de stad. De eerste aa mislukte, maar bij de tweede kon de stad ingenomen worden.
bezetter, de bezetters	Hoe is de verhouding tussen de bevolking en degenen die het land bezet hebben? - Er bestaat onder de bevolking een grote ontevredenheid over de bez
bezetting, de bezettingen	Hoe lang is Nederland door Duitsland bezet geweest? - De bez heeft geduurd van 10 mei 1940 tot 5 mei 1945.

bezetten bezette, bezet	Dit land is altijd vrij geweest, maar sinds kort is het door de vijand bezet
defensie, de defensies	Omdat het leger weinig geoefend had, was de van het land zwak: de vijand kon zich in tien dagen van het land meester maken.
weerstand, de weerstand	In het begin van de oorlog was het verzet tegen de vijand nog niet erg groot, maar naarmate de oorlog langer duurde, groeide de weers
gewapend	Heeft hij een wapen bij zich? - Ja, hij is gewapend
kogel, de kogels	Hij deed tien kogels in zijn geweer en begon te schieten.
geweer, het geweren	De soldaat schoot met zijn geweer op de vijand.
front, het fronten	Op de plaats waar de vijanden tegenover elkaar staan, aan het front , lopen soldaten het meeste gevaar gedood te worden.
held, de helden	De soldaten die aan het front gevochten hadden, werden bij hun terugkeer als helden begroet.
ontploffing, de ontploffingen	Doordat er gas vrij kwam, is er een huis de lucht in gevlogen. De ontploffing was tot ver buiten de stad te horen.
ontploffen ontplofte, ontploft	Op de bodem van de zee ligt nog veel oorlogsmateriaal dat nooit ontploft is.
bom, de bommen	De vijand probeerde een brug te bombarderen, maar de meeste bommen vielen niet op de brug maar in het water.
bombarderen bombardeerde, gebombardeerd	Aan het einde van de tweede wereldoorlog stegen vanuit Engeland dagelijks veel vliegtuigen op om steden in Duitsland te gaan bombarderen
mijn, de mijnen	Het schip is op een mijn gevaren en daarna gezonken. (zie ook 16b)

verwoesten verwoestte, verwoest	De bommen die op de stad zijn gevallen, hebben de hele stad verwoest
vlucht, de (vluchten)	Toen hij de vijand zag, vluchtte hij weg. Op zijn vlucht werd hij neergeschoten. (zie ook 11a)
vluchteling, de vluchtelingen	Vanwege de oorlog moesten veel mensen vluchten. Voor deze vlucht werden speciale kampen ingericht.
verraden verried, verraden	Anne Frank dacht dat ze in het achterhuis in Amsterdam veilig was voor de vijand. Maar op een goeie dag werd ze ontdekt: ze was waarschijnlijk verraden
overwinnen overwon, overwonnen	Onze soldaten dachten dat zij gemakkelijk zouden overwinnen ; maar zij verloren de strijd.
overwinnaar, de overwinnaars	Degene die een overwinning behaalt, is de overwinnaar
nederlaag, de nederlagen	Gisteren hebben onze troepen een mooie overwinning behaald, maar vandaag hebben ze een zware nederlaag geleden.
overgeven gaf over, overgegeven	Na een hevige strijd hebben onze troepen zich ten slotte moeten overgeven De vijand was te sterk. (zie ook 3b)
bevrijden bevrijdde, bevrijd	Nadat Nederland vanaf 1940 bezet was geweest, werd het zuiden van het land in september 1944 bevrijd
bevrijding, de (geen mv.)	Nadat het zuiden van Nederland in september 1944 was bevrijd, heeft het noorden nog tot mei 1945 op de bevrijding moeten wachten.
wapenstilstand, de wapenstilstanden	Aan de eerste wereldoorlog kwam een einde toen er op 11 november 1918 een wapenstilstand werd gesloten.
verdrag, het verdragen	Op 28 juni 1919 werd in Versailles door Duitsland een verdrag ondertekend waarbij Duitsland al zijn koloniën verloor.

variëren
varieerde,
gevarieerd

Hij gebruikt bij het schilderen verschillende kleuren, die va van heel licht grijs tot heel donker blauw.

variatie, de
variaties

De lessen van deze leraar zijn niet erg gevarieerd. Er zou wat meer va in moeten zitten.

verstrekken
verstrekte,
verstrekt

De inlichtingen die u ons vraagt, kunnen wij u niet geven. Maar het ministerie van Economische Zaken zal ze u zeker kunnen verst
.....

19e 287

Door welk van de drie gegeven mogelijkheden kan het cursief gedrukte woord het beste vervangen worden?

1. De minister heeft geen informatie *verstrekt* over zijn gesprek met zijn buitenlandse collega.
(a geven b horen c krijgen)
2. Omdat de *defensie* te zwak was, heeft de vijand zich meester kunnen maken van de stad.
(a verwachting b verdediging c begroting)
3. Ondanks veel *weerstand* konden onze troepen de brug in handen krijgen.
(a onweer b verzet c angst)
4. In de oorlog is het centrum van de stad helemaal *verwoest*.
(a afbreken b uitbreiden c vernietigen)
5. Omdat hij voortdurend *conflicten* met zijn ouders had, heeft hij het huis verlaten.
(a ruzie b verschil c opstand)
6. De Nederlandse en de Tsjechische regering hebben een *verdrag* getekend.
(a contract b brief c overeenkomst)

19e 288

Zeg waarom de volgende zinnen niet logisch zijn.

1. Omdat iemand hem aan de politie verraden had, kon de politie niet te weten komen waar hij zich verborgen had.
2. 's Winters variëren hier de temperaturen heel sterk. Zo is het bijvoorbeeld de hele maand januari en een deel van februari iedere dag - 10 graden.
3. Na vier jaar kwam er een einde aan de oorlog en aan de bevrijding.
4. Hij pakte een geweer en schoot de man, die hem wilde aanvallen, een bom door het hoofd.
5. Toen de vijand de stad begon te bombarderen, vertrok iedereen naar elders. Slechts de vluchtelingen bleven achter.

6. Hoe komt het dat de troepen uit het zuiden een nederlaag hebben geleden tegen de troepen uit het noorden? - Dat komt omdat de troepen uit het zuiden veel sterker waren.
7. Hij moest naar het front. Dat vond hij jammer, want hij vocht liever dan dat hij een ongevaarlijk baantje bij de legeradministratie had.
8. De bom is niet ontploft. De schade is dan ook enorm.
9. Omdat de kapitein zag dat de vijand veel sterker was, besloot hij aan te vallen.
10. Hij zag dat de man gewapend was en daarom was hij niet bang voor hem.
11. Eindelijk werd het land bevrijd. Iedereen was blij dat nu, na zoveel jaren, het ogenblik van de bezetting daar was.
12. Er is wapenstilstand als er geen kogels meer in het geweer zitten.
13. Heeft Karel de wedstrijd verloren? - Ja, Karel is de grote overwinnaar.
14. Hij was een slecht en zwak soldaat geweest zodat hij bij zijn terugkeer in zijn land, begroet werd als een held.
15. Onze troepen waren veel sterker. Zij hebben zich dan ook na tien dagen al moeten overgeven.
16. Dit is een saai landschap met veel variatie.
17. Is de zee hier gevaarlijk? - Nee, want er liggen overal mijnen.
18. Het Britse leger heeft overwonnen hoewel het veel sterker was.

19e 289

Het oog van de dag (deel 2 en slot)

In de Franse pers wordt in 1917 veel aandacht besteed aan spionagezaken. Aan het begin van dat jaar is er een proces tegen een Roemeen en tegen een Finse ingenieur. De kranten schrijven er uitvoerig over. Nog meer aandacht is er voor Félicie Pfaadt, een Duitse spionne die de kogel krijgt. Iedere dag waarschuwt de krant: De vijand luistert mee; de muren hebben oren. Grote aandacht voor spionage, weinig voor het front. Een bewuste keuze, want in het westen is er wel nieuws, maar geen goed nieuws.

Nadat de Duitsers zich hebben teruggetrokken op een lijn tussen Arras en Soissons, vallen de Engelsen deze 'Siegfried-lijn' aan. De lucht ziet grijs van de bommen. Waar deze ontploffen, verwoesten ze het land en de steden. Er vallen aan beide kanten zeer veel doden. De burgers nemen de vlucht. De strijd duurt een maand, maar het lukt de Engelsen niet de bezetters terug te dringen, laat staan te overwinnen. Daarvoor zijn deze te goed bewapend en bieden te krachtig weerstand. Een Franse poging om in het noorden van Frankrijk bezet gebied terug te winnen mislukt eveneens. Generaal Nivelle gaat tot de aanval over in de streek tussen Soissons en Laon. De Duitse defensie wordt zwaar gebombardeerd. De lucht trilt van de ontploffingen, soldaten vinden bij duizenden de dood. Maar de Fransen slagen er niet in de vijand een beslissende nederlaag toe te brengen. Hetzelfde beeld aan het front in Vlaanderen. Ook daar hevige gevechten met kogels,

bommen en mijnen, ook daar verwoeste steden en dorpen. Maar geen militair succes voor Frankrijk en zijn bondgenoot Engeland. Duizenden Belgische vluchtelingen proberen Nederland te bereiken. Het einde van de bezetting is nog ver.

Geen Franse successen aan het front. Wel Mata Hari in de gevangenis. Daar is zij nauwelijks een dag of zij vraagt om een bad en een telefoon. Dat is haar wereld en zij beseft niet dat die wereld er niet meer is. Ze denkt dat ze weer spoedig vrij zal zijn. Ze heeft immers invloed, relaties en veel charme. 'Ze sprak op de toon van een belangrijk persoon die men bij vergissing en onnodig had lastig gevallen,' schrijft Pierre Bouchardon in zijn Herinneringen. Kapitein Bouchardon - Mata Hari verschijnt voor een militaire rechtbank - kan het weten. Bijna honderd uur zit hij tegenover haar voor de verhoren. Die internationale contacten, hoe zit dat? Niets bijzonders. Ik ben beroepsdanceres en kom dus veel in het buitenland. Die vijfduizend frank die u bij de Nederlandse ambassade te Parijs hebt afgehaald? Geld van een Nederlandse vriend, Van der Capellen, overgemaakt via de diplomatieke vertegenwoordiging in plaats van via de post. Dat gaat in oorlogstijd veel sneller.

Na twee maanden is Bouchardon nog geen stap verder, ondanks de verschillende methodes en de variaties die hij in zijn verhoren heeft toegepast. Mata Hari's advocaat eist dat zij onmiddellijk wordt vrijgelaten, tenzij er overtuigende bewijzen komen. Die lijken er plotseling inderdaad te komen. Het Franse ministerie van Oorlog heeft een aantal telegrammen ontvangen, maar daar geen bekendheid aan gegeven in de hoop er nog meer te ontvangen. Bouchardon leest Mata Hari uit deze telegrammen voor. 'Van de militaire diplomatieke vertegenwoordiger in Madrid aan de Generale Staf te Keulen. Agent H21 van de Centrale Inlichtingendienst is hier gearriveerd. (...) Zij heeft zeer volledige rapporten verstrekt over onderwerpen die ik per brief zal sturen. Begin november heeft zij in Parijs vijfduizend frank ontvangen en zij vraagt nu tienduizend.' (Telegram van 13-12-1916).

Hij leest nog meer voor. Mata Hari ontkent. Tot het verhoor van 21 mei. Dan geeft zij gedeeltelijk toe, maar benadrukt dat zij in het conflict tussen Frankrijk en Duitsland steeds aan Franse zijde heeft gestaan. Bovendien probeert zij Bouchardon ervan te overtuigen dat zij als spionne de Fransen nog grote diensten kan bewijzen. Het helpt niet. Op 24 en 25 juli vindt haar proces plaats voor de Raad van Oorlog te Parijs. Zij wordt er onder andere van beschuldigd dat zij in december 1915 en in mei 1916 Parijs is binnengedrongen om voor de vijand gegevens te verzamelen, dat zij in de eerste helft van 1916 in Nederland aan de Duitse diplomaat Cramer gegevens heeft verstrekt over oorlogshandelingen en dat zij in Madrid in de persoon van de Duitse diplomaat Von Kalle contact heeft gehad met de vijand en hem informatie heeft gegeven. In totaal acht punten en aan alle acht wordt zij door de Raad van Oorlog schuldig bevonden. Mata Hari wordt ter dood veroordeeld.

Terecht? Daarover zijn de meningen tot op de dag van vandaag verdeeld. Zij variëren van 'Misschien wel de grootste spionne van deze eeuw' (Mornet), 'Volkomen verdiend' (Bouchardon in zijn Herinneringen) tot 'Mata Hari had voor die 20.000 frank wel wat meer mogen doen' (Cramer) en 'De ongelukkige Mata Hari behoorde niet tot onze dienst' (Generaal Gempp, hoofd Duitse spionagedienst). Haar advocaat zou later zeggen: 'Zij was schuldig, maar niet schuldig genoeg om de doodstraf te verdienen.'

Er is ook gesuggereerd dat Mata Hari door de Duitsers zou zijn verraden. Zij zou voor de Duitsers onbruikbaar zijn geweest, maar omdat ze te veel wist, moest ze worden opgeruimd. Bewijzen hiervoor ontbreken.

Op 15 oktober 1917 richten twaalf soldaten hun geweer op Mata Hari. Een officier geeft het teken. Twaalf kogels treffen haar. Zij is dood, 41 jaar oud.

De eerste wereldoorlog zal nog ruim een jaar duren. In november 1918 komt het tot een wapenstilstand tussen de oorlogvoerende partijen; Duitsland moet zich overgeven. Eind juni 1919 wordt in Versailles een vredesverdrag getekend. Noch de wapenstilstand noch het vredesverdrag wordt gevoeld als een bevrijding: er heeft te veel bloed gevloeid, er zijn te veel slachtoffers gevallen, waarschijnlijk meer dan acht miljoen. Mata Hari rekt men daar niet bij. Maar als er geen oorlog was geweest zou zij van 1914 tot 1918 gedanst hebben en zou deze zon niet zo vroeg zijn ondergegaan.

(Gegevens ontleend aan: Jan C. Brokken, Mata Hari, De waarheid achter een legende, Amsterdam, Wetenschappelijke Uitgeverij, 1975)

19e 290

Hieronder volgt een aantal beweringen over Het oog van de dag (deel 2 en slot). Geef over deze beweringen uw oordeel in de vorm van ja of nee.

- E 1. In de Franse pers wordt in 1917 veel over spionage geschreven omdat het voor Frankrijk slecht gaat met de oorlog.
- E 2. De Engelsen doen een succesvolle aanval op de 'Siegfried-lijn'.
- E 3. Generaal Nivelle lijdt tussen Soissons en Laon een beslissende nederlaag.
- E 4. Mata Hari verwacht dat ze spoedig uit de gevangenis zal komen.
- E 5. Mata Hari geeft toe dat ze vaak in het buitenland komt.
- E 6. Mata Hari zegt dat ze in Parijs vijfduizend frank heeft gekregen van een Nederlandse vriend. Uit een telegram blijkt dat zij in Parijs vijfduizend frank heeft gekregen van de Duitsers.
- E 7. Alle spionageactiviteiten waarvan Mata Hari beschuldigd wordt, hebben plaatsgevonden in Frankrijk.
- E 8. Iedereen is het erover eens dat Mata Hari de doodstraf verdiende.
- E 9. Mata Hari wordt beschouwd als een van de meer dan acht miljoen slachtoffers van de eerste wereldoorlog.

20 Kunst en cultuur

20a 291

kunstenaar, de kunstenaars	Mensen die toneelspelen, schilderen, tekenen, muziek maken en dergelijke, noemt men ku
artiest, de artiesten	Een ander woord voor kunstenaar is ar
artistiek artistieker	Heeft hij veel gevoel voor kunst? - Ja, hij is zeer ar
cultureel cultureler	Wordt er in deze stad veel aan cultuur gedaan? - Nee, er zijn hier maar weinig cu activiteiten.
architect, de architecten	Kent u de ar die de plannen voor de bouw van deze kerk heeft gemaakt?
architectuur, de architecturen	De manier waarop er in de negentiende eeuw gebouwd werd verschilt sterk van de moderne ar
schouwburg, de schouwburgen	Gaan jullie vaak naar het toneel? - Wij gaan ongeveer een keer per maand naar de sch
toeschouwer, de toeschouwers	De toe die het dichtst bij het toneel zitten, kunnen alles het beste zien.
rang, de rangen	Hadden jullie mooie plaatsen in de schouwburg? - Ja, wij zaten eerste r ook: Hij is kapitein, is het niet? - Nee, hij heeft een hogere r, maar welke, dat weet ik niet.
toneelstuk, het toneelstukken	Hamlet is een t van Shakespeare.
decor, het decors	Toen het licht op het toneel aanging, zagen de toeschouwers een prachtig d dat een paleis voorstelde.

realistisch realistischer	In de vierde scène van dit stuk moet er gevochten worden. De regisseur wil dat dit gevecht zoveel mogelijk lijkt op de werkelijkheid. Hij wil een re scène.
acteur, de acteurs	Deze a speelde vroeger veel toneel, maar tegenwoordig treedt hij bijna uitsluitend op in films.
actrice, de actrices	De rol van Romeo wordt gespeeld door de acteur Jeroen Krabbé en die van Julia door de a Josée Ruiter.
toneelspelen speelde toneel, toneelgespeeld	Ik vind toneels erg leuk, maar ik heb er nooit mijn beroep van willen maken. Daarvoor vind ik het leven van een acteur te onzeker.
repeteren repeteerde, gerepeteerd	Wanneer spelen jullie dat stuk van Hugo Claus? - <i>Suiker</i> , bedoel je? Dat kennen we nog lang niet. We moeten nog zeker een maand re
repetitie, de repetities	Hoe dikwijls per week repeteren jullie? - Wij hebben drie keer per week een re
regisseur, de regisseurs	De persoon die bij toneel, film, radio en televisie belast is met de artistieke leiding van de uitvoering noemt men de re
drama, het drama's	Het woord dr gebruikt men voor toneelstukken in het algemeen (de dr uit de zeventiende eeuw) en voor een ernstig toneelstuk (<i>Hernani</i> is een dr van Victor Hugo).
dramatisch dramatischer	Nederland kent weinig dramaschrijvers. Met name in de moderne literatuur zijn grote dr onderwerpen niet erg populair. ook: Ik miste de trein en ik dacht: nu kom ik te laat voor dat sollicitatiegesprek en dus kan ik die nieuwe baan wel vergeten. Maar het bleek later allemaal minder dr te zijn dan ik gedacht had.
opvoeren voerde op, opgevoerd	Hoe vaak hebben jullie dit seizoen <i>Op hoop van zegen</i> gespeeld? - Wij hebben dat stuk veertig keer opg

opvoering, de opvoeringen	Ik begrijp niet dat ze dit toneelstuk nog steeds opvoeren. Bij iedere o zitten er niet meer dan twintig mensen in de zaal.
scène, de scènes	De eerste sc..... van dit toneelstuk speelt zich af in een café.
dialog, de dialogen	Een dia..... is een gesprek tussen twee personen.
cabaret, het cabarets	In het politieke ca ligt de nadruk op het gesproken woord.
show, de shows	Bij cabaret staat het woord centraal. Bij een sh zijn vooral dans, muziek, decor, kleding en licht belangrijk.
humor, de (geen mv.)	Ik hoef om die grap helemaal niet te lachen, zei Elma. - Jij hebt geen gevoel voor hu, antwoordde Bruno.
pauze, de pauzes	De meeste toeschouwers vonden het een waardeloos toneelstuk en na de p keerde minstens de helft van de mensen niet meer in de zaal terug.
applaus, het (geen mv.)	Aan het einde van het toneelstuk klapten de mensen langdurig in de handen. Het app duurde wel tien minuten.

20a 292

Vul een woord in uit 291.

1. Le Corbusier (Frankrijk), Koolhaas (Nederland), Fuller (Amerika), Niemeyer (Brazilië), Rossi (Italië) zijn namen van a ..
2. De Palladium (Londen), de Old Vic (Londen), Bolchoi (Moskou), Schauspielhaus (Zürich) en Ivan Vazof (Sofia) zijn namen van sc ..
3. Marlon Brando (Amerika), Nino Manfredi (Italië), Michel Piccoli (Frankrijk), Tarik Akan (Turkije), Ray Sahitapy (Indonesië), Rijk de Gooyer (Nederland) zijn namen van a ..
4. Edwige Feuillère (Frankrijk), Anna Magnani (Italië), Romy Schneider (Oostenrijk), Margaret Rutherford (Engeland), Christine Hakim (Indonesië) en Sylvia Kristel (Nederland) zijn namen van a ..

5. Carlos Saura (Spanje), Yoshimura (Japan), Wim Wenders (Duitsland), Luchino Visconti (Italië), Andrzej Wajda (Polen), Wim Umboh (Indonesië), Yilmaz Güney (Turkije) en Joris Ivens (Nederland) zijn namen van r ..
6. Oom Vania (Tchechov), Het bezoek van een oude dame (F.Dürrenmatt), Het leven is een droom (Calderon de la Barca), Wie is bang voor Virginia Woolf (Edward Albee) zijn titels van t ..
7. 'Is professor Stroomer er niet?'
'Professor Stroomer geeft college op het ogenblik.'
'Tot hoe laat?'
'Tot half twaalf.'
'Kan ik op zijn kamer wachten?''
'Ik denk dat u beter in de bibliotheek kunt gaan zitten.'
'Dat doe ik liever niet. Ik ben professor Dingelam. Ik weet zeker dat professor Stroomer er geen bezwaar tegen heeft, als ik in zijn kamer op hem wacht.'
'O, bent u professor Dingelam.'

(W.F. Hermans, Onder professoren)

'Herinner je je die man,' vroeg hij, 'die gisteren naast mij zat in dat café?'
'Jazeker,' zei Anton. 'Dat was ik.'
'Die man aan de andere kant, met wie ik zat te praten.'
'Vaag.'
'Die heeft dus nu zelfmoord gepleegd.'

(H. Mulisch, De aanslag)

Dit zijn twee voorbeelden van een ..

8. In films met Peter Sellers, Louis de Funès, Charley Chaplin, Woody Allen zit meestal veel h ..
9. Het Palazzo Uffici in Florence, de Hagia Sofia in Istanbul, de Sagrada Familia, gebouwd door Gaudi in Barcelona, de Borobudur op Midden-Java en het Rockefeller Center in New York zijn gebouwen die ieder een geheel eigen a .. hebben.
10. Het d .. van Joost van den Vondel (bijvoorbeeld zijn toneelstukken Joseph in Dothan, Salomon, Lucifer, Jephtha) steunt voor een belangrijk deel op de bijbel.
11. De namen Aristide Bruant, Erika Mann, Wim Kan en Wim Sonneveld doen denken aan het c ..

20a 293

Vul een woord in uit 291.

1. Wie heeft het Kremlin in Moskou gebouwd?- Dat weet ik niet. Ik ken de naam van de .. niet.
2. Het hele toneelstuk speelt zich af op één plaats: het strand, zei de regisseur. - Dat is gemakkelijk, zei zijn medewerker, dan hoeft het .. geen enkele keer veranderd te worden.
3. Ik ga kaarten kopen voor de schouwburg. Wil je eerste, tweede of derde .. zitten?
4. Was het publiek tevreden over de acteurs en actrices? - Ja, ze kregen aan het slot van het stuk een lang ..

5. Gaan jullie een nieuw toneelstuk spelen? - Ja. Ik weet nog niet precies wanneer de uitvoering zal zijn, maar de .. zijn al begonnen. We .. drie keer per week.
6. Waarom ben je bij het toneel gegaan? - Om de eenvoudige reden dat .. voor mij het mooiste is dat er bestaat.
7. Was het druk in de schouwburg? - Ik schat dat er ongeveer vierhonderd t .. in de zaal zaten.
8. Hoe vaak heeft jullie gezelschap Boeing - Boeing gespeeld? - Wij hebben dat stuk tweehonderd keer o ..
9. Hoe begint de Cid van Corneille? - In de eerste .. verneemt Chimène met vreugde dat haar vader, don Gormas, geen bezwaar heeft tegen haar huwelijk met Rodrigue; in de tweede .. vertelt Chimène dat zij en Rodrigue in het geheim al bij elkaar komen en in de derde .. wordt de vader van Rodrigue, don Diègue, geslagen door don Gormas.
10. Die klap van don Gormas heeft voor Rodrigue en Chimène d .. gevolgen: Rodrigue zal Gormas, de vader van zijn toekomstige vrouw, doden, zodat Chimène voor de vraag komt te staan of ze wel kan trouwen met een man die haar vader heeft vermoord.
11. Deze regering besteedt weinig aandacht aan kunst. Zij hecht meer waarde aan economische dan aan a .. ontwikkelingen.
12. De techniek ontwikkelt zich steeds verder, maar de cultuur vertoont een soort golfbeweging. Na periodes van grote bloei volgen er vaak periodes waarin het .. leven op een veel lager niveau staat.
13. In onze .. van vanavond treden op Pluche en Plastic, Coco en Enrico, de Mayflower-dansers en de zangeres Sheila.
14. Dit toneelstuk wordt zonder onderbreking gespeeld. Er is dus geen ..
15. Sommige decors suggereren de werkelijkheid, andere decors proberen de werkelijkheid zo dicht mogelijk te benaderen. Van dit laatste soort decor, het .. decor, houd ik niet.
16. Wordt dit stuk nog vaak opgevoerd? - We geven van dit stuk nog vijf ..

20a 294

Scènes (deel 1)

'Ik ben zo klaar,' zei Bea. 'Ik moet alleen mijn haar nog doen. Neem maar even een krant.'
 'En waar is Diederik?' vroeg Clemens.
 'Diederik is schoenen kopen. Hij had geen goede schoenen meer voor de schouwburg. Hij komt zo.'
 'Wat zijn dat voor schoenen, schoenen voor de schouwburg?' vroeg Clemens aan zijn vrouw.
 'Ach hou toch op,' zei Noortje. 'Het is bij die twee altijd hetzelfde liedje.'
 'Neem maar even een krant of een tijdschriftje,' riep Bea weer, nu vanuit de douche.
 'Half acht is half acht,' zei Noortje tegen Clemens.
 'Zie jij ergens een krant?' vroeg Clemens.
 'Welnee,' zei Noortje, 'ze hebben helemaal geen krant.'

Toen ze de schouwburg betraden, waren de eerste scènes dus al achter de rug. Ze hadden plaatsen op de tweede rang in het midden, maar daar zaten al mensen.

ALEXANDER 366

'Hoe kan dat?' vroeg Diederik aan het meisje dat de kaartjes controleerde.
 'Als de plaatsen na een kwartier niet zijn ingenomen, worden ze aan anderen gegeven.'
 'Aan welke anderen?'
 'Aan mensen die geen plaats hebben kunnen krijgen.'
 'Mooi is dat.'
 'Maar er zijn nog wel een paar plaatsen vrij, helemaal vooraan links.'
 'Sstt,' riep een van de toeschouwers.
 Ze liepen naar voren. Diederiks schoenen kraakten. Iemand van de brandweer kwam naar hem toe. 'Doe alstublieft die schoenen uit. De toeschouwers denken dat er iets instort.'

Ze zaten zo dat ze maar de helft van het decor konden zien. Op het toneel stond een dame die zei: 'Je moet de architect zijn van je eigen geluk, William, de timmerman van je eigen cultuur, maar jij doet niets dan zeuren.'
 'Waar gaat het ook weer over?' vroeg Noortje.
 'Doe die schoenen maar weer aan, Diederik,' zei Bea.
 'Wat zeg je?' vroeg Clemens.
 'Waar dit toneelstuk over gaat,' zei Noortje.
 'Ik geloof dat het een drama is. Er wordt in ieder geval op het toneel niet gegeten.'
 'Had die vrouw het niet over "William",' zei Noortje.
 'Och natuurlijk,' zei Clemens, 'William Shakespeare. Ja dat is een bekend acteur. Hij heeft, geloof ik, ook Hamlet gespeeld.'
 'Sstt,' riep iemand achter hen.

'Wat drinken jullie?' vroeg Clemens toen de pauze was begonnen.
 'Koffie,' zei Bea.
 'Ik ook,' zei Noortje.
 'En Diederik? Waar is Diederik?'
 'Ik weet het niet,' zei Bea, 'misschien even naar de w.c.; wacht nog maar even met de drank. Hoe vonden jullie het?'
 'Sterke dialogen,' zei Clemens.
 'Hoezo sterk?,' vroeg Bea.
 'Meteen na de opmerking van de een een opmerking van de ander. Ikzelf moet over mijn antwoord soms nog wel eens nadenken.'
 'Dat is een kwestie van repeteren,' zei Bea.
 'Vervelend lijkt me dat, al die repetities,' zei Diederik.
 'O Diederik, ben je daar. Wat wil je drinken?'
 'Geef maar een biertje. Ik heb van al dat praten dorst gekregen.'
 'Ja, jullie moeten minder praten,' zei Noortje. 'Dat is storend voor de toeschouwers en natuurlijk ook voor de acteurs en actrices. Artiesten zijn daar zeer gevoelig voor, voor praten tijdens de opvoering.'
 'Bea, hoe wil je de koffie?' riep Clemens vanuit de verte.
 'Zwart,' zei Bea.
 'Artiesten moeten daar boven staan,' zei Diederik.
 'Ja,' zei Bea, 'ik heb ook altijd begrepen dat kunstenaars rechtstreeks in contact staan met het bovenaardse, het goddelijke. Maar het eten van een zakje friet schijnt dan toch te storen.'
 'Hè lekker, koffie,' zei Noortje.
 'Ik vind het een goed stuk, maar er zit weinig humor in,' zei Diederik. 'Heb jij al moeten lachen, Noortje?'
 'Het is geen cabaret,' zei Noortje.
 'Wat kost de koffie hier?' vroeg Bea.
 'Is hij niet goed?'
 'Jawel, lekker. Juist daarom.'
 'Weet je wat ik zwak vind van de regisseur,' zei Clemens. 'Alles op het toneel is echt of net echt. Of ze suggereren dat het echt is. Bijvoorbeeld een bos. Of een straat met lawaai'

ALEXANDER 367

van het verkeer. Je weet wel, in het decor zit een raam, iemand doet dat raam open, je hoort auto's, trams en bussen, het raam wordt weer dichtgedaan en het geluid wordt ineens een stuk minder.'

'Maar wat vind je nou zwak van de regisseur?'

'Als je realistisch wilt zijn, moet je het helemaal zijn. We hadden daar straks een scène dat die man de kamer binnenkomt en zegt "God, Betty, wat is het hier koud." Dan moet het werkelijk koud zijn, ook in de zaal. Dan kun je zo'n scène veel beter aanvoelen.'

'Bedankt,' zei Bea, 'ik heb nou al koude voeten.'

'Jij hebt altijd koude voeten,' zei Diederik, 'zelfs in bed.'

'Of neem een ander geval,' zei Clemens.

'Hè toe, Clé,' zei Noortje.

'Neem een man met zweetvoeten. Dat blijkt in het toneelstuk te leiden tot echtscheiding. Maar als je in de zaal niets ruikt, zegt die dramatische ontwikkeling je niets.'

De pauze was voorbij. Ze gingen de zaal weer in.

'Je moet eens op de architectuur van de zaal letten,' zei Diederik tegen Clemens, 'zuiver Rococo.'

'Ik dacht dat de zaal gebouwd was door Van den Broek,' zei Clemens.

'Heb jij wel eens toneelgespeeld?' vroeg Bea aan Noortje.

'Nee nooit. Ik heb wel gedanst, in een show, toen ik nog op de middelbare school zat.'

'Was dat leuk?'

'Toen vond ik het wel leuk ja. Maar nu zou ik het niet meer doen.'

'Nee, natuurlijk niet.'

'Zeg,' zei Diederik, 'laten we even kijken of er misschien rechts vooraan nog plaatsen vrij zijn. Dan zien we tenminste ook de linkerkant van het toneel.'

'Diederik heeft een sterk ontwikkelde artistieke smaak,' zei Noortje zacht tegen Clemens.

'O ja?' zei Clemens.

Er waren rechts nog plaatsen vrij.

De dame die voor de pauze William had verweten dat hij te veel zeurde, stond nu naast

John, die niet zeurde maar tegen een mes aankeek, waarmee William liep te zwaaien.

De spelers kregen -John was toen al dood- een geweldig applaus.

'Het was echt een drama,' zei Noortje. 'Ik hou eigenlijk niet van drama.'

'Waarom klap je dan?' vroeg Clemens.

'Nou ja,' zei Noortje, 'ik hou er niet van, maar het was natuurlijk wel heel cultureel.'

'Let ondertussen ook even op de architectuur van de zaal,' zei Clemens, 'de lampen zijn nu weer aan. Een werkje van Rococo, wist je dat? Over cultuur gesproken.'

(wordt vervolgd)

20a 295

Beantwoord de volgende vragen over Scènes (deel 1).

A1. Wat bedoelt Noortje met 'Het is bij die twee altijd hetzelfde liedje?'

A2. Welke plaatsen hadden Bea, Diederik, Clemens en Noortje vóór de pauze?

A3. Hadden ze mooie plaatsen?

A4. Waarom vindt Clemens de dialogen 'sterke dialogen'?

A5. Diederik zegt: 'Artiesten moeten daar boven staan' (blz. 367).
Wat bedoelt hij daarmee?

20b 296

A6. Clemens wil dat het toneel volkomen realistisch is. Met welke twee voorbeelden verduidelijkt hij wat hij daarmee bedoelt?

A7. Waarom wil Diederik na de pauze op een andere plaats gaan zitten?

A8. Wie is waarschijnlijk de moordenaar van John?

muzikaal
muzikaler, muzikaalst

Mijn broer heeft veel gevoel voor muziek.
Hij is heel m

componist, de
componisten

Bach, Beethoven en Brahms zijn co

compositie, de
composities

Welke componist heeft de *Boléro* geschreven?
- De *Boléro* is een c van Ravel.
ook: Deze roman is heel goed geschreven, maar
de structuur, de c ervan is zwak.

componeren
componeerde,
gecomponeerd

Weet u hoe oud Mozart was toen hij *Don
Giovanni* c ?

opera, de
opera's

Carmen is een op van Georges Bizet.

koor, het
koren

Zing je veel? - Ja, ik ben lid van een k

orkest, het
orkesten

Zing jij in een koor? - Nee, ik speel in een o

klank, de
klanken

Hoe vindt u dat deze piano klinkt? - Ik vind dat
deze piano een mooie k heeft.

concert, het
concerten

Deze componist heeft verschillende con
geschreven voor piano en orkest.

klassiek
klassieker

Houdt u meer van moderne of van kl muziek?

serieus
serieuzer, serieust

Men onderscheidt vaak twee soorten muziek:
ernstige of se muziek en lichte muziek.

luchtig luchtiger, luchtigst	Hij luistert op de radio altijd naar ernstige muziek. Dat is niks voor mij. Ik hoor liever lu muziek.
dirigeren dirigeerde, gedirigeerd	De Italiaan Ricardo Chailly di van 1988 tot 2004 het Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam.
dirigent, de dirigenten	De man die het koor of het orkest leidt noemt men de d
interpretatie, de interpretaties	De manier waarop onze huidige dirigent dit concert uitvoert verschilt sterk van de int die onze vorige dirigent van dit werk gaf. ook: Wat vind je van de uitleg die professor Daams van dit boek heeft gegeven? - Ik ben het met zijn int niet eens.
interpreteren interpreteerde, geïnterpreteerd	Onze dirigent int deze opera vanuit een godsdienstig standpunt, een benadering die ik niet juist vind. ook: Verklaar jij deze tekst op grond van wat je weet van de auteur? - Nee, ik int..... deze tekst op grond van de tekst zelf.
tempo, het tempo's (als muziekterm: tempi)	U speelt dat stuk te vlug. Bij een langzamer t klinkt het veel mooier. ook: Jongens, rijd niet zo hard, ik kan jullie t niet volgen.
musicus, de musici	Een mus is iemand die muziek maakt.
solist, de solisten	U kunt nu luisteren naar het eerste pianoconcert van Tschaikowsky. De dirigent is Herbert von Karajan, de s..... is de pianist Sviatoslav Richter.
genie, het genieën	Als je op twaalfjarige leeftijd al zulke schitterende muziek kunt schrijven, dan ben je een muzikaal ge
popmuziek, de (geen mv.)	Hou jij van klassieke muziek? - Een beetje. Ik hou meer van popm

opwinden wond op, opgewonden	Toen de zanger op het toneel kwam, begon het publiek te schreeuwen en te klappen. Zonder dat hij nog maar iets had gezongen, was men al opg ook: De klok loopt achter. Je moet hem opw Was hij kwaad over mijn antwoord? - Ja, hij heeft zich daar zeer over opg
opwinding, de (geen mv.)	Waarom winden die mensen zich zo op? - Ik weet niet wat de reden van hun op is.
cassette, de' cassetten en cassettes	De speelduur van een (geluids)ca is meestal 60 of 90 minuten.
cassetterecorder, de' cassetterecorders	De cassetter is een apparaat waarmee men geluid kan opnemen.
afspelen speelde af, afgespeeld	Dit radioprogramma is op cassette opgenomen. Als je het wilt horen, moet je de cassette af ook: Waar heeft dat ongeluk plaatsgevonden? - Dat ongeluk heeft zich afg in het zuiden van Portugal.
ballet, het balletten	Dansers en danseressen hebben op het toneel een ba uitgevoerd.
irriteren irriteerde, geïrriteerd	In de trein zat de man naast mij de hele tijd mee te lezen in mijn krant. Omdat mij dat ir zei ik: Hier hebt u een euro, dan kunt u zelf een krant kopen.

20b 297

Vul een woord in uit 296.

1. Het Chicago Symphony Orchestra, het London Symphony Orchestra en de Berliner Philharmoniker zijn namen van bekende ..
2. De namen George Balanchine, Maurice Béjart, Isadora Duncan, Margot Fonteyn, Serge Lifar en Rudolf Noureev doen denken aan het ..
3. De muziek van de Beatles, Frank Zappa, David Bowie, Rolling Stones en Johnny Hallyday kan men rekenen tot de ..
4. Het Concertgebouworkest van Amsterdam werd van 1961-1988 geleid door Bernard Haitink. Vóór Haitink was Eduard van Beinum .. van dit orkest.
5. Omdat ik houd van de combinatie muziek-zang, ga ik vaak naar de ..
Vorige week ben ik nog naar Aida van Verdi geweest en de week daarvoor naar Boris Godoenow van Moessorgski.

1 Zie ook hoofdstuk 23.

6. Ik ben al minstens tien keer naar de opera Carmen geweest. Georges Bizet, die deze opera in 1875 heeft .. , kreeg voor de eerste uitvoering van dit werk een zeer negatieve kritiek van de Parijse pers.
7. Weet jij wie de .. is van de opera Fidelio? - Ja, dat is Ludwig van Beethoven.
8. Op deze oude grammofoonplaat speelt het Tsjechisch Philharmonisch Orkest onder leiding van Vaclav Neumann het eerste pianoconcert van Brahms. De .. is de pianist Vladimir Ashkenazy.
9. Johann Sebastian Bach werd op 21 maart 1685 te Eisenach geboren. Zijn familie telde vele m.. , maar geen van hen heeft in de muziek zo'n grote hoogte bereikt. Hij is de absolute top, hij is een ..
10. Dit deel moet sneller gespeeld worden, zei de dirigent tegen het orkest. Jullie .. is te laag.
11. De meeste c.. van de Beatles werden geschreven door Paul Mac-Cartney en John Lennon.
12. Bach, Beethoven en Mozart hebben verschillende missen gecomponeerd. Voor de uitvoering van deze missen is niet alleen een orkest maar ook een groot .. nodig.
13. Geeft het Koninklijk Concertgebouworkest veel uitvoeringen? - Het geeft per jaar ongeveer 110 c ..

20b 298

Zeg of de twee gegeven woorden allebei in de zin passen of slechts een van de twee.

1. *ergeren - irriteren*
Zet asjeblieft de radio af. De stem van die man .. me mateloos.
2. *radio - cassetterecorder*
Met deze .. kun je muziek opnemen.
3. *opwinden - opheffen*
Er zijn weinig liedjes die haar zo .. als Elvis Presley's That's Allright Mama.
4. *klank - toon*
We zullen dit lied een halve .. hoger zingen, zei de dirigent, dan klinkt het wat blijer.
5. *licht - luchtig*
Ik luister liever naar popmuziek dan naar liederen van Schubert of van Mahler. Ik hou nu eenmaal meer van .. muziek.
6. *muzikaal - musicus*
Hij komt uit een .. familie.
7. *klassiek - luchtig*
Men rekent de muziek van Bach tot de .. muziek.
8. *serieus - ernstig*
Omdat de president was overleden, zond de radio de hele dag .. muziek uit.

9. *interpretatie - verklaring*
De ene dirigent laat dit stuk heel snel spelen, de andere juist heel langzaam. Iedere dirigent heeft zo zijn eigen .. van dit muziekstuk.
10. *opwinding - emotie*
De zangeres zong enige Cantates van Bach met zoveel gevoel dat aan het einde van haar optreden de zaal minutenlang stil bleef. Bij sommigen was de .. zo groot dat de tranen over de wangen liepen.
11. *afspelen - interpreteren*
Ik heb van de radio een concert opgenomen. Toen ik het gisteren wilde .. bleek dat de kwaliteit van het geluid zeer slecht was.
12. *dirigeren - componeren*
Er zijn componisten die hun eigen werk ..

20b 299

Scènes (deel 2 en slot)

'We hebben betere plaatsen dan laatst in de schouwburg,' zei Bea, 'terwijl het er bij muziek eigenlijk niet toe doet waar je zit.'
 'Dat ben ik niet met je eens,' zei Diederik. 'Ik vind het erg belangrijk dat ik de dirigent ook kan zien. Hem horen is voor mij niet voldoende.'
 'Mag ik even passeren?' vroeg een al wat kale heer, die gevolgd werd door twee meisjes van tussen de veertien en zeventien jaar.
 'Ga uw gang,' zei Clemens.
 'Hoe moet je dat eigenlijk doen, passeren? Met je buik naar de mensen toe of met je rug? Weet jij dat Noortje?'
 'Wat?'
 'Hoe je moet passeren?'
 'Hoe zo? Zitten we niet op de goeie plaatsen?'
 'Jawel. Maar omdat net die man met z'n twee dochters langs ons moest, vroeg ik me ineens af hoe je moet passeren.'
 'O, op die manier. Zeg Diederik, wat bedoelde jij zo juist met: de dirigent ook horen?'

Koor en orkest kwamen binnen. Iedereen nam z'n plaats in. De heren waren in het zwart, de dames droegen een witte bloes en een lange zwarte rok. De zaal vulde zich met de wonderlijke klanken en geluiden van instrumenten die gestemd worden.

'Dat vind ik eigenlijk het mooiste moment van de hele avond,' zei Noortje, 'dat windt me zo vreselijk op, weet je.'
 'Zijn je ouders ook zo muzikaal?' vroeg Diederik.
 'Mijn vader speelt piano en mijn moeder zingt bij de opera.'
 'Wat zingt ze?' vroeg Bea.
 Noortje zat even na te denken wat ze op de vraag van Bea moest antwoorden, toen de dirigent en de solisten verschenen.
 Er klonk applaus. De dirigent boog, de solisten bogen.
 De dirigent tikte vervolgens met zijn stokje, en toen het helemaal stil was in de zaal liet het orkest de eerste tonen horen van Händels Messiah.

'Schitterend was het,' zei Noortje.
 'Ja, het was inderdaad prachtig,' zei Diederik, 'hoewel ik mijn twijfels heb over de interpretatie van een aantal delen voor koor en orkest.'
 'En over de tempi,' zei Bea. 'Dirigeert die man altijd zo snel?'

'Ja, de tempi waren inderdaad onmogelijk. Ik houd van opschieten, maar zoals bijvoorbeeld nummer 42 uitgevoerd werd, dat was te snel, zonder meer.'

'Nummer 42?' vroeg Clemens.

'Het Halleluja,' zei Diederik.

'Och natuurlijk,' zei Clemens.

'Zullen we ergens wat gaan drinken?' stelde Bea voor, 'dan kunnen we de artistieke en technische aspecten van deze uitvoering rustig en uitvoerig bespreken. Want het was natuurlijk wél een gebeurtenis, deze Messiah. Pak jij even de jassen, Diederik?'

Ze gingen naar een café in de buurt van het concertgebouw. Verschillende musici uit het orkest dat zo juist gespeeld had, zaten daar ook om nog wat na te praten.

'Jullie namen de tempi wel érg snel,' zei Diederik tegen een van hen.

'Kwestie van interpretatie,' antwoordde hij.

'Hier in de hoek zijn nog vier plaatsen vrij,' riep Bea. 'Kom je Diederik.'

'Toch een genie, zo'n Händel,' zei Noortje.

'Ik vind eigenlijk alle componisten genieën,' zei Clemens.

'Dat komt omdat je zelf helemaal niet kunt componeren,' zei Diederik.

Dat is waar, dacht Clemens, maar het is wel een irritante opmerking. Want als je je afvraagt wat Diederik op muzikaal gebied allemaal kan, kom je toch ook niet veel verder dan de radio aanzetten.

'Hoe lang zou Händel aan deze compositie gewerkt hebben?' vroeg Bea.

'Heel kort,' zei Diederik, 'maar een paar weken.'

'Ongelooflijk,' zei Bea.

'Ik zit te denken,' zei Diederik, 'wat eigenlijk het verschil is tussen de muziek van Händel en popmuziek. Want je kunt natuurlijk wel zeggen: Händel is klassieke muziek en popmuziek, dat is veel luchtigere kost, maar Händel is ook luchtig, heel luchtig zelfs.'

'Nou en of,' zei Clemens.

'Luchtig en tegelijk ernstig. Maar vooral menselijk,' zei Noortje.

'Hoe vonden jullie trouwens het applaus? Lang hè? Ja, ik begin erover,' zei Clemens,

'omdat ik vind dat er met het applaus zo weinig gedaan wordt, niet alleen met het applaus bij concerten, opera's en toneelstukken, maar met alle applaus, ook bij sport, op de televisie, bij verkiezingscampagnes, overal.'

'Waar wil je heen, Clemens?'

'Kijk, bij applaus wrijven de handen over elkaar zodat er energie vrij komt. En energie — dat hoeft ik jullie natuurlijk niet te vertellen — is in onze maatschappij belangrijk en duur. Nu is mijn gedachte dat, als je in Nederland alle applaus in energie zou omzetten, je daarmee toch gauw een stad als Rotterdam een heel jaar zou kunnen verwarmen.'

'Clé, ga jij even wat bestellen,' vroeg Noortje.

'Nee, ik ga,' zei Diederik, 'het is mijn beurt.'

Het onderwerp gaat Diederik duidelijk boven de pet, dacht Clemens.

'Sommige mensen zaten in de zaal met een cassette recorder, om de uitvoering op te nemen. Hebben jullie dat ook gezien?' vroeg Noortje.

'Nee,' zei Bea, 'maar dat lijkt me niks.'

'Waarom niet? Dan kun je alles thuis toch nog eens afspelen.'

'Ook dat is natuurlijk een mogelijkheid,' zei Clemens, 'de cassette recorder rechtstreeks aangesloten op applaus-energie.'

'Toen ik net de bestellingen doorgaf,' zei Diederik, die weer aan het tafeltje was teruggekeerd, 'vroeg ik mij af wat de hoogste vorm van muzikaal genieten is: alleen instrumenten, alleen de menselijke stem of een combinatie van die twee.'

'Of met dans erbij,' vulde Noortje aan, 'met dans in de vorm van ballet.'

'Danst die Anna Pavlova nog steeds?' vroeg Clemens.

'Nee Clemens,' antwoordde Diederik geïrriteerd, 'Anna Pavlova is in 1931 in Den Haag, waar ze een uitvoering zou geven, overleden.'

'Dat was dus onze bijdrage aan haar schitterende carrière,' zei Noortje.

'Ik denk toch: alleen de menselijke stem,' zei Bea, 'iets mooiers is er niet.'

'En dan kun je er eventueel ook nog bij dansen,' zei Clemens.

Noortje begon zachtjes Halleluja te zingen. Diederik en Bea volgden haar.

20b 300

Beantwoord de volgende vragen over Scènes (deel 2 en slot).

B1. Wat was voor Clemens aanleiding om te vragen hoe je moet passeren?

B2. 'Dat vind ik eigenlijk het mooiste moment van de hele avond' zegt Noortje. Wat bedoelt zij met 'dat'?

B3. Over een aspect van de uitvoering van de Messiah zijn zowel Diederik als Bea ontevreden. Over welk aspect?

B4. Waar stelt Diederik dit aspect opnieuw aan de orde?

B5. Kan Clemens componeren?

B6. Diederik vindt de muziek van Händel luchtig. Wat vindt Clemens daarvan?

B7. Wat wil Clemens met het applaus doen?

B8. Diederik vraagt zich af wat de hoogste vorm van muzikaal genieten is: alleen instrumenten, alleen de menselijke stem of een combinatie van die twee. Hoe denkt Bea daarover?

20c 301

letterkunde, de
(geen mv.)

Ik zal, zei de leraar, veel aandacht schenken aan de werken die geschreven zijn vanaf 1880, want ik beschouw die periode als een van de belangrijkste van de Nederlandse le

literatuur, de
(literaturen)

De woorden letterkunde en li hebben dezelfde betekenis.

literair
literairder

Hebben de studenten veel belangstelling voor literatuur? - Nee, hun li belangstelling is niet groot.

inleiden
leidde in, ingeleid

De heer Bosmans zal vanavond de roman *Vrouw en vriend* van Anna Blaman analyseren. Dat onderwerp zal worden ingel door mevrouw Travens, die iets zal vertellen over de persoon van Anna Blaman.

inleiding, de
inleidingen

Ik vond dat mevrouw Travens het onderwerp van de avond (de roman *Vrouw en vriend* van Anna Blaman) heel goed heeft ingeleid. - Nee, ik vond haar in overbodig, want alles wat zij zei werd nog eens herhaald door meneer Bosmans.

auteur, de auteurs	Wie is de schrijver van de Beatrijs? - De naam van de a is niet bekend.
sober soberder, soberst	Deze auteur gebruikt geen woord te veel. Hij heeft een so stijl.
inspireren inspireerde, geïnspireerd	Hoe kwam W.F. Hermans aan zijn idee voor de roman <i>De donkere kamer van Damocles</i> ? Het geval van een Nederlander die in de oorlog andere Nederlanders had verraden ins hem tot deze roman.
uitbundig uitbundiger, uitbundigst	Er is een duidelijk verschil tussen de uitb stijl van zijn eerste boeken, waarin de beelden en de woorden bijna over elkaar vallen, en zijn latere werken die veel directer, veel zakelijker zijn.
inspiratie, de inspiraties	Voor de roman <i>Onder professoren</i> vond W.F. Hermans zijn in in de gebeurtenissen aan de universiteit van Groningen in de jaren zestig van de vorige eeuw.
omschrijven omschreef, omschreven	Wat is een dorp? - Van Dale oms een dorp aldus: een gemeente op het platteland.
omschrijving, de omschrijvingen	Hij heeft geprobeerd te omschrijven wat humor is, maar ik vond zijn oms niet erg duidelijk.
hedendaags	Lees je veel moderne literatuur? - Ja, ik vind de he literatuur interessanter dan de literatuur van de vorige eeuw.
tendens, de tendensen	In <i>Ik Jan Cremer</i> gebruikt de auteur een taal die sterk verschilt van wat tot dan toe in de literatuur gewoon was. In <i>Ik Jan Cremer 2</i> is deze te nog veel sterker aanwezig.
uiten uite, geuit	Sommige mensen brengen hun gevoelens naar buiten door muziek te schrijven, andere ui hun gevoelens in boeken.

uiting, de uitingen	Wat beschrijft Jef Geeraerts in zijn boeken <i>Gangreen</i> ? - In deze boeken geeft Geeraerts ui aan zijn gevoelens en gedachten betreffende de Congo.
citaat, het citatën	Ik moest vanavond maar eens vroeg naar bed en morgen gezond ertegenaan. Deze zin is niet van mij, het is een ci uit <i>Veertig</i> , een boek van Kees van Kooten.
citeren citeerde, geciteerd	Je mag in je artikel natuurlijk wel een aantal citaten opnemen, maar je moet niet te veel ci
dichter, de dichters	Deze auteur heeft weinig romans geschreven. Hij is vooral bekend als di
gedicht, het gedichten	Ik ga u nu een g voorlezen van de Vlaamse dichter Guido Gezelle.
bundel, de bundels	De gedichten die hij in verschillende tijdschriften heeft gepubliceerd, zijn nu verschenen in een kleine b van negentig bladzijden. ook: Hij had al zijn brieven bewaard. Ze lagen in b van honderd in de kast.
detective, de detectives	Toen er een moord was gepleegd, richtte hij zich niet tot de politie. Hij vroeg aan een particuliere de om de zaak op te lossen. ook: Wat voor soort boeken leest u het liefst? - Ik lees het liefst boeken waarin een moord wordt beschreven en opgelost, de dus.
spannend spannender, spannendst	De detective was zo sp dat ik pas naar bed ging toen ik het boek helemaal uit had.
motief, het motieven	Waarom werd deze vrouw vermoord? - Het mo voor deze moord is tot nog toe onbekend. ook: In veel literaire werken is de dood een belangrijk mo
sprookje, het sprookjes	Veel sp..... beginnen met de woorden: Er was eens.

lezing, de
lezingen

Professor Daalder zal vanavond spreken over de invloed van de oorlog op de literatuur. Zijn le zal worden gevolgd door een discussie.

bibliotheek, de
bibliotheken

Koop jij veel boeken? - Weinig. De meeste boeken die ik wil lezen, leen ik van een bi

catalogus, de
catalogussen en
catalogi

Als je vroeger wilde weten of een bibliotheek een bepaald boek had, keek je in de ca Tegenwoordig gebruik je daarvoor een computer.

verzameling, de
verzamelingen

Versillende bibliotheken bezitten publicaties van Karl Marx, maar de grootste ve is te vinden bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam.

20C 302

Kies het juiste antwoord.

I Zij gaat 's nachts vaak naar de haven
Waarheen ze vroeger met mij ging,
Aan de eeuwige zee, aan de sterren,
Vraagt ze waarom het voorbij ging -

En de wind en de lichten der schepen
Zeggen dat al wat voorbijgaat
Op een reis is zonder thuisreis
Naar een einde waar niemand ons bijstaat -

Martinus Nijhoff (fragment uit: Twee reddelozen)

Dit is

- a een bundel
- b een gedicht
- c een dichter

2. Perrault, Andersen en de gebroeders Grimm schreven

- a sprookjes
- b toneelstukken
- c romans

3. Conan Doyle, Georges Simenon, Agatha Christie en Patricia Highsmith schreven

- a sprookjes
- b gedichten
- c detectives

4. 'Wat voor weer is het?' vroeg zijn moeder. 'Gewoon weer,' zei Frits, 'niet zo erg koud.' 'Als het zo koud is,' zei ze, 'heb ik niet veel zin om te gaan; we zouden vanavond, vader en ik, naar Annetje in Haarlem.' 'Dat is ook zo,' zei Frits, 'dat zei je vanmorgen.' 'Hoe is het buiten nu?' vroeg ze, 'is er een koude wind?' 'Er is wind, maar geen koude wind,' zei Frits. 'Wat noem jij koud?' vroeg ze, 'is het van die natte kou?'

(Uit: Gerard Reve, De Avonden)

ALEXANDER 378

Dit is

- a een lezing
- b een citaat
- c een omschrijving

5. Ik lees liever boeken van schrijvers uit de vorige eeuw dan van

- a hedendaagse schrijvers
- b romanschrijvers
- c schrijvers uit de twintigste eeuw

6. Sherlock Holmes, Maigret, Hercule Poirot, Lord Peter zijn

- a auteurs
- b detectives
- c dichters

20C 303

Beantwoord de volgende vragen. Gebruik in het antwoord een woord uit 301.

I. Welke periode behandelt professor Somers in zijn college Russische schrijvers? - Hij behandelt de hele Russische .. van de twintigste eeuw.

2. In welke bibliotheek vind je veel Griekse boeken uit de dertiende eeuw? - De Biblioteca Medicea Laurenziana in Florence heeft een grote .. Griekse boeken uit de dertiende eeuw.

3. In dit museum is een tentoonstelling te zien van alle schilderijen van Vermeer. In de .. bij deze tentoonstelling worden deze schilderijen uitvoerig beschreven.

4. Welke gedachten staan centraal in *De Kapellekensbaan* van Louis Paul Boon? - Een van de voornaamste m .. in dat boek is de strijd tegen sociaal onrecht.

5. Waar vond Harry Mulisch de ideeën voor zijn boeken *Voer voor psychologen* en *Mijn getijdenboek*? - Zijn eigen leven .. hem bij het schrijven van deze boeken.

6. Waarom lees je deze detective niet uit? - Omdat het helemaal geen .. boek is.

7. Heeft Indonesië veel invloed gehad op de Nederlandse letterkunde? - Ja, veel .. werken (denk aan Multatuli, Couperus, Du Perron) zijn geïnspireerd door Indonesië.

8. Ik ga het boek *Kaas* van Willem Elsschot bespreken. Denk je dat het verstandig is om eerst te vertellen wie Elsschot is? - Ja, ik zou eerst een korte i .. geven, waarin je iets vertelt over de persoon van Elsschot, en daarna zijn boek behandelen.

9. 'Zodra ik kon lezen verlangde ik naar het bezit van boeken en sterker was een ander verlangen, zo belachelijk dat ik er nauwelijks aan durfde te denken: dat je een boek in handen zou houden dat je zelf had geschreven.' -Wie .. je daar? -Ik .. Maarten 't Hart.

10. Heeft de dichter Mustafa Stitou weer een nieuwe verzameling gedichten gepubliceerd? - Ja, er is van hem een nieuwe .. uitgekomen.

11. Welk soort artikelen wilden de oprichters van het literaire tijdschrift *Forum* het liefst publiceren? - Zij hebben hun wensen aldus .. : wij willen directe, heldere en zakelijke artikelen.

ALEXANDER 379

12. Wat vindt u van de stijl van deze schrijver? - Ik vind zijn stijl veel te u .. ; ik houd meer van een beheerste, zakelijke stijl.
13. Wat heeft Andreas Burnier naar voren willen brengen in haar roman *Een tevreden lach?* - Zij heeft daarin .. willen geven aan haar ontevredenheid over de positie van de vrouw in de samenleving.
14. Waarom schrijf je liever gedichten dan romans? - Omdat ik mij in gedichten beter kan ..
15. Ziet u bij deze schrijver een bepaalde ontwikkeling? - In zijn jeugdboeken gebruikt hij veel woorden, veel beelden, veel vergelijkingen. Later wordt zijn stijl zakelijker en deze .. zal daarna alleen nog maar sterker worden.
16. Vindt u niet dat deze schrijver te weinig woorden gebruikt? - Nee, ik houd van een rustige, .. stijl.

20C 304

Boeken en geld uitgeven

Nederland is een klein land ("Zeggen ze in Nederland nog steeds om de twee zinnen: "We zijn maar een klein land?" vroeg Geshon Legon), maar bijna nergens zijn zoveel uitgevers en bijna nergens vindt men op iedere 7000 inwoners één boekwinkel. Lezen Nederlanders zoveel omdat ze zich niet kunnen uiten? Heeft het iets te maken met het weer of de lange winteravonden? Of is ook deze sobere vorm van tijdsbesteding terug te voeren tot de bijbel en alles wat daarmee samenhangt? Hoe dan ook, er verschijnen in Nederland zeer veel boeken. Betekent dat voor de uitgevers een dikke boterham, al die boeken? Of houden uitgevers van het 'goede' boek zo ontzettend veel van hun vak dat ze voor dikke boterhammen geen belangstelling en geen tijd hebben? Waarschijnlijk is dat niet. Waarschijnlijker is dat ook de uitgever met de mooiste literaire idealen graag en als het kan goed eet.

Dat schijnt zo op het eerste gezicht geen probleem te zijn want het gaat, zo lijkt het, in Nederland goed met de literatuur. Er verschijnen meer literaire werken dan ooit tevoren en het gaat daarbij niet alleen om werken van auteurs die reeds lang naam hebben gemaakt, nee het gaat ook om nieuwe oogst. Wie de etalages van de boekwinkels of de catalogi van de bibliotheken bekijkt, zal daar ook veel werk vinden van jonge auteurs, bij wie de altijd al aanwezige inspiratie is omgezet in een boek dat voldoet aan de kwaliteitseisen (of zijn het andere?) van de uitgever. En deze tendens - steeds meer nieuwe jonge schrijvers - krijgt extra glans nu blijkt dat ook veel vrouwelijke auteurs de weg naar de uitgever, de boekhandel en de consument gevonden hebben. Het is al lang geen uitzondering meer dat vrouwen zich week in week uit handhaven op de top-tien-lijsten van het meest verkochte literaire boek. Zelfs hedendaagse dichters - een apart volkje dat zich meer door eigen gedachten en gevoelens laat inspireren dan door uitgeverswensen, lezersmaak of mode - zien hun bundeltjes in grotere aantallen uit de winkel verdwijnen dan tot nog toe gebruikelijk was.

Er verschijnen meer boeken, er verschijnen meer titels. Gaat het *dus* goed met de letterkunde? En met de uitgevers? Waar de grens ligt tussen literatuur en een 'gewoon' boek, zal wel altijd een strijdvraag blijven. Feit is in ieder geval dat boeken met als titel *Haar grote verlangen* of *De liefde was sterker*, boeken waarin een knappe verpleegster na tweehonderd bladzijden

een al even knappe arts in de armen sluit, veel hogere verkoopcijfers halen dan het mooiste literaire werk. En detectives waarin na vier moorden, veel spannende scènes en een beetje seks de dader eindelijk wordt gepakt, vinden meer kopers dan boeken met grote literaire kwaliteiten of prachtige motieven.

Het gaat goed met de literatuur, maar er is geen reden om al te uitbundig te zijn, want de echte dat wil zeggen de financiële markt wordt maar voor een klein gedeelte bepaald door het literaire boek of door een verzameling gedichten. Die markt wordt voor het grootste gedeelte bepaald door boeken waarvoor de omschrijving 'voor in de trein' mag gelden. De uitgevers van het literaire boek weten dat. Maar als zij 's nachts wakker liggen van de zorgen heeft dat gewoonlijk toch een andere reden dan de concurrentie van het populaire boek. Boeken uitgeven is moeilijk. Het brengt veel risico's met zich mee, want het succes is altijd onzeker.

Wie kaas of fruit verkoopt, weet na enige tijd wel ongeveer wat de markt daarvoor is. Maar wat een nieuw boek zal 'doen', weet niemand, zelfs de meest ervaren uitgever niet. Geen enkele uitgever durfde aanvankelijk het risico aan om het dagboek van Anne Frank te publiceren. Toch zou *Het Achterhuis* Nederlands meest verkochte boek worden. Men kan tientallen uitgevers - ook de grootste - citeren die eerlijk toegeven dat boeken, waarin ze zelf helemaal niet geloofden, als warme broodjes de winkel uitvloegen en dat boeken waarvan ze dachten: dit is een kip met gouden eieren, onverkoopbaar bleken te zijn. Het blijft een onzeker vak.

Door toevallige en onvoorzienbare gebeurtenissen kan een boek goed of slecht verkopen. Een televisieprogramma gewijd aan een auteur, een citaat dat plotseling iedereen in de mond neemt, een literaire rel kunnen de verkoop beïnvloeden. Bovendien is ook de koper vaak onberekenbaar. Hij laat zich, ook bij de aanschaf van een boek, leiden door modeverschijnselen en niet-literaire overwegingen.

Wie alles zou weten, zou een dun boek gaan schrijven, in sprookjesvorm, met korte sobere zinnen en in dat boek, dat de naam van een persoon, bij voorkeur een meisjesnaam (Lola of Katja) als titel zou voeren, zouden de maan en een Russische zanger centraal staan. Dit boek zou een onvoorstelbaar groot succes hebben... als we alles zouden weten. Maar we weten niet alles. Dat is ook het probleem van de uitgever.

Hij heeft nog een ander probleem: de supermarkten en het grootwinkelbedrijf. Deze verkopen boeken tegen een prijs die 10 tot 20 procent lager ligt dan de winkelprijs. Dat is voor de uitgever natuurlijk zeer nadelig. Hij en de boekverkopers schreeuwen dan ook om vaste verkoopprijzen voor de hele boekenwereld, zodat de grote bedrijven niet meer zo goedkoop zullen kunnen werken. Dat geschreeuw is overigens niet alleen geïnspireerd door financiële zorgen. Men vreest ook dat door de werkwijze van die grote boekenconcerns het aanbod veel magerder zal worden en dat vooral de literaire producten in aantal zullen verminderen.

Een uitgever omschreef het probleem aldus: 'Als het een groot boekenbedrijf lukt om een miljoen boeken van Maarten 't Hart langs de kassa te jagen, zal het niet het risico nemen om daarnaast nog een aantal nieuwe, onbekende auteurs op de markt te brengen. Dat doen ze niet. Wij wel. Wij houden van geld en boeken, zij alleen van geld.'

Hieronder volgen een aantal zinnen uit Boeken en geld uitgeven.
In die zinnen zijn sommige woorden weggelaten. Vul, zonder naar de bovenstaande tekst te kijken, de ontbrekende woorden in. Telkens slechts één woord.

1. Er verschijnen in Nederland zeer veel boeken. Betekent dat voor de uitgever een dikke boterham, al die .. ?
Of houden .. van het 'goede' boek zo ontzettend veel van hun vak .. ze voor dikke boterhammen geen belangstelling en .. tijd hebben?
2. En deze tendens - steeds meer nieuwe jonge schrijvers - krijgt extra glans nu blijkt dat ook veel .. auteurs de weg naar de uitgever, de boekhandel en de consument gevonden hebben. Het is al lang .. uitzondering meer dat vrouwen zich week in .. uit handhaven op de top - tien - lijsten van het meest verkochte literaire boek.
3. Waar de grens ligt .. literatuur en een 'gewoon' boek, zal wel altijd een strijdvraag blijven. Feit is in ieder geval dat boeken met als .. 'Haar grote verlangen' of 'De liefde was sterker', .. waarin een knappe verpleegster na tweehonderd bladzijden een al even knappe arts in de armen sluit, veel hogere verkoopcijfers halen dan het mooiste literaire werk.
4. Boeken uitgeven is moeilijk. Het .. veel risico's met zich mee, want het succes is altijd onzeker. Wie kaas of fruit verkoopt, weet na enige tijd wel ongeveer wat de markt daarvoor is. Maar wat een nieuw boek zal 'doen', weet niemand, zelfs de meest ervaren .. niet.
5. Hij heeft nog een ander probleem: de supermarkten en het grootwinkelbedrijf. Deze .. boeken tegen een prijs die 10 tot 20 procent .. ligt dan de winkelprijs.
6. Men vreest ook dat door de werkwijze van die grote boekenconcerns het .. veel magerder zal worden en dat vooral de literaire producten in .. zullen verminderen.

academie, de
academies
(en academiën)

Aan een ac wordt men opgeleid voor
verschillende beroepen, bijvoorbeeld voor militair
of voor maatschappelijk werker en ook voor vele
artistieke beroepen.

schilder, de
schilders

Rembrandt is een s en de man die mijn huis
schildert is ook een s

schilderij, het en de
schilderijen

Wie heeft dat s geschilderd? - Dat is een
s van Picasso.

weelderig
weelderiger,
weelderigst

Dit is geen sobere schilder. Als deze schilder de
natuurschildert, laat hij daarin een we
plantengroei zien.

schetsen
schetste, geschetst

Voordat een schilder gaat schilderen, tekent hij
eerst de hoofdlijnen. Dat noemt men sche

schets, de
schetsen

Hij schetste in een paar lijnen een huis en toen
de sch klaar was, begon hij te schilderen.

tekening, de
tekeningen

Mag ik eens zien wat je getekend hebt? - Nee, de
t is nog niet klaar.

portret, het
portretten

Een tekening of schilderij waarbij het vooral om
het gezicht van een persoon gaat, heet een p

prent, de
prenten

In dit boek staat alleen maar tekst, er staan
helemaal geen plaatjes in. Ik houd echter meer
van een boek met pr
ook: In een krant zie ik graag politieke pr staan.

experimenteren
experimenteerde,
geëxperimenteerd

Dit is een traditionele schilder. Hij probeert
nooit iets nieuws, hij ex niet.

experiment, het
experimenten

Hij heeft veel geëxperimenteerd, maar zijn
ex hebben niets nieuws opgeleverd.

kopiëren
kopieerde,
gekopieerd

De schilder Van Meegeren (1889-1947) had de
stijl van Vermeer (1632-1675) zo goed gek dat
iedereen dacht dat het echte Vermeers waren.
ook: Als deze film klaar is, zal hij viermaal gek
worden.

kopie, de
kopieën

Is dit een echte Van Gogh? - Nee, dit is een ko
ook: Heb je van deze brief het origineel nog?
- Nee, wel een ko

misverstand, het
misverstanden

Men heeft dit schilderij altijd voor een echte
Velasquez gehouden. Dat bleek later een
vergissing te zijn. Het misv was echter
begrijpelijk want de kopie was bijna niet van
het origineel te onderscheiden.

kitsch, de
(geen mv.)

Wat die man schildert is geen echte kunst, dat is
ki

expositie, de
exposities

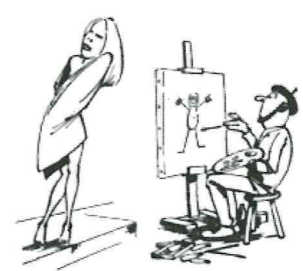
Ex is een ander woord voor tentoonstelling.

museum, het museums en musea	Weet jij in welk mu de Mona Lisa (La Joconde, la Giocondola) hangt? - Dat hangt in het Louvre te Parijs.
voorwerp, het voorwerpen	In dit museum staan allerlei voorw uit de twaalfde en dertiende eeuw, bijvoorbeeld borden, ploegen, pannen enzovoorts.
object, het objecten	In dit museum staan allerlei voorwerpen en obj die een indruk geven van het leven in de zeventiende eeuw.
bezihtigen bezichtigde, bezichtigd	In dit grote museum kun je onmogelijk alle schilderijen in een dag bez Om alles te zien heb je wel een week nodig.
gids, de gidsen	In het museum was een gi die uitleg gaf bij de schilderijen. ook: In deze gi kun je zien welke schilderijen er in dit museum hangen.
toegang, de toegangen	Meneer, u mag deze zaal niet in. Daar staat een bord <i>verboden to</i>
gratis	Moet je voor dit museum iets betalen? - Nee, de toegang is gr
beeldhouwer, de beeldhouwers	Een kunstenaar die beelden maakt, noemt men een be
film, de films	Welke f draait er deze week in deze bioscoop?
festival, het festivals	Tijdens het fe van de moderne film worden twee weken lang iedere dag nieuwe, moderne films gedraaid.
evenement, het evenementen	Het Holland-Festival is een jaarlijks terugkerend ev
fotograaf, de fotografen	Iemand die foto's maakt noemt men een f

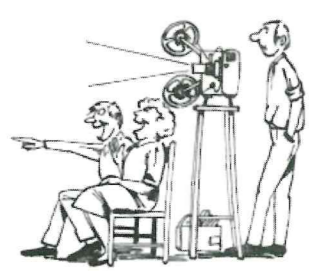
fotograferen fotografeerde, gefotografeerd
Maak jij veel foto's - Nee, ik f alleen

20d 307

Vul aan de hand van de tekeningen een woord in uit 306.

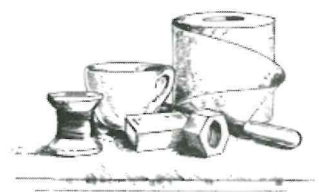
1. U ziet hier de .. met zijn model.

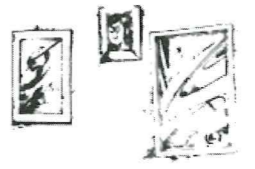
2. Deze mensen kijken naar een ..

3. Dit is een p .. van mijn oom.

4. Op deze tafel ziet u verschillende ..

5. Aan de muur hangen een paar ..

6. Deze mensen worden rondgeleid door een ..

7. Hier ziet u een .. in zijn werkplaats.

8. Deze man is ..

Plaats nu de letters uit figuur A in de hokjes met hetzelfde nummer van figuur B. U vindt dan de naam van een schilder en de naam van een van zijn schilderijen.

B

13	20	41	29	133	11	114	56	49
----	----	----	----	-----	----	-----	----	----

27	118	91	78	120	4	74	101	2	58
----	-----	----	----	-----	---	----	-----	---	----

106	136	66
-----	-----	----

8	43	79	71		21	61		95	57	9	17	67
---	----	----	----	--	----	----	--	----	----	---	----	----

20d 309

De man achter het schilderij

Wie als bezoeker door het Prado, de Ermitage, de Tate Gallery of al die andere prachtige musea loopt, loopt daar om schilderijen of kunstobjecten te bezichtigen. Hij heeft, als de toegang niet gratis is, een kaartje gekocht, misschien ook een gids, en nu wil hij genieten. Hij wil genieten van de schilderijen waarover het museum beschikt of profiteren van het feit dat er een speciale expositie is van werken die hij nooit gezien heeft en normaal gesproken nooit meer zal zien.

Als hij naar het Amsterdamse Rijksmuseum gaat, bekijkt hij daar wellicht eerst de film over Rembrandt en zijn tijd om, aldus voorbereid, de brede zalen binnen te stappen.

Hij loopt rond, kijkt, vindt het ene schilderij prachtig, het andere te sober van kleur of te weelderig van vorm, denkt 'Wat zou ik dit graag in mijn huis willen hebben' of 'Dat is kitsch', leest de namen van de schilders, mompelt Dürer, Jan van Eyck, Cézanne, Appel, loopt verder en keert later nog eens terug naar een werk dat hem zeer heeft getroffen en dat zijn museumbezoek misschien tot een bijzonder evenement maakt.

Hij vraagt zich waarschijnlijk niet af wat voor mensen die schilders waren en als hij de vraag stelt is de kans groot dat hij zal denken dat het hier rijke burgers betreft die zich in maatschappelijk en artistiek opzicht de meerdere voelden van de medeburgers die een ander beroep uitoefenden; kunstenaars dus die deden wat anderen niet konden - scheppen -, of die met durf en zin voor experiment paden betraden die niemand durfde voor hen had betreden. Of hij ziet voor zich het genie dat, onbegrepen, in grote armoede en met veel drank op de dood wacht.

Doet dit beeld recht aan de grote schilders uit het verleden of is hier sprake van een klassiek misverstand?

Om op deze vraag te kunnen antwoorden is het noodzakelijk dat men een diep en vrij volledig inzicht heeft in de samenleving waarin de schilder werkte.

J.M. Montias, professor in de economie aan de universiteit van Yale, heeft geprobeerd zich dat inzicht eigen te maken voor een bepaalde samenleving: die van het stadje Delft in de zeventiende eeuw.

Delft was in die tijd, na Amsterdam, Leiden en Haarlem, de vierde stad van Holland en telde een kleine 30.000 inwoners. De plaats kende dankzij enige industrie een redelijke welvaart, maar miste aan de top een behoorlijk aantal rijke burgers die zo belangrijk zijn voor het culturele leven van de gemeenschap. Die culturele activiteiten waren evenwel toch ook in de Delftse samenleving duidelijk aanwezig, en de vraag waarop Montias een antwoord wilde hebben was: stonden de Delftse schilders boven- of onderaan de maatschappelijke ladder?

Om te beginnen moet worden vastgesteld dat schilder worden een tamelijk dure zaak was. Echte academies waar men een opleiding kreeg waren er nog niet, maar om een erkend schilder te worden was een degelijke technische vorming noodzakelijk en die kreeg men, uiteraard tegen betaling, van een meester. Bij hem leerde men hoe men voorwerpen, bloemen of menselijke figuren moest tekenen, welke kleuren men moest gebruiken en hoe men een schets, een fraaie tekening of een goed lijkend portret moest maken. Bij dit alles nam het kopiëren een belangrijke plaats in. Gemiddeld duurde de vorming bij een leermeester zes jaar. Daarna maakten veel toekomstige schilders een reis naar Italië, want wie het vak echt volledig onder de knie wilde krijgen of naam wilde maken, moest eenmaal de Alpen zijn overgetrokken. Dat alles kostte geld en het zal dus duidelijk zijn dat de schilders, misschien met uitzondering van hen die het beroep van hun vader leerden, niet uit de armste kringen kwamen.

Of de aldus verkregen vorming leidde tot een succesvolle carrière hing in belangrijke mate af van de opdrachten die de kunstenaar kreeg.

In de zeventiende eeuw was de schilder tot op zekere hoogte wat tegenwoordig de fotograaf is - hetgeen onder andere verklaart waarom er veel meer schilders dan beeldhouwers zijn die carrière hebben gemaakt. Zoals nu een koninklijke familie zich laat fotograferen (zodat de media van die foto's gebruik kunnen maken), zo liet het hof in die tijd portretten maken.

Was een schilder eenmaal tot hofschilder uitgekozen dan wilde natuurlijk alles wat blauw bloed had door diezelfde schilder op het doek worden gezet, hetgeen voor zijn financiële positie zeer gunstig was.

Michiel van Miereveld uit Delft was zo'n hofschilder. Toen hij stierf bezat hij twee huizen en een paar stukken land. Alleen al uit rente van eigen kapitaal en van leningen trok hij per jaar 1150 euro, een bedrag dat tien maal zo groot was als het gemiddelde inkomen in de Gouden Eeuw. En daarbij kwam dan nog het geld voor de portretten.

Maar Van Miereveld was een uitzondering.

De meeste schilders moesten met minder genoegen nemen. Hun opdrachten kwamen van de stedelijke overheid, van het bestuur van bepaalde maatschappelijke instellingen zoals ziekenhuizen en van de burgerij. En als er geen opdrachten kwamen, schilderden ze toch, in de hoop dat zij door rechtstreekse verkoop of via de markt en de veiling hun schilderijen kwijt zouden raken.

Dat lukte aardig. Volgens onderzoek van Montias hing rond 1650 in tweederde van de Delftse huishoudens minstens een schilderij, in totaal zo'n 45.000.

Dat betekende natuurlijk niet dat de schilders 'dus' allemaal rijk waren. Zoals ook nu in één gezin een Klee of Reynolds te zien is en in duizend andere gezinnen een goedkope prent van Van Goghs *Aardappeleters*, zo was ook in de zeventiende eeuw de waarde van wat er aan kunstwerken aan de muur hing sterk verschillend - en daarmee de rijkdom van de makers.

Opvallend is overigens dat de schilders die nu tot de allergrootste gerekend worden, in de ogen van hun medeburgers niet bijzonder populair waren. De Delftenaar had een provinciale smaak, hield niet van experimenten en kocht bij voorkeur werk van plaatselijke

schilders. Die schilders kregen vanaf ongeveer 1640 steeds meer maatschappelijk aanzien, hoe men verder ook over hun artistieke kwaliteiten dacht. Dat zegt althans Montias en hij trekt deze conclusie uit het feit dat men vanaf die datum steeds vaker de naam van de kunstenaar vermeld vindt, terwijl er voordien, bijvoorbeeld bij de beschrijving van erfenissen, alleen gesproken werd van 'schilderij'. Miedema, die een soortgelijk onderzoek heeft verricht voor de stad Haarlem, ontkent overigens dat in de zeventiende eeuw de schilder een speciale plaats innam in de samenleving.

Het algemene beeld lijkt dit te zijn: schilders vormden in de zeventiende eeuw geen aparte klasse, noch in positieve noch in negatieve zin. Er waren rijke en er waren arme schilders; er waren er die voortdurend schulden hadden en vaak naar de fles grepen, maar er waren er ook die heel gewoon en onopvallend leefden.

Wie kijkt naar Vermeers *Gezicht op Delft*, dat festival van stille kleuren, zal bij zichzelf denken: dit is voor mij voldoende. Welke Delftenaar daar achter zit, dat is een vraag voor de wetenschap.

(Titel van het boek van Montias: Artists and Artisans in Delft. Princeton University Press)

20d 310

Hieronder volgt een aantal woorden of korte zinnestelsels die als kopje, als titel gebruikt kunnen worden bij De man achter het schilderij. Zoek bij ieder kopje de juiste alinea. Doe dat door achter ieder kopje de eerste paar woorden van de desbetreffende alinea te schrijven. Zie het voorbeeld bij: de uitzondering. N.B. Boven de eerste alinea (Wie als bezoeker) en de laatste (Wie kijkt naar Vermeers) komt geen kopje.

- de uitzondering: Michiel van Miereveld uit Delft
- Delft en zijn schilders
- de kopers
- een belangrijke sociale groep?
- kijken en genieten
- de poging van Montias
- rijk ... of arm en dronken
- conclusie
- dure opleiding
- de opdrachten
- wisselende waarde

2I Sport

2Ia 311

voetballen voetbalde, gevoetbald	Bij deze sport moet je met je voet een bal raken. Van iemand die deze sport beoefent zeggen we daarom: hij vo
voetballer, de voetballers	Iemand die voetbalt is een v
voetbal, de (1) en het (2) voetballen (in bet. 2 geen mv.)	Er zijn verschillende soorten ballen, maar als je wilt voetballen, heb je een v nodig. ook: Hij gaat iedere zondag naar het v kijken, want zijn zoonje voetbalt.
schoppen schopte, geschopt	Na een kwartier leidde Liverpool met 1-0. Toen sc een van de spelers van Liverpool de bal in eigen doel en was de stand 1-1.
trappen trapte, getrapt	Hij tr zachtjes tegen de bal die langzaam in mijn richting rolde.
amateur, de amateurs	Is voetballen zijn beroep? - Nee, hij is am
professional, de professionals	Hij verdient met voetballen de kost. Hij is pr
professioneel professioneler, professioneelst	Hoewel hij professional is, heeft hij geen erg p instelling: hij rookt, hij drinkt en hij gaat laat naar bed.
trainen trainde, getraind	Als je in de sport iets wilt bereiken, moet je veel oefenen, veel tr
trainer, de trainers	Door wie worden jullie getraind? - Onze tr heet Beulemans.
training, de trainingen	Hoe vaak per week trainen jullie? - Wij hebben een tr op dinsdag en op donderdag.

instructie, de instructies	Vlak voor de wedstrijd had de trainer nog eens duidelijk gezegd hoe het elftal moest spelen, maar toen de partij begonnen was vergaten de meeste spelers al die in
conditie, de condities (en conditiën)	Zijn lichamelijke toestand is goed. Hij is in goede c (in deze bet. geen mv.) ook: Kent u de voorwaarden die hij stelt? - Ja, zijn c zijn mij bekend.
stadion, het stadions	De wedstrijd werd bijgewoond door 100.000 toeschouwers. Het s was helemaal vol.
rommel, de (geen mv.)	Na afloop van de wedstrijd lag er in en rond het stadion overal ro : papertjes, kranten, flessen, friet enz.
kleedkamer, de kleedkamers	Voordat de wedstrijd begon, gingen de spelers naar de kl om daar hun sportkleding aan te trekken.
competitie, de competities	Voetbalclubs (maar ook andere clubs) spelen tegen elkaar een hele reeks wedstrijden, de ene week thuis, de andere week uit. Zo'n reeks wedstrijden noemt men een co
duel, het duels (en duellen)	Aan het begin van de wedstrijd was Bayern München sterker maar het du werd toch door Anderlecht gewonnen.
elftal, het elftallen	Voetbal speelt men met elf spelers, met een e dus.
aanvoerder, de aanvoerders	Een van de spelers van een elftal is de leider, de man die in het veld aanwijzingen geeft. Men noemt hem de aa
doelman, de doelmannen	De speler die in het doel staat, is de do
blunder, de blunders	De doelman liet de bal door z'n benen het doel in rollen. Een grote bl

aanraken raakte aan, aangeraakt	Bij voetballen mag je de bal niet met de hand aa
doelpunt, het doelpunten	Een elftal maakt een do als het de bal in het doel van de tegenstander schopt of kopt.
net, het netten	De speler schoot de bal in het doel. Het n trilde. (zie ook 8b, 11b, 17b)
prima	Het elftal heeft uitstekend gespeeld, vind je niet? - Ja, ze hebben pr gespeeld.
score, de scores	Na tien minuten spelen was de stand al 2-0 voor AS Roma, maar toen maakte Juventus twee doelpunten zodat bij de rust de sc 2-2 was.
promoveren promoveerde, gepromoveerd	Volendam speelde een paar jaar in de tweede klas, maar vorig jaar is deze club naar de eerste klas gep (zie ook 13c)
degraderen degradeerde, gedegradeerd	Ons elftal heeft drie jaar in de hoogste klas gespeeld maar vorig jaar zijn we ged We spelen nu een klas lager.
scheidsrechter, de scheidsrechters	De man die moet zorgen dat er volgens de regels gespeeld wordt, is de sch
bewaken bewaakte, bewaakt	Omdat er uit de kantine van onze sportvereniging voortdurend geld werd gestolen, besloot men de kantine beter te bew

21a 312

Zoek bij de zinnen onder a, b, c enz. de zin die qua betekenis overeenkomt met de zinnen onder 1, 2, 3 enz.

1. Hij schopte tegen de bal.	a De doelman heeft een paar grote fouten gemaakt.
2. Hij wordt gauw moe.	b Ons elftal is gepromoveerd.
3. Bij de rust was de score nog 0-0.	c Hij maakte een doelpunt.
4. Hij heeft uitstekend gespeeld.	d Onze ploeg heeft de overwinning behaald.
5. Hij oefent iedere dag.	e Hij trapte tegen de bal.

6. Hij voetbalt voor zijn beroep.	f	De trainer gaf ons instructies.
7. De trainer vertelde ons hoe we moesten spelen.	g	Hij heeft een slechte conditie.
8. Ons elftal heeft gewonnen	h	Aan het einde van de eerste helft had nog geen van beide ploegen een doelpunt gemaakt.
9. De doelman heeft een paar blunders gemaakt.	i	Hij traint iedere dag.
10. Voetballen is niet hun beroep.	j	Dat zijn amateurvoetballers.
11. Ons elftal is naar een hogere klasse overgegaan.	k	Deze voetballer is professional.
12. Hij schoot de bal in het net.	l	Hij heeft prima gespeeld.

21a 313

Zet de volgende zinnen in de juiste volgorde. De zinnen 1, 9, 15 en 18 staan al op de juiste plaats.

1. *Tom Franken gaat voetballen.*
2. Toms aanvoerder kiest het doel aan de stadszijde.
3. In de rust zegt de trainer dat Tom z'n tegenstander beter moet bewaken.
4. Hij rijdt met z'n auto naar het stadion.
5. Na de rust maakt Toms elftal nog een doelpunt.
6. Als hij thuiskomt zegt z'n vrouw dat hij de rommel in z'n kamer eens moet opruimen.
7. In een van de kleedkamers van het stadion trekt hij z'n spullen aan.
8. Maar als hij na een kwartier eindelijk de bal krijgt, is het meteen een doelpunt.
9. *De wedstrijd begint.*
10. Dan gaat hij met z'n elftal het veld op.
11. Door dit resultaat staat Toms elftal in de competitie op de tweede plaats.
12. Het andere elftal is al op het veld.
13. Als Tom weer naar huis rijdt, ziet hij rond het stadion overal rommel liggen.
14. De scheidsrechter roept de beide aanvoerders bij zich.
15. *De eindscore is 2-0.*
16. Na tien minuten spelen heeft Tom nog geen bal aangeraakt.

17. Het elftal van Tom mag kiezen welk doel het voor de rust wil verdedigen.
18. *Ik ben blij dat ik dat niet hoef op te ruimen, denkt Tom.*
19. Tom antwoordt dat hij amateur is, voor z'n plezier voetbalt en geen zin heeft om de hele wedstrijd achter een tegenstander aan te lopen.

21a 314

De professional (deel 1) *

De eerste keer dat men van een dergelijk voorval hoorde was na de wedstrijd Italië-Polen. Misschien hadden de gebeurtenissen rond de aanvoerder en doelman van het Italiaanse elftal al eens eerder plaatsgevonden of was er bij een andere sport dan voetbal sprake van geweest, maar dan was dat toen in ieder geval niet via de pers naar buiten gekomen.

Italië voetbalde eind november in het stadion van Rome tegen Polen. De scheidsrechter die het duel leidde was de Hongaar Tolakai, maar zijn naam werd in verband met deze affaire niet of slechts zelden genoemd. Hetzelfde gold voor de trainer van de Polen, Joseph Jeziorski. Hetzelfde gold niet voor Francesco Groppo, de man die de Italianen trainde.

Het scoreverloop van de wedstrijd was als volgt. Italië maakte het eerste doelpunt: Giuseppe Sandrini trapte de bal van vrij grote afstand op het Poolse doel. Het was geen hard schot, maar omdat iemand in de Poolse verdediging de bal even aanraakte - waardoor hij van richting veranderde - was de Poolse doelman kansloos. De bal verdween in het net: 1-0.

Tien minuten later viel het tweede doelpunt: een blunder van de Pool Adamiak die de bal in eigen doel schopte.

Na de rust herstelden de Polen zich via prima doelpunten van Sandor (met het hoofd) en van Munk: 2-2.

Hoewel de Polen daarna de meeste kansen kregen bleef het 2-2 dankzij een iets betere conditie van de Italianen, maar vooral dankzij de prestaties van hun doelman Carlo Ripa.

Toen men zich later afvroeg wie er na de wedstrijd allemaal in de kleedkamer van de Italianen waren geweest, kwam daarop geen duidelijk antwoord. De spelers natuurlijk, hun trainer, een paar bestuursleden... De scheidsrechter ook? Ripa, die als aanvoerder het wedstrijdformulier had moeten invullen, had dat waarschijnlijk in de kleedkamer van de scheidsrechter gedaan en niet in die van de spelers. Toch zei een van de Italiaanse spelers dat hij de Hongaar in hun kleedkamer had gezien. Journalisten waren er ook geweest. Hoeveel precies wist niemand. Weliswaar wilde het bestuur niet dat de spelers onmiddellijk na de wedstrijd de pers te woord stonden - ze zouden in hun eerste reactie dingen kunnen zeggen waarvan ze later spijt konden hebben - , maar in de praktijk begonnen de heren van de krant al op het veld vragen te stellen, gingen daarmee door in de gangen naar de kleedkamer, in de kleedkamer zelf en soms interviewden zij spelers die al onder de douche stonden.

Zoals gewoonlijk waren ook na de wedstrijd van vandaag de meeste vragen voor Carlo Ripa.

Ripa was als amateur begonnen bij een kleine voetbalclub, de A.S. Cori. Cori was toen juist van de derde naar de vierde klas gedegradeerd. Dankzij Ripa keerde het na een jaar al weer terug in de derde klas en het seizoen daarna promoveerde het zelfs naar de tweede klas. Op zijn negentiende had hij zijn eerste contract als professional gekregen bij de A.S. Roma, en nu speelde hij in de Italiaanse competitie al weer vier jaar voor Juventus. De wedstrijd van deze middag was zijn dertigste in het nationaal elftal. Weinig Italiaanse

* Alle persoonsnamen in dit verhaal zijn fictief.

voetballers konden wijzen op zo'n lange, indrukwekkende carrière en op zo'n goede professionele instelling.

Nadat Ripa de vragen van de journalisten had beantwoord, nam hij een douche en kleeftde zich aan. Toen hij zijn overhemd aantrok, bleek in de borstzak daarvan een briefje te zitten.

'Heb je post?' zei een van de spelers die het briefje zag.

Ripa vouwde het open en las: Je vader is onverwacht ziek geworden tijdens bezoek aan zijn vriend Gordini. Kom onmiddellijk naar de Via Claudia nummer 26. Het briefje was met de hand geschreven maar niet ondertekend.

Ripa zocht snel zijn spullen bij elkaar, deed ze in zijn tas en zei tegen Ugo Verga, een van zijn medespelers: 'Ik krijg net bericht dat mijn vader plotseling ziek is geworden. Ik ga dus niet mee naar San Giorgio. Wil je dat even doorgeven aan de trainer en aan het bestuur?'

Ugo knikte en zei: 'Ik hoop dat het niet ernstig is.'

'Als het niet ernstig is kom ik alsnog zo snel mogelijk naar San Giorgio want ik wil natuurlijk graag bij het diner zijn dat aan ons en aan de Polen wordt aangeboden,' zei Ripa.

Daarop verliet hij de kleedkamer, ging achter het stuur van zijn Alfa Romeo zitten, liet bij de uitgang zijn spelersspasje zien - het stadion werd de laatste tijd streng bewaakt - en reed naar de Via Claudia.

Daar aangekomen stapte hij uit en liep naar nummer 26. Op de deur zat een bordje Antonio Gordini. Hij belde aan. Een hem onbekend meisje - waarschijnlijk het hulpje van Gordini - deed open.

'Gelukkig dat u er bent,' zei ze. 'Komt u snel binnen.'

Ze ging hem voor de trap op. Bovenaan de trap opende zij een kleine bruine deur.

'Ga uw gang,' zei ze.

Hij ging naar binnen. Achter hem werd de deur gesloten. Niet gewoon gesloten: hij werd op slot gedraaid.

Ripa bevond zich in een kamer, als men het een kamer mag noemen, waar totaal geen daglicht naar binnen drong en die vol stond met oude rommel.

Hij keek rond. Zijn vader zag hij niet. Wel vier andere mannen.

'Telefoon voor de heer Groppo,' riep de eigenaar van restaurant San Giorgio.

'Groppo hier,' zei de trainer van het nationaal elftal.

'Meneer Groppo,' zei een stem die klonk alsof de spreker niet rechtstreeks in de telefoon sprak, 'kan ik even met Ripa, uw doelman spreken?'

'Ripa is niet hier. Hij moest plotseling weg omdat zijn vader niet goed is geworden.

Misschien komt hij later.'

'Meneer Groppo,' zei dezelfde stem maar nu langzamer, 'ik ben bang dat Ripa nooit meer komt.' Toen, op zakelijke toon: 'Groppo, wij hebben Ripa ontvoerd en houden hem vast. Wat? Geloof je het niet? Luister!' Er klonken wat moeilijk te beschrijven geluiden door de telefoon. Toen, heel duidelijk, de stem van Ripa: 'Hallo Groppo, Carlo hier. Ze houden me hier vast. Ik maak het goed, maar...'

'Dat lijkt me voldoende, is het niet, Groppo?' zei de onbekende stem weer. 'We houden hem vast, maar we laten hem meteen vrij als de Italiaanse Voetbalbond ons een miljoen dollar betaalt. Doet de Bond dat niet dan zul je voor het nationaal elftal een andere doelman moeten zoeken.'

Even was het stil. Groppo, die lijkeleek zag, hoorde zijn eigen hart wild slaan en was niet in staat enig geluid te produceren.

'Nu moet je even heel goed opletten, Groppo,' ging de stem verder. 'Wij eisen dat iemand van de politie een zwarte koffer met een miljoen dollar neerlegt in de Mariakerk aan het Mariaplein in Trastevere. Wordt op deze eis niet ingegaan, dan betekent dat de dood van Carlo Ripa. Niet meteen. We hebben, als de Bond moeilijk gaat doen, nog drie

verrassingen achter de hand. Ik bel over een uur terug om het antwoord van de Voetbalbond te vernemen en om nadere instructies te geven. Goedemiddag Groppo.'

(wordt vervolgd)

21a 315

Vragen bij De professional (deel 1). Kies het juiste antwoord. Slechts één antwoord is juist.

- A1. a Italië opent de score met een hard schot van Sandrini.
b De Pool Adamiak maakt de stand gelijk.
c Bij de rust is de stand 2-0 voor Italië.
d Dankzij de prestaties van Carlo Ripa wint Italië de wedstrijd.
- A2. a Na de wedstrijd zijn er geen journalisten in de kleedkamer van de Italianen geweest.
b Na de wedstrijd worden er alleen aan Carlo Ripa vragen gesteld.
c Het is niet helemaal zeker in welke kleedkamer Carlo Ripa het wedstrijdformulier heeft ondertekend.
d Het bestuur heeft er geen bezwaar tegen dat de spelers meteen na de wedstrijd met de pers spreken.
- A3. a Carlo Ripa krijgt het bericht over zijn vader van Ugo Verga.
b Gordini is een vriend van Carlo Ripa.
c Carlo Ripa zegt tegen de trainer en het bestuur dat hij niet mee kan naar het diner.
d Onder het briefje voor Carlo Ripa staat geen naam.
- A4. a De man die aan de telefoon vraagt of hij Ripa kan spreken, weet dat Ripa niet aanwezig is.
b Uit het telefoongesprek blijkt dat de ontvoering het werk is van één man.
c De onbekende stem eist dat Groppo een miljoen dollar neerlegt in de Mariakerk.
d De onbekende stem wil dat de Voetbalbond binnen tien minuten beslist over de eis van een miljoen dollar.

21b 316

gymnastiek, de (geen mv.)	Doe jij aan sport?- Ik doe iedere dag wat lichaams oefeningen. En jij? - Ik doe ook iedere dag een beetje gy
actief actiever, actiefst	Jij zit altijd maar binnen in een gemakkelijke stoel. Je zou meer aan sport moeten doen, je zou een veel ac leven moeten leiden.
atletiek, de (geen mv.)	Zij is goed in at Zij loopt de room in 13 seconden, springt 7m ver en 1m95 hoog.
atleet, de atleten	Iemand die aan atletiek doet, noemt men een at
beoefenen beoefende, beoefend	Wordt er in Rusland veel aan atletiek gedaan? - Ja, atletiek is een sport die daar veel beo wordt.

team, het teams	Hoe groot is de Roemeense ploeg die aan deze atletiekwedstrijden deelneemt? - Het Roemeense t telt twaalf dames en acht heren.
coach, de coaches	Vlak voor de wedstrijd gaf de co aan de atleten nog een paar aanwijzingen.
talent, het talenten	Hij wilde een groot voetballer worden, maar het werd niks: hij had geen ta voor deze sport.
bekwaam bekwamer, bekwaamst	Hij is niet alleen een goed voetballer, hij is ook een heel bek atleet.
wielrennen, het (geen mv.)	In Nederland, waar veel gefietst wordt, is wi een sport die veel beoefend wordt. ook (als onbep. w.): Eerst voetbalde hij, maar hij hield toch meer van de fiets en daarom is hij gaan wi
race, de races	Een wedstrijd over een bepaalde afstand noemt men vaak een r..... Zo spreekt men van een autor, een paardenr of, bij atletiek, over een r van 1500m.
starten startte, gestart	De autocoureur L. zal voor deze race niet s Hij heeft gisteren met zijn wagen een ongeluk gehad. (zie ook 11a)
start, de starts	De lopers voor de 3000m stonden klaar bij de st Er klonk een schot en weg waren ze.
finish, de (geen mv.)	Onmiddellijk na de start nam de hardlooper P. de leiding en zij behield deze tot aan de f
ronde, de ronden en rondes	Op de 1500m liep ze de eerste volle r in 1.00.15, de tweede in 1.10.10 en de derde r in 1.03.00. Haar eindtijd was 4.03.25. ook: Morgen speelt Real Madrid tegen Ajax. Als Real Madrid wint gaat het door naar de volgende r

achterstand, de achterstanden	Voor Frits was het tempo op de 10 kilometer veel te hoog. Na drie kilometer had hij op nummer één al een ac van honderd meter en aan de finish bedroeg zijn ac vijf minuten.
spectaculair spectaculairder, spectaculairst	Het was een saaie voetbalwedstrijd. Alleen vlak voor het einde waren er een paar sp momenten voor het doel van Bordeaux.
record, het records	Wat is zijn snelste tijd op de 1500m? - Zijn persoonlijk r is 3.35.
jury, de jury's	Wie het met de uitslag van de wedstrijd niet eens is, kan een protest indienen bij de j
schorsing, de schorsingen	Omdat Willems tijdens de wedstrijd een andere speler heeft geslagen, mag hij vier wedstrijden niet spelen. Willems heeft tegen deze sch officieel geprotesteerd.
schorsen schorste, geschorst	Waarom mag Van Doorneveld tot het eind van deze maand niet voetballen? - Hij is gesch omdat hij in een wedstrijd een andere speler tegen de benen heeft geschopt.
sportief sportiever, sportiefst	Bij het wielrennen laten renners, die een berg moeten beklimmen, zich soms door toeschouwers naar boven duwen. Dat is niet sp
schaatsen schaatste, geschaatst	Als er geen ijs is, kun je niet sch
zeil, het zeilen	Vroeger hadden de schepen z....., grote doeken waarmee de wind werd opgevangen. Tegenwoordig hebben de meeste schepen een motor.
zeilen zeilde, gezeild	Z is varen met behulp van zeilen.
duiken dook, gedoken	Bij het begin van een zwemwedstrijd d de zwimmers vanaf de kant het water in.

favoriet, de favorieten

Wie zal deze zeilwedstrijd winnen, denk je?
- Wim Brewes heeft tot nog toe al zijn wedstrijden gewonnen, dus hij is voor mij de f.

favoriet

Welke sport beoefen jij het liefst? - Zwemmen is mijn f. sport.

21b 317

Er worden drie antwoorden gegeven. Kies het antwoord dat het beste bij de vraag past.

1. Waarom is hij geschorst?
 - a Omdat hij als amateur zich voor zijn sportprestaties heeft laten betalen.
 - b Omdat hij vorige week heeft gewonnen.
 - c Omdat hij professional is.
2. Waar gaan jullie schaatsen?
 - a Op het strand.
 - b Op zolder.
 - c Op de rivier de Linge.
3. Welk onderdeel van de atletiek beoefen je?
 - a Ik doe aan zeilen.
 - b Ik loop de 100 en de 200m.
 - c Ik voetbal.
4. Wat vind je van jullie coach?
 - a Ik vind hem uitstekend. Hij wint alles.
 - b Ik vind hem uitstekend. Hij kan heel goed leiding geven.
 - c Ik vind hem uitstekend. Hij heeft een prima conditie.
5. Vind je Sjoerd Pelkmans sportief?
 - a Nee, hij wordt altijd kwaad als hij verliest.
 - b Nee, hij maakt nooit een doelpunt.
 - c Nee, hij probeert altijd te winnen.
6. Waartoe dienen de zeilen van een boot?
 - a Om niet nat te worden.
 - b Om goed zichtbaar te zijn voor anderen.
 - c Om wind te vangen.
7. Waarom is deze atleet favoriet op de 1500m?
 - a Omdat hij in een uitstekende conditie is.
 - b Omdat zijn vader ook aan sport doet.
 - c Omdat hij zeer sportief is.
8. Waarom duik je hier niet?
 - a Omdat het water hier niet diep genoeg is.
 - b Omdat ik mijn bril niet bij me heb.
 - c Omdat ik niet graag lange afstanden zwem.

9. Hebben jullie een bekwame trainer?
 - a Ja, hij is erg vriendelijk.
 - b Ja, hij is nog jong.
 - c Ja, hij kent z'n vak.
10. Was het een spectaculaire race, de Grote Prijs van Monaco voor Formule 1 wagens?
 - a Ja, er gebeurde van alles.
 - b Ja, de coureur M.S. lag van de start tot aan de finish op kop.
 - c Ja, er waren wel 100.000 toeschouwers.
11. Wat is de kracht van jullie team?
 - a Wij zitten allemaal op dezelfde school.
 - b Wij vormen een eenheid.
 - c Wij zijn ook buiten de sport erg actief.
12. Waarom ben je gestopt met wielrennen?
 - a Omdat ik te weinig talent had.
 - b Omdat ik te weinig geld had om een goede auto te kopen.
 - c Omdat ik veel succes had.
13. In de laatste ronde had S. nog een achterstand van 30 seconden op M. Was het verschil aan de finish ook nog 30 seconden?
 - a Nee, M. kwam 30 seconden eerder over de finish dan S.
 - b Nee, de achterstand van M. is 30 seconden gebleven.
 - c Nee, S. heeft M. vlak voor de finish ingehaald.
14. Waren jullie tevreden over de jury?
 - a Ja, de jury heeft prima gespeeld.
 - b Ja, de beslissingen van de jury waren juist en eerlijk.
 - c Ja, de jury had een uitstekende conditie.
15. Had je die schorsing verwacht?
 - a Nee, want ik had heel hard getraind.
 - b Nee, want ik had zeer sportief gespeeld.
 - c Nee, want ik had tot nu toe de 100m nooit sneller dan in 11.25 gelopen.
16. Zij is vandaag over een hoogte van 2m gesprongen. Is dat een record?
 - a Ja, nog nooit heeft een vrouw zo hoog gesprongen.
 - b Ja, want gisteren heeft een ander meisje 2m04 gesprongen.
 - c Ja, maar iedereen heeft wel eens een slechte dag.
17. Waarom start Joka niet op de 800m?
 - a Zij heeft geen benzine.
 - b De Bond vindt haar niet goed genoeg.
 - c Zij heeft geen auto meer.
18. Wat is jouw favoriete afstand?
 - a Ik loop het liefste op blote voeten.
 - b Ik loop het liefste in de zomer.
 - c Ik loop het liefste de 400m.
19. Waarom ga je niet zeilen?
 - a Er staat te weinig wind.
 - b De motor van mijn boot is kapot.
 - c Het heeft nog niet hard genoeg gevroren.

20. Wanneer tijdens de race wist u dat u een nieuw record zou lopen?

a Toen ik na afloop mijn tijd hoorde.

b Toen ik een ronde voor het einde mijn tijd hoorde.

c Aan de start.

21b 318

De professional (deel 2)

'Henri, Henri, kom even hier, even een paar vragen voor onze krant Sport en Wereld.' Een man van een jaar of dertig, kennelijk een journalist, trok Henri Gastot, die zojuist als eerste over de finish was gegaan, naar zich toe.

'Had je gedacht dat je vandaag zou winnen? Je startte immers niet als een van de favorieten.'

'Nou kijk, ik wist natuurlijk dat het een moeilijke race zou worden want er zijn dus nog meer jongens die kunnen wielrennen. Maar ik had me goed voorbereid en hier in Tivoli rijd ik altijd sterk, weet je wel, dus...'

'Dus je kwam vol vertrouwen aan de start?'

'Dat dus zonder meer. Ja, als je dat niet doet, kun je beter thuisblijven.'

'Maar na vier ronden had je al een achterstand van drie minuten.'

'Ik was dus gevallen. Een van de mannen van de ploeg van Conté-Légrand-International had me in de hekken gereden. Ik weet niet of de jury het gezien heeft, maar ik lag er in ieder geval.'

'Niet erg sportief.'

'Sportief, sportief. Als het nodig is doe ik het ook.'

'Dus voor jou hoeft er voor die renner geen schorsing te komen?'

'Schorsing? Wel nee. Dan kun je iedereen wel gaan schorsen.'

'Je hebt je achterstand overigens wel heel spectaculair weggewerkt, zeg. De laatste ronde is nog nooit door iemand zo snel gereden. Dat is een record voor de ronde van Tivoli.'

'Ja kijk, ik heb talent, dat weet ik dus en ik rijd altijd in een team, echt hoor, van hele bekwame renners. Wat ik vandaag aan de jongens van mijn team te danken heb, dat is echt ongelooflijk.'

'En aan de coach?'

'Nou ja, kijk, een coach moet er natuurlijk ook zijn. Dus als je dat bedoelt dan zeg ik ja. Maar uiteindelijk moet je het wel allemaal zelf doen, of het nu gaat om wielrennen, om voetballen, om schaatsen, om zwemmen: de coach staat langs de kant en jij moet het werk doen. Ja, zo is het toch?'

Henri veegde het zweet van zijn gezicht en dronk even uit een grote fles die een man, wiens buik over zijn broekriem hing, hem in de hand drukte.

'Wat staat er verder nog op het programma, Henri?'

'Nou, ik ga eerst naar het hotel een lekkere douche nemen, dan duik ik het zwembad in...'

'Ik bedoel: welke wedstrijden rijd je nog dit seizoen? Zal ik je trouwens even naar je hotel brengen? Je hebt vandaag tenslotte genoeg gefietst. Gooi je fiets maar achter in de bagageruimte van mijn auto.'

Henri aanvaardde het voorstel en legde zijn fiets achterin de auto. Daarna reed de wagen weg. Na een uur stopte hij, niet voor een hotel maar voor een huis dat nummer 26 had en waar volgens het bordje Antonio Gordini woonde.

Aan het einde van de middag waren er bij de politie vier berichten van verdwijningen binnengekomen. Carlo Ripa in Rome en een zekere Henri Gastot in Tivoli. In Ostia was een man, waarschijnlijk een Nederlander, verdwenen toen hij daar in de buurt aan het zeilen was, en aan de politie van Frascati was gemeld dat een atleet die daar deelnam aan atletiek- of gymnastiekwedstrijden - dat was niet helemaal duidelijk - niet in zijn hotel was teruggekeerd.

Omdat het ging om Rome en om plaatsen die allemaal in de buurt van Rome lagen, kreeg één politiebureau, dat aan de Via dei Fori Imperiali te Rome opdracht deze zaak te behandelen. De leiding van de operatie werd in handen gelegd van commissaris Lampedusa.

Lampedusa probeerde allereerst over de verdwijningen wat meer gegevens te verkrijgen en begon daarom links en rechts te telefoneren.

Uit contacten met het bureau in Ostia werd hem duidelijk dat de deelnemer aan de zeilwedstrijd in Ostia geen Nederlander maar een Duitser was, Jürgen Jens genaamd, en in Frascati wist men hem nu te vertellen dat het niet om een atleet maar een atlete ging, dat het een Spaanse was en dat ze Maria Bassa heette. Welk onderdeel van de atletiek ze beoefende was nog niet duidelijk, zei men in Frascati, maar dat vond Lampedusa onbelangrijk.

Na zijn telefoontjes riep hij twee van zijn bekwaamste en actiefste agenten bij zich en besprak met hen de beschikbare gegevens. Het stond voor hen vast dat de ontvoeringen het werk waren van een organisatie of groep van personen, vermoedelijk mensen die de sportwereld goed kenden, hoewel dat niet noodzakelijk was. Of de vier ontvoerde sportlieden op dezelfde plaats werden vastgehouden, kon met geen mogelijkheid gezegd worden. Waarschijnlijk was dat niet, want dat zou betekenen dat als de politie hen zou vinden zij ze meteen alle vier zou vinden.

Het was verder opvallend dat van de vier alleen Carlo Ripa een bekend sportman was, ook al wist de agent in Tivoli te vertellen dat Henri Gastot een 'groot talent' was. Maar dan toch een groot onbekend talent, had Lampedusa daaraan toegevoegd.

Logisch was dat er alleen voor Ripa geld gevraagd werd. Hij immers was bekend en hij was Italiaan. De andere waren buitenlanders zodat de ontvoerders moeilijk rechtstreeks in contact konden treden met personen of organisaties die bereid zouden zijn voor hun vrijlating te betalen.

Het leek erop alsof de drie buitenlanders ontvoerd waren om de eis inzake het geld voor Ripa meer kracht bij te zetten. De opmerking van de man aan de telefoon over de 'drie verrassingen' wees in die richting.

Terwijl Lampedusa met zijn twee mannen van gedachten wisselde over een operatieplan, ging de telefoon.

'Lampedusa.'

'Met trainer Groppo. Ik bel u namens het bestuur van de Italiaanse Voetbalbond. Het bestuur heeft na een lange en moeilijke vergadering besloten op de eis van de ontvoerders in te gaan. Men vindt het moreel onverdedigbaar om voor geld, ook al is het zeer veel geld, het leven van vier mensen op het spel te zetten. Bovendien is er door de Spaanse, de Franse en de Duitse ambassade grote druk op ons uitgeoefend.'

'Dat begrijp ik,' zei Lampedusa.

'Zoals ik u al eerder vertelde,' ging Groppo verder, 'eisen de ontvoerders dat iemand van de politie de koffer met geld naar de Mariakerk brengt. Hebt u al besloten wie dat zal doen?'

'Ja. Dat doe ikzelf,' zei Lampedusa.

'Goed,' zei Groppo. 'De koffer met de een miljoen dollar zal over een minuut of tien op uw bureau worden afgegeven.'

'In orde,' zei Lampedusa. 'Het wachten is nu nog op nadere instructies van de ontvoerders. Vanwaar belt u mij trouwens?'

'Ik zit nog steeds in restaurant San Giorgio. Daar zouden de ontvoerders mij bellen om ons antwoord te vernemen. Zodra ik met hen contact heb gehad, bel ik u weer.'

'Afgesproken.'

(wordt vervolgd)

- B1. a Henri Gastot vindt dat de renner die hem in de hekken reed geschorst moet worden.
 b Henri Gastot zal nooit iemand in de hekken rijden.
 c Henri Gastot heeft de ronde van Tivoli gewonnen in een recordtijd.
 d Henri Gastot had op een gegeven moment een achterstand van drie minuten.
- B2. a Een van de mensen die verdwenen is, is een Nederlander.
 b In Frascati is een vrouw ontvoerd.
 c Voor de oplossing van de ontvoeringen wordt een beroep gedaan op de politiebureaus in Rome, Tivoli, Frascati en Ostia.
 d Om meer informatie te krijgen reist Lampedusa naar Ostia en Frascati.
- B3. a Volgens Lampedusa en zijn twee agenten staat het vast dat de vier sportlieden op dezelfde plaats worden vastgehouden.
 b Van de vier zijn Carlo Ripa en Henri Gastot bekende sportlieden.
 c Lampedusa en zijn twee agenten vinden het normaal dat er alleen voor Carlo Ripa geld wordt gevraagd.
 d Lampedusa en zijn twee agenten begrijpen absoluut niet waarom behalve Carlo Ripa ook nog drie buitenlanders zijn ontvoerd.
- B4. a Het bestuur van de Voetbalbond heeft niet lang met elkaar hoeven praten over de eis van de ontvoerders.
 b De Spaanse, Franse en Duitse ambassade willen heel graag dat de Voetbalbond de eis van de ontvoerders aanvaardt.
 c Groppo zegt dat hij de koffer met de een miljoen dollar naar de Mariakerk zal brengen.
 d Groppo zit in restaurant San Giorgio om van de ontvoerders te horen wat hij verder moet doen.

- tennis, het**
(geen mv.)
- Ik houd van t Ik kijk altijd naar de wedstrijden
 die gespeeld worden op Wimbledon en
 Roland Garros.
- tennissen**
tenniste, getennist
- Doe je aan tennis? - Vroeger heb ik wel get
 maar nu niet meer.
- baan, de**
banen
- Omdat de b helemaal onder water stond,
 ging de tenniswedstrijd niet door.
 ook: Bij 100 meter hardlopen heeft iedere loper
 een eigen b
- voorsprong, de**
(voorsprongen)
- Hoeveel ligt H. voor op de andere renners?
 - Hij heeft een vo van acht minuten.
- behalen**
behaalde, behaald
- Denk je dat het Nederlands elftal zal winnen?
 - Ik betwijfel of het de overwinning zal be

gemak, het
gemakken

Heeft E. W. de race met veel moeite gewonnen?
 - Integendeel, hij won met veel ge
 ook: Centrale verwarming is een groot ge
 Voelt u zich hier goed thuis? - Ja, ik voel me hier
 op mijn ge

kampioen, de
kampioenen

Vorig jaar was Ajax de eerste, maar ik denk dat
 dit jaar Feyenoord k zal worden.

kampioenschap, het
kampioenschappen

Als we dit jaar kampioen worden, zullen we
 ter ere van dit ka..... een groot feest organiseren.

olympisch

Om de vier jaar worden de Ol Spelen
 gehouden.

medaille, de
medailles

Wie op de Olympische Spelen bij een bepaald
 nummer als eerste eindigt, krijgt een gouden
 m

populair
populairder,
populairst

Naar welke onderdelen van de Olympische
 Spelen kijken de mensen graag? - Over het
 algemeen zijn de atletieknnummers erg po

fan, de
fans

Deze doelman is erg populair, geloof ik.
 - Ja, hij heeft zeer veel f

bewonderen
bewonderde,
bewonderd

Deze voetballer is zeer populair. Vind je dat niet
 wat overdreven? - Nee, zijn prestaties zijn
 geweldig, zodat ik vind dat hij terecht door de
 mensen bew wordt.

bewondering, de
(geen mv.)

Wordt deze atleet erg bewonderd? - Ja, de
 bew voor zijn prestaties is zeer groot.

beroemd
beroemder,
beroemdst

De Braziliaan Pele was een ber voetballer.
 Iedereen kende hem.

bescheiden
bescheidener

Hoewel hij heel beroemd is, wil hij dat iedereen
 hem behandelt als een heel gewone jongen.
 Hij is bes gebleven.

bescheidenheid, de
(geen mv.)

Is hij bescheiden? - Nee, bes is niet z'n
 sterkste karaktereigenschap.

wedden
wedde, gewed

Bij paardenraces wordt vaak gew Men moet dan bijvoorbeeld zeggen welke paarden als eerste, tweede en derde zullen eindigen. Als men dat goed doet, kan men daarmee veel geld verdienen.

boksen
bokste, gebokst

In de eerste ronden bo hij heel sterk, maar daarna werd hij een paar keer flink in zijn gezicht geraakt.

blessure, de
blessures en
blessuren

Bij het boksen kreeg hij een harde klap op z'n oog. De bl was zo ernstig dat de scheidsrechter een einde aan de wedstrijd maakte.

winnaar, de
winnaars

Degene die de wedstrijd wint is de w

verliezer, de
verliezers

Wie de wedstrijd verliest is de v

verslaan
versloeg,
verslagen

Denk je dat Inter-Milan van Benfica zal winnen?
- Ja, ik denk dat Inter-Milan in staat is om Benfica te ve

skiën
skiede, geskied

In landen met bergen en veel sneeuw kan men in de winter heerlijk sk

ski, de
ski's

Als je wilt skiën heb je s nodig.

soepel
soepeler, soepelst

Als u skiet moet u niet van die stijve bewegingen maken. U moet s en licht naar beneden glijden.

steil
steiler, steilst

De weg loopt hier sterk omhoog. - Ja, het is hier erg st

schuin
schuiner, schuinst

Hebben jullie op jullie huis een plat dak?
- Nee, wij hebben een sch dak.

2IC 321

Het cursief gedrukte woord is foutief gebruikt. Vervang het door een woord uit 320.

1. Tennis wordt gespeeld op een *plein*.
2. Aan de finish van de 400 meter atletiek voor dames had nummer één een *winst* van vier seconden op nummer twee.
3. Ajax heeft drie keer achter elkaar het kampioenschap *gespeeld*.
4. Denk je dat je van Jack Lamotta kunt winnen? - Ik weet het niet. Lamotta bokst heel sterk. Het zal moeilijk zijn hem te *slaan*.
5. Bij iedere wedstrijd heb je één *overwinning* en vele verliezers.
6. Ik heb om 100 euro *geboden* dat het paard 'De Ultieme hallucinatie' de race zal winnen.
7. De prestaties van deze atleet worden door iedereen *verwonderd*.

2IC 322

Maak de volgende zinnen af met een woord uit 320.

1. Tijdens de O .. Spelen heeft zij een gouden m .. behaald bij het zwemmen.
2. Er lag op de bergen niet voldoende sneeuw om te kunnen s ..
3. Een van de tegenstanders trapte me bij het voetballen tegen mijn knie. Gelukkig was de b .. niet erg zodat ik na een paar minuten weer verder kon spelen.
4. Hoewel deze atleet al veel nationale en internationale wedstrijden heeft gewonnen, zal hij nooit zeggen: ik ben de beste, ik ben de grootste, ik heb recht op een speciale behandeling. Hij is b .. gebleven.
5. Als je gaat skiën moet je niet vergeten je s .. mee te nemen.
6. Wij zullen die stijve spieren van jullie eens gauw s .. maken, zei de trainer.
7. Bijna iedereen kent de voetballers Pele, Cruyff, Maradona en Zidane. Het zijn b .. spelers.
8. Het kostte hem geen enkele moeite de overwinning te behalen. Hij won met veel g ..
9. Wie denk je dat dit seizoen de competitie zal winnen? - Ik denk dat Arsenal k .. zal worden.
10. Over deze voetballer praat iedereen. Hij is erg p ..
11. Hoe staat de wind? Waait hij van het ene doel naar het andere? - Nee, hij waait van de ene hoek naar de andere. Hij staat s .. over het veld.
12. We wilden een berg in het noorden van Turkije beklimmen maar hij was te s ..
We konden niet naar boven komen.
13. Deze populaire voetballer krijgt na iedere wedstrijd een hele hoop brieven van zijn f ..

14. Wij sloegen de ballen in alle mogelijke richtingen. De mensen op de banen naast ons riepen: kunnen jullie niet beter opletten. Maar wij zeiden: We .. vandaag voor de eerste keer.
15. Hij doet net alsof hij in alle sporten de beste is. Maar zwemmen kan hij niet, hij tennist heel matig en hoe je op ski's moet staan weet hij niet. Een beetje meer .. zou hem geen kwaad doen.
16. Hoewel zij tamelijk zwaar gehandicapt is, doet zij toch aan sport. Ik heb daar veel .. voor.
17. Ik heb bij tennis altijd van mijn broer gewonnen. Hij heeft mij nog nooit kunnen ..
18. Probeer nu de ballen eens recht naar voren te slaan, zei de trainer.
Nee, niet .. ,recht naar voren.

2IC 323

De professional (deel 3 en slot)

In Sport en Wereld van die avond was er maar weinig aandacht voor de grote en door iedereen bewonderde Nino Bono, winnaar van een gouden medaille op de Olympische Spelen in Los Angeles.

Hij had vandaag in Pavia gebokst tegen de Braziliaan Da Costa Ribeiro en was ondanks een blessure aan zijn bovenlip als winnaar uit de strijd tevoorschijn gekomen. Maar in de sportkrant moest hij zich tevreden stellen met een kort bericht zonder foto.

Ook Pantana, die had getennist in Trieste en daar tot grote opwinding van zijn fans de beroemde Amerikaan McRoe had verslagen - nadat ze vier uur op de baan hadden gestaan - moest genoegen nemen met slechts enkele regels. Wat wel groot en vet en over de volle breedte op pagina één stond was: Carlo Ripa ontvoerd. Daaronder, maar in een bescheidener lettertje: Ook drie buitenlanders verdwenen.

Aan dat nieuws werd alle aandacht besteed. Daarvoor moest zelfs het buitengewoon populaire paard Speedy Allegro, dat met grote voorsprong het ene kampioenschap na het andere won, waarop iedereen altijd wedde en dat ook vandaag weer als eerste heel soepel over de finish was gegaan, plaats maken.

Op nummer 26 in de Via Claudia werd Sport en Wereld ook gelezen. Niet alleen door Ripa, maar ook door Gastot, Bassa en Jens, voor zover de drie laatste de taal tenminste machtig waren.

De vier gegijzelden, die door even zoveel Italianen bewaakt werden, zaten bij elkaar in een ruimte die dienst deed als rommelhok en waarin oude meubels, stapels tijdschriften, een paar ski's, een kapot televisietoestel en wat schilderijen in grote wanorde bij elkaar stonden.

Alleen Ripa was vastgebonden. De drie anderen zaten rond een tafel waarboven een fel schijnende lamp hing.

De Spaanse zag bleek en keek strak voor zich uit. Jürgen Jens stelde af en toe een vraag waarop niemand antwoordde en de Fransman had tien minutenlang, in het Frans, geschreeuwd dat hij tegen deze actie protesteerde, dat dit tegen de rechten van de mens was, dat er bij dergelijke affaires altijd alleen maar verliezers en geen winnaars waren en dat hij wilde spreken met iemand van de Franse ambassade. Maar toen op zijn woorden niet werd gereageerd, had ten slotte ook hij gezwegen.

De Italianen zeiden geen woord, ook niet tegen elkaar. Als de buitenlanders met elkaar of met Carlo Ripa begonnen te praten, werd hun dat onmiddellijk verboden.

Het meisje dat Ripa had binnengelaten, had op een gegeven moment voor iedereen koffie

gebracht, behalve voor Ripa. Toen Ripa daarover tegen een van de Italianen, die Enrico scheen te heten, iets had gezegd, had Enrico heel even gelachen.

Om half zeven ging in restaurant San Giorgio de telefoon.

'Grosso.'

'Heb je met de Voetbalbond gesproken?' vroeg een onbekende stem.

'Ja.'

'En?'

'De Bond is bereid op uw eis in te gaan.'

'Een miljoen dollar?'

'Een miljoen dollar.'

Het gesprek werd afgebroken. Even later ging de telefoon opnieuw.

Het was dezelfde onbekende man.

'Wie gaat het geld naar de Mariakerk brengen?'

'Commissaris Lampedusa.'

'Vertel dan aan de commissaris het volgende. Het geld moet in een zwarte koffer zitten van 50 bij 30 centimeter. De koffer moet worden neergelegd vooraan in de kerk, op de eerste bank links. Daar wordt de koffer weggehaald door Maria Bassa, een van de gegijzelden. De geringste poging haar in veiligheid te brengen zal de dood betekenen van de Fransman Henri Gastot. Als wij merken dat Maria Bassa door de politie gevolgd wordt, is Jürgen Jens het slachtoffer. Goedenavond.'

Trillend van de zenuwen belde Grosso na dit gesprek commissaris Lampedusa en stelde hem in kennis van de zojuist verkregen informatie.

Precies half acht stapte commissaris Lampedusa de verlaten Mariakerk aan het Mariaplein in Trastevere binnen. Het was er zeer donker. Alleen bij het beeld van Maria brandde een lampje. Voorzichtig schoof hij langs de banken naar voren en legde de koffer neer op de eerste bank links. Toen draaide hij zich langzaam om, lette scherp op of hij iets kon zien en verliet de kerk.

Vanachter verschillende ramen die uitkeken op het Mariaplein zagen agenten in burger dat de commissaris in zijn auto stapte en wegreed.

Vijf minuten later kwamen uit een donkere hoek van de kerk twee personen naar voren. Het waren Maria Bassa en de ontvoerder die naar de naam Enrico luisterde. Bassa droeg een koffer die precies leek op de koffer die door de commissaris op de eerste bank links was neergelegd.

'Ik herhaal het nog een keer,' fluisterde Enrico in goed Spaans. 'Je loopt de kerk uit, neemt de eerste straat links, de Via del Moro, en vandaar loop je door tot de rivier de Tiber. Je volgt de Tiber in noordelijke richting. Je steekt de Tiber niet over, begrepen? Niet oversteken.'

'Hoe lang moet ik langs de rivier blijven lopen?'

'Dat zul je wel zien. Probeer niet weg te vluchten. Ik volg je. Zodra je de aangegeven route verlaat, schiet ik.'

Bassa was duidelijk bang, maar leek zichzelf toch goed onder controle te hebben toen ze met haar koffer in de hand langzaam de kerk verliet.

Zodra zij buiten was gekomen en links de Via del Moro was ingelopen, verlieten de agenten achter de ramen hun posten, probeerden haar op afstand te volgen en meldden aan collega's dat de vrouw zich in de richting van de Tiber begaf.

Intussen had Enrico de zwarte koffer gepakt die commissaris Lampedusa naar binnen had gebracht. Daarna had hij eveneens de kerk verlaten en was, zonder zijn lampen aan te doen, weggereeden in een auto die geparkeerd had gestaan naast de kerk, in het smalle, donkere Frusta-straatje.

Toen hij op nummer 26 in de Via Claudia was gearriveerd, maakte hij in het rommelhok Carlo Ripa los, zei tegen de andere Italianen dat alles in orde was en gaf Ripa, Jens en Gastot bevel in zijn auto plaats te nemen. In de buurt van de Monte Gianicolo, daar waar de weg schuin omhoog voert, duwde hij de Duitser uit de auto. Na nog eens tien minuten rijden werd ook de Fransman uit de wagen gezet. Samen met Carlo Ripa reed hij verder naar het westen totdat ze bij een huis met een garage kwamen. De auto werd de garage in gereden, waarna de deur van de garage zorgvuldig werd gesloten. Vervolgens haalde Enrico de zwarte koffer uit de wagen en gaf Ripa de helft van het geld. Deze verborg het geld in de kelder van het huis dat bij de garage hoorde.

Daarna namen beiden weer plaats in de auto en reden op hun gemak terug naar het centrum van Rome. Bij de vele en tamelijk steile trappen die naar de kerk Trinità dei Monti leiden, verliet nu ook Ripa de auto. Hij ging het eerste het beste politiebureau binnen en vertelde daar dat hij weer vrij was en dat hem niets was overkomen. Dat bleken intussen de Duitser en de Fransman ook gedaan te hebben. De politie begreep nu dat geen van de gegijzelden nog gevaar liep als zij Maria Bassa en haar koffer in veiligheid zouden brengen. De enige die daarbij gevaar liep was Bassa zelf.

Lampedusa besloot een van de Tiber-bruggen waarop de wandelaar aan beide kanten door een tamelijk hoge muur beschermd wordt, te bezetten en helemaal te onderzoeken op de aanwezigheid van gewapende personen. Toen dat gebeurd was en de brug veilig bleek te zijn, gingen vier agenten op hun buik bij het westelijke uiteinde van de brug liggen, maar zo dat zij van de straat af niet gezien konden worden.

Op het moment dat Maria Bassa daar passeerde, werd zij door de vier agenten bliksemsnel de brug op getrokken en tegen de grond gedrukt. Er gebeurde niets, er werd niet geschoten, alles rond de brug bleef rustig.

Maria Bassa werd in een politieauto naar het bureau gebracht waar ook Ripa, Gastot en Jens waren. Toen daar de koffer waarmee zij zo lang langs de rivier de Tiber had gelopen, werd geopend, bleek deze leeg te zijn.

'Het voornaamste is dat er geen doden zijn gevallen,' zei Carlo Ripa. 'Dat geld is onbelangrijk.'

2IC 324

Vragen bij De professional (deel 3 en slot).

Kies het juiste antwoord. Slechts één antwoord is juist.

- C1. a In Sport en Wereld is maar weinig aandacht voor Nino Bono omdat hij bij het boksen heeft verloren.
b In Sport en Wereld wordt helemaal niet gesproken over Pantana.
c Op pagina één van Sport en Wereld staat dat er drie buitenlanders zijn verdwenen.
d Voor Sport en Wereld is de overwinning van Speedy Allegro belangrijker dan de ontvoering van Carlo Ripa.
- C2. a De vier gegijzelden worden bewaakt door vier Italianen.
b Het hok waarin de vier gegijzelden zitten is helemaal donker.
c Als de Fransman heeft gezegd dat hij met iemand van de Franse ambassade wil spreken, zegt een van de Italianen dat hij zijn mond moet houden.
d Alle gegijzelden krijgen op een gegeven moment koffie.
- C3. De onbekende stem aan de telefoon zegt
a dat Maria Bassa in veiligheid is.
b dat Maria Bassa naar de Mariakerk zal gaan.
c dat Henri Gastot dood is.
d dat commissaris Lampedusa het geld naar de kerk moet brengen.

- C4. a Op een gegeven moment zijn er in de Mariakerk twee koffers.
b Maria Bassa en Enrico verlaten samen de kerk.
c Enrico zegt tegen Maria Bassa hoe lang ze langs de Tiber moet lopen.
d Maria Bassa begrijpt niet wat Enrico tegen haar zegt want ze verstaat alleen maar Spaans.
- C5. a Als eerste wordt Gastot uit de auto geduwd.
b Ripa verbergt het geld dat hij krijgt in een garage.
c Ripa, Gastot en Jens vertellen aan de politie dat hun niets is overkomen.
d Als Ripa, Gastot en Jens vrij zijn, begrijpt de politie dat er ook geen gevaar meer is voor Maria Bassa.

22 Vrije tijd

22a 325

recreatie, de
recreaties

Hoe brengt hij zijn vrije tijd door? - Zijn enige vorm van re is wandelen.

afleiden
leidde af,
afgeleid

Ik doe veel aan sport. Dat le mij een beetje a van mijn dagelijkse problemen.
ook : Hoe komt men aan het woord dominee ?
- Dominee is a van dominus, Latijn voor: heer.
Welke conclusies trek je uit zijn woorden ?
- Uit zijn woorden le ik a dat hij de moord heeft gepleegd.

afleiding, de
(afleidingen)

U bent altijd maar met uw werk bezig, u hebt te weinig afl
ook : Betaalbaar is een afl van betalen.

kletsen
kletste, gekletst

Had je een belangrijk gesprek met de directeur?
- Nee, het was helemaal niet belangrijk. We hebben een beetje over de vakantie zitten kl

afreageren
reageerde af,
afgereageerd

Hij probeerde de grote spanning waaronder hij moest werken a te re door veel te fietsen en te wandelen.

alcohol, de
(alcoholen)

Als je te veel a hebt gedronken, mag je niet achter het stuur gaan zitten.

puur
puurder, puurst

Is dit zuivere alcohol ? - Ja, dit is p..... alcohol.
ook : Ik ben met haar getrouwd omdat ik vreselijk veel van haar hield. Dat was de enige reden : p liefde.

bar, de
bars

We gingen samen iets drinken in een van de vele b in het centrum van de stad.

kroeg, de
kroegen

Hij zat iedere avond in de kroeg. Daar dronk hij wat en kletste een beetje met zijn vrienden.

ober, de
obers

In het restaurant was het erg druk. We moesten dan ook lang wachten voordat er een o kwam vragen wat we wilden eten.

fooi, de
fooiën

Moet ik de ober iets extra's geven? - Ja, het is hier de gewoonte dat je hem een f geeft.

jenever, de
jenever's

Alcohol is slecht, zei hij altijd, maar iedere dag een glaasje je kan geen kwaad.

borrel, de
borrels

Hoeveel glaasjes jenever had hij gedronken toen hij naar huis reed ? - Hij had vier b gedronken.

whisky, de
whisky's

Wil je je wh puur of wil je er een blokje ijs in ?

pils, de en het
(geen mv.)

Wat mag het zijn, vroeg de ober? - Een glas bier. - En voor u ? - Geef mij ook maar een p

sherry, de
sherry's

S is een soort wijn uit de streek van Jeréz de la Frontera in Spanje.

cognac, de
(geen mv.)

Na het diner dronken zij een glaasje co

tabak, de
(tabakken)

Voor het fabriceren van sigaretten heeft men t nodig.

sigaar, de
sigaren

Wat wilt u roken, een s of een sigaret?

biljarten
biljarte, gebiljart

In sommige cafés en restaurants bestaat de mogelijkheid een partijtje te bi

biljart, het
biljarten en
biljarts

De tafel die men nodig heeft om te biljarten heet het b

terras, het
terrassen

Zullen we iets gaan drinken? - Ja, maar niet binnen. Met dit mooie weer vind ik het veel leuker om op een t wat te drinken.

disco, de
disco's

De jongens en de meisjes gingen dansen in een di (N.B.: disco wordt ook gebruikt voor discomuziek)

Jongens en meisjes die een weeklang stil hebben moeten zitten in de schoolbanken en hun mond hebben moeten houden, grijpen naar dans en disco om zich af te reageren. Mevrouw Hoogstraten zit op een terrasje sherry te drinken. Waarom? Om de eenvoudige reden dat ze van sherry en van terrasjes houdt. Jaap Schuurmans doet dom werk dat hem helemaal niet bevredigt en dat hem geen enkele mogelijkheid biedt om te laten zien wat hij werkelijk kan. Vrije tijd is voor hem: zichzelf bewijzen, tonen over welke talenten hij werkelijk beschikt. En ten slotte is er ook altijd iemand die, als het over vrije tijd gaat zegt: Je moet toch wat doen.

Nu is het opvallend dat 'Je moet toch wat doen' altijd naar voren wordt gebracht als de vrije tijd in het geding is, niet als er naar de zin van de arbeid wordt gevraagd. Dat is opvallend omdat een gezonde man die zeventig jaar oud wordt, in totaal niet meer dan 9% (56.000 uren) van zijn hele leven aan werken besteedt en maar liefst 30% aan vrije tijd. Toch staat in de moderne Westerse samenleving de arbeid nog steeds centraal. De arbeid bepaalt het 'gezicht' van onze maatschappij, de volgorde van onze activiteiten en de tijdsindeling van de dag, de week, de maand en het jaar.

Men kan dit zonder moeite constateren als men zich op een werkdag in een grote Europese stad bevindt. Tot zes, zeven uur is het druk in het centrum. Zodra echter de arbeidstijd van fabrieken, kantoren, openbare instellingen en winkels voorbij is, liggen diezelfde centra er plotseling verlaten bij. Slechts daar waar goede uitgaansmogelijkheden bestaan, kan later op de avond de stad weer opleven, als het publiek zich naar concert, schouwburg of bioscoop begeeft of een kroeg binnenstapt in de hoop dat alcohol, vrienden of vrouwen de gewenste afleiding zullen geven. Waar die uitgaansmogelijkheden niet aanwezig zijn zal men tot de volgende ochtend, dat wil zeggen tot het ogenblik dat werk de mensen weer in beweging brengt, moeten wachten voordat de stad weer tot leven komt.

Omdat werken centraal staat in het leven en omdat iedereen wil werken op het moment dat ook anderen werken en niet als anderen van hun vrije tijd genieten, doet zich het merkwaardige verschijnsel voor dat iemand die werkt slechts een kans heeft van 1 op 10 dat hij terecht kan bij openbare instellingen zoals postkantoren, sociale diensten, ministeries en rechtbanken. Juist op ogenblikken dat hij voor een bezoek aan deze dienstverlenende instanties volop tijd heeft ('s avonds of op zaterdag en zondag) zijn ze gesloten. En als ze open zijn moet hij werken.

Niet de omstandigheid dat men tijd heeft om op een bank in het park rustig twee, drie goede sigaren te roken, niet het feit dat men de hele middag rond een biljart kan doorbrengen noch het gegeven dat men na de derde whisky nog alle tijd heeft voor een vierde bepaalt het levenspatroon, maar de arbeid. Hoewel er, zoals gezegd, veel meer vrije tijd is dan werktijd, wordt het leven geenszins door de vrije tijd geleid en gestuurd. Integendeel: hoe meer vrije tijd men heeft, hoe minder men doet.

Engels (De Engels van Marx) dacht nog dat minder werk en dus meer vrije tijd de arbeider de gelegenheid zou bieden zich te wijden aan sociale en politieke activiteiten. In de praktijk, ook in de praktijk van de voormalige socialistische landen bleek dat vrije tijd de belangstelling voor sociale en politieke problemen juist deed verminderen. Slechts 1 op 50 hield zich daarmee tijdens zijn vrije uren bezig.

In de culturele sector ziet men hetzelfde. Meer vrije tijd, meer tijd voor recreatie betekent niet dat de bezoeken aan concert, schouwburg of tentoonstelling toenemen of dat men vaker een boek leest.

De meeste mensen gaan met hun vrije tijd niet iets anders, iets nieuws doen. Zij blijven doen wat ze altijd al deden: ze gaan vissen, bestellen bij de ober een cognacje of een glaasje jenever, praten wat met de burens, kijken naar de televisie, maken een wandeling of een fietstocht. Of gaan werken ... zwart werken.

Deze opsomming, die moeiteloos uitgebreid kan worden, laat nog iets anders zien. Vrijtijdsbesteding is meer dan vroeger een individuele gebeurtenis geworden. De tijd is voorbij

dat er gefeest werd als de gemeente of de school iets organiseerde, dat men met de vakbond op vakantie ging of dat men door de kerk zijn zondagavondontspanning liet verzorgen. Men zoekt zijn afleiding niet meer binnen brede maatschappelijke of godsdienstige verbanden. Men gaat zijn eigen weg, alleen of in kleine groepjes. De tijd die men als individu aan sport besteedt, dus niet als lid van een club of vereniging, is de laatste jaren met 30% toegenomen. Bij studie als vrijetijdsbesteding zijn vooral die vormen populair die zelfstandig, dus niet in schoolverband gevolgd kunnen worden, bijvoorbeeld schriftelijk onderwijs.

Vrije tijd: ieder probeert er het beste van te maken, in de wetenschap dat het leven geen puur geluk schenkt, net zo min als een café pure alcohol. Men stelt zijn eisen niet te hoog en als iemand zegt: Binnen mijn vereniging, mijn organisatie, mijn ideeën zul je naar het grote geluk gevoerd worden, denkt men: Dat betwijfel ik, en men trekt zich terug in zijn eigen hoekje.

(Gedeeltelijk gebaseerd op NRC Handelsblad)

22a 329

Op de volgende vragen over Vrije tijd is het antwoord al gegeven. Zeg of dit antwoord overeenkomt met de tekst. Ja of nee.

1. Hoe besteden jongens en meisjes die een weeklang stil hebben moeten zitten hun vrije tijd?
Zij gaan dansen en naar de disco.
2. Waarom zit mevrouw Hoogstraten op een terrasje sherry te drinken?
Omdat ze niets anders te doen heeft.
3. Heeft Jaap Schuurmans werk waarbij hij zijn mogelijkheden kan ontplooiën?
Ja.
4. Wanneer zegt men 'Je moet toch iets doen'?
Als er gevraagd wordt: Wat is de zin van de arbeid?
5. In de meeste grote Europese steden wordt het rustig zodra fabrieken, kantoren en openbare instellingen dicht gaan. In welke steden wordt het later op de avond weer drukker?
In steden met goede uitgaansmogelijkheden.
6. Is het voor iemand die werkt gemakkelijk om naar bijvoorbeeld het postkantoor te gaan?
Ja.
7. Wanneer heeft iemand die werkt de meeste tijd om naar openbare instellingen te gaan?
Juist op die momenten waarop die instellingen gesloten zijn.
8. Engels dacht dat als de arbeider meer vrije tijd zou hebben hij meer tijd en aandacht zou besteden aan sociale en politieke activiteiten. Gaf de situatie in de voormalige socialistische landen Engels gelijk?
Ja. Hoe meer vrije tijd men daar kreeg, hoe meer men zich met sociale en politieke zaken ging bezighouden.
9. Als mensen meer vrije tijd krijgen, gaan ze dan dingen doen die ze vroeger niet deden?
In de culturele sector gaan ze in ieder geval meer dingen doen.
10. Hoe besteedt men tegenwoordig zijn vrije tijd het liefst, alleen of samen met anderen?
Alleen.

knutselen knutselde, geknutseld	Mijn zoon kan zich goed bezighouden. Hij zit altijd te kn ,aan zijn fiets, zijn radio, aan een klok of een televisietoestel.
bezighouden hield bezig, beziggehouden	Hij verveelt zich vaak. Hij kan zichzelf niet be ook : Wat doet Wilma op het ogenblik? - Zij h zich be met het schrijven van een boek.
hobby, de hobby's	Wat doe je in je vrije tijd? - Mijn voornaamste h is postzegels verzamelen.
liefhebberij, de liefhebberijen	Deze jongen verveelt zich altijd. Hij heeft geen enkele hobby, geen enkele li
liefhebber, de liefhebbers	Hou je erg van opera? - Nee, ik ben geen grote li van opera.
hartstochtelijk hartstochtelijker, hartstochtelijkst	Voor mijn oom is een paard het mooiste wat er op deze wereld is. Hij is een ha liefhebber van paarden.
breien breide, gebreid	Heb je die trui zo in de winkel gekocht of heb je hem zelf geb ?
borduren borduurde, geborduurd	Op de tafel lag een kleed waarin, met naald en draad, allerlei mooie figuren waren geb
tuinieren tuinierde, getuinierd	In haar vrije tijd gaat ze altijd in de tuin werken. Ze houdt erg van t
schaken schaakte, geschaakt	Ik wou dat ik net zo goed kon sch als Euwe, Alekhine, Fischer, Hort, Portisch, Karpov, Larsen, Timman en Anand.
winkelen winkelde, gewinkeld	Wat gaan jullie vanmiddag doen? - We gaan wi - Willen jullie iets speciaals kopen ? - Nee, eigenlijk niet. Gewoon wat winkels bekijken. En als we iets leuks zien, kopen we het.
toerisme, het (geen mv.)	Vroeger gingen er maar weinig mensen enkel en alleen voor hun plezier op reis, maar tegenwoordig is het t een echte industrie geworden.

toerist, de toeristen	Er komen jaarlijks miljoenen to naar Amsterdam om de stad te bezichtigen.
toeristisch toeristisch	Staat er in dit boekje informatie voor de toerist? - Ja, dit boekje staat vol to informatie.
reisbureau, het reisbureaus	Ken jij een organisatie die reizen naar de Nederlandse Antillen organiseert? - Ik geloof dat het re Antil-trips dat doet.
bezienswaardigheid, de bezienswaardigheden	Is er in de stad Marrakech voor een toerist veel te zien? - Ja, deze Marokkaanse stad telt heel wat bez
kasteel, het kastelen	Dit k werd vroeger bewoond door een prins en een prinses. Nu is het een museum.
dierentuin, de dierentuinen	Als je in Nederland wilde dieren wilt zien, zijn er maar twee mogelijkheden: een bezoek aan een di of aan een safari-park.
versieren versierde, versierd	Omdat er feest was in de stad waren de huizen met bloemen en vlaggen vers
versiering, de versieringen	Wie heeft deze kamer zo mooi versierd? - - Deze ver is het werk van Nelleke.
optocht, de optochten	Waarom staan er hier zoveel mensen aan beide kanten van de weg? - Die mensen komen naar de op kijken. - Naar wat voor een op ? - Naar een op met versierde wagens.
avontuur, het avonturen	Ik houd niet van een leven waarin nooit iets bijzonders gebeurt. Ik houd meer van het av
kamperen kampeerde, gekampeerd	Tijdens onze vakantie slapen we nooit in een hotel. We ka liever.
camping, de campings	Weet u waar we hier ergens kunnen kamperen? - Nee. Hier in de buurt is nergens een ca

tent, de tenten

We zouden hier graag kamperen. Mogen we hier onze t neerzetten ?

zwerven
zwierf,
gezworven

Hij hield niet van vakanties die van a tot z geregeld en verzorgd waren. Hij zw het liefst zo maar wat rond door het land.

surfen
surfde, gesurfd

Su, een sport waarbij men zich staande op een plank over het water beweegt, is de laatste tijd erg populair geworden.

jagen
jaagde of joeg,
gejaagd

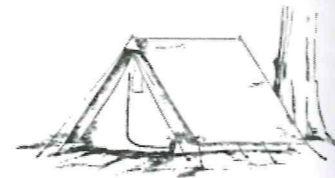
Mijn broer is een hartstochtelijk jager. Al zijn vrije tijd besteed hij aan j
ook : Er loopt een kip in de kamer. J hem eens gauw naar buiten.

22b 331

Vul aan de hand van de tekeningen een woord in uit 330.

1. Tineke is een trui aan het ..

2. In deze kleine .. heb ik vannacht geslapen.

3. De man met het groene hoedje is aan het ..

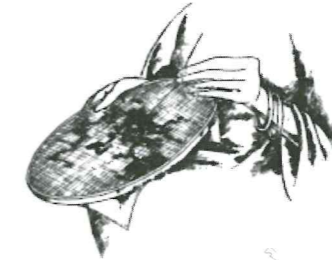
4. Snuffie en Pool brengen een bezoek aan de ..

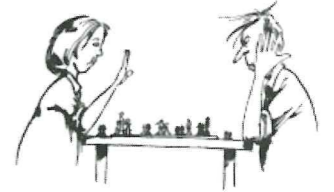
5. Pa heeft het warm gekregen van het ..

6. Stefan kan heel goed ..

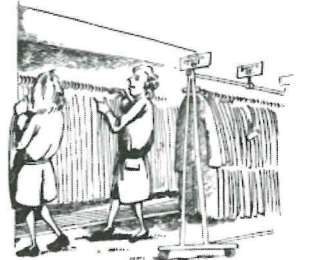
7. Wat ben je aan het .., Penelope?

8. Pa en ma zijn aan het ..

9. Wat is het druk op deze ..

10. Tante Cassandra en mijn nichtje Ingrid zijn aan het ..

11. Dit .. heeft vier torens.

22b 332

Zeg of zin a dan wel zin b het beste overeenkomt met de daaraan voorafgaande zin.

1. Hij heeft door Amerika gezworven.
a Hij is in Amerika van de ene plaats naar de andere getrokken.
b Hij heeft in Amerika talrijke reizen gemaakt.

2. Hou jij de kinderen even bezig?
 - a Zorg jij even dat de kinderen zich niet vervelen?
 - b Let jij even op de kinderen?
3. In deze stad zijn geen bezienswaardigheden.
 - a Deze stad is de moeite van een bezoek niet waard.
 - b In deze stad is niet veel bijzonders te zien.
4. Hij heeft over zijn avonturen verteld.
 - a Hij heeft verteld wat hij 's avonds doet.
 - b Hij heeft verteld wat hij allemaal heeft meegemaakt.
5. Zij houdt hartstochtelijk veel van muziek.
 - a Zij houdt buitengewoon veel van muziek.
 - b Zij houdt overdreven veel van muziek.
6. Hij heeft geen hobby's.
 - a Hij heeft geen werk.
 - b In zijn vrije tijd doet hij niets speciaals.

22b 333

Vul een woord in uit 330.

1. Ik heb deze brommer zelf in elkaar ..
2. Morgen gaan we naar het Rijksmuseum. - Hè get, ik ben helemaal geen .. van musea.
3. Dit .. organiseert reizen naar Egypte en Algerije.
4. We zouden in Kroatië gaan .. , maar toen we daar na een lange en vermoeiende reis aankwamen, bleek dat we onze tenten vergeten hadden.
5. Waarom is de klas zo mooi.. ? - Weet je dat niet? Meneer Silverstroom is voor de eerste keer vader geworden.
6. De echte .. herken je aan z'n fototoestel, z'n reisgids en aan het feit dat hij bij ieder muntstuk moet kijken hoeveel het waard is.
7. Mijn oom verzamelt oude vliegtuigen. Mijn tante heeft daar een hekel aan, maar als die man daar nou .. in heeft, dan laat je hem toch z'n gang gaan, niet ?
8. Waarvoor zijn al die bloemen? - Die zijn voor de .. van de kamer. - Is er feest? - Ja, er is feest. - Wat voor feest? - Wat denk je?
9. Komen er altijd veel toeristen naar de kust? - Ja, ik denk dat de kust de meest .. streek van het land is.
10. Ik geloof dat er wel dertig versierde wagens aan de .. hebben meegedaan.

22b 334

Houden van

Ik houd niet van optochten. Ik houd wel van optochten die voorbij zijn en van het vreemde moment dat de optocht om de hoek verdwijnt en dat een eigenaardige stilte neerdaalt op mensen die uit elkaar gaan en op rommel die blijft liggen. Maar van mensen, dieren en dingen die georganiseerd en versierd door de straten trekken houd ik niet.

Ik houd van tenten, maar ik houd niet van campings waar caravans met hoge borst de wereld en de natuur willen doen geloven dat de bewoners ervan aan het kamperen zijn, waar radio-, televisietoestellen en kinderen zo hard staan dat degenen die thuisgebleven zijn ook alles kunnen horen en waar dikke, roodgebakken moeders in te strakke slips en te nauwe beha's truien liggen te breien voor de winter.

Zolang konijnen niet over een geweer en duiven niet over een pistool beschikken houd ik niet van jagen.

Ik houd ook niet van mensen die de televisie aan laten staan als men bij hen op bezoek is en ik betreur het in dit geval - maar ook in andere - dat het technisch nog steeds niet mogelijk is mensen uit te zetten.

Ik houd van tuinieren, vooral als mevrouw Vismans op bezoek komt, want mevrouw Vismans heeft last van een breuk en van een hartkwaal, voelt zich nu eens slap dan weer stijf, staat chronisch met een been in het graf maar begeeft zich op dat andere even chronisch naar mijn huis, waarachter een mooie tuin ligt, waarin ik graag werk, vooral als mevrouw Vismans op bezoek komt.

Ik houd van surfen. De mens, de wind, het water en verder niets.

Ik houd van foto's, zelfs als ze slecht gemaakt of vaag zijn. Maar van foto's waarop mensen staan die hun tong uitsteken houd ik niet.

Reisbureaus en dierentuinen hebben niet mijn grote liefde. De geheel verzorgde aap en de geheel verzorgde toerist doen mij in gelijke mate verlangen naar ruimte en avontuur. Zij versterken de altijd aanwezige wens om te gaan zwerven door stille streken, waar geen bordjes staan met 'a.u.b. geen voer aan de dieren geven' en 'op de kamers mag niet gegeten worden' en waar men niet zo scherp de aanwezigheid ruikt van mensen en dieren die in groepsverband samenleven.

Ik ben geen liefhebber van winkelen. Warenhuizen en supermarkten haat ik. Drukte ; duwen ; mensen die voor hun beurt gaan ; mij daarover kwaad maken maar niets durven zeggen; in het hokje kleren passen; broek aan, broek uit, broek aan, broek uit; de ongeduldige verkoopster die het gordijntje opzij schuift; 'die broek staat u schitterend'; weten dat het niet waar is en hem toch kopen, want plotseling nog maar één wens : weg hier; lange rijen bij de kassa ; in de rug geduwd worden ; 'kunt u het niet passen, hebt u het niet kleiner?'; boze, ongeduldige blikken van de rij wachtenden ; de muziek, de platte, zouteloze muziek die voor sfeer moet zorgen ; buiten; ergens in een etalage iets moois zien ; denken : dat koop ik ; denken : nee eerst nog even ergens anders kijken ; weten : want anders krijg ik thuis op m'n donder; ergens anders kijken ; en nog weer ergens anders; zweet voelen op het voorhoofd; teruggaan naar de eerste winkel, kopen; weer thuis ; moe, moe, vreselijk moe ; horen : hoe heb je dat nu kunnen kopen ; denken : barst!

Ik houd van het ontbijt, zowel van de maaltijd zelf als van het moment waarop: de zon borduurt de eerste stralen op de nieuwe dag en alles is nog mogelijk.

Ik houd van de hobby's van anderen.

Ik houd van mensen die postzegels verzamelen of foto's van Greta Garbo of radio's van voor 1940.

Van mensen die alles weten en alles willen weten van de betrekkingen tussen Nederland en Japan in de zeventiende eeuw. Van mensen wier grootste liefhebberij het is de nummers van alle Europese treinen uit het hoofd te kennen en precies te weten hoe laat de ICE, die om 9.16 uur uit Amsterdam vertrekt in Keulen aankomt. Van mensen ook die iedere avond naar de sterren kijken en nauwkeurig opschrijven wat zij zien.

Ik houd niet van de maand februari. Het is een overbodige maand. Elf maanden is genoeg.

Ik houd van bezienswaardigheden, maar mijn liefde voor het mooie paleis, het prachtige kasteel, het fraaie huis, de schitterende kerk vermindert indien daarin een gids rondloopt die in hoog tempo data, vorstenhuizen, maten en gewichten over de bezoeker uitstort. Zij vermindert ook wanneer oude bezienswaardigheden die door vele eeuwen zon, wind en geschiedenis zijn getekend, om toeristische redenen dik in de verf zijn gezet, radicaal zijn opgeknapt of een speciale versiering hebben gekregen omdat dat veel 'netter' staat. Mijn liefde voor bezienswaardigheden verdwijnt wanneer het gaat om beelden die zo groot zijn dat in de benen, de borst en de armen trappen aanwezig zijn en dat in het hoofd een restaurant is ingericht.

Ik houd van vogels. Zij kunnen, hoe klein zij ook zijn, zichzelf de hele dag prima bezighouden.

Zij kunnen zo stil, zo zeker en zo elegant vliegen en daar toch heel eenvoudig bij blijven. En als zij het soms moeilijk hebben, bijvoorbeeld in de winter, dan wenden zij zich niet meteen tot de regering om extra subsidie.

Ik houd van schaken, de stilste van alle sporten. Maar af en toe een formule 1-race is ook heerlijk.

Ik houd van woorden
uit het oosten
uit het zuiden
uit het westen
uit het noorden.

23 Nieuwe media

23a 335

e-mail , de (geen mv.)	Vroeger verstuurde men berichten vooral via de post maar tegenwoordig gaat dat steeds meer via e-
e-mailadres , het e-mailadressen	Als je iemand een e-mail wilt sturen, moet je weten wat zijn of haar e-maila is.
attachment , de en het attachments	Voor een bericht dat als bijlage wordt meegestuurd met een e-mailbericht gebruikt men meestal het Engelse woord att
chatten chatte, gechat	Als men elkaar via internet berichten stuurt en die meteen beantwoordt zodat er een elektronisch 'gesprek' tot stand komt, spreekt men van ch
mailbox , de mailboxes	Geschreven brieven ontvang je in je brievenbus, elektronische berichten komen binnen in je ma
internet , het internetten	In is een wereldwijd netwerk van computers.
homepage , de homepages	De ho is meestal de eerste pagina van een website. Op deze pagina wordt algemene informatie gegeven over een bedrijf, een organisatie, een persoon.
provider , de providers	De organisatie die iemand tegen betaling toegang verleent tot internet, noemen we de pr
inloggen logde in, ingelogd	Als je toegang wilt krijgen tot een computernetwerk, moet je eerste inl door een gebruikersnaam en een password in te typen.
uitloggen logde uit, uitgelogd	Als men toegang heeft gehad tot een computernetwerk en men wil het netwerk verlaten, dan moet men uitl

modem , de en het modems	Het apparaat dat de digitale gegevens van een computer omzet in een analoog signaal zodat het via een telefoonlijn verstuurd kan worden, noemen we een mo
browser , de browsers	Met behulp van een br kan men op het net elektronische bestanden opzoeken, bekijken en downloaden.
downloaden downloadde, gedownload	Via internet kun je programma's, teksten, beelden en geluid van andere computersystemen naar je eigen computer overbrengen en ze vervolgens kopiëren en gebruiken. Voor dat 'overbrengen' gebruikt men de term
web , het (geen mv.)	In plaats van het lange <i>world wide web</i> gebruikt men meestal het kortere w
webpagina , de webpage , de webpagina's webpages	Een document op het web noemt men een webpa In dat document kan men tekst, beeld en geluid vinden en links naar andere webpa
zoekmachine , de zoekmachines	Een zoekma is een programma dat je helpt om iets op te zoeken op internet.
computervirus , het virus , het computervirussen virussen	Een computerv is een programma dat, zonder dat je dat zelf wilt, op je computer terecht komt, zich daar vermenigvuldigt en meestal schade toebrengt aan bestanden of aan het computergeheugen.
kraken kraakte, gekraakt	Als je zonder toestemming binnendringt in een computersysteem en/of gebruik maakt van de gegevens van een computersysteem, kr je dat computersysteem. (zie ook 7a)
kraker , de krakers	Iemand die een computersysteem kraakt, noemen we een kr
recent recenter, recentst	Op internet vind je meestal rec informatie dan in een gedrukte encyclopedie.

aantonen toonde aan, aangetoond	Waarom heb je een artikel geschreven over Taal en computer? - Omdat ik wil aant dat je met behulp van een computer sneller een vreemde taal kunt leren dan zonder computer.
vergelijkbaar vergelijkbaar	De snelheid waarmee je via e-mail berichten kunt versturen is niet vergel met de snelheid waarmee je via een brief berichten kunt versturen.
concluderen concludeerde, geconcludeerd	Hij vroeg mij: Hoeveel dagen duurt het om een e-mail te sturen van Nederland naar Indonesië? Uit die vraag concl ik dat hij weinig verstand had van e-mail.
aantreffen trof aan, aangetroffen	Heb je wel eens een computervirus in je e-mail gehad? - Nee, gelukkig heb ik in mijn e-mail nog nooit een computervirus aangetr

23a 336

Vul in. Gebruik een woord uit 335.

- I.
 1. Wat is je .. ? - dostat@hetnet.nl
 2. Op het i .. kun je ongelooflijk veel informatie vinden.
 3. Om het zoeken op het internet gemakkelijker te maken, bestaan er ..
 4. Men zegt meestal .. in plaats van het lange world wide web.
 5. Om voor het web een mooie, overzichtelijke .. te maken moet men beschikken over technisch inzicht en fantasie.
 6. Als je naar het webadres van het ministerie van Onderwijs gaat, krijg je eerst de .. te zien.
 7. Door een .. kun je je computerbestanden kwijtraken.
 8. Het is altijd buitengewoon vervelend als je in je computerprogramma's een (computer)virus ..
 9. Mijn nieuwe computer is zeer snel. Wat snelheid betreft is hij absoluut niet .. met mijn vorige computer.
 10. Ik heb e-mail. Als ik een week afwezig ben geweest, zit mijn .. vol met allerlei berichten.
- II. Het e-mailbericht dat ze had verstuurd, kwam weer bij haar terug met de mededeling dat het niet kon worden afgeleverd. Daaruit .. ze dat ze een verkeerd e-mailadres had gebruikt.

1. Apparaat voor telefonische verbinding met een computer
2. Hulpmiddel om elektronische bestanden op te zoeken, te bekijken
3. Inbreken in een computersysteem
4. De instantie aan wie je moet betalen als je van het internet gebruik wilt maken
5. Bijlage bij een e-mailbericht (meervoud/pluralis)
6. Zich melden om een computer te gaan gebruiken
7. Als je wilt e-mailen heb je een ... nodig
8. Van kort geleden, van de laatste tijd
9. Iets laten zien, iets duidelijk maken (voltooid deelwoord/participium)
10. Afkorting voor Nederland in een e-mailadres
11. Elektronisch met elkaar 'praten'
12. Ongeveer hetzelfde

- I. ¹
2. ³
3. ¹⁰
4. ⁸
5. ⁷
6. ⁶
7.
8.
9. ²
10. ⁵
11. ⁴
12. ⁹

Vul de letters die u gevonden hebt in de hokjes met de cijfers 1 tot en met 10 hieronder in. Er verschijnt dan een computerterm.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- A Dag meneer. Ik zoek een computer.
 B Dat kan. Waaraan had u gedacht?
 A Iets eenvoudigs. Ik heb nog nooit met een computer gewerkt.
 B Wilt u een snelle?
 A Een snelle? Nee, ik zoek geen auto, een computer. Voor spelletjes en zo.

- B En internet, neem ik aan. Ontzettend makkelijk. De hele wereld in uw huiskamer.
 A Nee, ik wil eenvoudig beginnen. Niet meteen de hele wereld.
 B Bij wijze van spreken natuurlijk. Hoewel. En e-mail? Wilt u ook e-mail?
 Dan kunt u berichten verzenden en ontvangen via uw computer.
 A O ja? Dat is interessant. En wie betaalt dat?
 B U. U neemt een abonnement bij een internet-provider. Daar moet u voor betalen. En als u een modem neemt, moet u ook telefoonkosten betalen. Heeft u telefoon?
 A Jazeker. En ik heb ook altijd postzegels in huis. Wist u dat?
 B Nee, maar wat wilt u daarmee zeggen?
 A Nou, u had het daarnet toch over berichten verzenden...
 B O, op die manier. Als u e-mail neemt, krijgt u een e-mailadres. De berichten komen bij u binnen in uw mail-box. En u kunt zelf natuurlijk ook berichten versturen, eventueel met een attachment.
 A En zonder postzegels?
 B Zonder postzegels.
 A Goh, da's lekker makkelijk.
 B Ja, heel makkelijk. En u kunt ook chatten.
 A Cha...?
 B Chatten. Met iemand anders babbelen. Babbelen via de computer.
 A Dat is dus vergelijkbaar met een telefoongesprek.
 B Ja, maar het is schriftelijk babbelen.
 A Waarom heet dat cha... chatten?
 B Wat ook kan is met een browser bestanden opzoeken en die vervolgens downloaden.
 A Ja, spelletjes vind ik leuk, patience en zo. Maar - dat schiet me nou te binnen -, soms wil ik iets opzoeken. Laatst zei mijn vrouw: Toen wij trouwden, regende het. Ik zeg: Nee, toen scheen de hele dag de zon. Er is die dag geen druppel regen gevallen. Afijn, we konden het niet eens worden. En we hebben thuis geen boeken waarmee je zoiets overtuigend kunt aantonen. Kun je dat dan op de computer opzoeken?
 B Op het web kunt u alles opzoeken. U raadpleegt dan een zoekmachine en die verwijst u naar een webpagina en die geeft de informatie die u zoekt.
 A Zonder postzegels?
 B Zonder postzegels. Of als u een ander huis zoekt, kunt u zien wat er in uw stad recent aan huizen wordt aangeboden. Met de plaatjes van de huizen erbij.
 A O ja, met de plaatjes erbij?
 B Ja hoor. Geen probleem. Inloggen en als u klaar bent uitloggen.
 A Nou, dat klinkt allemaal erg opwindend. Alleen... op iedere verjaardag waar ik kom, hoor ik iemand een verhaal vertellen over virussen, computervirussen. Ik weet niet precies wat het is, maar het lijkt me niet gezond.
 B Ja, als je een virus aantreft in je computer, is dat vervelend. Dan kan je pats boem al je computergegevens kwijtraken. Maar er zijn tegenwoordig goede anti-virusprogramma's. Dus ...
 A Maar het kan fout gaan?
 B Kijk ...
 A En kraken, kraken, wat is dat, kraken? Ja een huis kraken, dat ken ik. Maar een computer?
 B Soms gaat iemand de gegevens van een computer bekijken zonder toestemming, zonder dat de eigenaar dat weet. Zo'n kraker wil bijvoorbeeld fabrieksgeheimen te weten komen of geheime militaire informatie.
 A Nee toch!
 B Jawel, dat gebeurt. Maar de kans dat die patientspelletjes van u gekraakt worden lijkt me gering.
 A U maakt de zaak belachelijk. Ik wil een computer kopen en ik wil er een zonder virussen en een die niet gekraakt wordt.
 B Als u dát wil, kan ik maar een ding concluderen: Met postzegels zult u gelukkiger zijn dan met een computer.

23a 339

Kijk naar tekst 338 en zeg of de vragen met 'ja' of met 'nee' beantwoord moeten worden.

Voorbeeld: Het gesprek tussen A en B heeft plaats in een computerwinkel. Ja

1. A heeft al veel met een computer gewerkt.
2. A is niet op de hoogte van het betalingssysteem bij e-mail.
3. B vraagt aan A of hij postzegels in huis heeft.
4. A denkt dat chatten vergelijkbaar is met een telefoongesprek.
5. A vertelt het verhaal over regen op zijn trouwdag omdat hij wil weten of je die informatie op een computer kunt opzoeken.
6. B zegt dat A een zoekmachine moet raadplegen als hij iets op het web wil opzoeken.
7. A heeft al vaak problemen gehad met computervirussen.
8. A weet dat je het woord 'kraken' kunt gebruiken in verband met huizen en in verband met computers.
9. B geeft A de verzekering dat zijn computer niet gekraakt zal worden.

23b 340

bestand , het bestanden	Een verzameling digitale gegevens noemt men een bes Zo'n bes kan een document zijn, een programma, een plaatje enzovoort.
computernetwerk , het computernetwerken	Computers die met elkaar verbonden zijn, vormen een computernetw
muis , de muizen	De m is een klein apparaatje dat meestal vastzit aan de computer en met de hand wordt bediend om met de cursor te kunnen werken. (zie ook 17a)
draadloos	Bij de meeste computers is de muis met een draad aan de computer verbonden. Maar er zijn ook muizen zonder draad, er zijn ook draadl muizen.
linkermuisknop , de linkermuisknoppen rechtermuisknop , de rechtermuisknoppen	Voor bepaalde handelingen moet je soms op de linkermuisk drukken en soms op de rechtermuisk
klikken klikte, geklikt	Met je vinger op de muis van een computer drukken, noemt men kl

dubbelklikken
dubbelklikte
dubbelgeklikt

Soms moet je één keer op de muis klikken, maar soms moet je twee keer klikken, soms moet je dub

diskette, de diskettes

Je kunt computerbestanden opslaan op een di Als je computerbestand verloren gaat heb je altijd nog een kopie op je di

hardware, de (geen mv.)

Het woord dat men gebruikt voor de elektronische en mechanische onderdelen van een computer is hardw

software, de (geen mv.)

Het woord dat men gebruikt voor de programma's waarmee men op de computer allerlei activiteiten en bewerkingen kan uitvoeren is so

installeren
installeerde,
geïnstalleerd

Ik heb een cd-rom gekocht van een woordenboek. Voordat ik dat woordenboek op mijn computer kan raadplegen, moet ik de cd-rom eerst inst

monitor, de monitors en monitoren

De computer bestaat meestal uit twee delen: de eigenlijk computer en het beeldscherm (het computerscherm) waarop men tekst en beelden kan zien. Een ander woord voor beeldscherm is mo

scherm, het beeldscherm, het computerscherm, het schermen
beeldschermen
computerschermen

Toen zij de computer aanzette, verscheen op het sch / op het beeldsch / op het computersch het logo van het besturingssysteem.

schijf, de schijven

Het onderdeel van de computer waarop de gegevens worden opgeslagen noemt men de (harde) sch

toetsenbord, het toetsenborden

Op het toe van een computer staan onder andere de letters van het alfabet, getallen van 0 tot en met 9 en leestekens.

starten
startte, gestart

Als je computer uit staat en als je ermee wilt gaan werken, moet de computer eerst st

opslaan
sloeg op, opgeslagen

Als je een tekst wilt bewaren, moet je hem opsl Als je dat niet doet, verdwijnt die tekst.

slepen sleepte, gesleept	Als je met de muis op een object of een icoon klikt en daarna de muisknop ingedrukt houdt, kun je het object of het icoon op een andere plaats zetten. Dat verplaatsen noemt men sle
wissen wiste, gewist	Als je een tekst niet meer wilt gebruiken, kun je die tekst laten verdwijnen. Je kunt die tekst wi
printer, de printers	Met behulp van een prkun je tekst die je in je computer hebt opgeslagen, afdrukken.
bewijs, het bewijzen	Hij zei mij dat die rode auto van hem was, maar ik geloofde hem niet want hij kon mij geen enkel schriftelijk bew laten zien.
afbeelding, de afbeeldingen	Als je de website van deze voetbalclub opent, zie je eerst een afbe van het logo van deze voetbalclub.
testen testte, getest	Voordat wij onze computers op de markt brengen, worden ze eerst heel zorgvuldig gete
context, de contexten	Hij vroeg mij wat <i>opslaan</i> betekent. Ik zei dat ik dat zo niet kon zeggen omdat ik moest weten in welke cont dat woord gebruikt werd.
afstandsbediening, de	Met behulp van een afstandsbed kun je een televisiekanaal kiezen zonder dat je het televisietoestel hoeft aan te raken.
zappen zapte, gezapt	Z is met je afstandbediening van het ene televisiekanaal naar het andere schakelen.

23b 34I

In de volgende zinnen staat een woord dat niet logisch of niet juist is. Vervang dat woord door een woord uit 34o.

1. Voor het afdrukken van een tekst gebruik ik een verfkwast.
2. De zin die je daar hebt staan is niet goed. Herhaal die zin en vervang hem door een andere.
3. Mensen die rechtshandig zijn bedienen de diskette met de rechterhand en mensen die linkshandig zijn met de linkerhand.
4. Moet ik voor deze handeling één keer of twee keer op de muis letten.

5. Bij deze cd-rom zit een handleiding waarop staat hoe je deze cd-rom op je computer moet opslaan.
6. Op mijn schijf is de eerste letter links de Q, maar er zijn ook schijven waarop de eerste letter links een A is.
7. Dit computernetwerk heb ik niet meer nodig. Daarom gooi ik het in de prullenmand.
8. Een muis waar geen draad aan zit is een staartloze muis.
9. Op de meeste muizen zitten twee monitoren: de linkermonitor en de rechtermonitor.
10. Mijn computer is niet verbonden met andere computers. Mijn computer maakt geen deel uit van een context.

23b 342

Beantwoord de volgende vragen. Gebruik in uw antwoord een woord uit 34o.

1. Ik heb een keer op de muis geklikt maar er gebeurt niets. Wat heb ik verkeerd gedaan? - Je moet niet één keer klikken, je moet ..
2. Hoe heet het apparaat waarmee je vanuit je luie stoel de televisie kunt bedienen? - Dat heet een ..
3. Kan ik dit icoontje ergens anders zetten? - Ja. Als je het eerst activeert kun je het daarna ..
4. Hoe komt het dat ik op mijn computer deze tekst nergens meer kan terugvinden? - Ik ben bang dat je die tekst niet hebt ..
5. Wat betekent het woord 'college'? - In welke .. ? - In de zin 'Ik heb morgen een college moleculaire biologie'.
6. Hoe kan ik weten of deze nieuwe computer een mooi geluid geeft? - Dan moet je het geluid ..
7. Wil je me het document dat je op je computer hebt gemaakt asjeblieft toesturen? - Toesturen? Je de computer toesturen? - Nee natuurlijk niet. Je moet dat document op een d .. zetten en mij die d .. toesturen. Of mij dat document e-mailen.
8. Hoort een antivirusprogramma tot de hardware van de computer? - Nee, tot de ..
9. Ik heb de computer aangezet maar ik krijg geen beeld. Hoe kan dat? - Op het apparaat dat jij hebt moet je de computer en de .. afzonderlijk aanzetten.
10. Hebben ze in dat onderzoek kunnen aantonen dat rechtshandigen vaker een muisarm hebben dan linkshandigen? - Nee, voor die stelling hebben ze geen enkel .. kunnen vinden.
11. Welke tekst verschijnt er bij jou als je de computer uitzet? - Dan verschijnt er op het .. de tekst: Het systeem wordt uitgeschakeld.
12. Is dat computerbedrijf alleen gespecialiseerd in de software? - Nee, het is ook deskundig op het gebied van de ..

13. Hoe noem je ook al weer dat onderdeel van de computer waarop je alle gegevens opslaat? - Dat noem je de harde ..
14. Wat is het eerste wat je doet als je 's morgens op kantoor komt? - Dan .. ik mijn computer.
15. Wat stelt dat icoontje voor? - Dat icoontje is een .. van een prullenmand.

23b 343

Emvac

Het was nacht. Iedereen in huis sliep. De kamer waar de computer stond, werd zwak verlicht door de maan. Uit een gat in de hoek van de kamer kwam een kleine grijze muis tevoorschijn. En nog een, en nog een. Uiteindelijk kwamen er zes muizen uit dat gat. Hun namen waren Ameer, Hanna, Kalijn, Mitzi, Brikje en Suna. Ze liepen achter elkaar naar de computer en begonnen te werken. Ieder had een taak. Ameer en Hanna bedienden het toetsenbord, Kalijn de printer, Mitzi was belast met de software en installeerde de schijfjes en de diskettes, Brikje wist alles van computernetwerken en hardware en Suna tenslotte bediende de muis, een draadloze.

Ameer startte de computer. Op het beeldscherm van de monitor verscheen de titel van het document waaraan ze al vijf nachten werkten. Die titel luidde: **Emvac**. Suna klikte op de titel, maar er verscheen geen document op het scherm.

'Je moet op de linkermuisknop klikken, niet op de rechter,' zei Mitzi. Suna kreeg een donkergrijs hoofd, klikte op de linkermuisknop en opende het bestand. De zes muizen keken aandachtig naar de tekst die op het scherm te lezen was.

Oproep aan alle muizen
De mens is onze vijand. Hij bestrijdt ons. Hij wil ons doden, weet je wel.

Brikje vond 'weet je wel' niet passen in de context van een officieel document. De andere muizen vonden dat ook en daarom werd 'weet je wel' gewist.

Hij wil ons doden. Sinds de komst van de computer heeft de mens ons opnieuw aangevallen. Maar dat zal hem nooit lukken.

'Moet Maar dat zal hem nooit lukken niet achter Hij wil ons doden,' vroeg Kalijn?
 'Ja dat lijkt me wel,' zei Suna. 'Ik zal die zin naar de juiste plaats slepen.'
 'Die kun je niet slepen. Die moet je knippen en plakken,' zei Kalijn.
 'Heb je de wijzigingen opgeslagen,' vroeg Mitzi aan Suna?
 'Bemoei je er niet mee,' zei Suna boos.

De muizen bespraken nu de verdere tekst van de *Oproep*. Er moest in staan dat de vergelijking van een computermuis, een levenloos apparaatje, met een snelle, beweeglijke, echte muis een belediging was. En dat iedere klik en iedere dubbelklik op die levenloze muis door iedere echte muis gevoeld werd als een harde stoot tegen zijn slanke lichaam en als een bron van ondraaglijk psychisch leed. Als bewijs van dit leed zouden ze in de *Oproep* een afbeelding plaatsen van de muis Hoda, die van al dat klikken drie staarten en acht pootjes had gekregen. En ze zouden actie voeren. Het einddoel van die actie was voor de zes al volkomen duidelijk. Ze wilden alle computerende mensen een muisarm bezorgen. Hoe ze dat konden bereiken, wisten ze nog niet. Juist daarom richtten ze een *Oproep* aan alle muizen. Dat waren er miljarden en met hun gezamenlijke slimheid zou de wereldwijde muisarm er zeker komen.

Ameer en Hanna gingen achter het toetsenbord zitten en maakten snel - ze konden

allebei vierpotig typen - de concepttekst verder af. Kalijn zorgde ervoor dat die tekst mooi uit de printer rolde. Daarna werden printer en computer afgesloten en sleepten Ameer en Hanna de geprinte tekst voor verdere discussie naar het gat in de hoek van de kamer. De vier andere muizen liepen naar de afstandsbediening van de televisie en duwden die ook het gat in. Een plaagstootje. Iedere nacht lieten ze iets verdwijnen. Gisteren een mobiele telefoon, eergisteren twee creditkaarten.

In de kamer was het nu weer stil. Maar achter de muur werd gewerkt aan een verschrikkelijke plan. Dat plan heette **Emvac**: Een muisarm voor alle computergebruikers.

23b 344

Beantwoord de volgende vragen bij 343

1. In de kamer waar de muizen werken is het niet helemaal donker. Waar komt het licht vandaan?
2. Waarom verschijnt er geen document op het scherm als Suna op de documentstitel **Emvac** klikt?
3. Welke tekst uit het document wordt gewist?
4. Welke zin wordt naar een andere plaats geslept?
5. Heeft Suna de wijzigingen opgeslagen?
6. De muizen willen niet dat het computerapparaatje ook muis genoemd wordt. Ze hebben drie bezwaren. Welke zijn dat?
7. Tegen wie is de actie van de muizen gericht?
8. Waarom doen de zes muizen een beroep op alle andere muizen?
9. Waarom laten de muizen iedere nacht iets verdwijnen?

23c 345

multimedia , de (geen enk.)	Men spreekt over de multimedialen als het gaat over producten, waarin geluid, beeld en tekst zijn geïntegreerd.
cd , de cd's	In de jaren tachtig van de vorige eeuw werd de grammofoonplaat vervangen door de compact disc (cd)
opnemen nam op, opgenomen	Met behulp van een microfoon kun je geluid en muziek opnemen
opzetten zette op, opgezet	Meteen als zij thuiskomt, zet zij een cd op want zij houdt niet van stilte in huis.
branden brandde, gebrand	Voor het (illegaal) kopiëren van cd's gebruikt men het woord branden

cd-speler, de cdspelers	Als je wilt horen wat er op een cd staat, heb je een cd-sp nodig.
cd-rom, de cd-roms	Op een cd-r kunnen veel meer gegevens worden opgeslagen dan op een cd.
plaatsen plaatste, geplaatst	Als je naar een cd-rom wilt kijken of luisteren, moet je eerst de cd-rom in het laatje pl dat bestemd is voor de cd-rom.
video(cassette), de video's (videocassettes)	Ik ben vanavond niet thuis, maar ik neem de tv-quiz van vanavond op op vi /op op een videocas
videorecorder, de videorecorders	Voor het maken van een video-opname heb je een videorec nodig.
videocamera, de videocamera's	Als je een film wilt maken die je op een videorecorder wilt afspelen, heb je een videoca nodig.
dvd, de dvd's	Een d ziet eruit als een cd, maar op een d staat niet alleen geluid maar ook beeld.
luidspreker, de luidsprekers	De ingebouwde luids van mijn computer geven te weinig geluid. Daarom heb ik twee aparte luids gekocht.
scannen scande, gescand	Het optisch lezen van een tekst of een afbeelding in een computer noemt men sc
spoelen vooruitspoelen terugspoelen spoelde, gespoeld	Als je op deze toets >> drukt, kun je de band vooruitsp, en als je op deze toets << drukt, kun je de band ter
tuner, de tuners	Een radio zonder versterker noemt men een tu
teller, de tellers	Op deze cassetterecorder zit een te zodat je gemakkelijk een bepaalde positie op de cassette kunt vinden.

relatief relatiever	In dit land hebben 20 miljoen mensen een dvd speler. Dat is een re klein aantal als je bedenkt dat er in dit land 120 miljoen mensen wonen.
stelling, de stellingen	Hij zegt dat door de informatie- en communicatietechnologie (ICT) het leven gemakkelijker is geworden, maar mijn ste is dat deze moderne media het leven veel ingewikkelder hebben gemaakt.
variant, de varianten	Van deze nieuwe computer bestaan verschillende var die onderling sterk in prijs verschillen.
koptelefoon, de koptelefoons	Als ik in de huiskamer naar een cd of een cd-rom luister, zet ik meestal een kopt op. Dan hebben de anderen geen last van het geluid.
walkman, de walkmans	Een kleine draagbare radio, cassetterecorder of cd-speler met koptelefoon noemt men een walk
antwoordapparaat, het antwoordapparaten	Als ik niet thuis ben, schakel ik het antw in zodat mensen die mij bellen een boodschap kunnen inspreken.
schotelantenne, de schotelantennes	Ik kan op de televisie niet naar programma's uit mijn eigen land kijken. Die zitten niet op de kabel. Daarom heb ik een schot gekocht zodat ik ook programma's uit mijn eigen land kan ontvangen.

23c 346

Vul een woord in uit 345. Denk aan het rijm en het metrum.

Ik heb nog oude platen in mijn kast
Maar veel doe ik er eigenlijk niet meer mee
Muziek staat op een schijfje, een c ..
Geluid en beeld staan op een d ..

Ik heb nog fotoboeken in mijn kast
Waarnaar ik nog maar zelden kijk
Ik ben een videor .. rijk
Die n .. de beelden o .. terwijl ik strijk

Ik heb nog heel veel boeken in mijn kast
Maar boeken lezen vind ik tamelijk dom
Ik kijk veel liever naar een cd-r ..
Of scan een tekst die ik ergens tegenkom.

LIBRARY OF THE
NEDERLANDSE
FFUK

En vroeger had ik stilte in mijn kast
De t .. heeft die radicaal verdreven
Luids .. laten alle muren beven
En zonder wa .. kan ik niet meer leven.

Rust had ik vroeger ook nog in mijn kast
Maar nu moet ik steeds op de teller letten
Nu moet ik steeds maar weer cd's opz ..
En altijd 't antwoordapparaat aanz ..

En vroeger had ik vogels op het dak
Nu staan daar schotels en antennes
En zat ik in de zon op mijn gemak
Nu loop ik met een ca .. rond te rennen.

De mul .. : fenomenaal
Nooit eerder leefden wij zo optimaal
Nooit eerder leefden wij zo mondiaal
En wie wil blijven leven, leve digitaal.

23C 347

Treingesprek

Ik zat in de trein de krant te lezen. Naast me zat een meisje van een jaar of dertien met een walkman op haar hoofd.
'Is dat een schotelantenne?,' vroeg een klein jongetje dat tegenover haar zat.
Het meisje zette haar walkman af.
'Wat zei je?,' vroeg ze.
'Ik vroeg of dat een schotelantenne is,' zei het jongetje.
'Schotelantennes staan op het dak,' zei het meisje. 'Mijn hoofd is geen dak'.
Het jongetje keek lang naar haar hoofd.
'Waarom zet je dat ding op je hoofd,' vroeg hij.
'Ik wil naar muziek luisteren.'
'Muziek? Ik zie helemaal geen muziek.'
'De muziek staat op een cd. Wil je hem zien?'
'Ik weet heus wel wat een cd is,' zei het jongetje.
Het meisje deed alsof ze de opmerking niet had gehoord en haalde de cd uit de cd-speler.
'Zelf gebrand,' zei ze.
Het was even stil. Het jongetje leek na te denken over het woord 'gebrand'.
'Zelf opgenomen,' zei het meisje. 'Van de computer. Kun jij dat ook?'
Hij zei heel zacht 'nee'. Toen vroeg hij: 'Wat staat er op?'
'Popmuziek. Wil je het horen?'
Zij plaatste de cd weer in de cd-speler, haalde de koptelefoon van haar hoofd en zette die op het hoofd van het jongetje.
'Au,' riep het jongetje.
'Wat nou au,' zei het meisje.
'De muziek staat veel te hard. Dat doet pijn aan mijn oor.' Hij zette de walkman af.
'Dan moet je de muziek zachter zetten, daar met die knop.' Zij wees hem hoe hij het doen moest.
'En waarvoor is die witte knop?' vroeg jij.
'Die witte knop is van de teller. En als je drukt op het knopje dat daarnaast zit kun je de cd vooruit- of achteruitspoelen.'
'Ja, dat kan ik,' zei het jongetje.
'Wat?,' vroeg het meisje.

'Spoelen. We hebben thuis een videorecorder. En als ik dan naar een video kijk en ik vind hem niet leuk, dan spoel ik hem vooruit.'
'Kijkt u ook wel eens naar een video?' vroeg hij plotseling aan mij.
'Nee,' zei ik. 'Ik heb geen videospeler.'
'Waarom niet?' vroeg hij.
'Ik heb een dvd-speler,' zei ik.
'De dvd dat is de moderne variant van de video,' zei het meisje. 'De dvd is veel beter.'
'Waarom?' vroeg het jongetje.
'Veel scherper, een veel scherper beeld.'
'Je hebt ook heel mooie video's,' zei ik.
'Ja,' zei het meisje, 'je hebt ook heel mooie grammofoonplaten. Maar je loopt wel honderd jaar achter als je nou nog met grammofoonplaten werkt. En bovendien heb je voor die grammofoonplaten weer aparte luidsprekers nodig.'
'Heb je een tuner?' vroeg ik aan het meisje.
'Ja,' zei ze.
'Nou, dan heb je toch ook luidsprekers nodig.'
'Ik heb wel een tuner,' zei het meisje, 'maar voor muziek zet ik altijd de computer aan.'
'Wij hebben thuis een antwoordapparaat,' zei het jongetje.
'Wat heeft dat er nou mee te maken,' riep het meisje. 'Je kunt net zo goed zeggen: Wij hebben thuis een stofzuiger.'
'Die hebben we ook,' zei het jongetje.
'Nou ja,' zei het meisje.
Het was even stil. Toen zei het meisje: 'Weet je waarvoor ik aan het sparen ben?'
'Voor een cd-trom,' zei de jongen.
'Cd-trom... cd-rom zul je bedoelen. Nee hoor geen cd-rom. Die heb ik al genoeg. Ik ben aan het sparen voor een videocamera. Dan kan ik op vakantie mooie opnames maken.'
'Waarvan?' vroeg het jongetje.
'Van de mensen met wie ik op vakantie ga.'
'Mijn vader maakt tijdens de vakantie altijd foto's,' zei het jongetje.
'Foto's, foto's. Je vader loopt achter. Mijn stelling is: Als je tegenwoordig geen gebruik maakt van de multimedia, loop je achter.'
Het jongetje keek me vragend aan.
'Ach,' zei ik tegen hem, 'dat is allemaal zo relatief.'
Hij bleef me vragend aankijken.
'Ik bedoel: De een houdt van appels en de ander van peren. De een van foto's, de ander van videofilms. Dat is een kwestie van smaak.'
Het meisje zette haar walkman weer op haar hoofd. Het jongetje keek naar buiten en ik las verder in mijn krant.
Na een poosje zei het jongetje zachtjes tegen mij: 'Ze denkt dat ze alles weet.' Hij knikte met zijn hoofd in de richting van het meisje met de walkman.

23C 348

Hieronder staan telkens twee zinnen. Een van de twee zinnen komt overeen met de inhoud van 347. Kies die zin.

- Het jongetje weet niet wat een schotelantenne is.
 - Het jongetje zegt dat schotelantennes op het dak staan.
- Het jongetje weet wat een cd is.
 - Het jongetje weet niet wat een cd is.
- Het jongetje weet hoe je cd's moet branden.
 - Het meisje weet hoe je cd's moet branden.

4. a Het jongetje vraagt of hij naar de walkman mag luisteren.
b Het meisje vraagt aan het jongetje of hij naar de walkman wil luisteren.
5. a Het meisje zet de walkman zachter.
b Het meisje legt uit hoe je de walkman zachter moet zetten.
6. a Het jongetje heeft ervaring met vooruitspoelen.
b Het jongetje vraagt aan het meisje wat vooruitspoelen is.
7. a De *ik* zegt dat dvd beter is dan video.
b Het meisje zegt dat dvd beter is dan video.
8. a Als het meisje naar muziek wil luisteren zet ze de tuner aan.
b Als het meisje naar muziek wil luisteren zet ze de computer aan.
9. a Het meisje is aan het sparen voor een cd-rom.
b Het meisje is aan het sparen voor een videocamera.
10. a Het meisje vindt grammofonplaten en foto's ouderwets.
b Het meisje vindt alleen grammofonplaten ouderwets.
11. a De *ik* zegt dat hij meer van foto's dan van videofilms houdt.
b De *ik* zegt dat de voorkeur voor foto's of voor videofilms maar betrekkelijk is.

23d 349

stopcontact, het stopcontacten	In deze kamer is geen enkel stopc zodat ik daar geen elektrische apparaten kan gebruiken.
stekker, de stekkers	De pin of pinnetjes die in het stopcontact worden gestoken noemt men de st
plug, de pluggen	Aan de geluidsbox zat een draad en aan het einde van die draad zat een p..... Die p moest in de stereo-installatie gestoken worden.
uitbrengen bracht uit, uitgebracht	Deze platenmaatschappij wil een nieuwe cd van de rockgroep Queen uitb met opnamen die nog nooit eerder zijn uitgeb
volume, het volumen en volumes	Met deze knop kun je de muziek harder en zachter zetten. Met deze knop kun je het v regelen.
ontvangst, de ontvangsten	Vroeger had iedereen een televisieantenne op zijn dak staan. De o van televisiebeelden was toen veel slechter dan nu met de kabel.
televisietoestel, het televisietoestellen	In deze elektronikawinkel staan grote en kleine, dure en goedkope televisiet

ventilatie, de ventilaties	Het systeem dat ervoor zorgt dat er voldoende verse lucht is of voldoende luchtcirculatie noemen men het systeem.
vondst, de vondsten	De werknemer die een heel eenvoudig en goedkoop opbergstelsel voor cd's bedacht, kreeg van de directie voor zijn v een beloning van 1000 euro.
illustratie, de illustraties	Dit is een saai boek. Er staan helemaal geen il in, geen foto's, geen tekeningen, niks.
statistisch	Ieder jaar publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek een s jaarboek met cijfers over allerlei aspecten van het leven in Nederland.
variabel variabeler	Ik heb va werktijden. Soms begin ik om half acht, soms om acht uur en soms om half negen.
hooguit	Hoeveel tijd heb je nodig om mijn televisietoestel te repareren? - Ho een uur. Zeker niet meer.
verstoppen verstoppe, verstopt	Bij dit spel moeten jullie een sleutel zoeken die ik ergens in de kamer heb verst

23d 350

Hieronder volgt telkens een aantal woorden die bij elkaar horen. Kies uit de woorden van 349 een woord dat aan dat rijtje woorden kan worden toegevoegd.

Voorbeeld:

videorecorder, tuner, cd-speler

Hieraan kan uit 349 worden toegevoegd:

.. *televisietoestel*

Want videorecorder, tuner, cd-speler en televisietoestel zijn allemaal elektronische apparaten.

1. de ontdekking, de uitvinding uit 349 ..
2. een boek publiceren, een krant uitgeven uit 349 een cd ..
3. een slecht beeld, een goed geluid uit 349 ..
4. een foto, een tekening, een afbeelding uit 349 ..

5. hard geluid, zacht geluid
uit 349 ..
6. de stekker, het snoer, de plug
uit 349 ..
7. veranderlijk, niet altijd hetzelfde
uit 349 ..
8. informatie, gegevens, getallen
uit 349 ..
9. verbergen, niet laten zien
uit 349 ..
10. verse lucht, luchtcirculatie
uit 349 ..

23d 351

De servicedienst

Ja, u spreekt met Leers. Ik bel u want ik heb problemen met mijn televisietoestel.
Wat voor problemen, vroeg Sloos, de baas van een televisiezaak.
Hij doet het niet, zei Leers. Kunt u even langskomen?
Zit de stekker in het stopcontact, vroeg Sloos.
Ik zal even kijken, zei Leers. Nee, hij zit niet in het stopcontact.
Dan denk ik dat dat het probleem is, zei Sloos. Dag meneer.

Ja, nog even met Leers. Ik heb de stekker in het stopcontact gedaan en ik heb de tv
aangezet maar ik heb geen beeld. Misschien kunt u even langsk.....
Hebt u de plug van de antenne in het toestel gedaan?
Wacht even. Ik ga kijken. Blijft u aan de lijn? Nee de plug zit er niet in.
Erin doen. Dag meneer Leers.

Sorry dat ik u weer moet storen, maar de ontvangst is nog steeds niet erg goed.
Of beter gezegd, het beeld is goed maar ik hoor niets. Ik ben bang dat u toch even langs
moet komen.
Hebt u de volumeknop opgedraaid Misschien staat het volume op nul.
Zou dat de reden zijn, denkt u.
Statistisch gezien is de kans groot dat dat in uw geval het probleem is.
Ik ga het proberen. Als het in orde is, val ik u natuurlijk niet meer lastig maar als het iets
anders is, zou u dan toch even kunnen komen kijken?
Het is vast de volumeknop.

Zeg meneer Sloos. Ja toch nog weer even met mij, met Leers. Ja, dat volume, dat is nu in
orde. Maar...Kijk. Mijn toestel is tamelijk oud. Ik heb het van mijn tante en zij heeft het in
1964 van haar broer gekregen. Die broer heeft dat toestel hooguit twee jaar gehad en toen
kocht hij een nieuw toestel.
In 1964 was het dus al tweedehands.
Ja, maar daar gaat het niet om. In dat oude toestel zit aan de achterkant een groot gat,
voor de frisse lucht. Dat type toestel had je toen, hè?

Dat zou kunnen, ja. Voor de ventilatie.
En weet u wat ik ontdekte toen ik toevallig even door dat gat keek?
Nee.
Een paar tijdschriften. Tijdschriften met illustraties. Door iemand in dat televisietoestel
gestopt of of verstopt. Kan dat de ontvangst storen?
Wat een rare vondst. Wat voor illustraties zijn het?
Blote meiden en zo.
Ik kom meteen even bij u langs, meneer Leers. Over tien minuten ben ik bij u.

23d 352

Vragen bij 351

De heer Leers belt de heet Sloos vier keer op. Iedere keer heeft hij een andere probleem/vraag.
Wat zijn de vier problemen/vragen van de heer Leers?

Lijst van behandelde woorden

Het cijfer verwijst naar het hoofdstuk, de letter naar de paragraaf waarin het woord wordt behandeld.

aanbevelen	18b	achterover	2b	afzetten	11b
aanbeveling, de	18b	achterstand, de	21b	afzonderlijk	9d
aanbrengen	7b	achteruit	2c	agenda, de	19b
aandeel, het	15b	acteur, de	20a	agrarisch	17a
aandeelhouder, de	15b	actief	21b	agressie, de	8a
aanduiden	11b	actrice, de	20a	agressief	8a
aangaan	15b	adem, de	1a	alcohol, de	22a
aangenaam	11c	ademhaling, de	1a	alternatief, het	19d
aangeven	11c	administratie, de	12a	alternatief	19d
	12b	administratief	12a	amateur, de	21a
aanhanger, de	10a	advertentie, de	8a	ambassadeur, de	19d
aanhouden	12d	advocaat, de	12d	ambt, het	12a
aankomst, de	11a	afbeelding, de	23b	ambtelijk	12a
aannemer, de	18a	afbetalen	14a	ambtenaar, de	12a
aanraken	21a	afbetaling, de	14a	analyse, de	3a
aanschaffen	14c	afbreken	7b	analyseren	3a
aanslag, de	12b	afdrogen	7c	antwoordapparaat, het	23c
aansluiting, de	7a	affaire, de	10d	apostel, de	10a
	11a	affiche, de en het	12a	apothek, de	3b
aanstellen	18b	afhalen	12a	apparaat, het	3c
aantasten	3d	afkeuren	3a	applaus, het	20a
aantekenen	12a	afkomst, de	6a	architect, de	20a
	13c	afkomstig	6a	architectuur, de	20a
aantekening, de	13c	afleggen	11a	armoe(de), de	18a
aantonen	23a		13a	arresteren	12c
aantreffen	23a	afleiden	22a	arriveren	11a
aantrekkelijk	9b	afleiding, de	22a	artiest, de	20a
aanval, de	19e	aflevering, de	8b	artistiek	20a
aanvallen	19e	afreageren	22a	aspect, het	1b
aanvoerder, de	21a	afrekenen	14a	atleet, de	21b
aanvoeren	16b	afschaffen	19a	atletiek, de	21b
aanvraag	12a	afschuwelijk	8a	attachment, de en het	23a
aanvullen	14a	afslaan	11b	auteur, de	20c
aanvulling, de	14a	afsluiten	9d	automatisch	8a
aanwakkeren	9d	afspelen	20b	automatisering, de	14b
aanwijzing, de	8b	afspraak, de	3a	automobilist, de	11b
aanzetten	8b	afspreken	3a	autoriteit, de	19d
aap, de	9b	afstandsbediening, de	23b	autoweg, de	11b
aartsbisschop, de	10b	af treden	19b	avontuur, het	22b
abonnee, de	8a	afvaardigen	19d		
abonneren	8a	afval, de en het	9c	baan, de	21c
abortus, de	1b	afvallen	3b	bak, de	7c
academie, de	20d	afwijken	3a	bakken	5a
accu, de	11b	afwijking, de	3a	balans, de	16a
achterban, de	19b	afwijzen	19b	ballet, het	20b
achternaam, de	6a	afzakken	4c	bar, de	22a
		afzeggen	11d	basisschool, de	13b

bedienen	14c	betreden	2b	bloot	1b
bedreigen	9b	betreuren	18a	blunder, de	21a
bedreiging, de	9b	bevalling, de	1b	blussen	12a
bedrijfsleider, de	16a	bevel, het	12c	bocht, de	11b
beeldhouwer, de	20d	beven	2c	bod, het	15b
beer, de	9b	bevestigen	15a	boeken	11d
begeleiden	2b	bevoegdheid, de	19c	boekhouder, de	15a
begeleiding, de	2b	bevorderen	18b	boerderij, de	17a
begeven	2a	bevredigen	22a	boete, de	12c
begraafplaats, de	3d	bevrijden	19e	boksen	21c
begravenis, de	3d	bevrijding, de	19e	bom, de	19e
begraven	3d	bewaken	21a	bombarderen	19e
begroting, de	15b	bewerken	8c	bond, de	18c
beha, de	4a	bewijs, het	23b	bondgenoot, de	19d
behalen	21c	bewind, het	19c	boon, de	17a
beheersen	19d	bewonderen	21c	borduren	22b
beheren	14b	bewondering, de	21c	boren	16b
bejaard	6a	bewustzijn, het	3d	borrel, de	22a
beker, de	5c	bezetten	19e	borstel, de	7c
bekeuren	11c	bezetter, de	19e	boter, de	5b
bekeuring, de	11c	bezetting, de	19e	boterham, de	5b
bekwaam	21b	bezichtigen	20d	botsing, de	11c
bel, de	7b	bezienswaardigheid, de	22b	boeddhist, de	10a
belachelijk	18c	bezigheid, de	18a	brandweer, de	12a
belanden	2b	bezighouden	22b	breien	22b
belasten	12d	bezorgen	8a	breuk, de	3c
beleggen	5b	bezuinigen	19a	brievenbus, de	12a
	15b	bezuiniging, de	19a	briljant	13c
bemannings, de	11d	bh, de	4a	brok, de en het	5a
bemoeien	5c	bibliotheek, de	20c	brommen	11c
benaderen	2a	biet, de	17a	brommer, de	11c
benaming, de	2a	bijbel, de	10a	bron, de	8c
benoemen	19a	bijeen	6b	broodje, het	5b
benoeming, de	19a	bijeenkomst, de	19a	browser, de	23a
beoefenen	21b	bijgeloof, het	10a	bruid, de	6b
berekenen	14b	bijnaam, de	6a	bruidegom, de	6b
berekening, de	14b	bijscholen	13a	bruiloft, de	6b
beroemd	21c	bijscholing, de	13a	bui, de	9a
beroerd	17a	bijstaan	12d	bui, de	1a
beschaving, de	9b	bijstand, de	12d	buis, de	7a
bescheiden	21c	bijten	5b	buitenlander, de	19d
bescheidenheid, de	21c	bijwonen	10b	bukken	2c
beschuldigen	12d	bil, de	1a	bundel, de	20c
beschuldiging, de	12d	biljart, het	22a	burger, de	19a
besef, het	10b	biljarten	22a	burgerlijk	19a
beseffen	10b	binnenland, het	19a		
besparen	14b	binnenlands	19a	cabaret, het	20a
bestand, het	23b	biologie, de	9c	campagne, de	19a
bestemming, de	11a	biologisch	9c	camping, de	22b
bestrijden	3b	bioloog, de	9c	cao, de	18c
bestuderen	13c	bleek	2a	carrière, de	18b
bestudering, de	13c	blesure, de	21c	cassette, de	20b
besturen	11a	bliksem, de	9a	cassetterecorder, de	20b
bestuurder, de	11a	bloeien	9c	catalogus, de	20c
betaalpas, de	14a	blond	2b	cd, de	23c

cd-rom, de	23c	contant	14a	doelman, de	21a
cd-speler, de	23c	context, de	23b	doelpunt, het	21a
ceintuur, de	4c	contract, het	7a	doelstelling, de	13b
cel, de	9c	controle, de	3a	dollar, de	15a
	12b	controleren	3a	donder, de	9a
celibaat, het	10b	correspondent, de	8c	donderen	9a
centrale, de	16b	creatief	13a	doodgaan	3d
charme, de	2a	creëren	13a	doorrijden	11c
chatten	23a	crimineel	12b	dopen	10b
chirurg, de	3c	crisis, de	16a	douche, de	7b
christen-democraat, de	19b	criticus, de	8c	downloaden	23a
christen-democratisch	19b	cultureel	20a	draadloos	23b
christendom, het	10a	cursus, de	13a	drama, het	20a
chronisch	3d			dramatisch	20a
citaat, het	20c	dader, de	12b	drank, de	5c
citeren	20c	dagblad, het	8a	drempel, de	7b
clandestien	16b	dagtaak, de	18a	dronken	12b
coach, de	21b	das, de	4c	drug, de	12c
cognac, de	22a	datum, de	11a	drukker, de	8a
collectie, de	4b	debat, het	19b	drukkerij, de	8a
combinatie, de	4a	decor, het	20a	drukkerwerk, het	12a
combineren	4a	defensie, de	19e	druppel, de	3b
commentaar, het (de)	8c	deftig	4b	dubbelklikken	23b
commercieel	16a	degraderen	21a	duel, het	21a
commissaris, de	15b	dekken	5b	duif, de	9b
communicatie, de	8b		15a	duiken	21b
communisme, het	19b	deksel, de	5a	duister	9a
communist, de	19b	delegatie, de	19d	duisternis, de	9a
communismisch	19b	democratisch	19b	duivel, de	10b
competitie, de	21a	demonstratie, de	12c	duwen	2b
complex, het	16b	demonstreren	12c	dvd, de	23c
componeren	20b	departement, het	19a	dwars	9d
componist, de	20b	deskundig	18a	dynamisch	16a
compositie, de	20b	desnoods	16a		
compromis, het	19d	detective, de	20c	echtgenoot, de	6b
computer, de	16a	dialogo, de	20a	echtgenote, de	6b
computernetwerk, het	23b	dichter, de	20c	echtpaar, het	6b
computervirus, het	23a	dictatuur, de	19c	echtscheiding, de	6b
concern, het	16a	dief, de	12b	econoom, de	15a
concert, het	20b	diefstal, de	12b	effect, het	9b
conclie, het	10b	dierenarts, de	17b	efficiënt	14b
concluderen	23a	dierentuin, de	22b	eigenaar, de	7a
concurrent, de	14b	dijk, de	9d	eigendom, de en het	7a
concurrentie, de	14b	diner, het	5c	eigenschap, de	1b
concurreren	14b	diploma, het	13a	elegant	2c
conditie, de	21a	diplomaat, de	19d	e-mailadres, het	23a
conferentie, de	19d	diplomatiek	19d	elftal, het	21a
confessioneel	10a	dirigent, de	20b	emotie, de	19b
conflict, het	19e	dirigeren	20b	emotioneel	19b
conjunctuur, de	16a	disco, de	22a	energie, de	5a
conservatief, de	19b	discriminatie, de	12c	engel, de	10b
conservatief	19b	discrimineren	12c	enthousiasme, het	13c
consument, de	14c	diskette, de	23b	enthousiast	13c
consumptie, de	14c	docent, de	13a	erfelijk	1a
container, de	11c	dodelijk	3d	erfenis, de	6b

ergeren	6b	garage, de	7a	goddelijk	10a
ergernis, de	6b	gebed, het	10b	godsdienst, de	10a
erotisch	1b	geboorte, de	1b	godsdienstig	10a
erts, het	16b	gedicht, het	20c	graad, de	9a
etalage, de	14a	geding, het	12d	graan, het	17a
evangelie, het	10a	gedoe, het	2b	graf, het	3d
evenement, het	20d	gedragen	2c	gratie, de	19d
evenredig	19c	geduld, het	3b	gratis	20d
evenwicht, het	2a	geduldig	3b	graven	9d
examineren	13a	gehakt, het	5c	grazen	17b
exemplaar, het	8a	geheugen, het	1a	greep, de	19c
expansie, de	16a	gehoor, het	1a	griep, de	3a
experiment, het	20d	gehorig	7a	grondstof, de	16b
experimenteren	20d	geit, de	17b	grootmoeder, de	6a
exploitatie, de	14b	gelaat, het	1a	grootouders, de	6a
export, de	16b	geleerd	13a	grootvader, de	6a
expositie, de	20d	gelovig	10a	gymnasium, het	13b
		gemak, het	21c	gymnastiek, de	21b
		gemeentebestuur, het	19a		
fabriceren	16a	gemeentehuis, het	19a	haak, de	4a
fabrikant, de	16a	gemeenteraad, de	19a	haasten	2b
failliet	15b	gemengd	13b	hak, de	4c
faillissement, het	15b	gemiddeld	11d	hal, de	7b
fan, de	21c	genezen	3d	hals, de	1a
favoriet, de	21b	genezing, de	3d	halte, de	11a
favoriet	21b	genie, het	20b	hart, het	5b
festival, het	20d	gerecht, het	5c	hamer, de	18a
fietsen	11c	filiaal, het	12d	handdoek, de	7c
film, de	20d	gereedschap, het	18a	handicappen	2c
financiën, de	15b	gereformeerd	10a	handig	2a
financieren	15b	geschiedt	9b	handschoen, de	4c
financiering, de	15b	geschoold	18a	hanteren	2b
finish, de	21b	geslacht, het	1b	hardware, de	23b
firma, de	14b	getal, het	15a	haring, de	17b
flat, de	7a	getuige, de	12d	hartstochtelijk	22b
fokken	17b	getuigen	12d	haten	11d
fonds, het	15b	gevangene, de	12d	hechten	10a
fooi, de	22a	gevangenis, de	12d	hectare, de	17a
formatie, de	19a	gewapend	19e	hedendaags	20c
formule, de	8c	geweer, het	19e	hekel, de	6a
formulieren	8c	geweten, het	10b	hel, de	10b
formulering, de	8c	gewicht, het	14a	held, de	19e
formulier, het	12a	gewond	3c	hemd, het	4b
fornuis, het	5a	gewonde, de	3c	hersenen/hersens, de	1a
fotokopie, de	13c	gids, de	20d	hervormd	10a
fotokopiëren	13c	gieten	5c	hervorming, de	19c
fotograaf, de	20d	giftig	3b	hijgen	3d
fotograferen	20d	gijzelaar, de	12b	hitte, de	9a
fractie, de	19b	gijzelen	12b	hobby, de	22b
fris	9a	gijzelhouder, de	12b	hok, het	17b
front, het	19e	gijzelnemer, de	12b	homepage, de	23a
frontaal	11c	gips, het	3c	hoofdpijn, de	3a
fusie, de	15b	giro, de	12a	hoogleraar, de	13a
		glad	2a	hooguit	23d
gaar	5c	glimmen	4c	hooi, het	17b

hooiberg, de	17b	installeren	23b	kas, de	17a
hooien	17b	instituut, het	13b		18c
huid, de	1a	instorten	3d	kassa, de	14a
huisarts, de	3a	instructie, de	21a	kasteel, het	22b
huishoudelijk	7c	intelligent	8c	katoen, de en het	4b
huishouden, het	7c	intelligentie, de	8c	keet, de	18a
huiskamer, de	7b	internet, het	23a	kei, de	9d
huisvesting, de	7a	interpretatie, de	20b	kerkelijk	10a
huisvrouw, de	6b	interpreteren	20b	kerkhof, het	3d
huiswerk, het	13c	interview, het	8c	kermis, de	22a
hulpverlening, de	19d	interviewen	8c	kern, de	13b
humor, de	20a	interviewer, de	8c	Kerstmis, de	10a
huur, de	7a	intrekken	7a	ketel, de	5a
huurder, de	7a		19b	ketter, de	10b
huwen	6b	inval, de	12c	ketting, de	4c
		investeren	15b	keurig	7c
identiteit, de	8a	investering, de	15b	keuring, de	3a
ijverig	18b	invoer, de	16b	kil	9a
illustratie, de	23d	invoeren	16b	kitsch	20d
imago, het	2c		19a	klacht, de	3a
imam, de	10b	invoering, de	19a	klad, het	13c
immigrant, de	18b	invullen	12a	klank, de	20b
import, de	16b	inwendig	3b	klappen	2a
inbraak, de	12b	irriteren	20b	klassiek	20b
inbreken	12b	islam, de	10a	kleden	4a
inbreker, de	12b			kleding, de	4a
indelen	7b	jack, het	4b	kledingstuk, het	4a
indeling, de	7b	jagen	22b	kleed, het	7c
indienen	12a	jenever, de	22a	kleedkamer, de	21a
inflatie, de	15a	jood, de	10a	klei, de	9c
ingewikkeld	2b	juridisch	19b	kleindochter, de	6a
ingreep, de	3c	jury, de	21b	kleinzoon, de	6a
ingrijpen	3c	justitie, de	12c	kletsen	22a
inhalen	11b			kleuter, de	6a
inhouden	1a	kaal	2a	klikken	23b
inkomen, het	18b	kabel, de	11b	klimaat, het	9a
inkomsten, de	15a	kachel, de	5a	kliniek, de	3c
inleiden	20c	kader, het	16a	klooster, het	10b
inleiding, de	20c	kalm	2b	klusje, het	18a
inlichten	11d	kam, de	7c	knecht, de	18a
inlichting, de	11d	kamperen	22b	knielen	2b
inloggen	23a	kampioen, de	21c	knippen	2c
inpakken	4c	kampioenschap, het	21c	knippen	1a
inrichten	7a	kanaal, het	8b	knop, de	9c
inrichting, de	7a		11d	knutselen	22b
		kandidaat, de	12d	koel	9a
inrijden	11b	kanker, de	11b	koelkast, de	5b
inschenken	5c	kantine, de	18a	kogel, de	19e
inschrijven	13b	kapen	12b	koloniaal	19c
insect, de	9b	kaper, de	12b	kolonie, de	19c
inslaan	11b	kaping, de	12b	konijn, het	17a
inspecteur, de	12c	kapitaal, het	15b	kool, de	5c
inspiratie, de	20c	kapitalistisch	15b	koop, de	14c
inspireren	20c	kapper, de	2c	koor, het	20b
inspraak, de	19a	kardinaal, de	10b	koorts, de	3a

koper, de	7a	liefhebber, de	22b	milieu, het	9c
kopie, de	20d	liefhebberij, de	22b	minderheid, de	19a
kopiëren	20d	liften	11b	minimum, het	18b
koptelefoon, de	23c	lijk, het	12b	mis, de	10b
koran, de	10a	lijstrekker, de	19a	misbruik, het	8c
korting, de	14c	linkermuisknop, de	23b	misdaad, de	12b
kost, de	5b	lint, het	4c	misdadiger, de	12b
kostbaar	10b	literair	20c	mislukken	19d
kostuum, het	4b	literatuur, de	20c	mislukking, de	19d
kraag, de	4b	lokaal, het	13b	misselijk	3b
kraam, de	1b	loket, het	11a	mist, de	9a
kraken	7a	long, de	1a	misverstand, het	20d
	23a	loods, de	18a	mode, de	4b
kraker, de	23a	lossen	11c	model, het	4b
kreunen	3d	luchtig	20b	modem, de en het	23a
kroeg, de	22a	luchtvaart, de	11d	mohammedaan, de	10a
krom	2a	lui	18b	molen, de	9d
kruid, het	9c	luidspreker, de	23c	mondeling	13a
kruis, het	10a	luier, de	4a	monetair	15a
kruispunt, het	11a	lunch, de	5b	monitor, de	23b
kuil, de	9d	lusten	5a	monopolie, het	16a
kunstenaar, de	20a			moordenaar, de	12b
kunstmest, de	17b	maag, de	1a	moraal, de	3d
kurk, de	5c	maaien	17b	moreel	3c
kust, de	9d	mailbox, de	23a	moskee, de	10a
kuur, de	3d	mand, de	14a	moslim, de	10a
kwaal, de	3a	mankeren	3a	motief, het	20c
kwast, de	7a	materie, de	15b	motor, de	11b
kweken	17a	materieel	15b	mouw, de	4b
		matig	9a	mug, de	9b
ladder, de	12a	mechanisme, het	16a	muis, de	17a
laden	11c	medaille, de	21c		23b
lading, de	11c	medelijden, het	18c	munt, de	15a
laken, het	7c	medewerker, de	8c	museum, het	20d
lamp, de	7c	medewerking, de	8c	musicus, de	20b
landbouwer, de	17a	medezeggenschap, de en het	19a	multimedia, de	23c
landen	11d	medicijn, de	3a	muzikaal	20b
landschap, het	9d	medisch	3b		
lap, de	4c	medium, het	8b	naaien	4c
lastig	12c	meel, het	5b	naald, de	4c
leed, het	3d	meer, het	9d	nabij	2c
leerkracht, de	13a	meewerken	8c	nadeel, het	15b
leeuw, de	9b	melken	17b	nadelig	15b
lek	11c	menstruatie, de	1b	nagaan	13a
lengte, de	14a	mentaliteit, de	1b	nagel, de	1a
lening, de	14b	merk, het	4a	nagerecht, het	5c
lesgeven	13a	mest, de	17b	nakijken	13a
letterkunde, de	20c	metaal, het	16b	natie, de	19c
leunen	2b	meten	4a	nationalisme, het	19c
leuning, de	7c	metro, de	11a	nationaliteit, de	19c
levensmiddelen, de	5b	meubel, het	7c	nauwkeurig	13c
leverancier, de	14b	microfoon, de	8b	nederlaag, de	19e
lezing, de	20c	middenstand, de	14b	neef, de	6b
liberaal, de	19b	mijn, de	16b	negatief	15a
liberaal	19b		19e	neiging, de	2a

nest, het	9b	ontspannen	8b	opvoeding, de	6a
net, het	8b	ontspanning, de	8b	opvoeren	20a
	11b		19d	opvoering, de	20a
	17b	ontvangst, de	23d	opvolgen	19c
	21a	ontvoerder, de	12b	opvolger, de	19c
neutraal	8b	ontvoeren	12b	opwinden	20b
nicht, de	6b	ontvoering, de	12b	opwinding, de	20b
non, de	10b	ontwerp, het	4b	opzeggen	7a
noteren	8c	ontwerpen	4b	opzetten	23c
nuchter	3c	ontwerper, de	4b	opzij	2a
nylon, de en het	4a	ontwikkelingshulp, de	19d	order, de	15a
		ontwikkelingsland, het	19d	orgaan, het	1a
ober, de	22a	ontzaggelijk	9a	organisme, het	1a
object, het	20d	onverschillig	13c	origineel	4b
objectief	12d	onverwacht(s)	9c	orkest, het	20b
observatie, de	3c	onweer, het	9a	ouderdom, de	6a
oceaan, de	9b	onzin, de	9d	ouderwets	4b
oever, de	9d	oogst, de	17a	oven, de	5a
olie, de	11b	oogsten	17a	overbodig	12b
olympisch	21c	opbergen	7c	overbrengen	3c
omroep, de	8b	opdragen	12d	overdracht, de	19c
omscholen	18c	opera, de	20b	overdragen	19c
omscholing, de	18c	opereren	3c	overdrijven	5b
omschrijven	20c	opgave (opgaaf), de	13c	overeenstemming, de	19b
omschrijving, de	20c	opgroeien	6a	overgeven	3b
omver	2b	opheffen	12d		19e
omzet, de	14b	opheffing, de	12d	overhouden	14c
omzetten	14b	opinie, de	8c	overleven	3d
onderbreken	8b	opklaren	9a	overname, de	14b
onderbrengen	16a	opklaring, de	9a	overnemen	14b
onderdak, het	7a	opknappen	7a	overschrijven	13c
onderdeel, het	11b	opleggen	12c		15a
onderdrukken	19c	opleiden	13a	overslaan	8b
onderdrukking, de	19c	opletten	11c	overstappen	11a
onderhoud, het	7a	opmaken	5b	overtreden	12b
onderhouden	7a	opname, de	3c	overtreding, de	12b
onderling	6b	opnemen	8b	overval, de	12b
ondertekenen	15a	opnemen	23c	overvallen	12b
ondertussen	5a	oppervlakte, de	9c	overwinnaar, de	19e
ondervragen	12d	oppositie, de	19b	overwinnen	19e
onderwijzen	13a	oproep, de	3c	overzicht, het	8c
onderzoeker, de	13a	oproepen	3c		
ongeschoold	18a	opruimen	12c	pad, het	9c
ongeval, het	11c	opschrijven	13c	pagina, de	8a
ons, het	5b	opslaan	14a	paling, de	17b
onschuld, de	12d		23b	palm, de	9c
onschuldig	12d	opsluiten	12c	pan, de	5a
onthouden	19b	opstand, de	19c	pand, het	7a
ontkennen	11d	opstandig	19c	panty, de	4a
ontploffen	19e	opsteken	4c	pap, de	5c
ontploffing, de	19e	opstel, het	13c	paradijs, het	10b
ontplooiën	18b	opstijgen	11d	paraplu, de	4c
ontslaan	18b	opstopping, de	11c	park, het	9c
ontslag, het	18b	optocht, de	22b	partner, de	6b
ontsnappen	12c	opvoeden	6a	Pasen, de	10a

passagier, de	11d	prestatie, de	18b	regisseur, de	20a
passeren	11b	presteren	18b	reisbureau, het	22b
pater, de	10b	priester, de	10b	rek, het	7c
patiënt, de	3a	prijzen	10b	rel, de	12b
patroon, het	4b	prima	21a	relatief	23c
paus, de	10b	printer, de	23b	remmen	11c
pauze, de	20a	prioriteit, de	19a	rendabel	14b
peer, de	5c	procedure, de	18c	rennen	2a
peil, het	13b	produceren	16a	rente, de	15a
pensioen, het	18c	proef, de	3b	reparatie, de	11c
pension, het	7a	profeet, de	10a	repareren	11c
peper, de	5a	professional, de	21a	repeteren	20a
perron, het	11a	professioneel	21a	repetitie, de	20a
pijl, de	11b	profiteren	14a	reportage, de	8c
pijp, de	16b	progressief, de	19b	republiek, de	19c
pikken	2c	progressief	19b	reserve, de	11b
pil, de	1b	project, het	16a	resolutie, de	19d
piloot, de	11d	promoveren	13c	revolutionair	19c
pils, de en het	22a		21a	riem, de	4c
Pinksteren, de	10a	propaganda, de	19c		11d
pinnen	14a	prostituë, de	12c	riet, het	9d
pistool, het	12b	protest, het	19d	rijbewijs, het	11b
plaatsen	23c	provider, de	23a	rijp	17a
plafond, het	7b	publicatie, de	8a	risico, het en de	3c
plakken	12a	put, de	7b	rit, de	11a
planning, de	15a	puur	22a	roeiboort, de	11d
plattegrond, de	11a			roeien	11d
platteland, het	9d	race, de	21b	roeren	2b
pleidooi, het	12d	radicaal	8a	rollen	2c
pleiten	12d	raket, het	11d	rommel, de	21a
plek, de	9c	ramp, de	9c	ronde, de	21b
plicht, de	18b	rang, de	20a	roos, de	9c
ploeg, de	17a	ras, het	12c	rooster, de en het	13b
plug, de	23d	rat, de	17a	route, de	11a
plukken	17a	rauw	5a	rubriek, de	8a
poeder, de	3b	realistisch	20a	ruik	1a
poetsen	4c	recent	23a	ruilen	4a
polder, de	9d	recept, het	3b	ruit, de	7a
politicus, de	19a		5a	rukken	2a
politiebureau, het	12c	rechercheur, de	12c		
pond, het	14a	rechtbank, de	12d	saai	4a
	15a	rechtermuisknop, de	23b	salaris, het	18b
popmuziek, de	20b	rechtspraak, de	12d	samenhangen	15a
populair	21c	rechtstreeks	8c	samenstelling, de	6a
portie, de	5c	rechtvaardig	19c	samenvatten	19b
portret, het	20d	rechtvaardigen	19c	samenvatting, de	19b
postbode, de	12a	rechtvaardigheid, de	19c	saus, de	5c
postkantoor, het	12a	reclame, de	8b	scannen	23c
postzegel, de	12a	record, het	21b	scène, de	20a
preek, de	10b	recreatie, de	22a	schaap, het	17b
preken	10b	rector, de	13b	schaar, de	4c
premie, de	18b	redacteur, de	8c	schaars	14c
premier, de	19a	redactie, de	8c	schaatsen	21b
prent, de	20d	regenjas, de	4b	schade, de	9b
presenteren	8b	regime, het	19c	schadelijk	9b

schadevergoeding, de	12c	sensatie, de	19b	speld, de	4c
schakelaar, de	7c	serieus	20b	spier, de	1a
schakelen	11b	service, de	14c	spijker, de	18a
schaken	22b	sherry, de	22a	spion, de	19d
schamen	6b	show, de	20a	spionage, de	19d
schatten	14c	sigaar, de	22a	spioneren	19d
schatting, de	14c	signaal, het	11a	spioneren	19d
scheepsbouw, de	16b	sjouwen	18a	spoorlijn, de	23c
scheepvaart, de	11d	ski, de	21c	sportief	11a
scheiden	6b	skiën	21c	spreiden	21b
scheiding, de	6b	slaaf, de	19c	sprong, de	2b
scheidsrechter, de	21a	slaapkamer, de	7b	sprokje, het	2c
schema, het	18c	slang, de	9b	spuiten	20c
scheren	2b	slank	2c	spuul, het	3b
scherm, het	8b	slap	3a	staal, het	12c
schets, de	20d	slavernij, de	19c	staart, de	16b
schetsen	20d	slepen	2a	staatssecretaris, de	9b
scheur, de	4b		11d	stadion, het	19a
scheuren	4b		23b	staf, de	21a
schijf, de	5a	slikken	5b	stage, de	18b
	23b	slip, de	4a	staken	16a
schil, de	5b	slok, de	5c	staker, de	18c
schilder, de	20d	sloot, de	9d	stam, de	9d
schilderij, de en het	20d	slopen	18a	stapel, de	14c
schillen	5b	slordig	4a	start, de	21b
schipper, de	11d	sluipen	2b	starten	11a
schoenmaker, de	4c	sluis, de	11d		23b
scholier, de	13c	sluitting, de	12a	statistisch	23b
schoolbestuur, het	13b	smaak, de	1a	status, de	19d
schoondochter, de	6a	smeren	5b	statuut, het	8a
schoonmoeder, de	6a	smokkelen	16b	steil	21c
schoonouders, de	6a	snee, de	5b	stekker, de	23d
schoonvader, de	6a	sneeuw, de	9a	stel, het	7c
schoonzoon, de	6a	snoek, de	17b	stelen	12b
schoonzus/-zuster, de	6a	snor, de	2c	stelling, de	23c
schop, de	17a	sober	20c	stelsel, het	13b
schoppen	21a	socialisme, het	19b	ster, de	9a
schorsen	21b	socialist, de	19b	stevig	2b
schorsing, de	21b	socialistisch	19b	stier, de	17b
schort, de en het	4b	soep, de	5c	stijf	3a
schotelantenne, de	23c	soepel	21c	stimuleren	15a
schouwburg, de	20a	software, de	23b	stinken	9c
schraal	17a	sok, de	4b	stofzuigen	7c
schrift, het	13c	solist, de	20b	stofzuiger, de	7c
schriftelijk	13a	sollicitant, de	18b	stom	11c
schroef, de	18a	sollicitatie, de	18b	stopcontact, het	23d
schuin	21c	solliciteren	18b	storen	8c
schuldig	12d	sorteren	14c	storm, de	9a
score, de	21a	spandoek, het	12c	stormen	9a
scriptie, de	13c	spannen	2a	storten	2a
secretaresse, de	8c	spannend	20c		12a
sector, de	14b	sparen	15a	stoten	2b
seks, de	1b	specialisatie, de	13b	straal, de	7b
seksualiteit, de	1b	specialiseren	13b	straf, de	12c
seksueel	1b	spectaculair	21b	straffen	12c

strelen	2c	thema, het	8a	uitdraaien	5a
stro, het	17b	theologie, de	10a	uiten	20c
stromen	10a	theologisch	10a	uiterlijk, het	2b
stroming, de	10a	theoloog, de	10a	uiterlijk	2b
strooien	2a	theoretisch	13b	uitgave, de	15a
struik, de	9d	theorie, de	13b	uitgever, de	8a
struikelen	2b	therapie, de	3d	uitgeverij, de	8a
studierichting, de	13b	tijdelijk	14a	uiting, de	20c
studio, de	8b	tijdschrift, het	8a	uitkeren	18c
stuur, het	11b	tikken	13c	uitkering, de	18c
subjectief	12d	timmeren	18a	uitkomst, de	15a
suggereren	18c	timmerman, de	18a	uitleg, de	13a
suggestie, de	18c	toegang, de	20d	uitloggen	23a
supermarkt, de	14a	toekennen	13a	uitputten	16b
surfen	22b	toelage, de	18b	uitrekenen	14c
symbool, het	19c	toerisme, het	22b	uitrusten	9d
		toerist, de	22b	uitslag, de	13a
tabak, de	22a	toeristisch	22b		19b
tabel, de	15a	toeschouwer, de	20a	uitstel, het	19b
tablet, de en het	3b	toestaan	11c	uitstellen	19b
talent, het	21b	toestel, het	5a	uitstrekken	2a
tank, de	11a	toestemming, de	3d	uitrekken	2b
tanken	11a	toetje, het	5c	uitvallen	2b
tarief, het	14c	toetsen	13a	uitverkocht	14c
tas, de	4c	toetsenbord, het	23b	uitverkoop, de	14c
team, het	21b	toezicht, het	12c	uitvinden	8b
techniek, de	16a	tolerantie, de	10b	uitvoer, de	16b
teen, de	1a	tomaat, de	5a	uitvoeren	16b
tegel, de	7b	toneelspelen	20a	uitwendig	3b
tegemeet	2c	toneelstuk, het	20a	uitwerken	3b
tegenhouden	7c	tong, de	1a	uitwerking, de	3b
tekening, de	20d	traag	2c	uitzendbureau, het	18a
tekort, het	3d	tractor, de	17a	uitzenden	8b
telefonisch	12a	traditie, de	6a	uitzending, de	8b
telefoonnummer, het	12a	trainen	21a	uitzendkracht, de	18a
telefoon, de mobiele -	23a	trainer, de	21a	uitzetten	8b
teleurstellen	14c	training, de	21a	uitzondering, de	17a
teleurstelling, de	14c	transport, het	11c	uniform, de en het	4b
televisietoestel, het	23d	trappen	21a	universitair	13c
teller, de	23c	trede, de	7b		
tempel, de	10b	trillen	2a	vaat, de	7c
temperatuur, de	3a	trommel, de	7c	vacature, de	18b
		tropisch	9b	vakbeweging, de	18c
tempo, het	20b	trottoir, het	11a	vakbond, de	18c
tendens, de	20c	tuinieren	22b	vakman, de	18a
tennis, het	21c	tuner, de	23c	vals	12b
tennissen	21c	tunnel, de	11a	variabel	23d
tent, de	22b	tweedehands	11b	variant, de	23c
tentamen, het	13c			variatie, de	19e
tenzij	3b	ui, de	5b	variëren	19e
termijn, de	15a	uil, de	9b	varken, het	17b
terras, het	22a	uitbetalen	18c	vasteland, het	9d
terugspoelen	23c	uitbreken	12a	vasthouden	2c
testen	23b	uitbrengen	23d	vastleggen	2a
textiel, de en het	16b	uitbundig	20c	vatten	2b

vee, het	17b	verven	7a	voorlichten	1b
veeteelt, de	17b	vervoer, het	11a	voorlichting, de	1b
vegen	7c	vervoeren	11a	voorover	2b
veiling, de	14c	vervoermiddel, het	11a	voorraad, de	14a
ventilatie, de	23d	vervuilen	9c	voorrang, de	11b
verbeteren	7b	vervuiling, de	9c	voorschrift, het	3b
verbetering, de	7b	verwaarlozen	17a	voorschrijven	3b
verbinding, de	11a	verwant (bn.)	6a	voorsorteren	11b
verbod, het	12c	verwant, de	6a	voorsprong, de	21c
verbouwen	7b	verwerken	16b	voortaan	1a
		verwerpen	19b	vooruitspoelen	23c
verdedigen	19d	verwijt, het	6a	voorwerp, het	20d
verdediging, de	19d	verwijten	6a	voorziening, de	8b
verdenken	12a	verwoesten	19e	vormgeving, de	16b
verdieping, de	7b	verzameling, de	20c	vorst, de	9a
verdrag, het	19e	verzekering, de	18c	vouwen	4a
verdragen	6a	vet, het	5c	vriezen	9a
verf, de	7a	vet	5c	vrijen	1b
vergelijkbaar	23a	video, de	23c	vrijgezel, de	6b
vergunning, de	12a	videocamera, de	23c	vruchtbaar	17a
verhoor, het	12d	videocassette, de	23c	vuist, de	1a
verhuren	7a	videorecorder, de	23c		
verjaardag, de	6a	virus, het	23a	wachtkamer, de	3a
verlammen	3d	vissen	17b	walkman, de	23c
verlengen	8a	visser, de	17b	walvis, de	9b
verlichten	7b	vla, de	5c	wang, de	1a
verlichting, de	7b	vlag, de	19c	wapenstilstand, de	19e
verliefd	1b	vlakke, de	9d	war (in de -)	7c
verliezer, de	21c	vlek, de	4a	warenhuis, het	14a
verloop, het	3d	vleugel, de	9b	was, de	4a
vermijden	12c	vlieg, de	9b	waterleiding, de	7b
vermoeien	11a	vliegveld, het	11d	web, het	23a
vermogen, het	16a	vlinder, de	9b	webpagina, de	23a
vermoorden	12b	vloeken	11b	wedden	21c
vernietigen	16a	vloot, de	11d	weduwe, de	6b
vernieuwen	8b	vlucht, de	11a	weelderig	20d
veroordelen	12d	vluchteling, de	19e	weerstand, de	19e
veroordeling, de	12d	vochtig	19e	wegen	14a
verpakking, de	14c	voeden	9a	wei(de), de	17b
verpleegster, de	3c	voeding, de	5b	weiland, het	17b
verplegen	3c	voedsel, het	5b	wekker, de	7c
verraden	19e	voer, het	5b	welvaart, de	15a
versieren	22b	voetbal, de en het	17b	wenden	2a
versiering, de	22b	voetballen	21a	wenken	2b
verslaan	21c	voetballer, de	21a	werf, de	16b
verslag, het	8c	voetslijten	21a	werkgelegenheid, de	18c
verslijten	4a	voetwassen	23d	werkgever, de	18c
versnelling, de	11b	vondst, de	6a	werkloos	15a
verspreiden	8a	voorbehoedmiddel, het	23d	werkloosheid, de	15a
verstoppen	23d	voordeur, de	1b	werkloze, de	15a
verstoep	7b	voorgerecht, het	7b	werknemer, de	18c
verstrekken	19e	voorhoofd, het	5c	werkplaats, de	18a
vertragen	11a	voorkeur, de	1a	werkvergunning, de	18b
vervallen (bn.)	7b	voorlezen	19a	wethouder, de	19a
vervallen (ww.)	13b		8b	wetsontwerp, het	19b

whisky, de	22a
wieg, de	1b
wiel, het	11b
wielrennen, het	21b
wijden	10b
wijf, het	6a
wijk, de	12c
wild, het	9b
winkelen	22b
winkelier, de	14a
winkelwagentje, het	14a
winnaar, de	21c
wisselen	14a
wissen	23b
wol, de	4c
wolk, de	9a
woordvoerder, de	19b
wortel, de	5c
wrijven	2c
zaad, het	17a
zaaien	17a
zagen	18a
zakdoek, de	4c
zakelijk	14c
zand, het	9c
zappen	23b
zegen, de	10b
zegenen	10b
zeil, het	21b
zeilen	21b
zelfmoord, de	3d
zender, de	8b
zenuw, de	1a
zenuwachtig	1a
zeuren	3b
ziekenfonds, het	3a
zinken	11d
zitting, de	12d
zoekmachine, de	23a
zolder, de	7b
zonde, de	10b
zoogdier, het	9b
zuinig	14c
zuinigheid, de	14c
zuster, de	10b
zuurstof, de	9c
zwaaien	2a
zwager, de	6a
zwanger	1b
zwangerschap, de	1b
zweet, het	1a
zwerven	22b

Inhoud

Inleiding	6
1 Het lichaam	9
2 Houding en beweging	22
3 Ziek en gezond	40
4 Kleding	63
5 Eten en drinken	79
6 De familie	94
7 Wonen	107
8 De media	127
9 Het milieu	146
10 De godsdienst	169
11 Verkeer en vervoer	180
12 Gemeenschappelijke voorzieningen	204
13 Onderwijs	234
14 Het winkelbedrijf	252
15 Geld	270
16 Handel en industrie	283
17 Rond de boerderij	296
18 Werken	312
19 De politiek	330
20 Kunst en cultuur	362
21 Sport	391
22 Vrije tijd	412
23 Nieuwe media	425
Lijst van behandelde woorden	445